

UCHWAŁA XXVI/171/18
RADY GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

z dnia 7 września 2018 r.

w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 poz. 994, poz. 1000, poz. 1349 i poz. 1432) oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073, poz. 1566, z 2018 r. poz. 1496 i poz. 1544) Rada Gminy stanowi, co następuje:

§ 1. Uchwała się studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne, na które składają się następujące elementy opisowe i graficzne:

- 1) Tekst „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne” – stanowiący załącznik Nr 1;
- 2) Rysunek „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne – uwarunkowania” na mapie w skali 1: 10 000 – stanowiący załącznik Nr 2;
- 3) Rysunek „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne - kierunki” na mapie w skali 1: 10 000, stanowiący załącznik Nr 3;
- 4) Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia nieuwzględnionych przez Wójta Gminy uwag – stanowiące załącznik Nr 4;
- 5) Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne – stanowiące załącznik Nr 5.

§ 2. W „Studium”, o którym mowa w § 1 uwzględnia się ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego odnoszące się do obszaru gminy Kołaki Kościelne.

§ 3. Traci moc uchwała Nr VI/40/03 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 29 lipca 2003 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kołaki Kościelne.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Dorota Barbara Sobol

WÓJT GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXVI/171/18
Rady Gminy Kołaki Kościelne
z dnia 7 września 2018 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

KOŁAKI KOŚCIELNE 2018 r.

Opracowanie zostało wykonane

na zlecenie Gminy Kołaki Kościelne
przez zespół w składzie:

Lp.	Nazwisko i imię	Udział w opracowaniu
1.	Tadeusz Januszewski	główny projektant
2.	Paweł Babul	zagadnienia przestrzenne i opracowanie graficzne
3	Katarzyna Rybakowicz	zagadnienia programowe
4.	Piotr Tomasz Piotrowski	ochrona i kształtowanie środowiska, prognoza oddziaływania na środowisko
5.	Jan Kruszewski	komunikacja
6	Czesława Kruszewska	zaopatrzenie w wodę, usuwanie nieczystości
7	Elżbieta Kępska	elektroenergetyka, gospodarka ciepła, gaz, telekomunikacja
8.	Paweł Januszewski	opracowanie techniczne

Spis treści

WSTĘP

1. Podstawa prawna opracowania	8
2. Przedmiot Studium	8
3. Części składowe Studium	10

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy Kołaki Kościelne	12
2. Uwarunkowania i wytyczne z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego	15
3. Uwarunkowania i wytyczne wynikające z gminnych dokumentów strategicznych i programowych i wniosków	17
3.1. Uwarunkowania wynikające z dokumentów i programów gminnych	17
3.2. Uwarunkowania wynikające ze złożonych wniosków	19
4. Stan środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego oraz inne zagadnienia	21
4.1. Położenie fizyczno-geograficzne gminy oraz stan i struktura użytkowania gruntów	21
4.1.1. Ogólne dane o gminie.	21
4.1.2. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej, warunki produkcji rolniczej	22
4.1.3. Struktura własności i wielkość gospodarstw rolnych	22
4.1.4. Rozmiary i struktura produkcji rolnej	22
4.1.5. Wyposażenie techniczne rolnictwa	23
4.1.6. Przetwórstwo rolno-spożywcze	24
4.2. Rzeźba terenu i walory krajobrazu	24
4.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne	24
4.3.1. Budowa geologiczna	24
4.3.2. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin	25
4.3.3. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych	26
4.3.4. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych	27
4.4. Wody powierzchniowe i podziemne	27
4.4.1. Wody powierzchniowe	27
4.4.2. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej	28
4.4.3. Wody podziemne	28
4.5. Gleby – element wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej	28
4.6. Lasy	29
4.7. Warunki klimatyczne	30
4.7.1. Powietrze	30
4.8. Przyrodnicze obszary i obiekty prawnie chronione	31
4.9. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków	31
4.10. Zagrożenia i degradacja środowiska	31
4.11. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego – wymogi ochrony przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	32
5. Stan ład przestrzennego i wymogów jego ochrony	34

6. Stan krajobrazu kulturowego, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	35
6.1. Uwarunkowania historyczne rozwoju osadnictwa i środowiska kulturowego.	36
6.1.1. Stan środowiska kulturowego	36
6.1.2. Prawna ochrona obiektów i obszarów zabytkowych	36
6.1.3. Pozostałe zasoby dziedzictwa kulturowego	37
6.1.4. Uwarunkowania w zakresie ochrony zabytków wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa	41
6.1.5. Dobra kultury współczesnej:.....	41
7. Sfera społeczna – warunki i jakość życia mieszkańców	42
7.1. Ludność i zasoby pracy	42
7.1.1. Ludność i jej rozmieszczenie	42
7.1.2. Struktura płci i wieku	45
7.1.3. Wykształcenie	46
7.1.4. Analiza zatrudnienia i bezrobocia	47
7.2. Warunki życia mieszkańców	48
7.2.1. Zasoby i warunki mieszkaniowe	48
7.2.2. Analiza wyposażenia w usługi	50
7.3. System osadniczy	50
7.4. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	52
8. Sfera gospodarcza	52
8.1. Wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej	52
8.1.1. Struktura własności i władania gruntami	53
8.1.2. Warunki produkcji rolniczej	53
8.1.3. Struktura własności i wielkość gospodarstw rolnych	53
8.1.4. Rozmiary i struktura produkcji rolnej	53
8.1.5. Mechanizacja i chemizacja rolnictwa	55
8.1.6. Rynek zbytu	55
8.1.7. Doposażenie rolnictwa	55
8.2. Gospodarka leśna	56
8.3. Pozarolnicza działalność gospodarcza	58
8.4. Analiza możliwości finansowych gminy (stan budżetu gminy)	60
8.4.1. Struktura dochodów budżetu gminy	60
8.4.2. Struktura wydatków budżetu gminy	62
8.4.3. Możliwości finansowe gminy	63
9. Stan systemu komunikacji.....	64
9.1. Sieć drogowa	64
10. Stan infrastruktury technicznej	68
10.1. System zaopatrzenia w wodę	68
10.1.1. Struktura systemu zaopatrzenia w wodę	68
10.1.2. Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę gminy Kołaki Kościelne.....	69
10.1.3. Charakterystyka ujęć wody i stacji wodociągowych wodociągów komunalnych w gminie Kołaki Kościelne	69
10.1.4. Ocena wykorzystania komunalnych ujęć wody w latach 2010-2015	72
10.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych i deszczowych	74
10.2.1. Charakterystyka stanu istniejącego	74
10.3. System gospodarki odpadami	76
10.3.1. Gospodarka odpadami.....	76
10.3.2. System gromadzenia i wywozu odpadów	76

10.3.3. Odpady zawierające azbest	76
10.4. Elektroenergetyka	77
10.4.1. Struktura sieci elektroenergetycznych na terenie gminy Kołaki Kościelne przedstawia się następująco:	77
10.4.2. Ilości odbiorców w gminie Kołaki Kościelne i zużycie energii elektrycznej na przestrzeni ostatnich 5 lat.....	78
10.5. Gazownictwo.....	79
10.6. Ciepłownictwo	79
10.7. Odnawialne źródła energii	79
10.8. Telekomunikacja	79
11. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	79
11.1. Problemy i bariery rozwoju gminy	79
11.2. Szanse i możliwości rozwoju gminy.....	80
12. Zadania służące realizacji celów publicznych	81
12.1. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.....	81
12.2. Zadania służące realizacji lokalnych celów publicznych.....	81
13. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne sporządzonym w 2018 r.	82

CZĘŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

1. Polityka przestrzenna gminy	87
1.1. Cele i kierunki polityki przestrzennej państwa i województwa na terenie gminy Kołaki Kościelne	87
1.2. Cele rozwoju przestrzennego gminy	88
1.2.1. Główne cele rozwoju	88
1.2.2. Cele ekologiczne rozwoju	88
1.2.3. Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym	88
1.2.4. Cele rozwoju gospodarczego	89
1.2.5. Cele rozwoju komunikacji	89
1.2.6. Cele rozwoju infrastruktury technicznej	89
1.3. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy	90
1.4. Kierunki rozwoju funkcji gminy oraz jednostek osadniczych	91
1.5. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego.....	91
1.5.1. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.....	92
1.5.2. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa	92
1.6. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów w tym wynikające z audytu krajobrazowego	93
1.6.1. Obszary struktur przestrzennych.....	94
1.7. Kierunki przeznaczenia terenów oraz wskaźniki i zasady dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy.....	97
1.7.1. Kierunki przeznaczenia terenów oraz wskaźniki zagospodarowania	97

1.7.2.	Tereny zabudowane	101
1.7.3.	Polityka gminy wobec istniejących zasobów budowlanych:	101
1.7.4.	Zasady zabudowy i zagospodarowania	102
1.7.5.	Tereny wyłączone spod zabudowy	105
1.8.	Obszary, dla których przewiduje się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	105
1.8.1.	Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie planów	105
1.8.2.	Obszary przewidziane przez gminę do opracowania planów miejscowych	106
1.9.	Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami odrębnymi	107
1.10.	Obszary zdegradowane	107
1.11.	Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	107
2.	Kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego gminy – realizacja celów rozwoju przestrzennego i polityki przestrzennej gminy.....	108
2.1.	Kierunki i zasady ochrony środowiska, jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	108
2.1.1.	Sieć dolin rzecznych	108
2.1.2.	Lasy	109
2.1.3.	Zieleń urządzona	110
2.1.4.	Obszary i obiekty do objęcia szczególną formą ochrony przyrody oraz zasady ochrony krajobrazu	110
2.1.5.	Kierunki ochrony sanitarnej środowiska	111
2.1.6.	Kierunek ochrony ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami oraz przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym	112
2.1.7.	Kierunki i zadania w zakresie ochrony ludzi przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym	114
2.1.8.	Kierunki i zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi	114
2.1.9.	Zasady ochrony krajobrazu kulturowego	115
2.1.10.	Kierunki i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	116
2.1.11.	Zasady tworzenia nowych wartości kulturowych	118
2.2.	Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej	118
2.2.1.	Prognoza demograficzna	118
2.2.2.	Mieszkalnictwo	122
2.2.3.	Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej	123
2.2.4.	Usługi publiczne ponadpodstawowe	124
2.2.5.	Tereny przeznaczone pod usługi	124
2.3.	Kierunki i zasady rozwoju gospodarczego	125
2.3.1.	Tworzenie ogólnych warunków do wykorzystania szans wielofunkcyjnego rozwoju gminy	125
2.3.2.	Kierunki rozwoju usług i przemysłu oraz terenów zabudowy usługowo-produkcyjno-składowej	126
2.3.3.	Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej ...	128
2.3.4.	Kierunki zagospodarowania obszarów wypoczynkowych	131
2.4.	Kierunki i zasady rozwoju systemu komunikacji	131
2.4.1.	Sieć drogowa	132
2.4.2.	Kolej	134
2.4.3.	Komunikacja autobusowa	135
2.4.4.	Obsługa użytkowników pojazdów samochodowych.	135

2.4.5. Drogi rowerowe	135
2.5. Kierunki i zasady rozwoju systemów infrastruktury technicznej	135
2.5.1. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w wodę	135
2.5.2. Kierunki rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych i wód opadowych	136
2.5.3. Kierunki rozwoju systemu gospodarki odpadami	138
2.5.4. Elektroenergetyka	139
2.5.5. Gazownictwo	140
2.5.6. Ciepłownictwo	140
2.5.7. Telekomunikacja	141
3. Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa	141
3.1. Obrona cywilna	141
3.2. Ochrona przeciwpożarowa	142
Materiały Źródłowe	142

WSTĘP

1. Podstawa prawna opracowania

Podstawami prawnymi opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne są:

- a) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.),
- b) uchwała Nr XIII/60/16 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 11 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne.

2. Przedmiot Studium

Studium uwzględnia następujące zagadnienia zawarte w art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.):

1. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy przedstawione na rysunku w skali 1: 10 000 oraz zawarte w poszczególnych punktach części tekstowej, określane dalej w tekście jako *Uwarunkowania*, wynikające z:
 - 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu (pkt 7, 8, 9, 10);
 - 2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony (pkt 5);
 - 3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego (pkt 4 i 6);
 - 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (pkt 6);
 - 5) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia (pkt 7);
 - 6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia (pkt 7.4.);
 - 7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
 - a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne (pkt 8.3.1, 4, 7.1, 7.2),
 - b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach obszarów funkcjonalnych (pkt 2.3.1. *Kierunków*),
 - c) możliwości finansowania przez gminę sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy (pkt 8.4.),
 - d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę (pkt 13);
 - 8) stanu prawnego gruntów (pkt 4.1.3.);
 - 9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych (pkt 4.8., 4.9.);
 - 10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych (pkt 4.3.4),
 - 11) występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla (pkt 4.3.2., 4.4.3);
 - 12) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych (pkt 4.3.3.);
 - 13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami (pkt 9 i 10);
 - 14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych (pkt 12);
 - 15) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej (pkt 4.4.2).

2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawione na rysunku w skali 1: 10 000 oraz zawarte w poszczególnych punktach części tekstowej, określane dalej jako *Kierunki*, tj.:
- 1) uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o których mowa w ust. 1 pkt 7 lit. d:
 - a) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego (pkt 1.6.),
 - b) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy (pkt 1.7.),
 - 2) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk (pkt 2.1.);
 - 3) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (pkt 2.1.10.);
 - 4) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej (pkt 2.4., 2.5.),
 - 5) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym (pkt 1.5.1.);
 - 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 (rządowych) (pkt 1.5.2.);
 - 7) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej (pkt 1.8.1.);
 - 8) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne (pkt 1.8.2.);
 - 9) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej (pkt 2.3.3.),
 - 10) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych (pkt 4.3.4. i 4.4.2. *Uwarunkowań*);
 - 11) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny (pkt 4.3.3. *Uwarunkowań*);
 - 12) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120) – pkt 1.9;
 - 13) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji (pkt 1.10.),
 - 14) obszary zdegradowane (pkt 1.10.);
 - 15) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych (pkt 1.11.);
 - 16) obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie oraz inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie (problem nie dotyczy gminy);
 - 17) analiza możliwości wyznaczenia obszarów, na których mogą być rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu (pkt 1.7.4.);

- 18) analiza możliwości wyznaczenia na terenie gminy obszarów, na których mogą być lokalizowane obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² (pkt 1.7.4.).

3. Części składowe Studium

Na Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne składają się:

- a) tekst Studium, zawierający uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne – jako zał. nr 1 do uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Studium,
- b) rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne – *Uwarunkowania* w skali 1: 10 000 – jako zał. nr 2 do uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Studium,
- c) rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne – *Kierunki* w skali 1: 10 000 – jako zał. nr 3 do uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Studium,
- d) rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag – jako zał. nr 4 do uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Studium,
- e) uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium – jako załącznik 5 do uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Studium,
- f) dokumentacja prac planistycznych.

CZĘŚĆ I

**UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE**

1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy Kołaki Kościelne

Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju przestrzennego gminy wynikające ze stanu istniejącego zostały zdiagnozowane i ocenione z podziałem na następujące grupy zagadnień:

- a) związki z otoczeniem wynikające z położenia geograficznego i administracyjnego obszaru gminy, w tym z położenia wobec zewnętrznych ośrodków obsługi lokalnej i ponadlokalnej,
- b) powiązania infrastrukturalne i komunikacyjne,
- c) powiązania ekologiczne.

Położenie gminy i ukształtowane powiązania przestrzenne i komunikacyjne wskazują na silne związki z miastem Zambrowem, jako ośrodkiem obsługi powiatowej, zaś dla części południowej gminy – z miastem Wysokie Mazowieckie oraz z Łomżą – jako ośrodkiem obsługi ponadlokalnej.

W dawnych wiekach powiązania z regionem tworzył głównie trakt handlowy z Wyszki i Warszawy do Tykocina i dalej na Litwę (na śladzie obecnej szosy białostockiej), natomiast pozostałe pobliskie trakty z Łomży do Drohiczyńska oraz (przez Zambrów) z Łomży do Tykocina i Knyszyna przez Rutki (dawne miasto) miały dla obszaru gminy mniejsze znaczenie.

Obecnie, osią powiązań zewnętrznych jest droga krajowa Nr 8, zapewniająca dostęp do ruchu tranzytowego Europa Zachodnia – Warszawa – Białystok i dalej do przejść granicznych w kierunku Litwy, Białorusi i Rosji. Dla połączeń regionalnych znaczenie ma układ dróg powiatowych, zapewniający dojazd do Zambrowa oraz do dróg krajowych nr 63 i 66.

Obecnie straciło na znaczeniu dla transportu pasażerskiego połączenie kolejowe z Ostrołęką i Łapami, z uwagi na zawieszenie przewozów pasażerskich na tej linii. Niemniej linia ta zachowana została dla przewozów towarowych. Obecnie trasa jest rewitalizowana, a ruch ma zostać przywrócony.

Miejscami pracy i nauki poza obszarem gminy są pobliskie miasta: Zambrów i Wysokie Mazowieckie. Rozwinięta obecnie sieć dróg powiatowych oraz gminnych, asfaltowych zapewnia dogodny dojazd do sąsiednich gmin – najlepszy do miejscowości położonych w gminie Zambrów i Rutki.

Z wsiami położonym w gminie Zambrów, miejscowości położone w gminie Kołaki Kościelne, a przyległe do granic gminy tworzą jednolity układ przestrzenny powstały poprzez zakładanie przysiółków o zabudowie skupionej, ulicowej po jednej lub obu stronach drogi, wytyczonej na zapleczu cieku wodnego. Dotyczy to wsi: Krusze-Łubnice oraz Ćwikły-Rupie i Ćwikły-Krajewo. Podobnie, położona na południu gminy miejscowość Rębiszewo-Zegadły tworzy jeden układ przestrzenny z Rębiszewem-Studzianki.

Część lasów na terenie gminy Kołaki Kościelne pełni funkcje lasów ochronnych. Zajmują one 14,6 ha. Warunki, jakie muszą spełniać lasy, by uzyskać charakter lasów ochronnych, określają przepisy odrębne. W Nadleśnictwie Łomża powołane zostały one na mocy Decyzji Ministra Środowiska z dnia 21 kwietnia 2010 r.

Przez gminę Kołaki Kościelne przechodzi korytarz ekologiczny Przełomowa Dolina Narwi – Dolina Górnej Narwi (GKPn-23), będący częścią Północnego korytarza ekologicznego, łączącego Puszczę Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami).

W zakresie powiązań ekologicznych najistotniejsze są związki obszaru gminy z doliną rzeki Narwi poprzez obszary doliny rzeki Dąb i Kołomyja i ich dopływów (wraz z towarzyszącymi użytkami zielonymi i zadrzewieniami) oraz niewielkie lasy, dawniej tworzące kompleksy z terenami leśnymi położonymi w gminach sąsiadujących od wschodu i południa, a także oddzielających wieś od traktu białostockiego. Stoki wysoczyzny stanowią

tereny źródliskowe. W obszarze gminy występują obszary źródliskowe lokalnych cieków (w terenach rolno-leśnych położonych przy południowo-wschodniej granicy gminy, niedaleko miejscowości Sanie-Dąb i Czosaki-Dąb oraz północno-wschodniej granicy gminy w rejonie wsi Kossaki Borowe oraz Czarnowo-Undy). Lokalne cieki oraz mniejsze cieki (często okresowe), wpływają na stosunki wodne w trwałych użytkach zielonych, towarzyszących obniżeniom terenu. Układ dolin rzecznych i lasów tworzy system lokalnych korytarzy ekologicznych łączących obszar gminy z terenami sąsiednimi. W obszarze gminy nie występują prawne formy ochrony przyrody odniesione dla obszarów.

Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju przestrzennego gminy wynikające ze spodziewanych ponadregionalnych i regionalnych bodźców i przesłanek rozwojowych zostały zdiagnozowane na podstawie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego oraz Studium zagospodarowania przestrzennego dawnego województwa łomżyńskiego i podzielone na następujące grupy zagadnień:

- a) zagadnienia rozwoju gospodarczego i przekształceń przestrzennych oraz infrastruktury komunikacyjnej i technicznej,
- b) zagadnienia ochrony i kształtowania środowiska.

Spodziewane, przyszłe uwarunkowania rozwoju obszaru gminy Kołaki Kościelne, jako gminy rolniczej, wiążą się z dominującym działem gospodarczym województwa podlaskiego, jakim jest rolnictwo. Gmina wraz z całym powiatem zambrowskim i sąsiednim powiatem wysokomazowieckim została scharakteryzowana w badaniach Instytutu Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach jako obszar o najwyższej w regionie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z najwyższą intensywnością produkcji rolnej. Obszar gminy, a zwłaszcza jej część środkowa i zachodnia w niewielkim zakresie posiada tereny chronione i gleby marginalne, a za to – stosunkowo korzystną, z punktu widzenia rolnictwa strukturę obszarową gospodarstw rolnych, z rozwiniętą produkcją roślinną i zwierzęcą, zwłaszcza w zakresie hodowli bydła mlecznego.

Szanse rozwoju upatruje się w rolnictwie zintegrowanym i ekologicznym, wdrażanym w sposób skoordynowany ze strategią rozwoju obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”. Szanse na podniesienie konkurencyjności regionu upatruje się w zwiększeniu jego dostępności komunikacyjnej, zwłaszcza dla ruchu tranzytowego towarowego i turystycznego o znaczeniu międzynarodowym, związanym z rozwojem krajów basenu Bałtyku oraz lepsze wykorzystanie wysokiej jakości ekologicznej produktów rolnych. Istotne dla przyszłego rozwoju gminy są spodziewane trendy przekształceń w rolnictwie, a w szczególności: zmniejszenie zatrudnienia w rolnictwie, dalsze zwiększanie areału gospodarstw rolnych oraz objęcie melioracjami terenów w dolinie rzeki Kołomyi.

Przewiduje się wielofunkcyjny rozwój wsi, głównie poprzez rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego oraz produkcji wykorzystującej surowce pozyskiwane w lasach jako główne źródło tworzenia nowych miejsc pracy, rozwój agroturystyki (zwłaszcza w terenach dobrze skomunikowanych, posiadających walory krajobrazowe, położonych w pobliżu obszarów chronionych – co dotyczy północnej części gminy oraz terenów znajdujących się w pobliżu większych lasów we wschodniej części gminy), rozwój zalesień na gruntach marginalnych i leśnictwa z przebudową drzewostanów na wielogatunkowe.

Utrwalają się związki funkcjonalne kierunków produkcji zwierzęcej w gminie z lokalnym rynkiem zbytu w postaci zakładów MLEKOVITA w Wysokim Mazowieckiem, który zalicza się do czołówki krajowej zakładów mleczarskich i eksporterów tych produktów. Przemysł rolno-spożywczy wpływający na kierunki produkcji rolnej w gminie zlokalizowany jest również w Łomży (browar), zaś przetwórstwo mięsa w Czyżewie (Zakłady Mięsne FARM FOOD).

Konieczna jest rozbudowa potencjału przetwórstwa spożywczego bazującego na ziemniakach, warzywach i zbożach oraz rozwój subregionalnego handlu hurtowego.

Przewiduje się sukcesywną poprawę jakości życia mieszkańców terenów wiejskich poprzez wspieranie rozwoju lokalnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych na wsi, zwłaszcza w zakresie edukacji dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych.

W zakresie sieci usług i obsługi mieszkańców powiatowym ośrodkiem obsługi dla gminy pozostanie Zambrów, scharakteryzowany w Planie województwa jako główny ośrodek rozwoju, zaś ośrodkiem obsługi ponadlokalnej pozostanie Łomża, stanowiąca subregionalny ośrodek rozwoju. Ze względu na graniczne położenie powiatu zambrowskiego wobec województwa mazowieckiego oraz rozszerzające się wpływy metropolii Warszawskiej, można zdiagnozować silniejsze powiązania zwłaszcza w zakresie rynku pracy pozarolniczej z Warszawą i jej okolicą, niż z wojewódzkim ośrodkiem obsługi w Białymstoku.

Istotną przesłanką rozwoju gminy jest jej położenie po obu stronach drogi krajowej S8 łączącej Białystok z Warszawą, co, po jej modernizacji wiąże się z ograniczeniem dostępności do drogi (w wyniku ograniczenia liczby wjazdów i zjazdów) i przebudową lokalnego układu komunikacyjnego oraz osłabieniem powiązania północnej części gminy z ośrodkiem obsługi w Kołakach Kościelnych i pozostałym obszarem gminy, za to wzrostem znaczenia powiązań zewnętrznych dla tej części obszaru opracowania. Droga ta przenosi główne obciążenia między przejściami granicznymi na wschodnich i północno-wschodnich granicach kraju oraz Białymstokiem i bardzo atrakcyjnymi obszarami turystycznymi Polski Wschodniej a Warszawą i Europą Zachodnią.

Rangę swoją utrzyma droga krajowa nr 63 (klasy technicznej G) Pisz – Łomża – Zambrów – Ostrów Mazowiecka – Siedlce jako stanowiącej połączenie Obwodu Kaliningradzkiego z Białorusią (przejście graniczne w Sławatyczach), która wraz z drogą wojewódzką nr 679 (klasy technicznej Z) aktywizuje północno-zachodnią i północną część gminy. Mniejsze znaczenie ma droga krajowa nr 66 (klasy technicznej G) Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Bielsk Podlaski i dalej granica państwa w Połowcach, która jednak w niewielkim stopniu aktywizuje południowy fragment gminy (miejscowość Rębiszewo-Zegadły).

Spodziewane jest utrzymanie jako pierwszorzędnej rangi linii kolejowej Ostrołęka – Łapy, z dwoma przystankami na obszarze gminy Kołaki Kościelne: Kołaki (w pobliżu drogi krajowej S8 i miejscowości Czachy-Kołaki) i Łubnica Łomżyńska (w pobliżu miejscowości Krusze-Łubnice), choć obecnie zawieszono na niej kursowanie pociągów osobowych.

Istotne znaczenie ma System Gazociągów Tranzytowych JAMAŁ, łączący źródło gazu w Rosji z Europą Zachodnią, który jest jednym ze strategicznych źródeł zaopatrzenia w gaz województwa podlaskiego, co warunkuje rozbudowę systemu gazownictwa przewodowego w powiecie zambrowskim, z tłoczni „Zambrów” oraz realizację stacji redukcyjnej gazu w gminie Zambrów, tworzącej możliwości zaopatrzenia w gaz miejscowości w gminie Kołaki Kościelne.

Gmina nie posiada sieci gazowniczych na swoim terenie. Najbliższa stacja redukcyjno-pomiarowa I st. „umożliwiająca zasilanie sieci dystrybucyjnej w gminie Kołaki Kościelne, jest zlokalizowana na terenie Zambrowa. W perspektywie jest więc możliwa budowa dystrybucyjnego systemu gazowniczego w gminie Kołaki Kościelne.

W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, odbiorcy z terenu gminy Kołaki Kościelne zasilani są trzema liniami 15 kV ze stacji 110/15 kV Zambrów, zasilanej linią 110 kV Łomża – Zambrów – Wysokie Mazowieckie.

Przewiduje się sukcesywny rozwój telefonii komórkowej oraz telekomunikacji i sieci teleinformatycznych.

Szansą dla gminy może stać się wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz ukierunkowanie rolnictwa i leśnictwa na produkcję roślin energetycznych.

Oдноśnie zagadnień ochrony i kształtowania środowiska istotne uwarunkowania rozwoju będą wynikały z wdrażania Dyrektywy Ramowej w sprawie polityki wodnej Wspólnoty Europejskiej w zlewni pilotażowej rzeki Narwi, w której leży obszar gminy. Najistotniejsze w tym zakresie będzie skoordynowanie ochrony wód rzek Narwi i Bugu wraz z dopływami przed zanieczyszczeniami, poprzez kompleksowe rozwiązania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w ich dorzeczach oraz poprawa bilansu wodnego poprzez skoordynowaną budowę obiektów małej retencji wodnej. Niemniej istotna jest Dyrektywa Siedliskowa i chronione na podstawie stosownych rozporządzeń siedliska roślinności leśnej, łąkowej i zbiorowiska murawowe.

Na zapewnienie ochrony obszaru gminy przed katastrofami ekologicznymi wpływa przede wszystkim konieczność zapewnienia ochrony przed NZŚ (Nadzwyczajnymi Zagrożeniami Środowiska) w wyniku transportu ładunków niebezpiecznych na drodze krajowej S8 oraz awarii międzynarodowego gazociągu JAMAŁ (przechodzącego w pobliżu południowej granicy gminy).

Obszar powiatu zambrowskiego położony jest w obszarze funkcjonalnym „Zachodnim”, wydzielonym z uwagi na specyficzne związki między elementami zagospodarowania przestrzennego, dominującymi funkcjami oraz predyspozycjami do rozwoju funkcji gospodarczych. Rolnictwo w tym obszarze posiada dobre warunki przyrodnicze i ekonomiczne do dalszego rozwoju, zwłaszcza w zakresie hodowli bydła mlecznego. Funkcjami uzupełniającymi obszar „Zachodniego” są przemysł oraz turystyka bazująca na ekologicznych zasobach obszaru.

2. Uwarunkowania i wytyczne z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego

W trakcie prac nad Studium uwzględniono wnioski zgłoszone przez Zarząd Województwa Podlaskiego wynikające z *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego* (przyjętego Uchwałą nr IX/80/03 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2003 r. i opublikowanego w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego z 2003 r. Nr 108 poz. 2026 oraz Nr XXXVI/330/17 z dnia 22 maja 2017 r., zmienioną uchwałą Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2777, 3270):

1. na obszarze gminy Kołaki Kościelne występują postulowane zadania ponadlokalne – zawarte w rozdziale VII „Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych”, a w szczególności:
 - a) budowa drogi ekspresowej S8 granica województwa – Białystok; przebudowa drogi krajowej do parametrów drogi ekspresowej wraz z budową węzłów i przejazdów (zadanie na obszarze gminy zostało zrealizowane),
 - b) modernizacja dróg powiatowych i gminnych zgodnie z „kompleksowym programem budowy i przebudowy dróg powiatowych w powiecie zambrowskim”,
 - c) rewitalizacja linii kolejowej Nr 36 Ostrołęka – Łapy (zadanie w trakcie realizacji),
 - d) budowa linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Zambrów – Sokoły;
2. zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego do uwzględnienia stosownie do przedmiotu studium zawarte w rozdziale V i VI Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego, w tym:
 - a) ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z przebiegu drogi krajowej S8;
 - b) ochrona gleb o najwyższej przydatności rolniczej przed przeznaczaniem na cele nie-rolnicze;
3. przez północno-wschodnią część gminy Kołaki Kościelne przebiega projektowany Główny Korytarz Ekologiczny Przełomowa Dolina Narwi – Dolina Górnej Narwi

(GKPN-23), który należy uwzględnić sporządzając Studium, w związku z tym projektuje się włączenie korytarza ekologicznego w sieć ekologiczną województwa.

Ponadto Plan zakłada:

W zakresie kształtowania stref produkcji rolnej wskazano poniższe założenia:

1. dominacja upraw przemysłowych i ziemniaków dla potrzeb przetwórstwa, zaś w produkcji zwierzęcej hodowla bydła mlecznego;
2. przeznaczenie do produkcji rolnej gleb dobrej jakości produkcyjnej (III-IV klasy);
3. przeznaczenie gleb słabych (V-VI) na cele nierolnicze, m.in. zalesienia, funkcje rekreacyjne lub inne zainwestowanie zgodne z projektowanym rozwojem poszczególnych terenów (lokalizacje działalności gospodarczych, infrastrukturalnych i usługowych);
4. meliorację użytków rolnych;
5. rozwój rolnictwa ekologicznego.

W zakresie kształtowania stref pozarolniczej działalności gospodarczej wskazano poniższe założenia:

1. racjonalne wykorzystanie istniejącego zainwestowania i terenów produkcyjnych oraz rolnych, przydatnych na cele produkcyjne, w oparciu o korzyści położenia przy szlakach komunikacyjnych drogowych i kolejowych;
2. tworzenie warunków do budowy nowych zakładów rolno-spożywczych wykorzystujących miejscowe surowce;
3. rozwój aktywności gospodarczej głównie w oparciu o usługi związane z obsługą transportu (handel, hotele, stacje obsługi, usługi finansowe).

W zakresie sieci osadniczej wskazano wieś Kołaki Kościelne jako wielofunkcyjny, gminny ośrodek rozwoju, pełniący funkcję usługową na poziomie gminnym w zakresie administracji, ochrony zdrowia i opieki społecznej, oświaty, kultury, sportu oraz funkcje gospodarcze.

W zakresie ochrony i kształtowania ład przestrzennego wskazano na potrzebę:

1. szczególnej ochrony i oszczędnego wykorzystania przestrzeni nieurbanizowanej;
2. możliwie pełnego wykorzystania naturalnych predyspozycji terenu do pełnienia określonych funkcji;
3. oszczędnego użytkowania przestrzeni krajobrazowej (przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy na terenach otwartych, degradującej strukturę ekologiczną i fizjonomię krajobrazu);
4. harmonizowania układów osadniczych i infrastruktury technicznej z siecią ekologiczną;
5. segregacji funkcji, która wyklucza lub minimalizuje prawdopodobieństwo wystąpienia lub sąsiedztwa kolizyjnych funkcji terenu;
6. stymulowania zmian w strukturze przestrzennej działalności gospodarczej, ukierunkowanych na ograniczenie nadmiernej koncentracji tej działalności, a także jej lepsze dostosowanie do lokalnych i regionalnych warunków przyrodniczych i związanych ze stanem środowiska.

W zakresie infrastruktury komunalnej należy dążyć do:

1. całkowitego zwodociągowania wsi o zwartej zabudowie;
2. rozbudowy systemów kanalizacji sanitarnej we wsiach o zwartej zabudowie, a w obszarach o rozproszonej zabudowie uporządkowania gospodarki ściekowej, w tym budowy oczyszczalni ścieków w Kołakach Kościelnych;
3. rozwoju energetyki odnawialnej;

4. rozwiązywania gospodarki odpadami w skali powiatu lub obszaru kilku gmin poprzez selektywną zbiórkę odpadów z odzyskiwaniem surowców wtórnych z uwzględnieniem ustaleń zawartych w Planie gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022 (uchwała Nr XXXII/280/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 19 grudnia 2016 r.).

W zakresie obronności i bezpieczeństwa publicznego wskazano na potrzebę:

1. kształtowania odpornych na zagrożenia nadzwyczajne struktur przestrzennych jednostek osadniczych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego poprzez:
 - a) ograniczenie powierzchni zespołów zabudowy zwartej do 250 ha,
 - b) unikanie monotonii programowej poprzez łączenie funkcji mieszkaniowej z funkcjami usługowymi,
 - c) kształtowanie zabudowy przy głównych trasach komunikacyjnych w sposób uniemożliwiający ewentualne zagruzowanie,
 - d) stosowanie dwustronnego zasilania zabudowy w systemy infrastruktury technicznej,
 - e) zapewnienie ochrony sanitarnej dolin rzek i zasobów ujęć wód komunalnych,
2. kształtowanie systemu urządzeń obronnych i ochronnych w terenie oraz w planach zagospodarowania przestrzennego (ukrycia dla mieszkańców, zapewnienie dostawy wody w ilości 7,5 l wody na osobę/dobę, studnie awaryjne w odległości do 800 m od zabudowy mieszkaniowej, systemy alarmowania mieszkańców, przystosowanie oświetlenia zewnętrznego do wygaszenia i zaciemniania);
3. wyznaczenia przy drodze krajowej S8 miejsc parkingowych dla pojazdów z ładunkami niebezpiecznymi.

W zakresie ochrony i kształtowania środowiska i środowiska kulturowego wskazano:

1. poddanie ochronie małych form przyrody tj. pomników przyrody, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, stanowisk dokumentacyjnych, korytarzy ekologicznych itp.;
2. ochrona powierzchni ziemi, w tym likwidacja nieurządzonych wysypisk i odpadów, rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami surowców mineralnych oraz ochrony gleb;
3. ochrona lasów i zadrzewień poprzez prowadzenie stosownej polityki zalesień i kształtowania granic polno-leśnych, które powinny uwzględniać krajowe i regionalne priorytety zalesień;
4. ochronę powietrza atmosferycznego;
5. ochronę i poprawę stanu sanitarnego wód;
6. ochronę warunków życia i zdrowia ludzi przed hałasem, wibracjami, oraz elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym;
7. ochronę i tworzenie warunków do racjonalnego funkcjonowania obszarów krajobrazu historycznego, w tym ochrona i rewitalizacja zespołów zabytkowych i pojedynczych zabytków;
8. tworzenie nowych wartości kulturowych.

3. Uwarunkowania i wytyczne wynikające z gminnych dokumentów strategicznych i programowych i wniosków

3.1. Uwarunkowania wynikające z dokumentów i programów gminnych

3.1.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne

Gmina Kołaki Kościelne posiada studium uchwalone uchwałą Nr VI/40/03 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 29 lipca 2003 r.

Przesłanką do sporządzenia nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne jest potrzeba dokonania kompleksowej zmiany obowiązującego Studium z uwagi na jego nieaktualność zarówno ze względu na upływ czasu i zmiany w przestrzennym zagospodarowaniu gminy, jak też zmiany społeczno-gospodarcze, jakie zaszły w gminie od 2003 r. do chwili obecnej. Ponadto liczne zmiany ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jak też innych ustaw wpływających na zagospodarowanie przestrzenne, spowodowały, że obowiązujące studium nie spełnia podstawowego zadania, jakie zostało ustalone w art. 3 ust. 1 ustawy o planowaniu przestrzennym, mianowicie, że studium jest instrumentem kształtowania polityki przestrzennej na terenie gminy. Polityka przestrzenna ustalona w Studium w 2003 r. nie odpowiada częściowo potrzebom gminy, dlatego należy ją zaktualizować, zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami i trendami rozwojowymi.

Pomimo niepełnej aktualności obowiązującego studium, zawiera ono szereg zapisów, które mogą być wykorzystane do sporządzenia nowego dokumentu.

Dotyczy to takich zagadnień jak:

- a) uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy,
- b) uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy - diagnoza stanu rozwoju,
- c) obszary problemowe,
- d) kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy,
- e) cele rozwoju gminy,
- f) kierunki zagospodarowania przestrzennego,
- g) strefy polityki przestrzennej.

3.1.2. W 2007 roku gmina opracowała **Program gospodarki ściekowej Gminy Kołaki Kościelne**, w którym przewidziano 3 warianty rozwiązania gospodarki ściekowej. Do realizacji przyjęty został wariant III, który przewiduje lokalizację grupowej oczyszczalni ścieków o przepustowości $Q_{d_{gr}}=120 \text{ m}^3/\text{d}$ w miejscowości Kołaki Kościelne, do której podłączone będą kanały sanitarne ze wsi Czachy-Kołaki, Gunie-Ostrów i Kołaki Kościelne. W pozostałych miejscowościach nieobjętych systemem kanalizacji sanitarnej, ścieki sanitarne będą odprowadzane przez mieszkańców do indywidualnych oczyszczalni ścieków z odprowadzeniem ścieków oczyszczonych do gruntu lub rowów melioracyjnych. Założono, że jedna indywidualna oczyszczalnia będzie odbierać i oczyszczать ścieki sanitarne z jednego domu lub gospodarstwa.

Grupowa oczyszczalnia ścieków przewidziana w programie w miejscowości Kołaki Kościelne nie została dotychczas zrealizowana.

3.1.3. Program ochrony środowiska gminy Kołaki Kościelne na lata 2004 – 2011

Podstawowe zapisy wykorzystane do sporządzenia studium z dokumentu to informacje dotyczące:

- a) stanu środowiska przyrodniczego gminy Kołaki Kościelne,
- b) infrastruktury technicznej ochrony środowiska,
- c) zagrożeń środowiska przyrodniczego gminy Kołaki Kościelne,
- d) analizy SWOT,
- e) programu ochrony środowiska w latach 2004 – 2007.

Celem strategicznym rozwoju gminy jest:

„Zrównoważony i trwały rozwój gminy, przy racjonalnym wykorzystaniu zasobów przyrodniczych, istniejącego majątku trwałego, potencjału infrastrukturalnego i produkcyjnego”.

3.1.4. Gospodarka odpadami realizowana jest w oparciu o uchwalony **Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022** (uchwała Nr XXXII/280/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 19 grudnia 2016 r.).

Zasady gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy określa **Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Kołaki Kościelne** (załącznik do uchwały Nr XVII/91/12 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 31 grudnia 2012 r.) ze zmianami wprowadzonymi uchwałą Nr XVIII/94/13 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 5 lutego 2013 r. oraz uchwałą Nr XVIII/95/13 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.

3.1.5. Plan usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kołaki Kościelne na lata 2007 – 2032

3.1.6. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe, sporządzone na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne.

Celem opracowania jest rozpoznanie i ocena warunków fizjograficznych w celu określenia przyrodniczych uwarunkowań dla funkcji, struktury i intensywności zagospodarowania, eliminowania lub ograniczania zagrożeń oraz zapewnienia trwałości podstawowych procesów przyrodniczych na obszarze objętym opracowaniem. Wymieniony cel został zrealizowany poprzez przeprowadzenie diagnozy stanu i funkcjonowania poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, określenie wstępnej prognozy dalszych zmian zachodzących w środowisku, a w dalszej kolejności, poprzez przedstawienie ogólnej oceny przydatności terenów dla różnych sposobów zagospodarowania i ich roli w kształtowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, jest podstawą do przeznaczenia w studium terenów gminy pod różnego rodzaju zagospodarowanie.

Opracowanie ekofizjograficzne składa się z części opisowej oraz graficznej opracowanej na kopii mapy topograficznej w skali 1: 40 000.

3.2. Uwarunkowania wynikające ze złożonych wniosków

3.2.1. Uwzględnia się wnioski zgłoszone przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Zambrowie pismem Nr PZ.5562.7.2016.AW z dnia 22.04.2016 r., by odnośnie ogólnych wymagań ochrony przeciwpożarowej uwzględnić w Studium warunki wynikające z obowiązujących przepisów w zakresie:

1. projektowania zabudowy zgodnie z warunkami technicznym jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie – rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12.04. 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422 z późn. zm.);
2. zapewnienia właściwej ochrony przeciwpożarowej i zabezpieczenia przeciwpożarowego budynków – rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7.06.2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2010 r. nr 109, poz. 719);
3. zapewnienia zaopatrzenia wodnego na cele przeciwpożarowe oraz zaprojektowania dróg pożarowych – rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia

24.07.2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r. nr 124, poz. 1030);

4. uzgadniania projektów budowlanych pod względem ochrony przeciwpożarowej w zakresie i na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie uzgadniania projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 2117).

3.2.2. Uwzględnia się wniosek Marszałka Województwa Podlaskiego – Geologa Wojewódzkiego ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego 1, 15-888 Białystok, przekazany pismem Nr DIT.III.7637.12.2016 z dnia 21.04.2016 r., aby w Studium znalazły się informacje o złożach występujących na terenie gminy Kołaki Kościelne, zgodnie bowiem z art. 95 ust 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2017 r. poz. 2126 z późn. zm.) udokumentowane złoża kopalin oraz udokumentowane wody podziemne, w granicach stref ochronnych ujęć i obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych, w celu ich ochrony, ujawnia się w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

3.2.3. Uwzględnia się wniosek zgłoszony przez Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego, ul. Kawaleryjska 70, 15-121 Białystok pismem Nr 1060/16 z dnia 22.04.2016 r., by, zgodnie z § 2.2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu zgłaszania i oznakowania przeszkód lotniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 130, poz. 1193 z późn. zm.), wprowadzić do studium wymóg zgłaszania do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP wszelkich projektowanych obiektów o wysokości równej i większej od 50 m n.p.t., każdorazowo przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.

3.2.4. Uwzględnia się zgłoszone przez Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatura w Łomży ul. Nowa 2, 18-400 Łomża, pismem Nr Ł.5150.30.2016.H z dnia 10.05. 2016 r. szczegółowe wytyczne konserwatorskie dotyczące następującej problematyki ochrony zabytków na terenie gminy Kołaki Kościelne w zakresie:

1. Uwarunkowania:

- 1) stan dziedzictwa kulturowego i zabytków(zasoby i ich waloryzacja);
- 2) stan ochrony prawnej obiektów i obszarów zabytkowych na terenie gminy:
 - zabytki nieruchome (obiekty i obszary) wpisane do rejestru – wykaz wraz z numerem rejestru (decyzji), data wpisu,
 - zabytki nieruchome (obiekty i obszary, strefy ochrony konserwatorskiej) objęte ochroną na podstawie ustaleń mpzp, w tym strefy ochrony konserwatorskiej – wykaz wraz z numerem i data uchwały o uchwaleniu mpzp;
- 3) zasoby dziedzictwa kulturowego (obiekty i obszary) nieobjęte ochroną prawną, wymagające ochrony na podstawie ustaleń mpzp:
 - inne (nie wpisane do rejestru) zabytki nieruchome znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków,
 - zabytki (stanowiska) archeologiczne znajdujące się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków (AZP),
 - inne obiekty o walorach zabytkowych, w szczególności betonowe schrony bojowe oraz krzyże i kapliczki przydrożne,
 - obszary mające znaczenie ze względu na ochronę ekspozycji i otoczenia zabytku;
- 4) uwarunkowania w zakresie ochrony zabytków wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa i gminnego Programu opieki nad zabytkami;
- 5) zasady ochrony obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków wynikające z regulacji ustawowych).

2. Kierunki:

- 1) wyznaczenie zabytków (obiektów/obszarów), dla których wskazane byłoby ustanowienie ochrony na podstawie art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, m.in. poprzez wpis do rejestru albo utworzenie parku kulturowego, czy też ustanowienie ochrony w planie miejscowym;
- 2) ustanowienie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego:
 - obiektów i obszarów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
 - zabytków/stanowisk archeologicznych znajdujących się w ewidencji wojewódzkiej AZP,
 - obszarów o walorach zabytkowych i obszarów mających znaczenie ze względu na ochronę ekspozycji i otoczenia zabytku w formie stref ochrony konserwatorskiej, w szczególności stref ochrony konserwatorskiej zabytków archeologicznych (cmentarzysk, osad), stref ochrony konserwatorskiej betonowych schronów bojowych;
- 3) wytyczne określenia zasad ochrony zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków i obowiązujących w strefach ochrony konserwatorskiej;
- 4) wskazanie terenów, dla których należy sporządzić mpzp uwzględniając program ochrony rewitalizacji i rewitalizacji tych terenów;
- 5) określenie polityki przestrzennej zapewniającej likwidację czynników mających negatywny wpływ na stan środowiska kulturowego oraz prowadzących do zachowania i poprawy zasobów dziedzictwa kulturowego.

3. Rysunek studium:

- 1) uwarunkowania: obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków oraz zabytki obszarowe znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków (parki, cmentarze, mogiły).
- 2) kierunki: strefy ochrony konserwatorskiej.

3.2.5. Inne wnioski dotyczą indywidualnego zgłoszenia potrzeby wyznaczenia terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w miejscowości Kołaki Kościelne.

4. Stan środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego oraz inne zagadnienia

4.1. Położenie fizyczno-geograficzne gminy oraz stan i struktura użytkowania gruntów

4.1.1. Ogólne dane o gminie.

Gmina Kołaki Kościelne położona jest całkowicie w obrębie jednostki fizjograficznej - Wysoczyzny Wysokomazowieckiej, stanowiącej fragment makroregionu Niziny Północnomazowieckiej (prowincji Niżu Środkowopolskiego, podprowincji Nizin Środkowopolskich - wg. Kodracki, A. Rychling). Obszar gminy leży w dorzeczu rzeki Narwi i odwadniany jest przez rzekę Dąb, stanowiącą dopływ rzeki Jabłonki oraz Kołomyję – dopływ rzeki Gać. Najwyższe wzniesienie na terenie gminy Kołaki Kościelne (161,5 m n.p.m.) znajduje się przy granicy z gminą Kulesze Kościelne, we wschodniej części gminy, największe obniżenie terenu (ok. 130 m n.p.m.) ma miejsce przy granicy z gminą Zambrów.

W układzie administracyjnym, gmina położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego i we wschodniej części powiatu zambrowskiego, przy granicy z powiatem wysokomazowieckim. i graniczy od wschodu z gminą Kulesze Kościelne (powiat

wysokomazowiecki), od północy z gminą Rutki, od południa z gminą Wysokie Mazowieckie (powiat wysokomazowiecki), a od zachodu z gminą Zambrów.

Do 1999 r. gmina znajdowała się w woj. łomżyńskim.

Od Warszawy dzieli gminę odległość ok. 120 km, od Białegostoku – ok. 50 km., od Łomży – ok. 30 km i Zambrowa (siedziby powiatu) – ok. 10 km.

Obszar gminy przecina linia kolejowa z Łap do Ostrołęki oraz droga krajowa S8 Warszawa – Białystok.

Powierzchnia gminy w granicach administracyjnych wynosi 7376 ha.

W obszarze gminy znajduje się 24 miejscowości, które stanowią (poza miejscowością gminną) wsie małe o średniej liczbie mieszkańców około 100 osób. Obszar gminy jest w przeważającej części użytkowany rolniczo. Użytki rolne stanowią 69,5% powierzchni gminy, przy czym przeważają grunty orne. Grunty leśne stanowią 25,2% powierzchni gminy i koncentrują się we wschodniej i zachodniej części gminy. Brak jest zwartych kompleksów leśnych, istniejące lasy są rozproszone i w znacznym stopniu zniekształcone.

W zakresie stanu władania przeważa indywidualna własność rolna użytkująca około 94% powierzchni gminy. W ostatnich 25 latach zwiększyła się powierzchnia użytków zielonych oraz terenów zabudowanych i dróg kosztem gruntów ornych.

Obszar gminy zamieszkiwało według danych GUS za 2015 r. – 2380 osób. W obszarze gminy największa liczba ludności skupia się w miejscowości gminnej oraz w terenach dobrze skomunikowanych z Łomżą oraz Zambrowem, a położonych w północno-zachodniej i zachodniej części gminy.

4.1.2. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej, warunki produkcji rolniczej

Gmina Kołaki Kościelne wchodzi w skład mazowiecko-bielskiego rejonu produkcji rolniczej, wyodrębnionego ze względu na uwarunkowania przyrodniczo-organizacyjne oraz możliwości produkcji rolnej, przyjazne środowisku (wg charakterystyki opracowanej przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach). Rejon ten wyróżnia się w województwie podlaskim najwyższą jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej i najwyższą intensywnością produkcji rolnej. Ma niewielki udział terenów chronionych i gleb marginalnych oraz posiada korzystną strukturę obszarową gospodarstw rolnych. Charakteryzuje się dobrze rozwiniętą produkcją roślinną i zwierzęcą, w szczególności: zbóż intensywnych, warzyw i owoców oraz dobrze rozwiniętą hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej.

Wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb gminy Kołaki Kościelne wynosi 49,3 i jest zbliżony do średniego wskaźnika dla Polski (49,5) i dla powiatu zambrowskiego (49,8). Ogólny wskaźnik jakości przyrodniczych warunków rolnictwa (uwzględniający jakość i przydatność rolniczą gleb, agroklimat, rzeźbę terenu, warunki wodne) wynosi 64,3 i jest nieco niższy od średniego wskaźnika dla Polski (66,6) i dla powiatu zambrowskiego (65,5).

4.1.3. Struktura własności i wielkość gospodarstw rolnych

W gospodarce rolnej gminy Kołaki Kościelne dominują indywidualne gospodarstwa rolne. W ich posiadaniu znajduje się 6 937 ha gruntów (94,0% ogółu gruntów w gminie) i 5 124 ha użytków rolnych (69,52 % ogółu gruntów gminy). Według danych z 2017 r. średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 7,76 ha, co jest wartością niższą niż w województwie (12,27 ha) i w kraju (10,56 ha).

4.1.4. Rozmiary i struktura produkcji rolnej

Struktura agrarna gminy Kołaki Kościelne na tle struktury agrarnej województwa podlaskiego i powiatu zambrowskiego – według danych z 2015 r. – przedstawia się następująco:

- powierzchnia użytków rolnych – 5 124 ha, tj. 69,5% powierzchni ogólnej (w województwie podlaskim – 59,5%, w powiecie zambrowskim – 62,4%),
- grunty orne – 3 876 ha, tj. 75,6 % użytków rolnych (w województwie podlaskim – 66,1%, w powiecie zambrowskim – 68,3%),
- łąki – 544 ha,
- pastwiska – 705 ha,
- użytki zielone – 1291 ha, tj. 25,5% użytków rolnych (w województwie podlaskim – 33,5%, w powiecie zambrowskim – 31,5%),
- sady – 5 ha, tj. 0,2% powierzchni użytków rolnych (w województwie podlaskim – 0,4%, w powiecie zambrowskim – 0,2%).

W latach 1996-2015 zmniejszyła się w gminie powierzchnia użytków rolnych z 5 667 ha do 5 124 ha, czyli o 10 %. Nieznacznie zmniejszyła się powierzchnia gruntów ornych - z 3 902 ha do 3 876 ha (o 0,7%), natomiast wzrosła powierzchnia użytków zielonych - z 1033 ha do 1 291 ha (o 25%).

Wysoki udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni (średnio 70%) wskazuje na rolniczy charakter gminy. Najwyższy (powyżej 86%) mają miejscowości położone w części północno-zachodniej (Cholewy-Kołomyja, Lubnice-Krusze, Krusze-Lubnice, Zanie-Leśnica) i południowo-zachodniej (Głodowo-Dąb, Czarnowo-Dąb, Wróble-Arciszewo). Dominuje orne użytkowanie gruntów rolnych. Grunty orne średnio stanowią 76% użytków rolnych. W pasie miejscowości w środkowej i południowej części gminy (Czarnowo-Undy, Gunie-Ostrów, Czosaki-Dąb oraz Kołaki Kościelne, Łętowo-Dąb i Wróble-Arciszewo) udział gruntów ornych w ogólnej powierzchni użytków rolnych przekracza 80%.

Największe powierzchnie użytków zielonych w ogólnej powierzchni użytków rolnych (w granicach 40-50%) występują w obszarze północnym gminy (miejscowości: Gosie Duże, Lubnice-Krusze, Krusze-Lubnice, Zanie-Leśnica, Podłatki Małe) oraz w miejscowości Czarnowo - Dąb. Sady zajmują średnio 0,2% użytków rolnych. Większe areale nasadzeń występują w miejscowościach: Kossaki Borowe, Kołaki Kościelne, Szczodruchy i Głodowo-Dąb. Warzywa gruntowe są uprawiane w większości miejscowości (z wyjątkiem: Lubnice-Krusze, Krusze-Lubnice, Wiśniówek-Wertyce, Gosie Małe, Ćwikły-Rupie, Wróble-Arciszewo, Czarnowo-Dąb, Czosaki-Dąb).

W 2010 r. w gospodarstwach indywidualnych nieobsiane było 26,8% gruntów ornych. Dominujący udział w zasiewach mają zboża, których powierzchnia upraw w 2010 r. w indywidualnych gospodarstwach rolnych wynosiła 2113,95 ha (96,8% obsianych gruntów ornych). Wśród zbóż najważniejszymi są kolejno: pszenżyto, żyto, owies, jęczmień, pszenica. Ziemniaki uprawiane są na 59,63 ha co stanowi 2,7% powierzchni upraw.

W czasie Spisu Rolnego w 2010 r. w gospodarstwach indywidualnych gminy zanotowano następujące ilości zwierząt gospodarskich:

- bydło ogółem – 8 578 sztuk, w tym 4 993 sztuk krów,
- trzoda chlewna ogółem – 3 496 sztuk, w tym 345 lochy.

Na 100 ha użytków rolnych przypada w gminie 167 sztuk bydła i 68 sztuk trzody chlewnej. W 1996 r. wskaźniki te wynosiły odpowiednio: 82 i 107, co wskazuje na istotną zmianę w preferowanym kierunku hodowli.

4.1.5. Wyposażenie techniczne rolnictwa

W roku 2010 w 361 gospodarstwach rolnych (z wszystkich 466) znajdowało się 682 ciągniki.

4.1.6. Przetwórstwo rolno-spożywcze

Główne produkty rolne gminy, tj mleko, żywiec rzeźny i zboże, a także owoce i warzywa przetwarzane są przez zakłady zlokalizowane na terenie powiatu zambrowskiego. Są to:

- Zakład Mleczarski w Zambrowie Spółdzielni Mleczarskiej „MLEKPOL” Grajewo,
- Przetwórnia Owoców i Warzyw „PROVITUS”,
- młyny zbożowe i wytwórnie makaronów,
- Ubojnia Zwierząt „MIREX” Zambrzyce Króle;
- Ubojnia Trzody i Bydła w Rutkach,
- MIĘSROL w Śliwowie Łopienitym,
- EKOMIĘS Sp. z o.o. w Rutkach,
- Ubojnia Bydła „ANMAR”, Kossaki-Falki.

4.2. Rzeźba terenu i walory krajobrazu

a) Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski (J. Kondracki), gmina Kołaki Kościelne położona jest w obrębie makroregionu Niziny Podlaskiej, która to z kolei wchodzi w skład większej jednostki geograficznej jaką są Niziny Środkowopolskie. Na obszarze tym, powołując się na Zarys Encyklopedyczny Polski, 1974, brak jest jezior polodowcowych, a formy glacialne uległy zatarcu przez procesy peryglacialne. Przeważają tu rozległe równiny denudacyjne lub akumulacyjne o niewielkich nachyleniach terenu, nie przekraczających 2 stopni. Jest to obszar, który ukształtował się w wyniku zlodowacenia środkowopolskiego, powodującego powstanie rzeźby terenu silnie zmodyfikowanej peryglacialnie. Jest to teren równinny, położony w dorzeczu Narwi i środkowego Bugu. Stanowi krajobrazowe przedłużenie Niziny Mazowieckiej.

b) Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określone przez audyt krajobrazowy, granice krajobrazów priorytetowych

Brak sporządzonego przez organ samorządu wojewódzkiego audytu krajobrazowego, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.).

4.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne

4.3.1. Budowa geologiczna

Podłoże geologiczne stanowi prekambryjska platforma wschodnioeuropejska tzw. Wyniesienie Mazursko-Suwalskie. Na terenie tym zalegają osady mezozoiczne i kenozoiczne, charakteryzujące się niewielką miąższością. Utwory trzeciorzędowe wykształcone zostały w postaci piasków, ilów i mułków. Ich miąższość jest zmienna, co wynika między innymi z procesów denudacji oraz erozji zachodzących podczas miocenu i pliocenu. Z kolei osady czwartorzędowe osiągające znacznie większą miąższość reprezentowane są przez:

- utwory akumulacji lodowcowej (zwałowe) w postaci glin piaszczystych i pylastych oraz piasków, piasków gliniastych,
- utwory moreny czołowej z piaskami, żwirami i glinami,
- utwory zastoiskowe czyli pyły i iły pylaste,

- utwory wodnolodowcowe charakteryzujące się piaskami drobno- i średnioziarnistymi,
- utwory deluwialne, na które składają się piaski drobne i pylaste, gliny piaszczyste,
- utwory aluwialne w postaci namulów organicznych pylastych i piaszczystych, pyłów oraz glin,
- utwory bagienne wykształcone w postaci torfów.

Utwory czwartorzędowe zalegają średnio na głębokości 130-150 m pod powierzchnią terenu.

4.3.2. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin

Na obszarze gminy znajdują się 4 udokumentowane złoża surowców mineralnych, o łącznej powierzchni złoża ok. 9,4174 ha (w tym 1,1140 ha wyeksploatowane i zrekultywowane – Czosaki-Dąb) oraz obszar perspektywicznego występowania kopalin surowców mineralnych, którego powierzchnia na terenie gminy Kołaki Kościelne wynosi około 17 ha.

Tab. 1 Wykaz udokumentowanych złóż kopalin w gminie Kołaki Kościelne według stanu na 2016 r.

L. p	Nazwa dokumentacji	Sporządzający dokumentację	Rodzaj decyzji zatw. do dokumentację, data zatw.	Rodzaj zasobów surowcowych	Powierzchnia złoża w ha	Wielkość zasobów: tys.ton	Numery geodezyjne działek	Symbol na rysunku studium
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Dokumentacja geologiczna złoża piasków na gruntach wsi Czosaki-Dąb	mgr Maria Borawska – geolog UPT. Nr III-0431 i V-1196 2003 r.	Pismo Starosty Zambrowskiego Nr RI.7510-14/03 z dnia 1.08.2003 r.	Piaski	1,1140		130, 131	1 PG
2.	Dokumentacja geologiczna złoża kruszywa naturalnego Czarnowo Undy w kat. C ₁ , miejscowość: Czarnowo-Undy, gmina: Kołaki Kościelne, powiat: zambrowski, województwo podlaskie	GEO ASYSTENT-górnictwo i geologia mgr Paweł Szalanda, ul. Chrobrego 31, 16-400 Suwałki Nr upr.III-0556, Suwałki, maj 2014 r.	Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego Nr DIS-III.7427.1.10. 2014 z 10 czerwca 2014 r.	Piaski skaleniowo-kwarcowe	3,4513	319,21	42/3, 43/12	2 PG

3.	Dokumentacja geologiczna złoża kruszywa naturalnego „Gosie Otole” w kat. C ₁ , miejscowość: Gosie-Otole, gmina: Kołaki Kościelne, powiat: zambrowski, województwo podlaskie	GEO ASYSTENT-górnictwo i geologia Paweł Szalanda, ul. Chrobrego 31, 16-400 Suwałki Nr upr.III-0556, Suwałki, styczeń 2015 r.	Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego Nr DIS-III.7427.1.6. 2015 z 09 lutego 2015 r.	Piaski skaleniowo-kwarcowe	2,8521	339,81	57/2	3 PG
	Dokumentacja geologiczna złoża kruszywa naturalnego „Czarnowo Undy II” w kat. C ₁ , miejscowość: Czarnowo-Undy, gmina: Kołaki Kościelne, powiat zambrowski, województwo podlaskie	GEO ASYSTENT-górnictwo i geologia Paweł Szalanda, ul. Chrobrego 31, 16-400 Suwałki Nr upr.III-0556, Suwałki, 2016 r.	Decyzja Starosty Zambrowskiego Nr IR.6522.42.20 16. 27.09 2016 r.	Piaski	2,0000	385,61	46/6	3 PG

Źródło: opracowanie na podstawie zatwierdzonych dokumentacji geologicznych

4.3.3. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Teren górniczy – przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego. Stanowi o tym art. 6 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Z 2017 r. poz. 2126 z późn. zm.). Granice terenu wyznacza koncesja (decyzja koncesyjna) na prowadzenie działalności. W terenie górniczym mogą występować tzw. szkody górnicze. W przypadku mniejszych kopalń odkrywkowych, które nie prowadzą eksploatacji z użyciem środków strzałowych, teren górniczy może pokrywać się z obszarem górniczym. Oznacza to, że zasięg wpływu robót górniczych nie będzie wykraczał poza przestrzeń, w której prowadzi się wydobywanie (poza wyrobisko).

Tereny górnicze występują na eksploatowanych złożach surowców mineralnych Czarnowo-Undy, Czarnowo-Undy II i Gosie-Otole.

4.3.4. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie gminy Kołaki Kościelne, z obszarem łąk podmokłych mamy do czynienia w pasie terenu sąsiadującego z drogą lokalną łączącą wieś Kołaki Kościelne z miejscowością Łętowo-Dąb, a także wzdłuż rzeki Dąb oraz jej dopływów. Występuje tu krajobraz mozaikowy – łąki te poprzecinane są pasmami lasu i zadrzewień. Centralna część gminy, tzw. teren ograniczony drogą prowadzącą z Kołak Kościelnych do wsi Czosaki-Dąb oraz rzeką Dąb charakteryzuje się występowaniem niewielkich i rozproszonych terenów łąkowych. W dolinach rzek Dąb i Kołomyi występują grunty słabonośne – mady rzeczne oraz torfy i namuły.

Na terenie gminy Kołaki Kościelne, wg opracowania Państwowego Instytutu Geologicznego w ramach projektu SOPO nie wyznaczono obszarów predysponowanych do ruchów masowych.

4.4. Wody powierzchniowe i podziemne

4.4.1. Wody powierzchniowe

Sieć rzeczna województwa podlaskiego jest stosunkowo dobrze rozwinięta i związana przede wszystkim z dorzeczem Narwi (Stan środowiska Województwa Podlaskiego 1999 roku).

Sytuacja przedstawia się inaczej w samej gminie Kołaki Kościelne. Jedynym znaczącym ciekim wodnym jest tu rzeka Dąb, wpływająca do rzeki Jabłonki na terenie gminy Zambrów. Jest to ciek niewielki, biorący swój początek na terenie gminy, o północno-zachodnim kierunku spływu. Rzeka Dąb na obszarze gminy Kołaki Kościelne posiada trzy prawobrzeżne dopływy przecinające wsie: Ćwikły-Rupie oraz Ćwikły-Krajewo oraz prawobrzeżny dopływ łączący się z ciekim głównym we wsi Czosaki-Dąb. Charakterystyczne dla obszaru gminy jest występowanie rowów suchych w szczególności wzdłuż drogi łączącej wsie Kołaki Kościelne i Łętowo-Dąb.

Wody rzeki Dąb z uwagi na zawartość zanieczyszczeń chemicznych i barwę zakwalifikowane są do wód pozaklasowych (Raport o Stanie Środowiska Województwa Podlaskiego – 2005 r.) a z uwagi na zawartość azotynów i fosforu organicznego nie są przydatne do bytowania ryb.

Duża zawartość w wodzie rzeki Dąb azotu azotynowego oraz fosforu organicznego wskazuje, iż źródłami zanieczyszczenia rzeki są nieuporządkowana gospodarka ściekowa na terenie gminy (wylewanie ścieków komunalnych na pola lub nieszczelne szamba) oraz spływ z terenów rolniczych (nawozy sztuczne i organiczne).

Na pozostałym obszarze występują bezimienne cieki, włączone w system rowów melioracyjnych.

Gmina pozbawiona jest większych naturalnych, bądź sztucznych zbiorników wodnych. Występują tutaj natomiast małe obiekty o charakterze oczek wodnych, stawów i zbiorników przeciwpożarowych. Spośród nich wymienić można zbiorniki we wsiach: Kołaki Kościelne, Szczodruchy i Rębiszewo-Zegadły.

O stanie wód powierzchniowych gm. Kołaki Kościelne świadczą wyniki badań wody pobranej w punktach pomiarowo-kontrolnych na rzece Jabłonce (JCWP RW200017263429), której zlewnia w istotnej części znajduje się na terenie opracowania. Pomiary przeprowadzono w dwóch punktach pomiarowych:

- Jabłonka – Wola Zambrowska, badano potencjał ekologiczny,
- Jabłonka – Konopki-Koziki, badano potencjał ekologiczny i stan chemiczny.

Stan chemiczny oceniono jako dobry, zaś stan/potencjał ekologiczny jako umiarkowany, ze względu na poziom azotu Kieldahla i fosforanów poniżej dobrego. Pomiary wykazały również silne sezonowe wahania poziomu azotu azotanowego.

4.4.2. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Na terenie gminy Kołaki Kościelne nie znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Wody powierzchniowe stwarzają zagrożenie powodziowe przede wszystkim w dolinach cieków i na obszarach bezodpływowych, gdzie mogą wystąpić lokalne podtopienia spowodowane intensywnymi opadami deszczu lub wiosennymi roztopami.

4.4.3. Wody podziemne

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności województwa podlaskiego są podziemne wody czwartorzędowe (Stan środowiska Województwa Podlaskiego 1999 roku). Charakteryzują się one dobrą jakością lecz ze względu na ich zasoby, wymagają szczególnej ochrony zarówno w aspekcie ilościowym, jak i jakościowym.

Monitoring diagnostyczny wód podziemnych na terenie gminy Kołaki Kościelne (2012 r.) zrealizowany został w punkcie pomiarowym nr 134 w Kołakach Kościelnych (JCWPd – 51), gdzie stwierdzono II klasę jakości wody, co wskazuje również na dobry stan chemiczny.

Poziom wodonośny wód podziemnych izolowany jest od powierzchni ziemi grubą warstwą utworów słabo przepuszczalnych. Zasilanie wód podziemnych odbywa się przez przesączanie wód opadowych przez utwory słabo przepuszczalne znajdujące się na obszarze na południowy wschód od miejscowości Zanie-Leśnica. Wydajność głównego użytkowego poziomu wodonośnego jest większa niż 70 m³/h.

Sieć wodociągowa w gminie Kołaki Kościelne zasilana jest z ujęć podziemnych zlokalizowanych w miejscowościach Kołaki Kościelne, Szczodruchy oraz Zanie-Leśnica. Wyniki badań potwierdzają pełną przydatność wód podziemnych do celów pitnych (II klasa). Ze względu na zasoby wód podziemnych wymagają one szczególnej ochrony zarówno w aspekcie ilościowym jak i jakościowym.

Tab. 2 Ujęcia wód podziemnych w gminie Kołaki Kościelne (dane za 2015 r.)

Rodzaj ujęcia	Liczba ujęć	Lokalizacja	Zasoby eksploatacyjne [m ³ /godz.]	Pobór wody [m ³ /dobę]
Komunalne i gminne	3	Kołaki Kościelne	223	1167
		Szczodruchy		
		Zanie Leśnica		
GÓLEM	3	-	223	1167

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Kołakach Kościelnych

4.5. Gleby – element wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gleby gminy Kołaki Kościelne odznaczają się stosunkowo dobrą jakością. Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej analizowanego obszaru jest wysoki (trzecie miejsce w powiecie) i wynosi 64,3.

Na analizowanym obszarze dominują gleby IV klasy bonitacyjnej, zajmując ponad 61,2% powierzchni gruntów ornych. Podobna sytuacja przedstawia się przypadku użytków zielonych, gdzie 60,11% powierzchni użytków stanowią gleby IV klasy bonitacyjnej.

Tab. 3 Klasy bonitacyjne gleb gminy Kołaki Kościelne

KLASY BONITACYJNE												
Grunty orne [ha]							Użytki zielone [ha]					
IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz	II	III	IV	V	VI	VIz
11	225	1217	1181	897	332	52		83	621	288	39	2

Źródło: Wojewódzki Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Wydział Gleboznawstwa

Na analizowanym obszarze najwięcej jest gleb kompleksu 2 pszennego bardzo dobrego (37,8%) powierzchni ogólnej gruntów ornych.

W przypadku użytków zielonych, największy obszar zajmują gleby kompleksu 2z (68,7%). Resztę obszaru stanowią gleby kompleksu 3z. Kompleksy glebowe gruntów ornych i użytków zielonych przedstawia tabela nr 4.

Tab. 4 Kompleksy gleb gminy Kołaki Kościelne

KOMPLEKSY GLEBOWE											
Grunty orne [ha]									Użytki zielone [ha]		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1z	2z	3z
	1456	20	581	510	706	230	255	106	0	708	322

Źródło: Wojewódzki Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Wydział Gleboznawstwa

Powierzchnia gleb marginalnych na obszarze gminy jest mniejsza niż powierzchnia tych gleb średnio w powiecie zambrowskim (425 ha), co stanowi 8,4% powierzchni użytków rolnych oraz 5,76% ogólnej powierzchni gminy.

Tab. 5 Powierzchnia gleb marginalnych w gminie Kołaki Kościelne

Klasy bonitacyjne gruntów ornych			Powierzchnia gruntów ornych	Klasy bonitacyjne użytków zielonych			Powierzchnia użytków zielonych	Powierzchnia gleb marginalnych
VI	VIz	r-m VI-VIz		VI	VIPsz	r-m VI-VIPsz		
332	52	384	3915	39	2	41	1033	425

Źródło: Wojewódzki Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Wydział Gleboznawstwa

4.6. Lasy

Pod względem lesistości gmina Kołaki Kościelne należy do obszarów słabo zalesionych. Lasy stanowią tylko 25,1% powierzchni gminy z czego 93,4% to lasy prywatne. Stwierdza się nieznaczny spadek lesistości w ostatnich latach od 25,7% w roku 2012 do 25,1% w 2014 r.

Największy zalesiony obszar znajduje się w północnej części gminy, usytuowany pomiędzy drogami: powiatową Kołaki Kościelne – Czarnowo-Undy i drogą krajową S8. Teren ten nosi nazwę „Łętowina” i charakteryzuje się występowaniem wysokopiennej roślinności iglastej i liściastej. Dominującymi gatunkami są sosna oraz olcha. Niewielkie skupiska lasów mieszanych występują również przy granicy gminy z gminą Zambrów, powyżej wsi Szczodruchy oraz po obydwu stronach drogi gminnej łączącej wsie Wróble - Arciszewo i Czarnowo-Dąb, gdzie rośnie las liściasty. Ponadto niewielkie zadrzewienia występują dość licznie wzdłuż pozostałych dróg gminnych i dojazdowych do pól. Lasy pełnią przede wszystkim funkcję glebochronną, a dodatkowo stanowią ostoję dla drobnej zwierzyny i ptactwa oraz wzbogacają walory środowiska przyrodniczego i krajobrazu gminy.

4.7. Warunki klimatyczne

W podziale klimatycznym Polski gmina zaliczana jest do regionu mazurskiego. Średnia roczna temperatura powietrza charakterystyczna dla omawianego regionu to 6,6°C, z najcieplejszym miesiącem roku – lipcem (17,9 °C) oraz najzimniejszym styczniem (–6,2 °C).

O wpływie kontynentalizmu wschodniego świadczy wysoka amplituda temperatur. Określa się, że w ciągu roku odnotowuje się średnio 99 dni mroźnych, czyli z temperaturą poniżej 0°C oraz 30 dni gorących, czyli z temperaturą powyżej 25°C. Okres wegetacji w tym obszarze wynosi około 200 dni, rozpoczynając się na początku kwietnia i kończąc we wrześniu.

Przebieg charakterystyk wilgotności względnej powietrza nie odbiega od obrazu reprezentatywnego dla obszaru kraju. W skali rocznej wynosi ona 81%. Najwyższe wartości odnotowuje się w okresie między październikiem, a marcem. Maksimum przypada na miesiąc lipiec. Z przebiegiem wilgotności ściśle związana jest częstotliwość występowania mgieł, którą to szacuje się na 44 dni. Maksimum przypada na miesiąc październik.

Średnioroczne zachmurzenie jest na poziomie ogólnopolskim, tzn. wynosi 6,3° w 11-stopniowej skali. Najwięcej chmur pojawia się w miesiącu grudniu, natomiast najmniej w lipcu i wrześniu. Łącznie w ciągu roku odnotowuje się ok. 140 dni pochmurnych.

Gmina charakteryzuje się dobrymi warunkami solarnymi. Maksymalne nasłonecznienie przypada na miesiąc czerwiec. W ciągu roku wynosi ono średnio ok. 4,5 godzin.

Średnia ilość opadów przypadająca na omawiany teren to 570 mm, z czego 60% sumy rocznej przypada na okres wegetacyjny. Najwięcej opadów odnotowuje się w miesiącu sierpniu (ok. 70 mm), natomiast najmniej w miesiącu styczniu (ok. 30 mm). Opady letnie są krótkotrwałe. Charakteryzują się dużym natężeniem. Często towarzyszą im burze. Pokrywa śnieżna zalega średnio ok. 90 dni, począwszy od listopada z przerwami do kwietnia, a maksimum przypada na miesiąc styczeń.

Średnie prędkości wiatrów wynoszą 3,1 m/s, co decyduje o dobrym przewietrzaniu terenu. Biorąc pod uwagę siłę wiatru na terenie gminy dominują wiatry zachodnie, szczególnie na jesieni i zimą. Zdecydowanie słabsze są wiatry wschodnie i północne, występujące w okresie letnim. Warunki klimatyczne charakterystyczne dla całego obszaru gminy modyfikowane są przez czynniki fizjograficzne. Duży wpływ na lokalne zmiany klimatu mają:

- rzeźba terenu,
- rodzaj gruntu,
- warunki hydrologiczne,
- pokrycie roślinne.

4.7.1. Powietrze

Powietrze na terenie gminy zanieczyszczane jest głównie ze źródeł punktowych (paleniska gospodarstw domowych i kotłownie) oraz liniowych – komunikacja. W obrębie terenów mieszkaniowych, głównym źródłem zanieczyszczeń jest emisja niska, wzrastająca w okresie zimowym. Zanieczyszczenie utrzymuje się na obszarze zainwestowanym i w jego najbliższej okolicy. Emisja niska charakteryzuje się dużą uciążliwością.

Na terenie gminy Kołaki Kościelne nie występują duże zakłady przemysłowe, których emisja miałaby znaczny wpływ na zanieczyszczenie powietrza.

W gminie Kołaki Kościelne natężenie ruchu kołowego (poza drogą krajową S8) pod względem emisji spalin nie stwarza zagrożenia dla środowiska i zdrowia człowieka. Gorsza sytuacja występuje w pasie drogi krajowej S8, dwupasmowej drogi ekspresowej. Rocznie jeździ po niej ok. 6 milionów pojazdów, w tym ok. 1 milion samochodów ciężarowych, które są źródłem emisji tlenków węgla, tlenków azotu, węglowodorów aromatycznych i alifatycznych, pyłu, dwutlenku siarki, związków ołowiu i sadzy. Pogarsza to znacznie stan

środowiska, co skutkuje wyłączeniem użytków rolnych znajdujących się wzdłuż drogi krajowej z ekologicznej produkcji rolnej.

W emisji pochodzącej z transportu drogowego największy udział mają zanieczyszczenia pyłowe, tlenki azotu oraz niemetanowe lotne związki organiczne. Niski jest udział dwutlenku siarki oraz benzo(a)pirenu. Bilans wskazuje, że emisja z transportu drogowego ma znaczący udział w całkowitej emisji w gminie Kołaki Kościelne.

4.8. Przyrodnicze obszary i obiekty prawnie chronione

Na terenie gminy Kołaki Kościelne nie występują obszary Natura 2000, lecz w niewielkiej odległości, 3 – 4 km w kierunku północnym znajdują się:

- obszar siedliskowy – Ostoja Narwiańska (PLH200024),
- obszar ptasi – Przełomowa Dolina Narwi (PLB200008),
- obszar ptasi – Bagno Wizna (PLB200005).

System przyrodniczy gminy jest oparty na powiązaniu z obszarami Natura 2000 Ostoja Narwiańska (PLH200024), Przełomowa Dolina Narwi (PLB200008) i Bagno Wizna (PLB200005) poprzez korytarz ekologiczny Przełomowa Dolina Narwi - Dolina Górnej Narwi (GKPn-23) oraz rzeki Kołomyja, Leśnica i Dąb, których wody, a wraz z nimi zanieczyszczenia związkami azotu, trafiają do w/w obszarów Natura 2000.

Jedynym obiektem podlegającym ochronie prawnej na terenie gminy Kołaki Kościelne jest pomnik przyrody – skupisko jałowców we wsi Podłatki Duże (Rozporządzenie nr 11/07 Wojewody Podlaskiego z dnia 24 sierpnia 2007 r. zniosło pomnik przyrody wiaz pospolity we wsi Gosie Małe.)

Część lasów na terenie gminy Kołaki Kościelne pełni funkcje lasów ochronnych. Zajmują one 14,6 ha. Warunki, jakie muszą spełniać lasy by uzyskać charakter lasów ochronnych, określają przepisy odrębne. W Nadleśnictwie Łomża powołane zostały one na mocy Decyzji Ministra Środowiska z dnia 21 kwietnia 2010 r.

Przez gminę Kołaki Kościelne przechodzi korytarz ekologiczny Przełomowa Dolina Narwi - Dolina Górnej Narwi (GKPn-23) będący częścią Północnego korytarza ekologicznego, łączącego Puszcę Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami).

4.9. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków

Wykaz obiektów o wartościach historycznych oraz kulturowych objętych ochroną konserwatorską w gminie Kołaki Kościelne oraz inne zagadnienia omówiono w rozdziale 6.

4.10. Zagrożenia i degradacja środowiska

a) Poważne awarie

Na terenie powiatu zambrowskiego znajdują się dwa zakłady przemysłowe, które mogą być potencjalnymi sprawcami poważnych awarii. Są to Tłocznia Gazu Zambrów w Grzymałach oraz Zakład Produkcji Mleczarskiej w Zambrowie Spółdzielni Mleczarskiej „MLEKPOL” w Grajewie. Pierwszy z nich, w rozumieniu Art. 248 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ze względu na rodzaj i ilość magazynowanej substancji niebezpiecznej, został zakwalifikowany, jako zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii.

Źródło zagrożenia na terenie gminy Kołaki Kościelne mogą stwarzać wypadki drogowe środków transportu, przewożących materiały niebezpieczne oraz katastrofy kolejowe w przypadku ponownego uruchomienia linii kolejowej Łapy – Ostrołęka.

Przez teren gminy wiedzie droga krajowa S8, która, prowadzi ruch, w dużej mierze pojazdów ciężkich, w stronę granicy wschodniej. Inspektorzy WIOŚ corocznie uczestniczą w kilku akcjach kontroli przewozów substancji niebezpiecznych prowadzonych na drogach woj. podlaskiego przez Policję i Inspekcję Transportu Drogowego. Droga krajowa S8, podczas tych kontroli objęta jest szczególnym nadzorem.

W 2015 roku na terenie powiatu zambrowskiego nie odnotowano zdarzeń w ruchu drogowym, które miałyby istotny wpływ na środowisko. Podczas wypadków w ruchu drogowym, kilkakrotnie miał miejsce wyciek paliwa. Ograniczał się on wyłącznie do zanieczyszczenia jezdni i był neutralizowany podczas akcji ratowniczej, prowadzonej przez Państwową Straż Pożarną.

b) Hałas

Głównym czynnikiem degradującym klimat akustyczny terenu opracowania jest hałas komunikacyjny, emitowany przez środki transportu drogowego. Największy hałas występuje przy drodze krajowej S8. Nasilenie hałasu ze źródeł komunikacyjnych zależy od natężenia ruchu, stanu technicznego pojazdów i dróg. Omawiany poziom zagrożenia środowiska wzrasta dla terenów, na których droga przecina duże kompleksy leśne lub łąkowe, wskutek czego sztucznie przerwane są siedliska zwierzyny przemieszczającej się przez omawiane trasy.

W lokalnej skali, problem hałasu stwarzają małe zakłady przetwórcze, rzemieślnicze, takie jak: tartaki, stolarnie, ślusarskie, blacharstwo samochodowe i inne zlokalizowane w pobliżu lub wręcz pomiędzy zabudową mieszkaniową lub mieszkaniowo-letniskową. Badania wielkości emisji takich zakładów prowadzone są interwencyjnie, bez stałego monitoringu.

c) Emisja pól elektromagnetycznych

Źródłem pól elektromagnetycznych występujących na terenie gminy Kołaki Kościelne są linie energetyczne, urządzenia elektroenergetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. W przypadku stacji bazowych emitowane pola elektromagnetyczne znajdują się na wysokości ponad 30 m n.p.t., nie stwarzając zagrożenia dla okolicznych mieszkańców.

Przez teren gminy nie przebiegają linie energetyczne wysokiego napięcia. Źródłem pól elektromagnetycznych są linie średniego napięcia 15 kV oraz stacje transformatorowe. W przypadku linii energetycznych średniego napięcia nie ma konieczności wyznaczenia pasa ochronnego. Ewentualne oddziaływanie pól elektromagnetycznych nie przekracza ustalonego i wyłączanego spod zabudowy pasa technicznego, wyznaczanego dla prawidłowej obsługi i konserwacji linii.

Na terenie powiatu zambrowskiego wytypowano do badań 2 punkty pomiarowe:

- Zambrów ul. Białostocka 22A - 0,43 V/m,
- Rutki-Kossaki, centrum miejscowości <0,2 V/m.

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów należy stwierdzić, że w żadnym z badanych punktów pomiarowych w powiecie zambrowskim w 2014 roku oraz w latach wcześniejszych, nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Zmierzone wartości składowej elektrycznej, w obu punktach pomiarowych, stanowiły poniżej 10% normy dopuszczalnej.

4.11. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego – wymogi ochrony przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

W ramach europejskiego programu międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody opracowano w 1995 roku koncepcję krajowej sieci ekologicznej ECONET6. Składa się ona z 78 obszarów węzłowych połączonych siecią korytarzy ekologicznych i obejmuje 46% powierzchni kraju.

W 2005 r. na zlecenie Ministra Środowiska opracowano kompleksowy projekt korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce. Głównym celem wyznaczenia sieci korytarzy migracyjnych (ekologicznych) jest przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych, umożliwienie migracji zwierząt i roślin w skali Polski i Europy oraz ochrona i odbudowa bioróżnorodności zarówno na obszarach sieci Natura 2000, jak i innych terenach o dużej wartości przyrodniczej. Poszczególne obszary wchodzące w skład sieci Natura 2000 nie będą bowiem w stanie utrzymać swej różnorodności gatunkowej i genetycznej, jeśli nie zostanie zapewniona ich wzajemna łączność umożliwiająca migracje osobników i wymianę genów. Zaproponowana w projekcie sieć korytarzy ekologicznych ma zapewnić taką łączność.

Przez gminę Kołaki Kościelne przechodzi korytarz ekologiczny Przełomowa Dolina Narwi – Dolina Górnej Narwi (GKPN-23) będący częścią Północnego korytarza ekologicznego, łączącego Puszczę Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami).

Ważnym elementem zapewniającym łączność i spójność ekologiczną są korytarze ekologiczne, które mają kluczowe znaczenie w ochronie przyrody oraz krajobrazu. Korytarze ekologiczne nie są prawną formą ochrony przyrody, jednakże przeciwdziałają izolacji najcenniejszych przyrodniczo obszarów, co w konsekwencji przyczynia się do utrzymania oraz wzrostu różnorodności na poziomie ekosystemu, gatunkowym oraz genowym (stała migracja gatunków flory i fauny).

Wnioski wynikające z uwarunkowań środowiska przyrodniczego

- Utrzymanie wartości i walorów terenów aktywnych biologicznie tworzących system ekologiczny w strukturze przestrzennej obszaru gminy.
- Zachowanie naturalności i ciągłości terenów systemu ekologicznego jako warunku niekolizyjnego ich funkcjonowania z rozwojem zainwestowania gminy.
- Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i nadmierną eksploatacją – stosownie do ustalonych klas czystości i nienaruszalności przepływów biologicznych rzek.

Przy czym wnioskuje się także o potrzebę:

- skutecznego rozwiązywania unieszkodliwiania ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi,
- poprawy dyspozycyjności wód w elementarnych zlewniach obszaru gminy.
- Radykalne ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery pochodzących ze źródeł energetycznych i zakładów produkcyjnych oraz komunikacji.
- Ochrona zabudowy i walorów przyrodniczych przed negatywnym wpływem różnego rodzaju zanieczyszczeń atmosferycznych – stosownie do obowiązujących norm państwowych.
- Zmniejszenie emisji energetycznych można będzie osiągnąć poprzez m.in. gazyfikację gminy.
- Niwelacja zagrożeń hałasem oraz promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym, głównie w obszarach stałego zamieszkania ludzi.

- Zabezpieczenie i ochrona przed ewentualnymi nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska (N.Z.S.) terenów przyległych do drogi krajowej S8.
 - Ochrona i racjonalne gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną, a w tym ochrona przed:
 - zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
 - nieuzasadnionym przeznaczaniem wartościowych gruntów na cele inne niż rolnicze,
 - negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
 - Preferowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego zapewniającego produkcję „zdrowej żywności”.
- Powyższe wnioski powinny być uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Ład przestrzenny polega na zsynchronizowaniu efektów działalności człowieka ze środowiskiem naturalnym, w którym on funkcjonuje.

Aktualna tendencja szybko postępujących przekształceń przestrzeni wymaga opanowania wyników tych przekształceń, by one nie prowadziły do degradacji środowiska kulturowego gminy.

Szczególnie wyraźne przekształcenia przestrzeni występują pod wpływem produkcji i eksploatacji surowców. Elementy te w gminie, jak dotychczas, nie spowodowały zakłócenia ładu przestrzennego.

Równie istotnym elementem i motorem przekształceń przestrzeni w gminie jest rozwijająca się i przekształcająca się sieć osadnicza, wraz ze wszystkim jej konsekwencjami w postaci, np. dezintegracji krajobrazu, w którym obok siebie występują elementy o różnej funkcji, formie i standardzie wyposażenia.

Jednocześnie, nieustannie zmniejsza się powierzchnia uprawowa na korzyść powierzchni zabudowanej i urządzonej w związku z potrzebami produkcji, usług i mieszkalnictwa nierolniczego.

Na zmiany przestrzenne w gminie Kołaki Kościelne ma wpływ wiele czynników, które powodują różne formy przekształceń. Są to:

- rozwój komunikacji,
- rozwój urbanizacji na terenach przyległych do drogi krajowej S8,
- zmiany demograficzne (ubytek ludności) a także zmiany jej struktury zawodowej,
- ubytek liczby gospodarstw rolnych,
- powiększanie się gospodarstw rolnych.

Pod względem przestrzennym zmiany te wiążą się z typowym dla gminy usytuowaniem zabudowy wzdłuż dróg, przy czym ludność zatrudniona poza rolnictwem buduje zwykle domy z niewielkim zapleczem gospodarczym, zaś w starych zagrodach wznoszone są w pierwszej kolejności domy mieszkalne, niewiele inwestując w budynki gospodarcze. Siedliska rolnicze w części mieszkalnej upodobią się do zabudowy ludności nierolniczej.

Czynnikiem wpływającym bezpośrednio na formy przestrzenne w gminie są przede wszystkim istniejące szlaki komunikacyjne (droga krajowa S8 i drogi powiatowe), które przyciągają zabudowę porządkując ją w formie obudowy dróg lub formując ją prostopadle do tych dróg.

Oprócz istniejącej już zabudowy, równie silne oddziaływanie na zmiany w przestrzeni miała przebudowa drogi krajowej S8 do klasy drogi ekspresowej, co spowodowało liczne zamierzenia lokalizacyjne wzdłuż tej trasy.

Na obszarze gminy funkcjonuje jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządzony w poprzednich latach. Jest to plan wprowadzony uchwałą Nr XXI/88/97 Rady Gminy w Kołakach Kościelnych z dnia 29 czerwca 1997 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kołaki Kościelne (Dz. Urz. Woj. Łomż. z dnia 18 września 1997 r. Nr 10, poz. 70) ustalająca obszar o powierzchni 1,87 ha we wsi Czarnowo - Undy z przeznaczeniem pod zabudowę zagrodową o pow. 0,98 ha, oznaczoną symbolem MR oraz teren o pow. 2,5 ha we wsi Gosie Małe z przeznaczeniem pod usługi z zakresu obsługi komunikacji i podróży oznaczony symbolem KS.

Równolegle z procedurą sporządzenia Studium opracowywane są projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zainicjowane uchwałami:

- a) uchwała Nr XV/86/16 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie wsi Gosie Małe, Czachy-Kołaki, i Zanie-Leśnica, zmieniona uchwałą nr XVII/108/16 z dnia 30 grudnia 2016 r. z przeznaczeniem pod funkcje produkcyjne i usługowe,
- b) uchwała Nr XXI/135/17 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie wsi Kołaki Kościelne,
- c) uchwała Nr XXI/136/17 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego o nazwie „Strefa gospodarcza I”,

Ponadto, opracowywane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne będzie narzędziem kształtowania przestrzeni dla obszaru całej gminy.

6. Stan krajobrazu kulturowego, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Krajobraz kulturowy stanowi wyraz gospodarczej działalności człowieka.

„Gdy zmiany wprowadzone w krajobrazie przez człowieka posunięte są na tyle, iż trwałe jego istnienie może być utrzymywane tylko dzięki stałym zabiegom człowieka, mamy do czynienia z krajobrazem kulturowym. Występuje on w dwóch głównych typach jako:

- krajobraz kulturowy harmonijny, jeśli sposób jego użytkowania jest dostosowany do charakteru środowiska przyrodniczego i geograficznego oraz zgodny z prawami nimi rządzącymi”;
- krajobraz kulturowy zdegenerowany, powstający wtedy, gdy człowiek „(...)przez nowe czynności gospodarcze w wyniku nieświadomości lub chęci nadmiernych korzyści naruszy naturalną równowagę składników fizjocenozy, wywołując trwałe, progresywnie postępujące, niekorzystne zmiany”. Zmiany te, niekorzystne dla naturalnego środowiska, rzutują negatywnie na gospodarkę człowieka, a jednocześnie stanowią z reguły oszpeccenie krajobrazu.

Oba typy krajobrazu mogą występować w formach jako krajobraz uprawowy, miejski, zurbanizowany i przemysłowy”.¹

W gminie Kołaki Kościelne występują różne formy krajobrazu kulturowego:

¹ Janusz Bogdanowski, Maria Łuczyńska-Bruzda, Zygmunt Novák „Architektura Krajobrazu” Państwowe Wydawnictwo Naukowe Warszawa – Kraków 1981 (Wydanie trzecie).

- do krajobrazu miejskiego można zaliczyć obszar wsi Kołaki Kościelne,
- do krajobrazu urbanizującego się można zaliczyć części obszarów miejscowości: Gosie Małe, Czachy-Kołaki, Zanie-Leśnica (z uwagi na sporządzany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego),
- do krajobrazu harmonijno-uprawowego zalicza się pozostały obszar gminy, gdzie nie nastąpił jeszcze proces degradacji krajobrazu, choć występują obszary wyraźnej ingerencji człowieka, co spowodowało punktową degradację krajobrazu harmonijnego, np. część wsi Czarnowo-Undy, Gosie-Otole (kopalnie kruszywa).

Krajobraz kulturowy gminy powstał w wyniku rozwoju cywilizacji rolniczej.

Wsie na terenie gminy to przysiółki szlacheckie w formie jednostronnych ulicówek i wielodrożnic, z wyciągniętą wzdłuż dróg zabudową i długimi, rozchodzącymi się od nich łanami pól.

Przekształcenia gospodarcze krajobrazu kulturowego dokonywane przez człowieka w przeszłości, jak i obecnie, spowodowały przemiany estetyczne niektórych części gminy w postaci ukształtowania elementów ładu krajobrazowego innego niż naturalny, w postaci obszarów i obiektów uznanych dziś za zabytkowe, tj. obiektów architektury sakralnej i świeckiej, parków podworskich oraz cmentarzy, a także obiektów o wartościach kulturowych.

6.1. Uwarunkowania historyczne rozwoju osadnictwa i środowiska kulturowego.

6.1.1. Stan środowiska kulturowego

Osadnictwo Kołak Kościelnych ma początek w XV wieku. Dawne wsie Kołaki Stare i Nowe (obecnie Kościelne), Czachy-Kołaki i Gunie-Ostrów powstały z nadania w ok. 1416 roku 30 włók ziemi Wojciechowi herbu Kościesza z Kołak. Osiedla wiejskie pochodzą w znacznej części z kolonizacji przez drobną szlachtę zagrodową. Większość wsi ma dwuczłonowe nazwy, związane z podziałami rodzinnymi ziem przynależnych poszczególnym rodom i tworzeniem przysiółków. Duże znaczenie dla rozwoju osadniczego wschodniego Mazowsza miała rzeka Narew, nad którą ulokowany był gród Łomża, skąd rozchodziły się ważne drogi handlowe do Prus, Grodna, Wilna, Ostrołęki, Pułtuska i Czerska. Miejscowości w gminie oddzielone były od traktów kompleksami lasów. Istotne znaczenie dla gminy miał historyczny trakt z Czerska i Warszawy przez Tykocin na Litwę, w pobliżu którego znajdowały się Kołaki.

W obrębie gminy Kołaki Kościelne brak jest typowych, zabytkowych zespołów przestrzennych. Cechy historycznych nawarstwień posiadają układy przestrzenne poszczególnych miejscowości, zwłaszcza tych, których rozwój i przekształcenia przestrzenne postępowały w sposób ewolucyjny. Relikty historycznego rozplanowania posiadają zwłaszcza Gunie-Ostrów, Czachy-Kołaki i Gosie Małe oraz miejscowość Kołaki Kościelne, której układ przestrzenny umieszczono w gminnej ewidencji zabytków.

6.1.2. Prawna ochrona obiektów i obszarów zabytkowych

Prawna ochrona zabytków realizowana jest zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami poprzez:

- 1) wpis do rejestru zabytków,
- 2) uznanie za pomnik historii,
- 3) utworzenie parku kulturowego.
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji lokalizacyjnej.

Na terenie gminy Kołaki Kościelne znajdują się 3 obiekty wpisane do rejestru zabytków:

Tab. 6 Obiekty wpisane do rejestru zabytków

miejsowość	obiekt
Kołaki Kościelne	Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Kołakach Kościelnych nr rej. A-64 z 28.04.1980
Kołaki Kościelne	Fragment cmentarza rzymskokatolickiego nr rej. A-305 z 12.06.1987 Przedmiot ochrony: kaplica cmentarna, nagrobki (w tym 3 z II połowy XIX w.), krzyż żeliwny powstały przed 1925 r., mogiła zbiorowa 3 marynarzy poległych w 1920 r.
obręb Gosie Duże	Cmentarz – mogiła z okresu II wojny światowej nr rej. A-437 z 30.12.1991

Źródło: informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Delegatura w Łomży

Wpis do rejestru zabytków jest podstawową formą ochrony zabytków i polega na szczególnym nadzorze służb konserwatorskich w stosunku do prac przy obiektach i obszarach o szczególnej wartości kulturowej i historycznej.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, jak również wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Ponadto rozpoczęcie takich prac możliwe jest po uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na budowę, o czym mówią przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane. Szczegółowy tryb i sposób wydawania pozwoleń na ich prowadzenie ustalono w rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych.

Na terenie gminy nie ustanowiono innych form ochrony zabytków.

6.1.3. Pozostałe zasoby dziedzictwa kulturowego

Zasoby dziedzictwa kulturowego nie wpisane do rejestru zabytków powinny uzyskać ochronę prawną poprzez stosowne zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Informacja o zabytkach i ich zasobach gromadzona jest przede wszystkim w ewidencjach zabytków.

W wojewódzkiej ewidencji zabytków, oprócz obiektów wpisanych do rejestru, ujęte zostały:

Tab. 7 Obiekty wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków (bez obiektów umieszczonych w rejestrze)

miejsowość	obiekt
Czarnowo-Undy	Mogiła zbiorowa ludności cywilnej z okresu II wojny światowej, 1944 r.
Kołaki Kościelne	Cmentarz z II wojny światowej
Wróble-Arciszewo	mogiła zbiorowa z 1920 r.

Źródło: wojewódzka ewidencja zabytków WUOZ w Białymstoku

W gminnej ewidencji zabytków ujęte zostały następujące obiekty i obszary:

Tab. 8 Obiekty i obszary wpisane do gminnej ewidencji zabytków – tylko zabytki nieruchome

miejsowość	obiekt	datowanie
Cholewy-Kołomyje	dom nr 2	1923 r.
	dom nr 3	1928 r.
	dom nr 12	początek XX w.
Czachy-Kołaki	dom nr 22	początek XX w.
Czarnowo-Undy	mogiła zbiorowa ludności cywilnej z czasów II wojny światowej	1944 r.
	mogiła wojenna z czasów II wojny światowej	1939 r.
Gosie Duże	dom nr 1	początek XX w.
	dom nr 5, d. nr 9	koniec XIX w.
	dom nr 11	początek XX w.
	dom nr 23	koniec XIX w.
Gosie Małe	dom nr 1	lata 20-te XX w.
	dom nr 3	koniec XIX – początek XX w.
	dom nr 4	początek XX w.
	dom nr 11	1930 r.
	dom nr 15	1930 r.
	dom nr 23 (dróżnicówka)	koniec XIX w.
	mogiła ludności żydowskiej z czasów II wojny światowej	1941 r.
Gunie-Ostrów	dom nr 17	1922 r.
	dom nr 19	początek XX w.
	dom nr 23	początek XX w.
Kołaki Kościelne	historyczny układ przestrzenny wsi	początek XV w.
	kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP	1834 r.
	cmentarz przykościelny w zespole kościoła parafialnego i mogiła wojenna	początek XV w., 1920 r., 1939-1945
	dzwonnica w zespole kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP	1925 r.
	wikarówka w zespole kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP	1929 r.
	cmentarz rzymskokatolicki (część przy kaplicy)	1909-1911 r.
	kaplica cmentarna w zespole cmentarza parafialnego	początek XX w.
	mogiła żołnierzy polskich z 1920 r. zespole cmentarza parafialnego	1920 r.
	dom nr 1, ul. Krzywa/Kościelna	koniec XIX w.
	dom nr 6, ul. Polna	lata 20-te XX w.
	dom nr 10	początek XX w.
Kossaki Borowe	dom nr 18	początek XX w.
	dom nr 23	lata 20-te XX w.
	dom nr 7	lata 10-te XX w.
Krusze-Lubnice	dom nr 9	koniec XIX w.
	dom nr 14	1930 r.
Łętowo-Dąb	dom nr 11	początek XX w.
Podlatki Duże	dom nr 1	1922 r.
Podlatki Małe	dom nr 22	1927 r.
	mogiła wojenna z 1920 r.	1920 r.
Wiśniówek-Wertyce	dom nr 4	1934 r.
Wróble-Arciszewo	mogiła wojenna	1920 r.
Zanie-Leśnica	dom nr 8	początek XX w.
	dom nr 16	ok. 1880 r.

Źródło: Dane Urzędu Gminy Kołaki Kościelne

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, prowadzenie robót budowlanych (w tym też remontu) w stosunku do budynku wpisanego do gminnej

ewidencji zabytków wymaga uzyskania pozwolenia na budowę wydanego w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

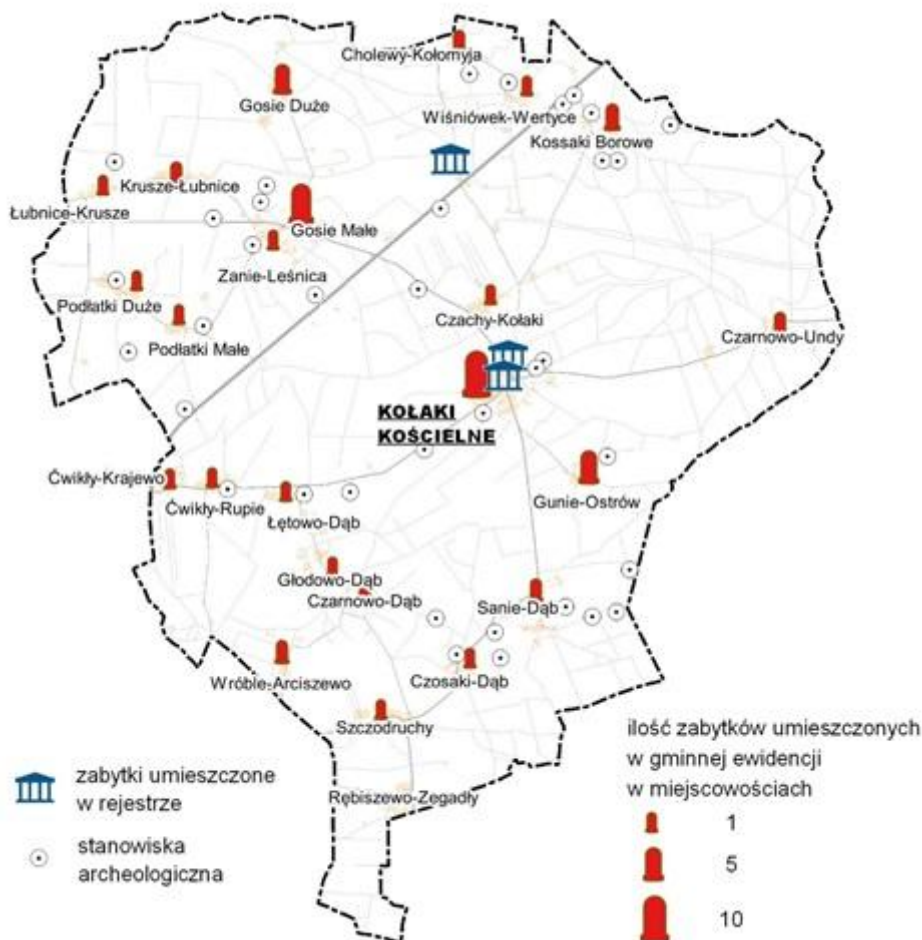
Innym rodzajem zabytków nieruchomych są stanowiska archeologiczne. Są to zwarte przestrzennie obszary w obrębie których występują źródła archeologiczne (zabytki oraz inne ślady wykorzystania terenu przez człowieka) wraz z otaczającym je kontekstem. W ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków (AZP) znajdują się następujące stanowiska archeologiczne:

Tab. 9 Stanowiska archeologiczne

miejsowość	obszar AZP	nr stanowiska	rodzaj stanowiska	chronologia
Ćwikły-Rupie	40-78	7	osada	XVI-XV w.
Podlatki Duże	40-78	15	osady	XIII-XVI w.
Ćwikły-Krajewo	40-78	18	osada	XIV-XV w.
Podlatki Małe	40-78	25	śląd osadnictwa	starożytność
Podlatki Małe	40-78	26	śląd osadnictwa	starożytność
Lętowo-Dąb	40-79	1	ślady osadnictwa	mezolit – okres nowożytny
Czarnowo-Dąb	40-79	2	obozowisko/osada, osada	mezolit – okres nowożytny
Czosaki-Dąb	40-79	3	ślady osadnictwa	mezolit – późne średniowiecze
Głodowo-Dąb	40-79	4	śląd osadnictwa	mezolit – epoka żelaza
Lętowo-Dąb	40-79	5	śląd osadnictwa	epoka kamienna
Sanie-Dąb	40-79	6	osada	wczesne średniowiecze
Czosaki-Dąb	40-79	7	śląd osadnictwa	neolit KAK
Kołaki Kościelne	40-79	8	osada, śląd osadnictwa	średniowiecze – okres nowożytny
Kołaki Kościelne	40-79	9	śląd osadnictwa	epoka kamienna
Sanie-Dąb	40-79	12	ślady osadnictwa	epoka kamienna – okres nowożytny
Sanie-Dąb	40-79	13	śląd osadnictwa	neolit – wczesna epoka brązu
Sanie-Dąb	40-79	14	śląd osadnictwa	epoka kamienna
Gunie-Ostrów	40-79	15	ślady osadnictwa	mezolit – okres nowożytny
Kołaki Kościelne	40-79	16	śląd osadnictwa	mezolit – epoka żelaza
Kołaki Kościelne	40-79	17	obozowisko/osada, ślady osadnictwa	mezolit – epoka żelaza
Czachy-Kołaki	40-79	18	śląd osadnictwa	mezolit – epoka żelaza
Kolonia Zanie	40-79	20	osada	XVI-XIX w.
Kossaki Borowe	39-79	1	osada	okres nowożytny
Kossaki Borowe	39-79	2	śląd osadnictwa	epoka żelaza
Kossaki Borowe	39-79	3	śląd osadnictwa	mezolit
Kossaki Borowe	39-79	4	śląd osadnictwa, osada	epoka kamienia – okres nowożytny
Gosie Małe	39-79	7	śląd osadnictwa	epoka kamienia
Zanie-Leśnica	39-79	8	śląd osadnictwa	mezolit – epoka żelaza
Cholewy-Kolomyja	39-79	9	śląd osadnictwa	epoka kamienia
Wiśniówek-Wertyce	39-79	13	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze – okres nowożytny
Zanie-Leśnica	39-79	17	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze – okres nowożytny
Kossaki Borowe	39-79	21	osada	XVI-XIX w.
Kossaki Borowe	39-79	22	śląd osadnictwa, osada	XV-XIX w.

Gosie Małe	39-79	23	ślady osadnictwa	?
Zanie-Leśnica	39-78	29	ślady osadnictwa	mezolit – epoka żelaza
Łubnice-Krusze	39-78	30	ślady osadnictwa, osada	pradzieje – okres nowożytny

Źródło: informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Delegatura w Łomży

Rys. 1 Zasoby dziedzictwa kulturowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kolaki Kościelne i informacji Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Delegatura w Łomży

Obiekty o cechach historycznych i wartości kulturowej stanowią przedmiot zainteresowania konserwatorskiego i podlegają opiece i ochronie, bez względu na stan zachowania. Wszelkie prace przy tych obiektach winny być uzgadniane ze służbą konserwatorską. Rozbiórka budynku o wartości kulturowej może być dokonana tylko wyjątkowo po uzyskaniu zgody służb konserwatorskich.

Stan zachowania gminnych zabytków wpisanych do rejestru jest bardzo dobry. Ich otoczenie jest uporządkowane i pozwala na harmonijne wkomponowanie obiektów w przestrzeń w której się znajdują. Teren wokół kościoła parafialnego został w interesujący sposób zagospodarowany i uzupełniony obiektami małej architektury oraz drewnianymi rzeźbami współczesnych artystów. W sąsiedztwie nie stwierdzono elementów degradujących walory krajobrazowe, w tym nośników reklamowych. Rozważyć można jednak sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym określone zostaną wymagania względem nowopowstających bądź modernizowanych budynków (ich kubatura, kształt dachu, rodzaj pokrycia dachowego i elewacji). Dla ochrony otoczenia mogłyby ludności żydowskiej na terenach wsi Gosie Duże istotne będzie utrzymanie istniejącego przeznaczenia

leśnego. Natomiast bezpośrednie otoczenie obiektów położonych na cmentarzu rzymskokatolickim w Kołakach Kościelnych, chronić należy poprzez utrzymanie założeń projektowych cmentarza.

Stan zachowania zabytków umieszczonych w gminnej ewidencji jest zróżnicowany, zwłaszcza w odniesieniu do budynków mieszkalnych. Część z nich wymaga remontu. Na warunki ekspozycji domów, kapliczek i mogił wpływa ich najbliższe otoczenie: uporządkowanie terenu, roślinność i otaczająca architektura. Ochronę układu przestrzennego miejscowości Kołaki Kościelne umożliwić może sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

6.1.4. Uwarunkowania w zakresie ochrony zabytków wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa

W dokumencie określono szereg zasad odnoszących się do ochrony i kształtowania dziedzictwa kulturowego, wśród których priorytetowymi dla gminy Kołaki Kościelne są:

- szczególna ochrona tożsamości kulturowej regionu przed zagrożeniem jej wytracenia,
- uwzględnianie potrzeb współczesnego społeczeństwa w procesie ochrony i kształtowania zasobów dziedzictwa kulturowego,
- harmonijne współistnienie zasobów dziedzictwa kulturowego z zasobami środowiska przyrodniczego,
- kształtowanie krajobrazu historyczno-kulturowo-przyrodniczego, zespołów jednostek osadniczych i ich otoczenia,
- kształtowanie form architektonicznych i gabarytów zabudowy harmonizujących z istniejącymi walorami kulturowymi zabudowy,
- zapewnienie stosownej ekspozycji całych zespołów zabudowy i najwartościowszych jej elementów,
- twórcze kontynuowanie tradycji konstrukcyjnych, materiałowych, wystroju i kolorystyki obiektów oraz zagospodarowania ich otoczenia,
- lokalizowanie funkcji użytkowych niekolizyjnych z historycznymi funkcjami obszarów, zapewniających podstawy ekonomiczne utrzymania dobrego stanu technicznego zabudowy i zagospodarowania oraz atrakcyjność turystyczną,
- ochrona przed dewastacją.

6.1.5. Dobra kultury współczesnej:

„Dobra kultury współczesnej są to dobra kultury nie będące zabytkami, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna.”²

Na terenie gminy Kołaki Kościelne do obiektów będących dobrami kultury zaliczyć można: kapliczki, krzyże przydrożne i pomniki.

Wnioski dotyczące sfery ekologiczno-kulturowej

- Ochrona dziedzictwa kulturowego powinna należeć do głównych celów polityki przestrzennej gminy.

² Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073z późn. zm.).

- Występujące zasoby środowiska kulturowego wymagają czynnej ochrony, rozszerzonej o ochronę układów przestrzennych.
- Ochrona ta winna być skorelowana z działaniami w zakresie ochrony krajobrazu.
- Rozważyć należy sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów w otoczeniu zabytków wpisanych do rejestrów oraz dla miejscowości gminnej, w celu ochrony układu przestrzennego.
- Uwzględnić należy zasady ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego ustanowione na szczeblu wojewódzkim.

7. Sfera społeczna – warunki i jakość życia mieszkańców

7.1. Ludność i zasoby pracy

7.1.1. Ludność i jej rozmieszczenie

Gmina Kołaki Kościelne liczy - według danych GUS za rok 2015 – 2 380 mieszkańców. Pod względem liczby ludności zajmuje 112-te miejsce wśród 118 gmin województwa podlaskiego. W powiecie zambrowskim Kołaki Kościelne są najslabiej zaludnioną gminą (Rutki – 5 762, Szumowo – 4 941, Zambrów – 9 010).

Ludność gminy skupiona jest w 24 jednostkach osadniczych. Najliczniejszą jest miejscowość Kołaki Kościelne (ponad 400 mieszkańców), kolejne (liczące już poniżej 200 osób) to Czachy-Kołaki, Podłatki Duże, Kossaki Borowe, Sanie-Dąb, Krusze-Lubnice i Wiśniówek-Wertyce.

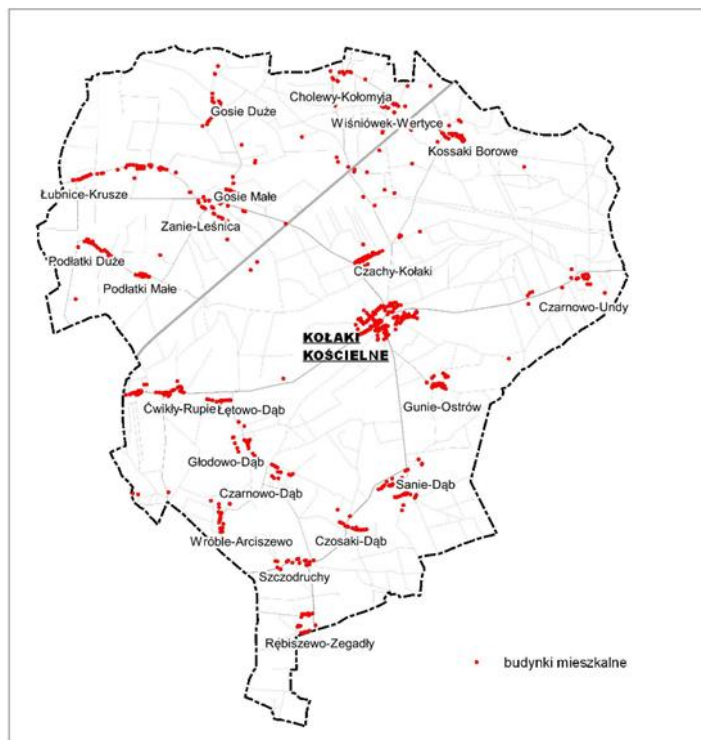
Tab. 10 Liczba mieszkańców w miejscowościach gminy Kołaki Kościelne

sołectwo	liczba mieszkańców
Cholewy-Kołomyja	38
Czachy-Kołaki	164
Czarnowo-Dąb	51
Czarnowo-Undy	77
Czosaki-Dąb	72
Ćwikły-Krajewo	60
Ćwikły-Rupie	79
Głodowo-Dąb	87
Gosie Duże*	88
Gosie Małe	92
Gunie-Ostrów	88
Kołaki Kościelne	444
Kossaki Borowe	132
Krusze-Lubnice	112
Lętowo-Dąb	48
Lubnice-Krusze	54
Podłatki Duże	133
Podłatki Małe	50
Rębiszewo-Zegadły	71
Sanie-Dąb	132
Szczodruchy	85
Wiśniówek-Wertyce	107
Wróble-Arciszewo	60
Zanie-Leśnica	84

* Do sołectwa Gosie Duże należą również grunty obrębu Gosie-Otole

Źródło: Strategia rozwoju gminy Kołaki Kościelne – Urząd Gminy Kołaki Kościelne

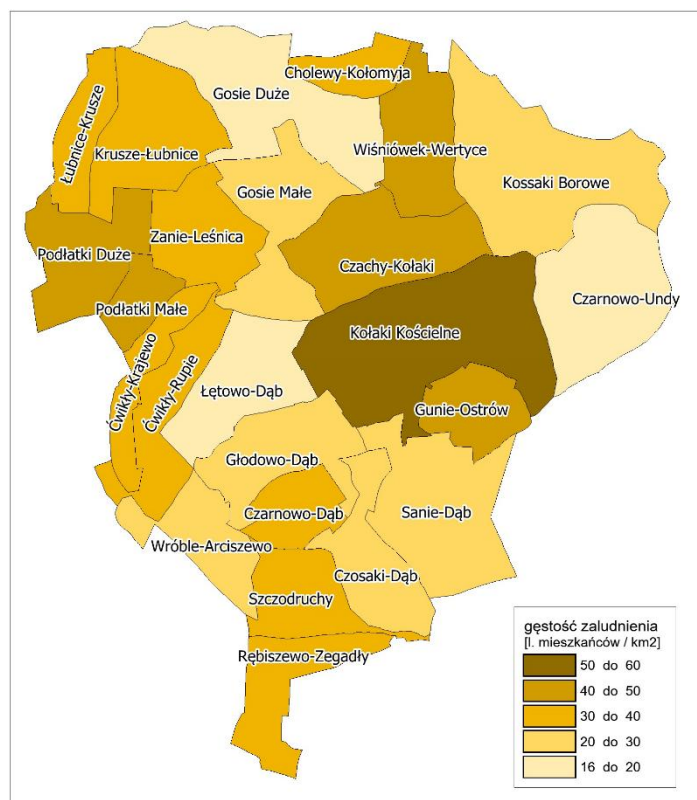
Ze względu na ulicówkowy charakter i bliskie sąsiedztwo, wsie na wschodzie i południu gminy stopniowo łączą się tworząc ciągłe układy. Większość ludności zamieszkuje zwarte jednostki osadnicze, jednak pojedyncze zabudowania mieszkalne o charakterze kolonijnym są częstym widokiem w północnej części gminy

Rys.2. Rozmieszczenie ludności

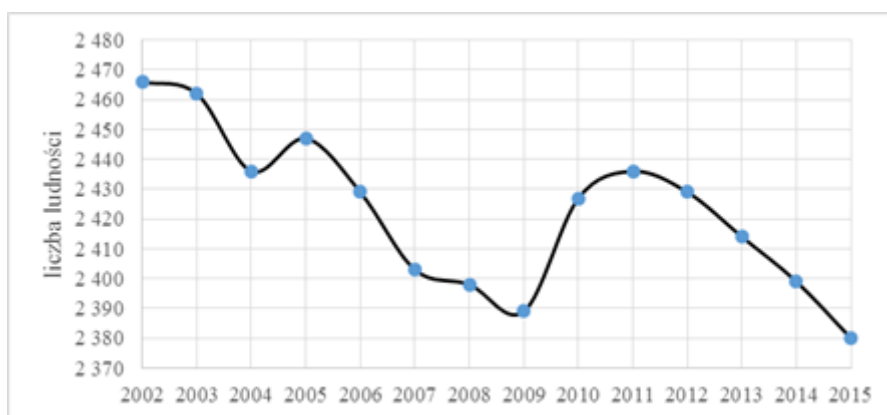
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGiK

Na 1km² w gminie przypada 32 mieszkańców. Najwyższą gęstość zaludnienia ma miejscowość gminna. W sołectwie Kołaki Kościelne, na obszarze 1km² średnio mieszka 60 osób. W najslabiej zaludnionej miejscowości statystycznej (Łętowo-Dąb), na 1km² przypada 16 osób. Gęstość zaludnienia gminy Kołaki Kościelne – według danych GUS – nie uległa znaczącym zmianom od 2002 roku. Wskaźnik ten jest znacząco niższy od średniej krajowej (123os/km²), wojewódzkiej (59os/km²) oraz powiatu zambrowskiego (60os/km²).

Rys.3. Gęstość zaludnienia w gminie Kołaki Kościelne
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGiK i GUS

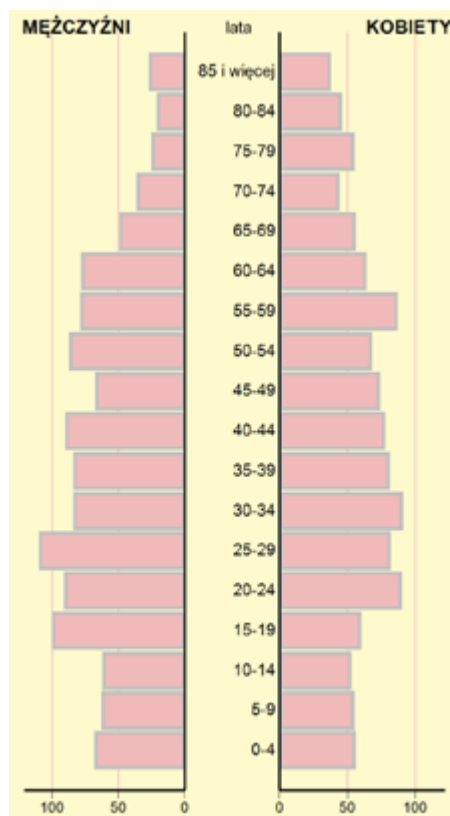
W ciągu analizowanego przedziału czasowego, liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się z 2 466 w 2002 r. do 2 389 w 2009, następnie widocznie wzrosła, jednak obecnie obserwowana jest pogłębiająca się tendencja malejąca. Od 2002 roku ubyło łącznie 86 osób.

Rys.4. Zmiany liczby ludności gminy od roku 2002
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmiany zaludnienia odnotowywane w ciągu ostatnich lat są związane z niekorzystnymi tendencjami w rozwoju demograficznym, które obserwowane są w całym kraju i zaznaczają się najsilniej na obszarach wiejskich wschodnich województw. Spadek liczby mieszkańców wynika z ujemnego lub bardzo niskiego **przyrostu naturalnego** (-3,7 na 1 000 ludności w 2010 r., -2,1 w 2012 r. i +1,7 w 2014 r.) oraz ujemnego **salda migracji** (-3,3 na 1 000

ludności w 2010 r., -4,1 w 2012 r. i -5,8 w 2014 r.). Szczególnie niepokojące są nasilające się tendencje migracyjne. Należy podkreślić, że niski lub ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji występuje w powiecie zambrowskim (przyrost naturalny: +1,3 na 1000 ludności w 2010 r., +0,7 w 2012 r. i -0,2 w 2014 r.; saldo migracji: -3,7 na 1000 ludności w 2014 r.) i województwie podlaskim (przyrost naturalny: +0,1 na 1000 ludności w 2010 r., -0,6 w 2012 r. i -0,7 w 2014 r.; saldo migracji: -1,9 w 2014 r.).

Rys.5. Ludność gminy Kołaki Kościelne wg płci i wieku
źródło: Urząd Statystyczny w Białymstoku

7.1.2. Struktura płci i wieku

Współczynnik feminizacji (czyli liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn) w gminie Kołaki Kościelne utrzymuje się na poziomie poniżej 100 i w 2015 r. wyniósł 96. Jest niższy niż w powiecie (102) i województwie (105). Ta niekorzystna tendencja związana jest intensywnym odpływem kobiet do miast.

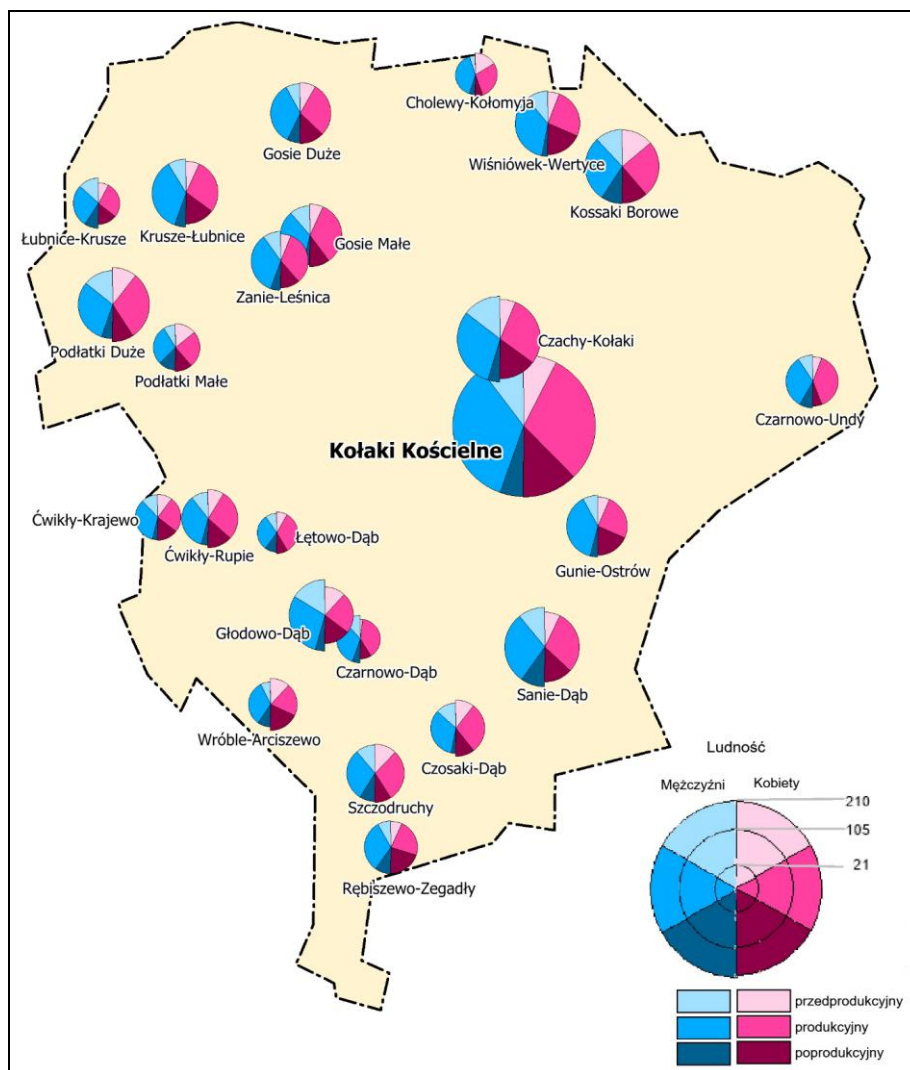
Liczność ekonomicznych grup wieku w 2014 r. przedstawiała się następująco:

- w. przedprodukcyjny 446 os. (18,7%)
- w. produkcyjny 1467 os. (61,6%), w tym mobilny 928 os. (39%)
- w. poprodukcyjny 467 os. (19,6%).

Tym samym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 31,8 os. w wieku poprodukcyjnym i 62,2 os. w wieku nieprodukcyjnym.

Przedstawione powyżej uśrednione wartości wskaźników nie są alarmujące. Jednak badając licznosc grup wiekowych w podziale na plec (tak jak na przedstawionej na rys. 5 piramidzie wieku), zauwazyć można niepokojące dysproporcje. Kobiety dominują w przedziale od 55 lat wzwyż, brakuje natomiast kobiet w wieku rozrodczym i wśród nastolatków. Struktura taka jest indykatorem przyszłego kryzysu demograficznego i nie zapewni zastępowalności pokoleń.

Struktura ludności wykazuje lokalne zróżnicowania w miejscowościach gminy. Przewaga kobiet zaznacza się najsilniej we wsiach Czosaki-Dąb i Wróble-Arciszewo (o 8 osób), natomiast mężczyzn w miejscowości Głodowo-Dąb (20 os.) oraz Sanie-Dąb, Czachy-Kołaki i Łubnice-Krusze (ponad 10). Niekorzystnie zaburzona struktura wieku (silny deficyt kobiet w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym) występuje m.in. we wsiach Wiśniówek-Wertyce, Czachy-Kołaki, Gunie-Ostrów i Rębiszewo-Zegadły.

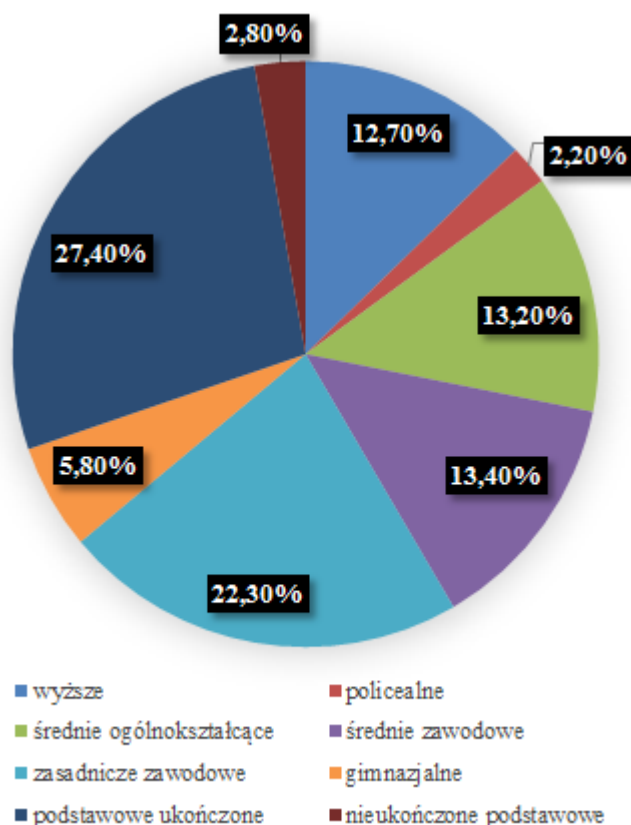

Rys.6. Struktura płci i wieku w miejscowościach gminy Kołaki Kościelne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGiK i GUS

7.1.3. Wykształcenie

Wśród mieszkańców gminy, największą grupę stanowią osoby z ukończonym wykształceniem podstawowym, natomiast dyplomem wyższej uczelni legitymuje się 12,7% mieszkańców. Mężczyźni są generalnie słabiej wykształceni niż kobiety, a duża część z nich edukację zakończyła na szkole zawodowej. Największy odsetek mieszkańców z wykształceniem wyższym (38,4%) przypada na grupę wiekową 25-29 lat. Ludność gminy jest statystycznie słabiej wykształcona niż przeciętnie w województwie.

Rys.7. Poziom wykształcenia mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <http://www.polskawliczbach.pl>

7.1.4. Analiza zatrudnienia i bezrobocia

a) Zasoby pracy

W gminie w 2015 r. było 1 467 osób w wieku produkcyjnym, które stanowią potencjalne zasoby pracy. Z tej liczby 937 mieszkańców zaliczono do wieku mobilnego (oznaczającego wiek, w którym osoba jest zdolna do zmiany stanowiska, miejsca pracy lub ewentualnego przekwalifikowania się). Wśród ludności w wieku produkcyjnym mężczyźni przeważają nad kobietami (802 do 665 os.), a prognozy wskazują że ta tendencja będzie pogłębiać się. Obecnie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają 62 w wieku nieprodukcyjnym. Dodać należy, że pomiędzy jednostkami administracyjnymi dochodzi do wymiany zasobów pracy. Wg. Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r., do pracy do Kołak Kościelnych przyjeżdża 14 osób. Jednocześnie inni mieszkańcy gminy dojeżdżają do Zambrowa (47 os.) oraz Białegostoku (10 os.).

b) Miejsca pracy

Zdecydowana większość mieszkańców związana jest zawodowo z rolnictwem. Zgodnie z wynikami Powszechnego Spisu Rolnego, w 2010 r. rolniczą działalność produkcyjną prowadziło 445 indywidualnych gospodarstw, w których zatrudnionych było ok. 80% mieszkańców.

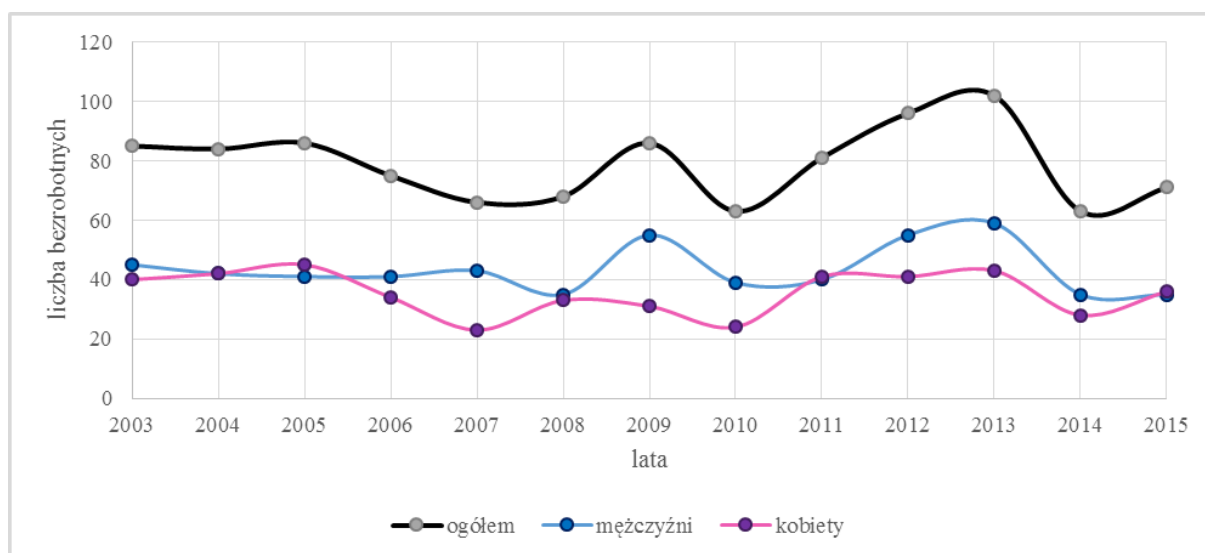
W 2015 r. w gminie zarejestrowane były 133 podmioty gospodarcze, co oznacza że na tysiąc osób przypada ich 56. Wśród nich 20 związanych było z rolnictwem, 33 z przemysłem i budownictwem, a 80 z innymi formami działalności.

Pozarolniczym miejscem zatrudnienia mieszkańców jest pobliski Zambrów.

c) Bezrobocie

Pod koniec 2015 roku w gminie zarejestrowanych było 71 bezrobotnych, co oznacza że stopa bezrobocia była mniejsza niż 5%. W okresie ostatnich 10 lat sytuacja na rynku pracy najtrudniejsza była w 2013 r., gdy bez pracy pozostawały 102 osoby, natomiast już rok później liczba ta spadła do 63. Silne zmiany świadczą o mało zróżnicowanym rynku pracy i dużej podatności na wahania koniunkturalne. Dodać należy, iż podane dane obrazują stan na 31.12.2015 r. Bezrobocie na terenach wiejskich wykazuje silną sezonowość: zimą przyjmuje wartości maksymalne, latem znacząco spada w związku z intensywnością prac rolniczych.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych było 36 kobiet i 35 mężczyzn. W latach poprzednich wśród osób pozostających bez pracy dominowali mężczyźni. Najwyższe bezrobocie wśród kobiet odnotowano w 2005 r., natomiast wśród mężczyzn w 2013.

Rys.8. Liczba bezrobotnych wg płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

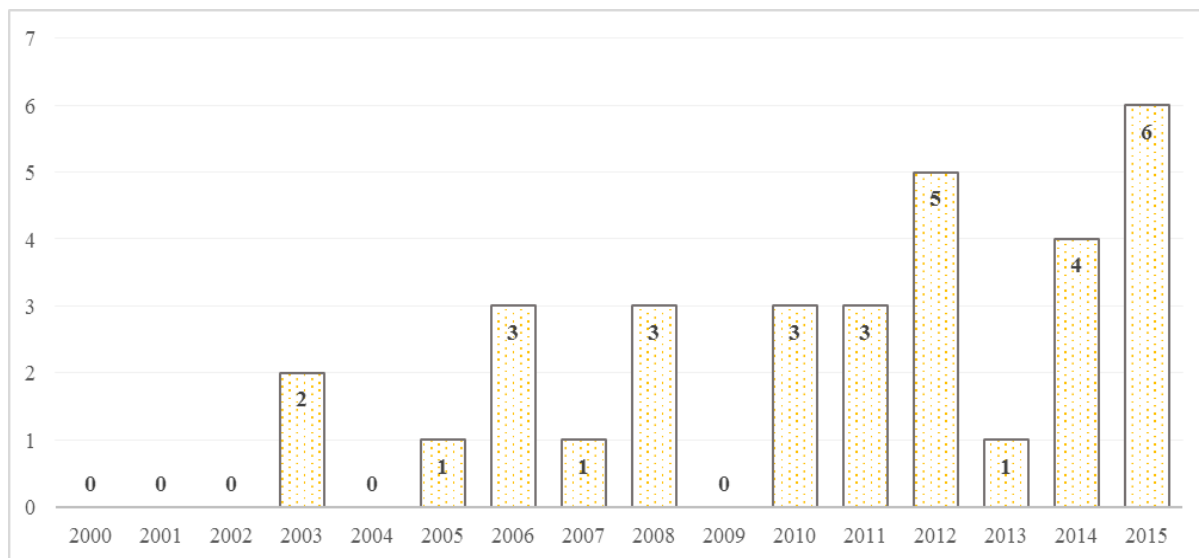
Stopa bezrobocia w gminie jest znacznie niższa niż w powiecie (12,3%) i województwie (11,8%). Jednak na terenach wiejskich, do których zalicza się gmina Kołaki Kościelne, często mamy do czynienia z tzw. bezrobociem ukrytym, czyli takim, które nie jest wykazywane w danych statystycznych (osoba pozbawiona pracy zarobkowej nie rejestruje się jako bezrobotny). Prowadzi to do nadpodaży pracowników w gospodarstwach rolnych, oznaczającym spadek ich efektywności.

7.2. Warunki życia mieszkańców

7.2.1. Zasoby i warunki mieszkaniowe

W 2014 roku w gminie znajdowało się 635 mieszkań. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowano stagnację na rynku budowlanym, liczba mieszkań oddawanych do użytkowania w ciągu roku wahała się od 0 do 6 w 2015 r. W ciągu 15 lat przybyły 32 nowe mieszkania o łącznej powierzchni 6 106 m², co stanowi zaledwie 3,8% nowej powierzchni mieszkaniowej

w powiecie i poniżej 0,1% w województwie. Ruch budowlany w gminie jest niewielki, jednakże w ostatnim okresie widoczne jest pewne ożywienie.

Rys. 9 Mieszkania oddane do użytku
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Od roku 2013 do I kwartału 2016 Starosta Zambrowski wydał pozwolenia na budowę budynków mieszkalnych jednorodzinnych w miejscowościach: Kołaki Kościelne (3 pozwolenia), Gosie Małe i Czarnowo-Undy (1 pozwolenie) oraz Szczodrucho (1 pozwolenie; budynek mieszkalny z towarzyszącym budynkiem gospodarczym), rozbudowy budynków mieszkalnych jednorodzinnych w miejscowości Kołaki Kościelne i Czachy-Kołaki oraz budowę budynku garażowego w miejscowości Łętowo-Dąb. Od połowy roku 2015, w związku z nowelizacją ustawy Prawo budowlane, budowa budynku mieszkalnego jednorodzinnego, którego obszar oddziaływania mieści się w całości na działce lub działkach, na których zostały zaprojektowane, nie wymaga pozwolenia na budowę. Obiekt taki realizowany jest przez zgłoszenie budowy. Do czerwca 2016 w gminie zgłoszono jedną budowę tego typu – budynek w m. Kołaki Kościelne – dla której nie wniesiono sprzeciwu.

Mierniki przeciętnej sytuacji mieszkaniowej są korzystniejsze niż średnio w powiecie i województwie (zarówno ogółem, jak i biorąc pod uwagę obszary wiejskie):

- przeciętna liczba osób na izbę w Kołakach Kościelnych – **0,75** (0,75 w powiecie, 0,68 w województwie; 0,74 na obszarach wiejskich powiatu i 0,68 na obszarach wiejskich województwa),
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Kołakach Kościelnych – **117,1m²** (81,7 m² w powiecie, 75,9 m² w województwie; 92,5 m² na obszarach wiejskich powiatu i 108 m² na obszarach wiejskich województwa).

Wyjątek stanowi tu wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców (264,7), który jest niższy niż powiecie (319,3) i województwie (366,1), co wskazuje na zasadność pewnych uzupełnień lokalowych.

Wskaźniki sytuacji mieszkaniowej w gminie na przestrzeni lat ulegają stopniowej poprawie. W 2002 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 108,2 m² (poprawa o 8,9 m²), przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę 26,5 m² (poprawa o 4,5 m²), a liczba mieszkań na 1000 mieszkańców 246,1 (poprawa o 18,6).

Mieszkania w gminie Kołaki Kościelne są nieznacznie lepiej wyposażone niż na innych wiejskich terenach powiatu i województwa. W 2014 r. wodociąg posiadało 94,8% mieszkań (91,8% na terenach wiejskich powiatu i 83,1% na terenach wiejskich województwa), łazienkę

79,1% mieszkań (77,8% na terenach wiejskich powiatu i 69,5% na terenach wiejskich województwa), a centralne ogrzewanie 69,1% mieszkań (67,8% na terenach wiejskich powiatu i 54,1% na terenach wiejskich województwa).

7.2.2. Analiza wyposażenia w usługi

a) Szkolnictwo

W gminie Kołaki Kościelne znajdują się 2 szkoły podstawowe w: Kołakach Kościelnych i w Szczodrach (w 2012 r. zlikwidowano szkołę w Zaniach-Leśnicy) oraz gimnazjum w Kołakach Kościelnych. Szkoła podstawowa i gimnazjum w Kołakach Kościelnych tworzą zespół szkół. Zasób lokalowy szkół podstawowych przez ostatnie lata skurczył się – głównie z powodu zamknięcia jednej placówki, co uzasadnić można znacznym spadkiem liczby uczniów. W 2000 r. w szkołach podstawowych uczyło się 263 dzieci, w 2010 r. – 159, a w 2014 r. – 118. Te zmiany pociągnęły za sobą również spadek liczby nauczycieli – w 2014 r. wg danych GUS w gminie obsadzono 12,5 etatu. W gimnazjum w Kołakach Kościelnych uczyło się natomiast 68 osób.

b) Kultura

W budynku Urzędu Gminy w Kołakach Kościelnych znajduje się pomieszczenie gminnej biblioteki publicznej. Księgozbiór liczy 12,5 tys. woluminów, a liczba zarejestrowanych czytelników – 260. W gminie funkcjonują również 3 świetlice wiejskie: w Kołakach Kościelnych, Wróblach-Arciszewo oraz Podłatkach Dużych. Większość zapotrzebowania na usługi kultury jest obsługiwana przez instytucje zlokalizowane w Zambrowie.

c) Pozostałe placówki infrastruktury społecznej

Opieka zdrowotna zapewniana jest przez niepubliczny ZOZ w Kołakach Kościelnych, część mieszkańców korzysta z usług placówek w pobliskim Zambrowie. W gminie funkcjonują również punkt apteczny, gabinet stomatologiczny oraz lecznica zwierząt. Opieką nad osobami w trudnej sytuacji zajmuje się ośrodek pomocy społecznej. Gmina posiada obiekty remiz strażackich we wsiach: Kołaki Kościelne, Szczodrychy, Krusze-Łubnice i Kossaki Borowe. Brak jest natomiast turystycznych obiektów noclegowych. Rolę infrastruktury sportowej pełnią przyszkolne obiekty w Kołakach Kościelnych. Planowana jest rozbudowa obiektów sportowo-rekreacyjnych. Od 2016 r. w gminie funkcjonuje dom przedpogrzebowy.

7.3. System osadniczy

a) Układ osadniczy gminy

Gęstość zaludnienia gminy Kołaki Kościelne jest stosunkowo wysoka. W gminie Kołaki Kościelne liczba osób na km² wynosi 32. Najwięcej osób zamieszkuje miejscowość gminną (444), Czachy Kołaki (164), Sanie Dąb (132), Kossaki Borowe (132). W pozostałych miejscowościach zamieszkuje przeciętnie około 100 osób. Najmniej osób zamieszkuje sołectwa Cholewy-Kołomyja (38 osób), Łętowo-Dąb (48 osób), Podłatki Małe (50 osób). W najbliższym otoczeniu gminy znajdują się miasta powiatowe Zambrów i Wysokie Mazowieckie oraz i inne mniejsze jednostki osadnicze, Wiśniewo, Rutki-Kossaki, w zasięgu oddziaływania których znajduje się gmina Kołaki Kościelne.

Poza miejscowością gminną większe skupiska osadnicze gminy położone są w północno – zachodniej części gminy w pobliżu przystanków kolejowych (Łubnice- Krusze, Krusze-Łubnice, Gosie Małe), w środkowo-zachodniej części gminy (Ćwikły-Rupie, Łętowo-Dąb, Głodowo-Dąb, Czarnowo-Undy). Koncentracja zabudowy zagrodowej rozciąga się w układzie pasmowym wzdłuż rzeki (Dąb) i cieków wodnych. Rozległe kompleksy łąk i pastwisk otoczone są luźno rozrzuconymi pasmami zabudowy, ciągnącymi się wzdłuż dróg. Zabudowa zachowała historyczny układ przestrzenny. **Większość miejscowości ma układ ulicowy lub wielodrożnicowy.**

Przekształcenie układu osadniczego gminy w ostatnich latach to minimalny rozwój przestrzenny miejscowości gminnej oraz – miejscowości dobrze skomunikowanych (Czarnowo-Undy i Szczodrucho). Ruch budowlany obserwowany w latach 2013-2016 wskazuje, że w gminie Kołaki Kościelne wydano pozwolenia na budowę zaledwie 6 budynków mieszkalnych i kilku gospodarczych. Wnioski o pozwolenia na budowę budynków mieszkalnych pochodziły z miejscowości Kołaki Kościelne (4), Czarnowo-Undy (1) i Szczodrucho (1).

b) Struktura terenów otwartych

Struktura ta związana jest z warunkami geomorfologicznymi gminy. Według podziału fizycznogeograficznego gmina Kołaki Kościelne znajduje się w obszarze Wysoczyzny Wysokomazowieckiej, w jej północno-wschodniej części. Wysoczyzna oznacza się umiarkowanie urozmaiconą rzeźbą terenu. Wysoczyzna Wysokomazowiecka stanowi region o dość niewielkim zalesieniu, brak jest tu zwartych kompleksów leśnych. Dwa stosunkowo duże kompleksy leśne rozciągają się po stronie wschodniej i zachodniej gminy Kołaki Kościelne. Po stronie wschodniej jest to rozproszony i w dużym stopniu zniekształcony, o dominującym drzewostanie sosnowym las, przecięty linią kolejową nr 36 Ostrołęka – Łapy, którego centralną miejscowością są Kossaki Borowe. Las ten rozciąga się poza granice gminy Kołaki Kościelne w stronę gminy Rutki. Poza granicą zachodnią gminy znajduje się duży kompleks leśny Las Wierzbowo, w którym dominującymi drzewami są dęby i sosny. W obrębie obszaru gminy niewielkim kompleksem leśnym jest las olchowo-sosnowy Łętowina.

W strukturze terenów otwartych gminy dominują użytki rolne (69,9%). Wśród nich przeważają grunty orne (75,5% użytków rolnych) i pastwiska (13,7% użytków rolnych). Lasy zajmują natomiast ok. 25,2% łącznej powierzchni gminy. Główne przemiany w sposobie użytkowania terenów otwartych w gminie, które dokonały się w ostatnich latach, to wzrost udziału powierzchni łąk i pastwisk, który dokonał się kosztem gruntów ornych (wzrost o około 25%). Nastąpił również wzrost powierzchni zalesionej o około 2% na skutek zalesienia gruntów nieleśnych.

c) Struktura ośrodków obsługi lokalnej

Struktura ta związana jest ze strukturą sieci osadniczej w obszarze gminy oraz w terenach sąsiednich. Kołaki Kościelne są wiejskim ośrodkiem obsługi w zakresie usług administracji, usług bytowych (handlu, rzemiosła usługowego i produkcyjnego, usług społecznych – oświaty, sportu, ochrony zdrowia itp.). Ośrodek ten jest dobrze skomunikowany z miejscowościami w gminie oraz z zewnętrznym układem komunikacyjnym (drogą krajową S8 oraz linią kolejową nr 36 Ostrołęka – Łapy). Na terenie miejscowości zbiega się sześć ważnych dróg, z czego cztery z nich to drogi powiatowe. Bardzo duży teren w Kołakach Kościelnych zagospodarowany jest zabudową produkcyjno-usługową, uprzednio użytkowaną przez Gminną Spółdzielnię, obecnie – przez przedsiębiorców indywidualnych. W pozostałych miejscowościach znajdują się pojedyncze obiekty usługowe takie jak: szkoły, strażnice

pożarne i sklepy spożywcze. Ośrodki obsługi o znaczeniu podstawowym znajdują się w następujących miejscowościach:

- Gosie Małe, w północnej części gminy, oddzielonej od ośrodka gminnego drogą krajową S8,
- Szczodruchy, w południowej części gminy, przy drodze powiatowej do Zambrowa.

7.4. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zagrożenia dla ludności gminy Kołaki Kościelne i jej mienia powodują:

- dynamiczny wzrost potoków transportowych, w tym międzynarodowych, zwłaszcza na drodze krajowej S8, który powoduje uciążliwości, zarówno dla środowiska, jaki i ludności, szczególnie dla wsi: Kossaki Borowe, Wiśniówek-Wertyce, Gosie Małe, Podłatki Małe (hałas, drgania, spaliny, możliwość katastrof drogowych z udziałem niebezpiecznych ładunków),
- zanieczyszczenia sanitarne środowiska wskutek braków w wyposażeniu w infrastrukturę techniczną,
- lokalizacje wielkoobszarowych gospodarstw rolnych o intensywniej produkcji zwierzęcej, które mogą być uciążliwe dla środowiska i ludności,
- nadmierne stosowanie chemicznych środków ochrony roślin i wzrostu plonów w rolnictwie,
- urządzenia energetyczne i telekomunikacyjne, powodujące ograniczenia w zainwestowaniu terenów i zagrożenia dla ludności wynikające z promieniowania i ewentualnych awarii tych urządzeń,
- lokalne podtopienia terenów dolin rzek i innych cieków wodnych,
- nadmierna koncentracja zabudowy, co powoduje zagrożenia pożarowe,
- występowanie drewnianej zabudowy na dużą skalę, co stwarza duże zagrożenie w wyniku ewentualnego pożaru,
- eksploatacja surowców powodująca degradację krajobrazu kulturowego,
- zła jakość dróg i brak dróg alternatywnych są czynnikami utrudniającymi sprawną akcję w przypadku pożarów i innych awarii,
- braki w zasilaniu w wodę, w tym studni awaryjnych,
- brak ukryć i budowli ochronnych dla ludności, niezbędnych w przypadkach zagrożeń chemicznych i radioaktywnych,
- emisja pyłów i gazów pochodzących ze spalania węgla, koksu i drewna,
- inne zagrożenia wymienione w rozdziale 4.10. niniejszych *Uwarunkowań*.

8. Sfera gospodarcza

Gospodarka gminy oparta jest o działalność rolniczą. Zgodnie z wynikami Powszechnego Spisu Rolnego, w 2010 r. rolniczą działalność produkcyjną prowadziło 445 indywidualnych gospodarstw, w których zatrudnionych było ok. 80% mieszkańców.

W 2015 r. w gminie zarejestrowane były 133 podmioty gospodarcze. Wśród nich 20 związanych było z rolnictwem, 33 z przemysłem i budownictwem, a 80 z innymi formami działalności. Przemysł i usługi mają w gospodarce gminy znaczenie drugorzędne.

8.1. Wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej

8.1.1. Struktura własności i władania gruntami

Ogromna większość gruntów (prawie 95%) w gminie Kołaki Kościelne znajduje się w rękach prywatnych. Skarb Państwa jest właścicielem blisko 200 ha (2,7% całości), z czego większość (122 ha) stanowią lasy w zarządzie Lasów Państwowych, pozostała część wykorzystywana jest pod ciągi transportowe wraz z otoczeniem (droga krajowa o parametrach klasy S oraz linia kolejowa). Powiat zambrowski posiada ok. 50 ha (0,7% całości). Są to tereny pod drogami powiatowymi. Własność gminy stanowi natomiast ok. 150 ha (2% całości).

Struktura użytkowania terenów w zarządzie gminy Kołaki Kościelne przedstawia się następująco:

- grunty pod drogami – 122,2 ha,
- użytki rolne – 5,06 ha,
- tereny pod zabudowę i zabudowane – 10,49 ha,
- użytki kopalne – 7,65 ha,
- nieużytki – 4,87 ha,
- grunty pod wodami (wody stojące i rowy) – 2,28 ha.

8.1.2. Warunki produkcji rolniczej

Obszar gminy Kołaki Kościelne należy do mazowiecko-bielskiego rejonu produkcji rolniczej (wg IUNG w Puławach), który charakteryzuje się dobrymi warunkami przyrodniczymi oraz wysoką intensywnością produkcji rolniczej. Ma niewielki udział terenów chronionych i gleb marginalnych oraz posiada korzystną strukturę obszarową gospodarstw rolnych. Charakteryzuje się dobrze rozwiniętą produkcją roślinną i zwierzęcą, w szczególności: zbóż intensywnych, buraków cukrowych, warzyw i owoców oraz dobrze rozwiniętą hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej.

Wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb gminy Kołaki Kościelne wynosi 49,3 i jest zbliżony do średniego wskaźnika dla Polski (49,5) i dla powiatu zambrowskiego (49,8). Ogólny wskaźnik jakości przyrodniczych warunków rolnictwa (uwzględniający jakość i przydatność rolniczą gleb, agroklimat, rzeźbę terenu, warunki wodne) wynosi 64,3 i jest nieco niższy od średniego wskaźnika dla Polski (66,6) i dla powiatu zambrowskiego (65,5).

8.1.3. Struktura własności i wielkość gospodarstw rolnych

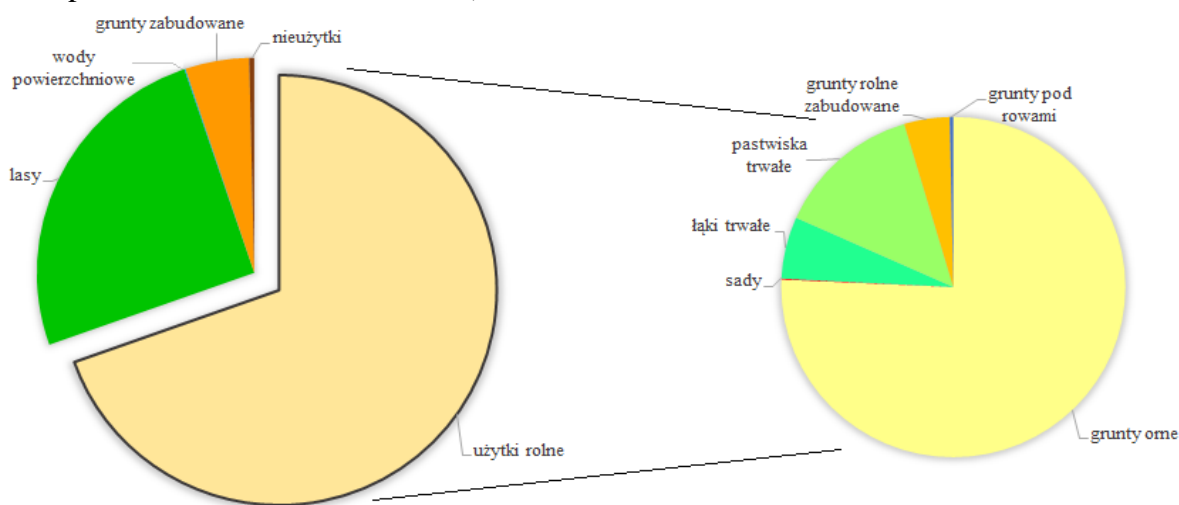
Gospodarka rolna gminy Kołaki Kościelne, tak jak i całego powiatu zambrowskiego, zdominowana jest przez indywidualne gospodarstwa rolne, w posiadaniu których znajdują się niemal wszystkie użytki rolne gminy.

Według danych z 2017 r. średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego była niższa niż średnio w kraju i województwie i wynosiła 7,76 ha. Gmina posiada stosunkowo korzystną strukturę wielkości gospodarstw. Ich grunty nie są nadmiernie rozdrobnione. Wśród gospodarstw prowadzących działalność rolniczą liczebnie przeważają duże o wielkości powyżej 15 ha (138 szt., 30% ogółu) i średnie 5-10 ha (123 szt., 26%). Małych gospodarstw – mniejszych niż 1 ha – było 45 (10%) i zajmowały one zaledwie 0,5% całości. Taka struktura wielkości sprzyja intensyfikacji rolnictwa i podnosi jego efektywność (oszczędność czasu i paliwa, a także optymalne wykorzystanie maszyn).

8.1.4. Rozmiary i struktura produkcji rolnej

Struktura agrarna gminy Kołaki Kościelne na tle struktury agrarnej województwa podlaskiego i powiatu zambrowskiego – według danych z 2014 r. – przedstawia się następująco:

- powierzchnia użytków rolnych – 5 124 ha, tj. 69,6% powierzchni ogólnej (w województwie podlaskim – 60,2%, w powiecie zambrowskim – 64,8%),
- grunty orne – 3 879 ha, tj. 75,7% użytków rolnych (w województwie podlaskim – 63,5%, w powiecie zambrowskim – 64,9%),
- łąki trwałe – 301 ha, tj. 5,9% użytków rolnych (w województwie podlaskim – 17,1%, w powiecie zambrowskim – 18,5%),
- pastwiska trwałe – 703 ha, tj. 13,7% użytków rolnych (w województwie podlaskim – 15,9%, w powiecie zambrowskim – 11,6%),
- sady – 5 ha, tj. 0,1% powierzchni użytków rolnych (w województwie podlaskim – 0,4%, w powiecie zambrowskim – 0,1%).

Rys.10. Struktura użytkowania gruntów, w tym struktura użytków rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W porównaniu z rokiem 2001 powierzchnia użytków rolnych ogółem w gminie zwiększyła się o 72 ha, co oznacza wzrost o ok. 1,4%. Zmniejszeniu uległa powierzchnia użytków zielonych i sadów, jednakże odnotowano znaczący wzrost areалу gruntów ornych (126 ha).

Wysoki udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni wskazuje na rolniczy charakter gminy. Najwyższy mają miejscowości położone w części północno-zachodniej (Cholewy-Kołomyja, Łubnice-Krusze, Krusze-Łubnice, Zanie-Leśnica) i południowo-zachodniej (Głodowo-Dąb, Czarnowo-Dąb, Wróble-Arciszewo). Dominuje orne użytkowanie gruntów rolnych. Grunty orne średnio stanowią ponad 75% użytków rolnych. Największe powierzchnie użytków zielonych w ogólnej powierzchni użytków rolnych (w granicach 40-50%) występują w obszarze północnym gminy (Gosie Duże, Łubnice-Krusze, Krusze-Łubnice, Zanie-Leśnica, Podłatki Małe) oraz w obrębie Czarnowo-Dąb. Sady zajmują średnio 0,1% użytków rolnych. Większe areale nasadzeń występują w obrębach: Gosie Małe (porzeczek) i Wróble-Arciszewo, Sanie-Dąb i Rębiszewo-Zegadły (jabłoń). Warzywa gruntowe są uprawiane w większości miejscowości.

Dominujący udział w zasiewach mają zboża. W 2010 r. w indywidualnych gospodarstwach rolnych zajmowały one średnio 70% obsianych gruntów ornych. Wśród nich największe powierzchnie zajmowały kolejno: pszenżyto, żyto, owies, jęczmień i pszenica.

Uprawiane były w 389 gospodarstwach spośród 466, tj. w 80% z nich. Zasiwy ziemniaków obejmowały niemal 60 ha w 144 gospodarstwach. Mniejsze znaczenie miały uprawy przemysłowe, które zewidencjonowano w 3 gospodarstwach.

W czasie Spisu Rolnego z 2010 r. w gospodarstwach indywidualnych gminy odnotowano następujące ilości zwierząt gospodarskich:

- bydło - 8 578 sztuk w 292 gospodarstwach, w tym 4 993 sztuk krów,
- trzoda chlewna - 3 496 sztuk w 76 gospodarstwach, w tym 345 lochy.

W porównaniu z poprzednim spisem zauważalny jest istotny wzrost znaczenia bydła i spadek ilości trzody chlewnej. Jest to w pewnym stopniu związane z wyspecjalizowaniem rolnictwa tej części województwa (ukierunkowanie na produkcję mleka). Na 100 ha użytków rolnych przypada w gminie 167 sztuk bydła i 68 sztuk trzody chlewnej. W 2002 r. wskaźniki te wynosiły odpowiednio 112 i 127.

Drób hodowano w 108 gospodarstwach. Dominował drób kurzy (2046 szt., 94% drobiu ogółem).

8.1.5. Mechanizacja i chemizacja rolnictwa

Poziom mechanizacji rolnictwa jest zadowalający. Niemal 80% gospodarstw rolnych posiada ciągnik. Na 445 gospodarstw przypada ich 682, co oznacza że w wielu gospodarstwach wykorzystuje się więcej niż jedną taką maszynę.

Stopień chemizacji rolnictwa jest bardzo wysoki. Spośród gospodarstw rolnych 89% wykorzystuje nawozy mineralne (396 spośród 445), 85% nawozy azotowe, 27% nawozy fosforowe i nawozy potasowe, 11% nawozy wapniowe, a 63% nawozy wieloskładnikowe. Na 1 ha użytków rolnych zużywa się przeciętnie 190,5 kg nawozów mineralnych (172,6 w powiecie i 104,8 w województwie), 110,5 kg nawozów azotowych (99,7 w powiecie i 60,3 w województwie), 41,5 kg nawozów fosforowych (36,1 w powiecie i 22,6 w województwie), 38,5 kg nawozów potasowych (36,9 w powiecie i 21,9 w województwie) i 10,3 kg nawozów wapniowych (22,6 w powiecie i 13,8 w województwie). Intensyfikacja rolnictwa pozwala na znaczne zwiększenie plonów, jednak równocześnie wywiera dużą presję na środowisko wodno-gruntowe.

8.1.6. Rynek zbytu

Rynkiem zbytu dla producentów działających w Kołakach Kościelnych jest przede wszystkim pobliski Zambrów, w którym zlokalizowana jest Spółdzielnia Mleczarska MLEKPOL, jeden z liderów rynku mleczarskiego w kraju. Obecność stabilnego odbiorcy zachęca do zwiększenia produkcji mleka. W Zambrowie funkcjonują ponadto zakłady przetwórstwa mięsnego, punkty skupu zbóż, owoców i warzyw.

8.1.7. Doposażenie rolnictwa

W gminie regularnie prowadzone są uzupełnienia zabudowy gospodarskiej i obiektów otoczenia rolnictwa. Od 2013 roku wydano pozwolenia na:

- budowę budynku gospodarczego we wsi Kołaki Kościelne,
- budowę magazynu paszowego we wsi Szczodruchy,
- budowę budynku obory i zbiornika na odchody zwierzęce we wsi Gunie-Ostrów,
- budowę silosu we wsi Łętowo-Dąb,
- budowę budynku inwentarsko-garażowego we wsi Ćwikły-Rupie,
- budowę i przebudowę budynku obory i budowę zbiornika na ścięki we wsi Głodowo-Dąb,

- rozbudowę budynku obory, budowę wiaty oraz silosu we wsi Gosie-Otole,
- rozbudowę i budowę budynku o część inwentarską oraz budowę zbiornika na odchody zwierzęce we wsi Sanie-Dąb.

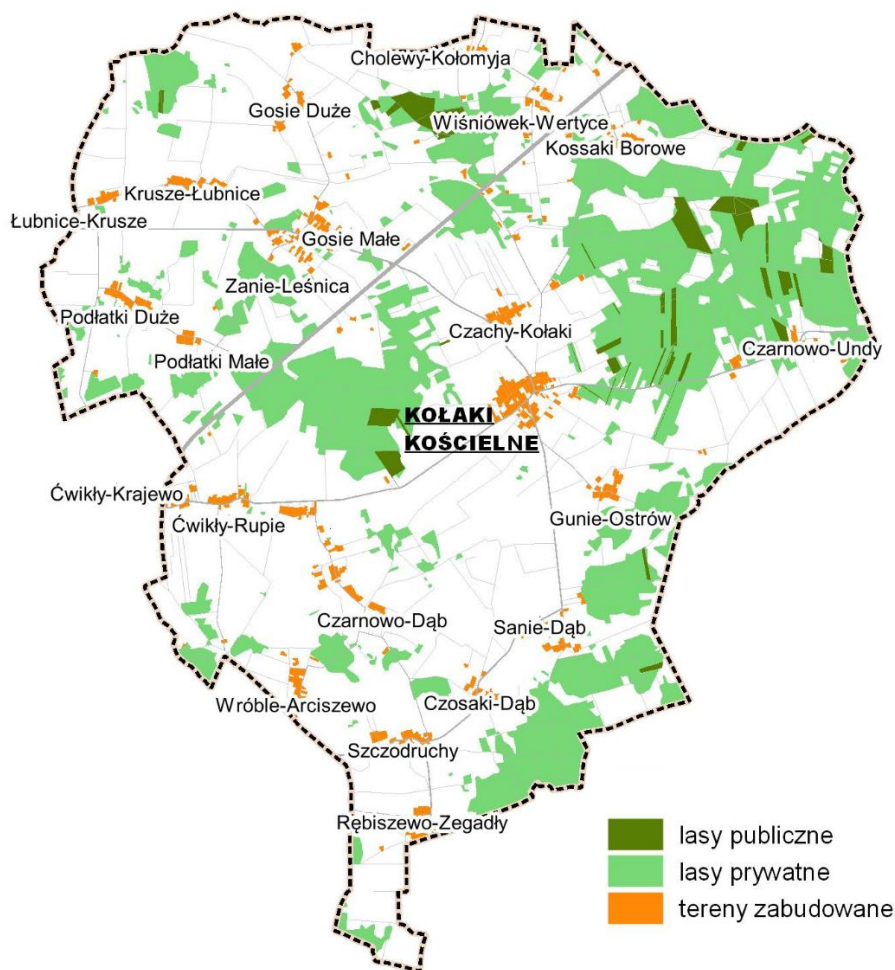
8.2. Gospodarka leśna

Wskaźnik lesistości gminy jest nieco niższy niż w powiecie (29,3%), województwie (30,8%) i kraju (29,5%) i wynosi ok. 25%, co wynika w dużym stopniu z silnie rozwiniętego rolnictwa. Grunty leśne zajmują powierzchnię 1 857 ha, a grunty zadrzewione i zakrzewione – 6 ha. Gospodarcze znaczenie lasów w gminie jest niewielkie.

W strukturze własności dominują lasy prywatne (1 722,87 ha; 93,4% całości). Zaledwie 122,47 ha zajmują lasy publiczne zarządzane przez Lasy Państwowe, co stanowi mniej niż 7% wszystkich lasów gminy. Tak duży udział lasów prywatnych w strukturze własności jest dość rzadki. Dla porównania – w kraju zaledwie 19% lasów należy do właścicieli prywatnych, w województwie 33%, a w powiecie 44%.

Lasy publiczne administrowane są w całości przez Nadleśnictwo Łomża. Rozmieszczone są we wschodniej, północnej i centralnej części gminy. Są rozdrobnione, zajmują z reguły pojedyncze działki i towarzyszą większym kompleksom lasów prywatnych. Gospodarka leśna prowadzona jest w nich na podstawie planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Łomża (obowiązujący na lata 2010-2019 zatwierdzony został decyzją Ministra Środowiska z 21 kwietnia 2010 r.).

Eksploracja lasów prywatnych odbywa się w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasów. Pozyskanie drewna (grubizny w m³) w lasach niepaństwowych nie jest intensywne i wahało się od 0 w latach 2008-2009 do 362 m³ w 2010 r. W roku 2015 pozyskano natomiast 29 m³ grubizny, co stanowiło mniej niż 2% drewna uzyskanego z lasów prywatnych powiatu zambrowskiego.

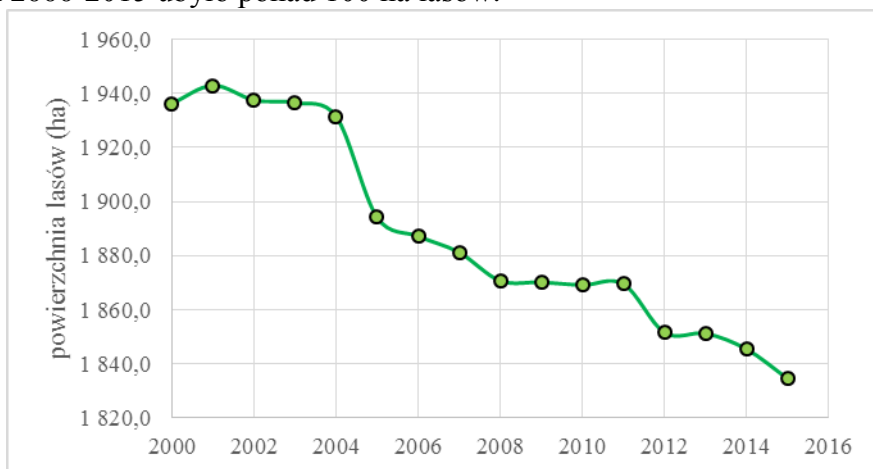

Rys.11 Lasy w gminie według własności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGiK i RDLP w Białymstoku

Od roku 2000 obserwowany jest stopniowy spadek powierzchni lasów w gminie. Generalnie nie przeprowadza się nowych zalesień, a w związku z obserwowanym lokalnym zapotrzebowaniem na tereny rolne, kolejne grunty leśne wyłączane są spod produkcji.

W latach 2000-2015 ubyło ponad 100 ha lasów.

Rys.12. Zmiany powierzchni lasów w gminie Kołaki Kościelne od 2000 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę niewielkie pozyskanie surowca, znaczenie gospodarcze lasów jest bardzo małe. Niemniej jednak w gminie działa 5 podmiotów gospodarczych zajmujących się przetwórstwem i sprzedażą drewna.

8.3. Pozarolnicza działalność gospodarcza

W 2015 r. w gminie zarejestrowane były 133 podmioty gospodarcze. Wśród nich 20 związanych było z rolnictwem, 33 z przemysłem i budownictwem, a 80 z innymi formami działalności.

Zdecydowaną większość (130) stanowiły mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające poniżej 10 osób, w tym 102 osoby fizyczne. Zaledwie trzy podmioty posiadały większą liczbę pracowników (jednak nie większą niż 50 os.). Natomiast biorąc pod uwagę strukturę własności, zdecydowanie dominuje sektor prywatny. Jedynie 7 podmiotów należało do sektora publicznego.

Szczegółowa struktura działalności podmiotów (wg PKD) przedstawia się następująco:

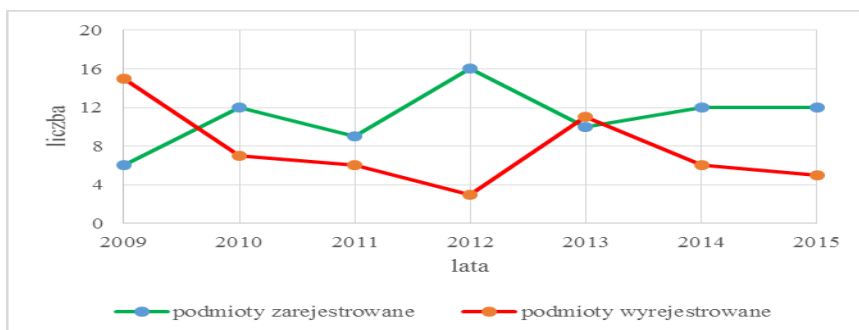
Tab. 11 Struktura działalności podmiotów wg PKD

dział gospodarki	grupa	liczba podmiotów
rolnictwo	uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową	20
przetwórstwo przemysłowe	produkcja artykułów spożywczych	3
	produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	5
	produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	1
	naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	4
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1
	działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	1
budownictwo	roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	5
	roboty budowlane specjalistyczne	13
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	4
	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	3
	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	17
transport i gospodarka magazynowa	transport lądowy oraz transport rurociągowy	6
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	działalność usługowa związana z wyżywieniem	2
informacja i komunikacja	działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	3
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa i doradztwo podatkowe	2
	działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	1
	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	3
	reklama, badanie rynku i opinii publicznej	1
	działalność weterynaryjna	3
działalność w zakresie usług	wynajem i dzierżawa	1

administrowania i działalność wspierająca		
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	-	7
edukacja	-	8
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	opieka zdrowotna	6
	pomoc społeczna bez zakwaterowania	1
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	1
pozostała działalność usługowa	działalność organizacji członkowskich	6
	naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	1
	pozostała indywidualna działalność usługowa	3

Źródło: GUS

Sytuacja gospodarcza w gminie charakteryzuje się dużą dynamiką. Żywiłowo powstają nowe podmioty, jednak równocześnie odnotowuje się znaczną liczbę upadłości, co świadczy o mało stabilnej i dopiero kształtującej się gospodarce, ale także o generalnie trudnych warunkach prowadzenia działalności (trudności formalne i daniny na rzecz państwa). Zmiany te obejmują przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Rys.13. Zmiany w liczbie podmiotów gospodarczych
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pozarolnicza działalność gospodarcza koncentruje się w miejscowości Kołaki Kościelne. Znajdują się tutaj siedziby jednostek samorządowych, zakłady produkcyjne (związane z przetwórstwem drewna) oraz podmioty usługowe (sklepy, punkty gastronomiczne, podmioty świadczące usługi elektryczne, mechaniczne, transportowe, budowlane).

Poziom przedsiębiorczości jest niski, o czym świadczą niższe niż przeciętne wskaźniki:

- 56 podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 ludności,
- 90,7 podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- 43 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności,
- 7 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Działalność usługowa i produkcyjna skupiona jest głównie w miejscowości gminnej. Oprócz tego funkcjonują niewielkie obiekty obsługujące podróżnych (stacja paliw, mała gastronomia, sklep, prysznice) przy drodze krajowej S8 oraz lokalne sklepy spożywcze i przemysłowe. Przyrost obiektów w których prowadzona jest działalność usługowa bądź produkcyjna jest powolny. W okresie 2013-2016 zezwolono na rozbudowę i zmianę sposobu użytkowania budynku gospodarczego na budynek produkcyjny (zakład przetwórstwa mięsnego) służącego do produkcji wędlin i wyrobów garmazeryjnych tradycyjną recepturą.

Wnioski dotyczące sfery gospodarczej

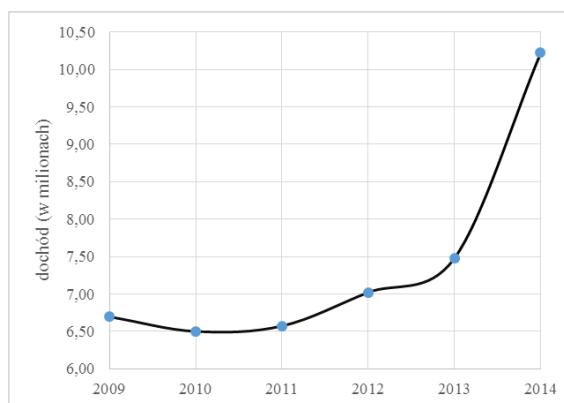
- Gmina ma typowo rolniczy charakter. W gospodarce gminy dominuje indywidualne rolnictwo. Pozarolnicza działalność gospodarcza jest bardzo skromna.
- W gospodarstwach rolnych przeważa uprawa roślin mało pracochłonnych – głównie zbóż i ziemniaków. W produkcji zwierzęcej znaczący jest chów bydła i trzody chlewnej. W ostatnich latach zaznacza się znaczny wzrost ilości bydła przy spadku znaczenia trzody chlewnej.
- O rolniczym kierunku rozwoju gminy świadczy wzrost – w ostatnich latach – powierzchni terenów użytkowanych rolniczo. Gmina dysponuje gruntami o powierzchni ok. 150 ha, z czego większość stanowią grunty pod drogami. Zasób działek gruntowych jest niewielki.
- Gmina posiada korzystne warunki naturalne dla rozwoju rolnictwa. Stopień chemizacji jest wyższy niż średnio w powiecie i województwie. Głównym rynkiem zbytu jest pobliski Zam-brów.
- Z uwagi na gospodarcze znaczenie rolnictwa należy chronić tereny rolne przed nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolnicze.
- Pozarolnicze działy gospodarki obejmują m.in. zakłady produkcyjne (związane z przetwórstwem drewna) oraz podmioty usługowe (sklepy, punkty gastronomiczne, podmioty świadczące usługi elektryczne, mechaniczne, transportowe, budowlane).
- Wśród 133 podmiotów gospodarczych były 102 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Załedwie trzy podmioty zatrudniają więcej niż 10 pracowników. Dominuje sektor prywatny.
- Poziom przedsiębiorczości jest niski (56 podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 ludności – co jest drugim najgorszym wynikiem w powiecie).

8.4. Analiza możliwości finansowych gminy (stan budżetu gminy)

8.4.1. Struktura dochodów budżetu gminy

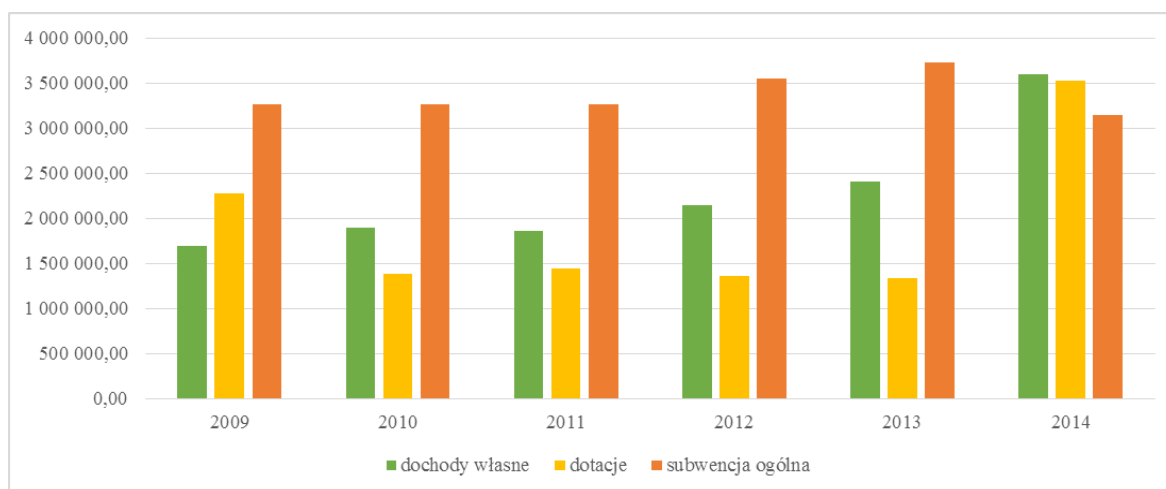
Na przestrzeni poprzednich 5 lat dochody budżetu gminy znacząco wzrosły – od 6 696 938,52 zł w 2009 r. do 10 216 814,99 zł w 2014. Jednakże nie był to wzrost jednostajny. W latach 2010-2011 dochód był niższy niż w roku bazowym. Największą zwyżkę odnotowano pomiędzy rokiem 2013 a 2014; wynosiła ona 2 738 957,49 zł.

Analizując strukturę dochodów budżetu gminy wskazać należy, iż większa część pochodzi z dotacji i subwencji centralnych. Dochody własne, pomimo że wskazują stopniowy wzrost (od 1,7 mln w 2009 do 3,6 mln. w 2014), w dalszym ciągu stanowią załedwie jedną trzecią budżetu. Gmina jest zatem silnie uzależniona od wsparcia zewnętrznego. Pozytywnym aspektem jest jednak regularne zwiększanie udziału środków własnych w strukturze budżetu (z 25,4% w 2009 r. do 35,2% w 2014 r.).

Rys.14. Dochód ogółem w latach 2009-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

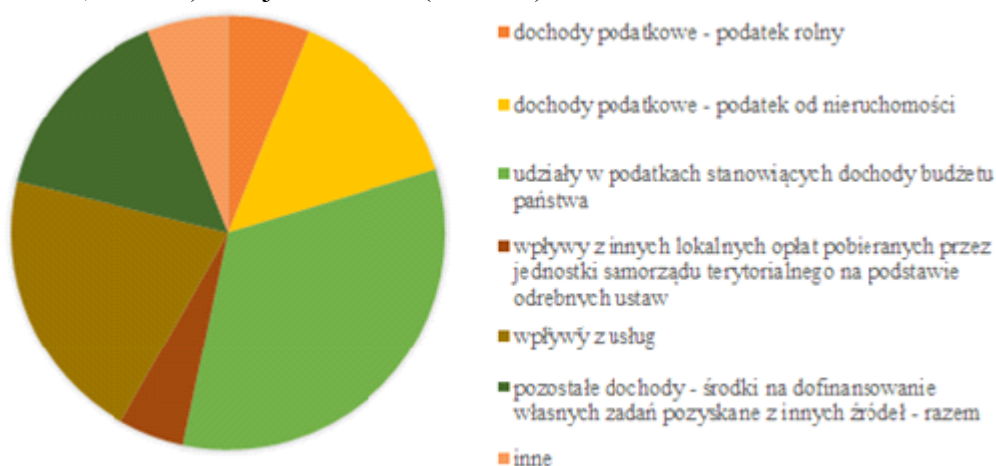

Rys. 15. Struktura dochodów budżetu gminy w latach 2009 – 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największą część dochodów własnych gminy stanowią udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa (a dokładniej podatek dochodowy od osób fizycznych), które w 2014 r. wyniosły 0,99 mln zł i wzrosły w stosunku do roku 2010 o ponad pół miliona zł. Drugą co do wielkości grupą są liczone łącznie dochody podatkowe (0,7 mln zł w 2014 r.; 0,6 mln zł w 2010 r.), spośród których największe wpływy pochodzą z podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku od czynności cywilnoprawnych oraz podatku leśnego. W ostatnich latach rosną również wpływy z usług (dotyczą usług związanych m.in. z pracą urzędu gminy, oddziałów przedszkolnych i usługami opiekuńczymi). W 2014 r. wyniosły ponad 0,6 mln zł i w ciągu ostatnich 5 lat wzrosły o ok. 100 tys. zł. Ponadto corocznie gmina pozyskuje dofinansowanie na realizację zadań własnych. Są to wpływy, których wielkość charakteryzuje się dużą zmiennością w poszczególnych latach. 2014 r. pozyskano ponad 0,46 mln zł, z czego 0,43 mln zł stanowiły dochody inwestycyjne. Rok wcześniej uzyskane dofinansowanie wyniosło już tylko ok. 40 tys. zł.

Ogółem dochód gminy na jednego mieszkańca wynosi 4 241,10 zł i jest obecnie wyższy niż w powiecie (2 851 zł) i województwie (4 037 zł).

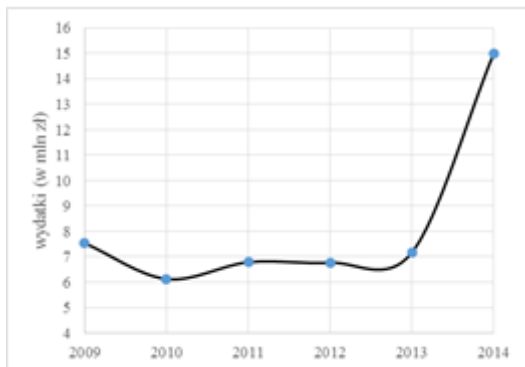

Rys.16. Struktura dochodów własnych gminy w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

8.4.2. Struktura wydatków budżetu gminy

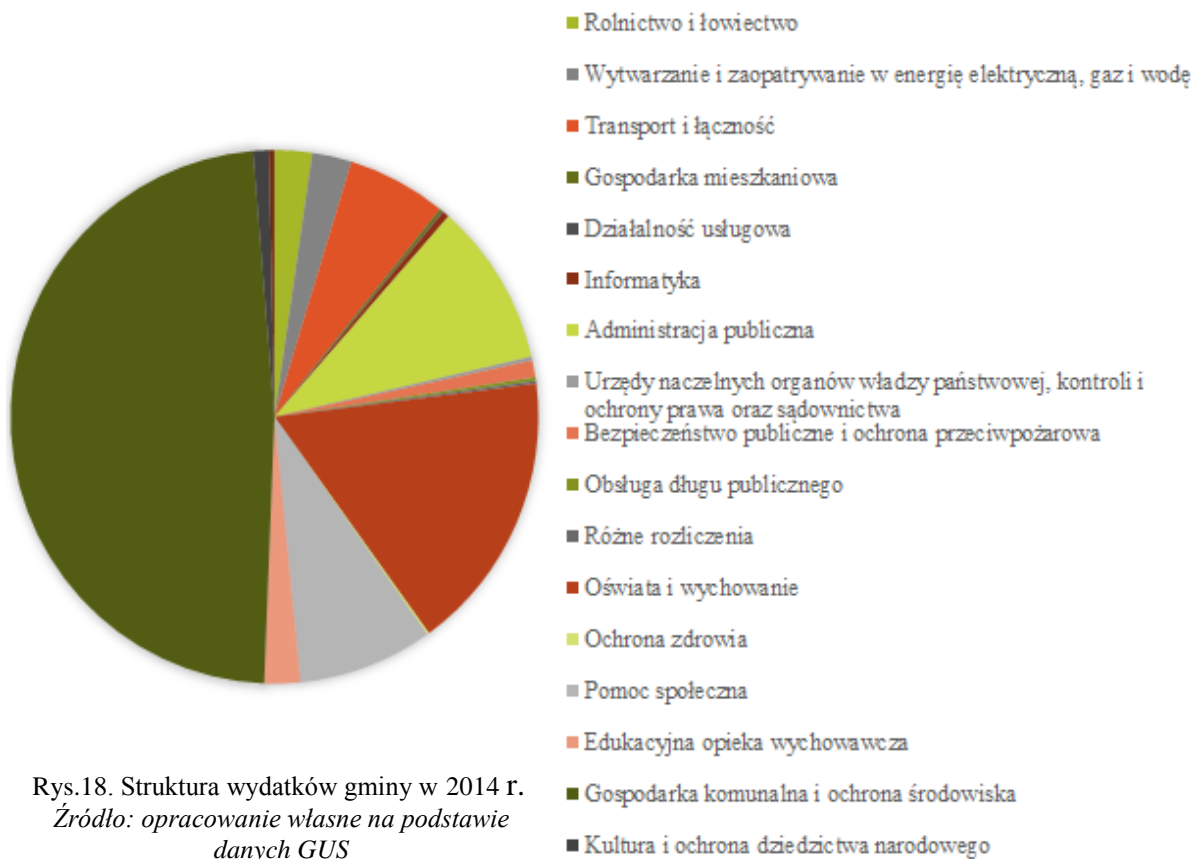
Wydatki gminy w latach 2009-2013 utrzymywały się na zbliżonym poziomie 7 mln zł rocznie i przyjęły wartość najniższą w 2010 r. (6,13 mln zł). Znaczący wzrost wydatków zanotowano w roku 2014 r. (14,99 mln zł).

Rys.17. Wydatki ogółem w latach 2009-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niemal połowę wydatków gminy w 2014 r. pochłonęła gospodarka komunalna i ochrona środowiska. W ubiegłych latach były to koszty rzędu 135-350 tys. zł, natomiast w 2014 r. – 7,2 mln zł. Nagły wzrost wydatków związany jest z budową przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków w gminie. Drugą największą grupą wydatków są koszty oświaty. Ich wysokość przekroczyła 2,5 mln zł. W latach poprzednich oświata stanowiła największe obciążenie budżetu. Trzecia w kolejności administracja pochłonęła niemal 1,5 mln zł, pomoc społeczna – 1,2 mln zł, a transport i łączność – 0,9 mln zł. Wzrost kosztów obserwowany jest niemal we wszystkich grupach wydatków.

Rys.18. Struktura wydatków gminy w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

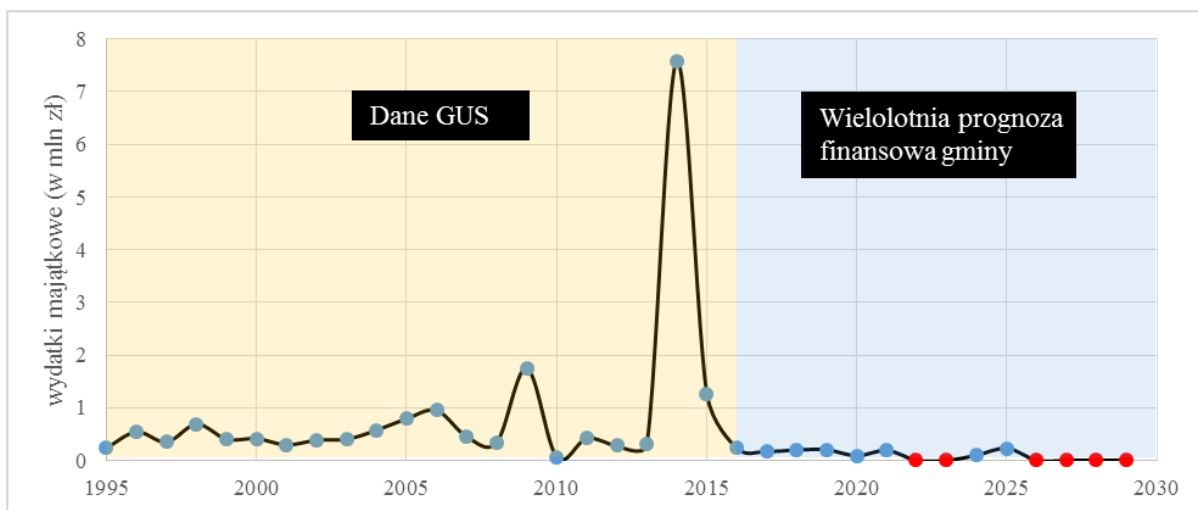
Biorąc pod uwagę udział nakładów inwestycyjnych w wydatkach gminy, rok 2014 był rokiem rekordowym. Na inwestycje wydano ponad 7,5 mln zł, co stanowiło ok. 50% wydatków ogółem. Jest to wielokrotnie więcej niż w latach poprzednich (60 tys. w 2010, 416 tys. w 2011, 281 tys. w 2012 i 309 tys. w 2013). Większość tej sumy wykorzystano na realizację przydomowych oczyszczalni ścieków.

8.4.3. Możliwości finansowe gminy

Gmina Kołaki Kościelne znajduje się obecnie w trudnej sytuacji finansowej.

Budżet w latach poprzednich był równoważony na zadowalającym poziomie. W latach 2009 i 2011 wydatki przeważały nad przychodami, jednak w 2010, 2012 i 2013 r. odnotowano nadwyżki budżetowe. Jednakże wydatki inwestycyjne z 2014 r. nie mogły być sfinansowane z dostępnych środków. Gmina zaciągnęła dług, który rozłożony został do spłaty do roku 2029. Tym samym budżet w kolejnych latach zostanie silnie obciążony (250-170 tys. zł rocznie plus odsetki). Ponadto istniejąca infrastruktura drogowa i wodno-kanalizacyjna wymaga przeprowadzenia napraw i modernizacji. Władze wdrażają działania zmniejszające koszty funkcjonowania gminy. Ewentualne inwestycje w perspektywie roku 2030 będą musiały być realizowane przy silnym wsparciu zewnętrznym.

Z końcem roku 2015 gmina uchwaliła Wieloletnią Prognozę Finansową na lata 2016-2029 uwzględniającą obciążenia wynikające z zaciągniętego długu i zakładającą spłatę zobowiązań na koniec tego okresu. Planowana jest sprzedaż majątku gminnego (działek będących własnością gminy). Prognozowane wydatki majątkowe są znacznie niższe niż w latach poprzednich (w tym w latach 2022-2023 i 2026-2029 nie zakłada się żadnych wydatków majątkowych).

Rys.19. Wydatki majątkowe gminy oraz prognozowane wydatki majątkowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i uchwały Rady Gminy w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kołaki Kościelne na lata 2016 – 2029)

Wnioski dotyczące struktury ludności, zatrudnienia i finansów gminy

- Gmina posiada niewielu mieszkańców (2380 os., co oznacza, że jest szóstą najsłabiej zaludnioną gminą w województwie) oraz niską gęstość zaludnienia.

- Wskaźniki migracji i przyrostu naturalnego są niekorzystne – w latach 2011-2015 obserwowano pogłębiający się spadek liczby ludności. Tendencja wskazuje na dalsze ubytki.
- Struktura płci i wieku jest zaburzona. Widoczny jest odpływ kobiet do miast, a w niektórych miejscowościach występuje zbyt mały odsetek osób w wieku produkcyjnym.
- Ruch budowlany w gminie jest niewielki. Warunki zamieszkania generalnie są korzystne, jednak niska wartość wskaźnika liczby mieszkań na 1000 mieszkańców uzasadnia pewne uzupełnienia lokalowe.
- Gmina zapewnia mieszkańcom dostęp do podstawowych usług społecznych (szkolnictwo podstawowe, przedszkolne i gimnazjalne, biblioteka, podstawowa opieka zdrowotna i pomoc społeczna).
- Potencjalne zasoby pracy są zadowalające (na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają 62 w wieku nieprodukcyjnym), jednakże w przyszłości prognozowany jest ich spadek.
- Mieszkańcy znajdują zatrudnienie głównie w sektorze rolniczym.
- Wskaźnik bezrobocia jest niski, jednak przypuszcza się, że w gospodarstwach indywidualnych pracuje więcej osób niż jest to ekonomicznie uzasadnione (bezrobocie ukryte).
- W budżecie gminy zaledwie 35% stanowią środki własne, z których większość pochodzi z wpływów podatkowych.
- Największymi obciążeniami budżetowymi są: oświata, administracja, pomoc społeczna i transport. W roku 2014 wydano ca 7 mln zł na budowę przydomowych oczyszczalni, co doprowadziło do pogorszenia sytuacji finansowej i zadłużenia gminy. Inwestycje do roku 2029 będą mogły być realizowane tylko przy silnym wsparciu ze środków zewnętrznych.

9. Stan systemu komunikacji

System komunikacyjny gminy Kołaki Kościelne tworzą :

- sieć drogowa,
- linie autobusowe
- linia kolejowa.

9.1. Sieć drogowa

W skład sieci drogowej wchodzi: droga krajowa, drogi powiatowe i drogi gminne

1) Drogi krajowe

S8: granica państwa – Kudowa Zdrój – Kłodzko – Wrocław – Piotrków Trybunalski – Warszawa – Białystok – Augustów – Raczki – Suwałki – Budzisko – granica państwa należy do podstawowej sieci drogowej kraju, stanowi także główną trasę tranzytową województwa podlaskiego. Zgodnie z danymi z Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad O/Białystok przez obszar gminy Kołaki Kościelne droga przebiega na długości ok. 7,56 km od km 585+940 do km 593+500. Obecnie rozbudowana jest do parametrów drogi ekspresowej.

2) Drogi powiatowe

Na obszarze gminy Kołaki Kościelne występują n/w drogi powiatowe, z określeniem ich klasy technicznej, długości i rodzajów nawierzchni:

Tab. 12 Drogi powiatowe na obszarze gminy Kołaki Kościelne

					Nawierzchnia
--	--	--	--	--	--------------

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Klasa	Długość drogi (km)	twarda ulepszona bitumiczna (km)
1	2	3	4	5	6
1	1988B	Kołaki (stacja) – Cholewy-Kołomyja	L	2,156	2,156
2	1989B	Zanie-Leśnica – Gosie Duże	L	2,203	2,203
3	1990B	dr. pow. 1938B – Krusze-Łubnice	L	1,485	1,485
4	1992B	dr. kraj. S8 – Podłatki Duże	L	2,461	2,461
5	2011B	dr. kraj. S8 – Kossaki Borowe	L	0,656	0,656
6	1984B	dr. kraj. S8 – Kołaki Kościelne	Z	2,450	2,450
7	2012B	Wiśniewo – Łętowo-Dąb – Kołaki Kościelne – Czarnowo-Undy – Kulesze Kościelne	Z	9,580	9,580
8	2014B	Łętowo-Dąb – Czarnowo-Dąb	L	1,610	1,610
9	2015B	Zambrów – Szczodrucho – Sanie-Dąb – Kołaki Kościelne	Z	6,170	6,170
10	1938B	Wygoda – Zanie-Leśnica – dr. kraj. S8	Z	4,079	4,079
11	2056B	dr. kraj. Nr 66 – Jabłonka Kościelna - Szczodrucho	Z	1,184	1,184
Razem:				34,034	34.034

Źródło: Starostwo Powiatowe w Zambrowie

Według stanu na dzień 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r. długość dróg powiatowych w gminie Kołaki Kościelne wynosiła 34.034 km, wszystkie o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej.

3) Drogi gminne

Na obszarze gminy Kołaki Kościelne występują n/w drogi gminne, z określeniem ich klasy technicznej, długości i rodzaju nawierzchni:

Tab. 13 Drogi gminne na obszarze gminy Kołaki Kościelne

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Klasa	Długość drogi (km)	Nawierzchnia w km		
					twarda ulepszona bitumiczna	gruntowa	
						wzmocniona żwirem	naturalna
1	2	3	4	5	6	7	8
1	106111B	Łubnice-Krusze – Krusze-Łubnice	L	1,150	1,150		
2	106112B	Zanie-Leśnica – Podłatki Małe	L	1,700		1,700	
3	106113B	Kołaki Kościelne – Kołaki Stacja PKP	L	2,550		2,550	
4	106114B	Czachy-Kołaki – Kossaki Borowe	L	3,000	1,137	1,863	
5	106115B	Cholewy-Kołomyja – do granicy gminy Rutki	L	0,450		0,450	
6	106116B	dr. krajowa S8 – Wiśniówek-Wertyce – Cholewy-Kołomyja	L	1,412	1,412		
7	106117B	Kołaki Kościelne – Gunie-Ostrów	L	1,100	1,100		
8	106118B	Rębiszewo-Zegadły - Wierzbowo	L	1,000	1,000		
9	106119B	Wróble-Arciszewo – Ćwikły-Rupie	L	3,150			3,150

10	106120B	Podlatki Duże – Wiśniewo	L	2,240	2,240		
11	106121B	Czarnowo-Dąb - Szczodruchy	L	1,650			1,650
12	106122B	Czarnowo-Dąb – Wróble-Arciszewo	L	1,600	1,600		
13	106123B	Od drogi powiatowej Kołaki Kościelne Wróble-Arciszewo – Sanie-Dąb	L	0,500	0,500		
Razem:				21,505	10,319	6,536	4,800

Źródło: Urząd Gminy Kołaki Kościelne

Według stanu na dzień 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r. długość dróg gminnych wynosiła 21,502 km; o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej 10,139 km (47%) i gruntowej 11,363 km (53%), w tym gruntowej wzmocnionej żwirem 6,563 km, a gruntowej naturalnej 4,800 km.

Charakterystyka ogólna sieci drogowej w gminie Kołaki Kościelne wg stanu na dzień 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r.

1. Długość dróg wynosiła:

- krajowej S8 o twardej ulepszonej nawierzchni - 7,560 km
- powiatowych o twardej ulepszonej nawierzchni - 34,034 km
- gminnych - 21,502 km
- w tym:
- o twardej ulepszonej nawierzchni - 10,139 km
- o nawierzchni gruntowej - 11,363 km
- w tym:
- o nawierzchni gruntowej wzmocnionej żwirem - 6,563 km
- o nawierzchni gruntowej naturalnej - 4,800 km

2. Ogółem długość dróg wynosiła 63,096 km: o nawierzchni twardej ulepszonej 51,633 km (82%) oraz gruntowej 11,363 km (18%).

3. Gęstość sieci drogowej o nawierzchni twardej ulepszonej wynosiła 69,9 km/100 km².

Dla porównania podaje się, że na koniec 2014 r. gęstość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w województwie podlaskim wynosiła 57,8 km/100km², a w kraju 84,5 km/100 km².

Ruch drogowy

Średni dobowy ruch pojazdów samochodowych na dobę (p/d) w 2015 r. na odcinku drogi krajowej S8 Zambrów – Mężenin wynosił 12 326 p/d.

Wskaźnik wzrostu ruchu 2010/2015 wynosił 1,21 a na całej drodze w województwie podlaskim wskaźnik ten wynosił 1,13.

Kolej

Przez obszar gminy Kołaki Kościelne przebiega linia kolejowa nr 36 Ostrołęka – Śniadowo – Łapy jednotorowa z ruchem towarowym tylko na odcinku Ostrołęka – Śniadowo, a na dalszym odcinku z zawieszonym. Linia jest obecnie rewitalizowana. Planuje się przywrócenie ruchu towarowego i osobowego.

Linie autobusowe

Gmina Kołaki Kościelne obsługiwana jest liniami autobusowymi na następujących trasach:

- nr 301 Zambrów – Grądy-Woniecko przez Ćwikły-Krajewo – Kołaki Kościelne – Rutki-Kossaki,
- nr 302 Zambrów – Czarnowo-Undy przez Czosaki-Dąb – Kołaki Kościelne,
- nr 303 Zambrów – Grądy-Woniecko przez Kołaki Kościelne – Szlasy – Lipno – Rutki-Kossaki,
- nr 305 Zambrów – Grądy-Woniecko przez Kołaki Kościelne,
- nr 307 Zambrów – Zambrów przez Nowe Wierzbowo – Kołaki Kościelne – Wiśniewo,
- nr 308 Zambrów – Mężenin przez Ćwikły-Krajewo – Kołaki Kościelne – Rutki-Kossaki,
- nr 310 Zambrów – Grądy-Woniecko przez Rębiszewo-Zegadły – Kołaki Kościelne – Czarnowo-Undy,
- nr 311 Zambrów – Zambrów przez: Łady Polne – Szeligi – Leśnica – Kołaki Kościelne – Ćwikły-Krajewo,
- Zambrów – Białystok (przystanki Podłatki Małe, Zanie-Leśnica, Kossaki Borowe).

Przy przyjętym w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego standardzie dostępności do 2 km do przystanku autobusowego, wszystkie miejscowości w gminie Kołaki Kościelne znajdują się w przyjętym promieniu obsługi.

Stacje paliw

Na obszarze gminy Kołaki Kościelne istnieje stacja paliw przy parkingu w Gosiach Małych.

Drogi rowerowe

Na obszarze gminy Kołaki Kościelne brak jest dróg rowerowych.

Wnioski ogólne wynikające z uwarunkowań systemu komunikacji

- Ocena sieci drogowej

Z analizy sieci dróg publicznych prawnie usankcjonowanych wynika, że zapewniona jest obsługa wszystkich miejscowości w gminie.

- Ocena ze względu na rodzaj nawierzchni:

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że gęstość dróg publicznych na koniec 2014 r. o nawierzchni twardej ulepszonej była większa o 21% od gęstości dróg publicznych o takiej samej nawierzchni w województwie podlaskim. Chociaż ogólnie wskaźnik gęstości w/w dróg jest pozytywny, to z uwagi na dużą ilość (ok. 53%) dróg gminnych o nawierzchni gruntowej wnioskuje się o podjęcie działań w celu poprawienia tej sytuacji. Tak duża ilość dróg o nawierzchni gruntowej stwarza trudności w obsłudze komunikacyjnej w gminie, szczególnie w okresie wiosennym i jesiennym.

- Ocena przepustowości drogi krajowej S8 na odcinku Zambrów – Mężenin w 2015 r.

Z porównania przepustowości drogi przy poziomie swobody ruchu D wynoszącej 1250 p/h, przy szerokości jezdni 7,0 m z natężeniem ruchu wynoszącym 1048 p/h ($0,085 \times 12326 = 1048$) wynika, że istniejący przekrój drogi posiada rezerwę w przepustowości.

Duży udział ok. 40% w ruchu pojazdów ciężarowych i autobusów stwarza duże zagrożenie bezpieczeństwa i utrudnienie płynności ruchu.

- Ocena obsługi gminy Kołaki Kościelne linią kolejową nr 36 Ostrołęka – Śniadowo – Łapy

Obecnie zawieszony jest ruch na odcinku Śniadowo – Łapy, a więc mieszkańcy gminy Kołaki Kościelne nie są obsługiwani koleją. Ruch wznowiony będzie po zakończeniu trwającej rewitalizacji.

- Ocena obsługi gminy Kołaki Kościelne liniami autobusowymi

Przy przyjęciu standardu dostępności 2 km do przystanku autobusowego, wszystkie miejscowości w gminie znajdują się w przyjętej strefie dostępności.

- Ocena obsługi użytkowników pojazdów samochodowych w paliwo

W gminie Kołaki Kościelne zmotoryzowani mają możliwość zaopatrywania się w paliwo na stacji paliw przy parkingu w Gosiach Małych.

- Ocena obsługi użytkowników rowerów

Na obszarze gminy brak jest dróg rowerowych.

10. Stan infrastruktury technicznej

10.1. System zaopatrzenia w wodę

10.1.1. Struktura systemu zaopatrzenia w wodę

W gminie Kołaki Kościelne zbiorowy system zaopatrzenia w wodę obejmuje swym zasięgiem wszystkie 24 wsie i zaopatruje w wodę 98,3% mieszkańców. W skład systemu wodociągowego wchodzi wodociągi wiejskie: Kołaki Kościelne, Szczodruchy i Zanie-Leśnica stanowiące własność gminy Kołaki Kościelne i są eksploatowane przez gminę.

Na koniec 2015 roku łączne parametry poszczególnych elementów systemu przedstawiały się następująco:

- 3 ujęcia wody składające się z 6 studni wierconych z dobową zdolnością produkcyjną 1268 m³/d,
- 3 stacje uzdatniania wody o wydajności 1724 m³/d,
- sieć wodociągowa rozdzielcza uliczna (bez przyłączy) długości 54,3 km, w tym 2,326 km z rur azbestocementowych wodociągu Kołaki Kościelne,
- przyłącza wodociągowe do budynków i innych obiektów 658 szt., w tym 625 do budynków mieszkalnych.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych wynosiło ogółem 162,9 dm³/rok, a na jednego mieszkańca 67,6 m³/rok (185,2 dm³/d) i jest najwyższa w województwie podlaskim.

Wodociąg Kołaki Kościelne zaopatruje w wodę dwie miejscowości: Kołaki Kościelne i Czachy-Kołaki.

Wodociąg Szczodruchy zaopatruje w wodę 11 wsi w gminie Kołaki Kościelne: Czarnowo-Dąb, Czosaki-Dąb, Ćwikły-Krajewo, Ćwikły-Rupie, Głodowo-Dąb, Gunie-Ostrów, Łętowo-Dąb, Rębiszewo-Zegadły, Sanie-Dąb, Szczodruchy, Wróble-Arciszewo oraz 3 wsie w gminie Zambrów: Wierzbowo Nowe, Wierzbowo Stare i Grabówka, 1 wieś w gminie Wysokie Mazowieckie: Rębiszewo-Studzianki i 1 w gminie Kulesze Kościelne: Gołasze-Dąb.

Wodociąg Zanie-Leśnica zaopatruje w wodę 10 wsi w gminie Kołaki Kościelne: Cholewy-Kołomyja, Gosie Duże, Gosie Małe, Kossaki Borowe, Krusze-Lubnice, Lubnice-Krusze, Podłatki Duże, Podłatki Małe, Wiśniówek-Wertyce, Zanie-Leśnica oraz 12 miejscowości w gminie Zambrów: Wiśniewo, Konopki-Jabłoń, Konopki-Jałbrzyków, Stok,

Koziki-Jałbrzyków, Ciecioriki, Ciecioriki Kolonia, Gardin, Szeligi-Leśnica, Szeligi-Kolonia, Łady Borowe, Łady Polne.

Wieś Czarnowo-Undy zaopatrywana jest w wodę z wodociągu Czarnowo-Biki w gm. Kulesze Kościelne.

Nieliczna rozproszona zabudowa kolonijna, w której mieszka około 1,7% ludności gminy zaopatruje się w wodę z indywidualnych ujęć wody, przeważnie ze studni kopanych.

Na terenie gminy istnieje również własne ujęcie wody głębinowej stacji paliw przy parkingu w Gosiach Małych.

10.1.2. Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę gminy Kołaki Kościelne

Gmina Kołaki Kościelne ma zwodociągowane wszystkie wsie. Od 1996 r. przyrost sieci wodociągowej był minimalny, a nowi odbiorcy byli podłączani do istniejącej sieci i odcinków nowo wybudowanych.

Dotychczasowe tendencje rozwoju scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę gminy w okresie ostatnich 17 lat przedstawia poniższa tabela.

Tab. 14 Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę gminy

Wyszczególnienie		Stan na koniec roku							
		1998r.	2002r.	2004r.	2010r.	2011r.	2013r.	2014r.	2015r.
Sieć wodociągowa rozdzielcza w km		53,0	53,1	53,5	53,5	53,9	53,9	53,9	54,3
Podłączenia wodoc. do budynków mieszk. w szt.		532	545	551	554	557	620	625	625
Zużycie wody w gosp. domowych w dam ³ /rok		78,1	107,7	125,7	151,7	156,6	134,4	141,6	162,9
Zużycie wody w gosp. domowych na 1 mieszkańca	m ³ /r	31,7	43,5	51,2	63,8	64,3	55,4	58,8	67,6
	dm ³ /d	86,8	119,2	139,9	174,8	176,2	151,8	161,1	185,2
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	tys.	2027	2306	2280	2272	2281	2275	2337	2367
	%	81,77	93,51	93,58	93,61	93,64	94,21	97,42	98,30

Źródło: Rejonowa Baza Danych GUS

Na przestrzeni lat 1999-2015 długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 1,3 km (wzrost o 2,5%). Przybyło 93 szt. podłączeń do budynków mieszkalnych (wzrost 17,5%). Procent ludności korzystającej z sieci wodociągowej wzrósł o 16,53%. Zużycie wody w gospodarstwach domowych zwiększało się systematycznie do 2011 r. osiągając dwukrotny wzrost. W latach 2012 i 2013 nastąpił spadek o 22,2 dam³/r. , t.j. 14,2%. W następnych dwóch latach ponownie nastąpił wzrost o 21,2% osiągając w 2015 r. największą dotychczasową wielkość. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca jest najwyższe w województwie podlaskim.

10.1.3. Charakterystyka ujęć wody i stacji wodociągowych wodociągów komunalnych w gminie Kołaki Kościelne

1) Wodociąg wiejski Kołaki Kościelne

Obiekt stacji wodociągowej i studnie ujęcia wody zlokalizowane są na ogrodzonej działce we wsi Kołaki Kościelne przy ulicy Krzywej 5a.

Ujęcie wody:

Źródłem poboru wody jest ujęcie wody podziemnej składające się z dwóch studni wierconych:

- SW-1 (awaryjna) wykonana w 1966 r. o głębokości 70,0 m, wydajności eksploatacyjnej $Q_e=49,3 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s_e=7,9 \text{ m}$,
- SW-2 (podstawowa) wykonana w 1980 r. o głębokości 78,0 m, wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 50,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s_e=6,4 \text{ m}$, ujmuje do eksploatacji tę samą warstwę nośną.

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia w kat. „B” wynoszą $Q_e = 49,3 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $s_e=7,9\text{m}$ zgodnie z decyzją Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku nr KP6.Geol.72/71/67 z dnia 21.04.1967 r.

Dla przedmiotowych studni ustalony został teren strefy ochrony bezpośredniej o promieniu $r=10,0 \text{ m}$ wokół każdej studni, który powinien być ogrodzony, oznakowany i zamknięty.

Budowa geologiczna ujęcia jest korzystna i nie wymaga ono strefy ochrony pośredniej, co zostało przedstawione w „Projekcie stref ochronnych ujęcia wód podziemnych dla potrzeb wodociągu wiejskiego Kołaki Kościelne” opracowanym przez mgr Elżbietę Machelską (upr. geol. 050753) i przyjęte przez Urząd Wojewódzki w Łomży Wydział Ochrony Środowiska pismem nr OŚ.6226-2/98 z dnia 10.01.1998 r.

Ustalona pozwoleniem wodnoprawnym Starostwa Powiatowego w Zambrowie (decyzja Nr RI.6223-1/08 z dnia 24.01.2008 r., ważna do 31 grudnia 2027 r.) ilość pobieranej wody dla ujęcia nie może przekraczać $Q_{\max h}=49,3 \text{ m}^3/\text{godz.}$ i $Q_{\max d}=202,0 \text{ m}^3/\text{dobę}$.

Jakość ujmowanych wód zasilających wodociąg Kołaki Kościelne odbiega od norm dla wód pitnych – związki żelaza występują w podwyższonych ilościach i woda poddawana jest procesowi uzdatniania.

Stacja wodociągowa

Urządzeniami do poboru, uzdatniania i pomiaru wody są:

- agregaty pompowe typu G.II.b – szt. 2,
- hydrofory o pojemności 2000 dm^3 – szt. 2,
- odżelaziacze o średnicy 1200 mm – szt. 2,
- mieszacze powietrza o średnicy 400 mm – szt. 2,
- sprężarka typu Van-E – szt. 1,
- chlorofor typu C-51 szt. 1,
- wodomierz śrubowy o średnicy 80 mm zamontowany na przewodzie tłocznym w obudowie każdej studni głębinowej.
- agregat prądotwórczy mobilny (przewoźny).

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody do sieci wodociągowej.

Budynek stacji wodociągowej i urządzenia kwalifikują się do kompleksowej modernizacji ze względu na stan techniczny.

2) Wodociąg wiejski Szczodruchy

Obiekt stacji wodociągowej i studnie ujęcia wody w miejscowości Szczodruchy zlokalizowane są na ogrodzonej działce nr geod. 96/1, znajdującej się poza wsią, w zachodniej części, przy drodze do wsi Wypychy.

Ujęcie wody:

Źródłem poboru wody dla potrzeb wodociągu wiejskiego Szczodruchy jest ujęcie wód podziemnych składające się z dwóch studni wierconych:

- SW-1 (awaryjna) wykonana w 1983 r. o głębokości 112,0 m, wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 80,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s_e = 11,8 \text{ m}$.
- SW-2 (podstawowa) wykonana w 1988 r. o głębokości 120,0 m, wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 93,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s_e = 6,0 \text{ m}$.

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia w kat. „B” wynoszą $Q_e = 93,0 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $s_e = 6,0 \text{ m}$ zgodnie z decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Łomży nr OŚ.4423-3/89 z dnia 31.01.1989 r.

Dla w/w studni ustalona została strefa ochrony bezpośredniej o promieniu $r = 10,0 \text{ m}$ wokół każdej studni. Teren strefy powinien być ogrodzony, oznakowany i zamknięty.

Budowa geologiczna ujęcia jest korzystna i nie wymaga ono strefy ochrony pośredniej, co zostało przedstawione w „Projekcie stref ochronnych ujęcia wód podziemnych dla potrzeb wodociągu wiejskiego Szczodruchy” opracowanym przez mgr Elżbietę Machelską (upr. geol. 050753) i przyjęte przez Urząd Wojewódzki w Łomży Wydział Ochrony Środowiska pismem nr O.Ś.6226-3/98 z dnia 10.01.1998. r.

Ustalona pozwoleniem wodnoprawnym Starostwa Powiatowego w Zambrowie (decyzja Nr RI.6223-2/08 z dnia 24.01.2008 r., ważna do 31 grudnia 2027 r.) ilość pobieranej wody dla ujęcia nie może przekraczać $Q_{\max h} = 93,0 \text{ m}^3/\text{godz.}$ i $Q_{\max d} = 627,5 \text{ m}^3/\text{dobę}$.

Woda ujęta ze studni w stanie surowym ma przekroczony parametr zawartości związków żelaza i dlatego poddawana jest procesowi uzdatniania.

Stacja wodociągowa.

Urządzeniami do poboru, uzdatniania i pomiaru wody są:

- agregaty pompowe typu G80 – szt. 2,
- hydrofory o pojemności 6300 dm^3 – szt. 2,
- odżelaziacze o średnicy 1400 mm – szt. 4,
- mieszacze powietrza o średnicy 400 mm – szt. 2,
- sprężarka typu Van-E – szt. 2,
- chlorofor typu G-52 szt. 1,
- wodomierz MK 100mm do pomiaru wody w każdej studni głębinowej.
- agregat prądotwórczy stały.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody do sieci wodociągowej.

Budynek stacji wodociągowej i urządzenia kwalifikują się do kompleksowej modernizacji ze względu na stan techniczny.

3) Wodociąg wiejski Zanie-Leśnica

Ujęcie wody i stacja wodociągowa zlokalizowane są poza wsią, w południowo-zachodniej części, przy drodze do wsi Podatki Małe, na ogrodzonym terenie obejmującym działki o nr ew. geod. 30/1 i 29/2 obręb Zanie-Leśnica.

Ujęcie wody:

Ujęcie zasilające stację uzdatniania wody w Zaniach-Leśnicy składa się z dwóch studni wierconych ujmujących wodę podziemną z utworów czwartorzędowych:

- SW-1 wykonana w 1992 r. o głębokości 55,0 m, wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 80,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s_e = 6,5 \text{ m}$.

- SW-2 wykonana również w 1992 r. o głębokości 56,0 m, wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 80,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s_e = 5,8 \text{ m}$. Studnie pracują przemiennie.

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia w kat. „B” wynoszą $Q_e = 80,0 \text{ m}^3/\text{h}$ i depresji $s_e = 6,5 \text{ m}$ zgodnie z decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Łomży nr OŚ.7524/6/92 z dnia 06.06.1989 r.

Dla przedmiotowych studni ustalona została strefa ochrony bezpośredniej o promieniu $r = 10,0 \text{ m}$ wokół każdej studni. Teren strefy powinien być ogrodzony, oznakowany i zamknięty.

Strefa ochrony pośredniej nie jest wymagana z uwagi na korzystne warunki hydrogeologiczne w aspekcie ochrony wód, co zostało przedstawione w „Projekcie stref ochronnych wód podziemnych dla potrzeb wodociągu wiejskiego „Zanie-Leśnica” opracowanym przez mgr Elżbietę Machelską (upr. geol. 050753) i przyjęte przez Urząd Wojewódzki w Łomży Wydział Ochrony Środowiska pismem nr O.Ś.6226-1/98 z dnia 10.01.1998 r.

Ustalona ilość pobieranej wody z każdej studni nie może przekraczać: $Q_{\text{śrdob.}} = 993,5 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxrocne}} = 466324 \text{ m}^3/\text{rok}$ i $Q_{\text{maxh}} = 63,9 \text{ m}^3/\text{h}$, przy czym pobór wody z obu studni odbywać się będzie przemiennie (pozwolenie wodnoprawne Starostwa Powiatowego w Zambrowie decyzja Nr RI.6341.29.2012r. z dnia 03.09.2012 r., ważna do 31 grudnia 2032 r.)

Woda ze studni zawiera ponadnormatywne ilości związków żelaza i jest poddawana procesowi uzdatniania.

Stacja wodociągowa.

Urządzeniami do poboru, uzdatniania i pomiaru wody są:

- agregaty pompowe typu G80IVA – szt. 2,
- zbiorniki hydroforowe o średnicy 1800mm i pojemności 6000 dm^3 – szt. 2,
- aerator o średnicy 500 mm – szt. 1,
- sprężarka Wan-ES – szt. 1,
- chlorofor C-52 – szt. 1,
- wodomierz typu MZ100 – szt. 1.
- agregat prądowrczy stały.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody do sieci wodociągowej.

W projekcie stacji wodociągowej przewidziano wykonanie w perspektywie 2 zbiorników wyrównawczych o pojemności $100,0 \text{ m}^3$ każdy.

Budynek stacji wodociągowej i urządzenia kwalifikują się do kompleksowej modernizacji ze względu na stan techniczny.

10.1.4. Ocena wykorzystania komunalnych ujęć wody w latach 2010-2015

Pobór wody z ujęć poszczególnych wodociągów wiejskich w latach 2010-2015 obrazuje poniższa tabela.

Tab. 15 Pobór wody z ujęć poszczególnych wodociągów wiejskich

		Wodociąg Kołaki Kościelne	Wodociąg Szcodruchy	Wodociąg Zanie-Leśnica
1	2	3	4	5

Pobór wody z ujęcia w ciągu roku m ³ /rok	2010	37 230	116 070	194 545
	2011	33 215	131 765	194 545
	2012	41 724	139 446	183 000
	2013	46 720	155 125	147 095
	2014	44 895	152 935	165 345
	2015	49 640	133 590	242 730
Pobór wody z ujęcia średni dobowy m ³ /d	2010	102	318	533
	2011	91	361	533
	2012	114	381	500
	2013	128	42	403
	2014	123	419	453
	2015	136	366	665
Pobór wody z ujęcia średni godzinowy / maksymalny godzinowy w m ³ /h *	2010	4,25 / 10,7	13,25 / 33,13	22,2 / 55,5
	2011	3,79 / 9,48	15,04 / 37,60	22,2 / 55,5
	2012	4,75 / 11,90	15,88 / 39,69	20,83 / 52,08
	2013	5,33 / 13,33	17,70 / 44,27	16,79 / 41,98
	2014	5,13 / 12,81	17,46 / 43,65	18,88 / 47,19
	2015	5,70 / 14,25	15,25 / 38,12	27,7 / 69,25
Zatwierdzone zasoby w m ³ /h		49,30	93,00	80,00
Ustalony w pozwoleniu wodnoprawnym dopuszczalny maksymalny pobór wody w m ³ /h		49,30	93,00	63,90
Wykorzystanie przy rozbiórce maksymalnym godzinowym zatwierdzonych zasobów wodnych / ustalonych dopuszczalnych poborów wody w %.	2010	21,7 / 21,7	35,6 / 35,6	69,4 / 86,9
	2011	19,2 / 19,2	40,4 / 40,4	69,4 / 86,9
	2012	24,1 / 24,1	42,7 / 42,7	65,1 / 81,5
	2013	27,0 / 27,0	47,6 / 47,6	52,5 / 65,7
	2014	26,0 / 26,0	46,9 / 46,9	59,0 / 73,8
	2015	28,9 / 28,9	41,0 / 41,0	86,6 / 108,4

*wyliczenia własne przy założeniu wielkości współczynnika nierównomierności godzinowej $N_h=2,5$.

Źródło: Informacja Urzędu Gminy Kołaki Kościelne

Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów komunalnych ujęć wody w godzinie maksymalnych rozbiórów kształtowało się w granicach:

- Wodociąg Kołaki Kościelne - 19,2% do 28,9%,
- Wodociąg Szczodruchy - 35,6% do 47,6%,
- Wodociąg Zanie-Leśnica - 52,5% do 86,6%.

Ujęcia wody w Kołakach Kościelnych i Szczodrach mają znaczne rezerwy w granicach 30-40%. W 2015 roku rezerwy ujęcia w Zaniach-Leśnicy znacznie się obniżyły, do około 13%, z uwagi na sprzedaż wody dla wykonawcy drogi krajowej S8. Są to działania okresowe, które zakończą się z robotami na tej drodze.

Wnioski dotyczące funkcjonowania systemu zaopatrzenia w wodę

- Scentralizowanym systemem zaopatrzenia w wodę objęte są wszystkie wsie w gminie. Poza systemem pozostała nieliczna rozproszona zabudowa kolonijna, w której mieszka około 1,7% ludności gminy.

- Scentralizowany system zaopatrzenia w wodę w aspekcie parametrów technicznych ujęć wody i stacji uzdatniania należy ocenić jako wystarczający. Istniejące możliwości dostawy wody nie tylko zabezpieczają obecne i perspektywiczne potrzeby gminy i miejscowości spoza terenu gminy obsługiwane przez wodociągi Szczodruchoy i Zanie-Leśnica, ale występuje jeszcze duża rezerwa w wydajności ujęć i stacji uzdatniania (ponad 50% w wodociągach Kołaki Kościelne i Szczodruchoy oraz ponad 30% w Zaniach-Leśnicy). Ponadto istnieje możliwość rozbudowy stacji wodociągowej Zanie-Leśnica o zbiorniki wyrównawcze. Wielkość zasobów wodnych istniejących ujęć wody nie stanowi ograniczeń w rozbudowie systemu wodociągowego i urbanizacji nowych terenów w gminie.
- Stan techniczny stacji wodociągowych w Kołakach Kościelnych, Szczodruchoy i Zaniach-Leśnicy jest niezadowalający i wymagają one kompleksowej modernizacji.
- Część sieci wodociągowej w Kołakach Kościelnych wybudowana z rur azbestocementowych wymaga wymiany.

10.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych i deszczowych

10.2.1. Charakterystyka stanu istniejącego

1) Ścieki sanitarne

Na terenie gminy nie występują scentralizowane systemy kanalizacji sanitarnej. Do 2014 r. ścieki były odprowadzane do lokalnych zbiorników bezodpływowych na ścieki, które w większości nie spełniają warunków szczelności. Gmina nie posiada ewidencji istniejących zbiorników na nieczystości płynne jak również dokładnych danych o ich stanie technicznym. Ponadto część ścieków, bez oczyszczenia wywożona jest na łąki, pola i do rowów.

W 2007 roku gmina opracowała Program gospodarki ściekowej Gminy Kołaki Kościelne, w którym przewidziano 3 warianty rozwiązania gospodarki ściekowej. Do realizacji przyjęty został wariant III, który przewiduje lokalizację grupowej oczyszczalni ścieków o przepustowości $Q_{d\text{gr}}=120 \text{ m}^3/\text{d}$ w miejscowości Kołaki Kościelne, do której podłączone będą kanały sanitarne ze wsi Czachy-Kołaki Gunie-Ostrów i Kołaki Kościelne. W pozostałych miejscowościach nieobjętych systemem kanalizacji sanitarnej ścieki sanitarne będą odprowadzane przez mieszkańców do indywidualnych oczyszczalni ścieków z odprowadzeniem ścieków oczyszczonych do gruntu lub rowów melioracyjnych. Założono, że jedna indywidualna oczyszczalnia będzie odbierać i oczyszczать ścieki sanitarne z jednego domu lub gospodarstwa.

Grupowa oczyszczalnia ścieków przewidziana w programie we wsi Kołaki Kościelne nie została zrealizowana.

W 2014 r. w gminie zostały wykonane przy budynkach mieszkalnych 372 przydomowe biologiczne oczyszczalnie ścieków w ramach realizacji projektu „Budowa przydomowych biologicznych oczyszczalni w gminie Kołaki Kościelne” przy udziale środków Unii Europejskiej w wielkości 59,5%. Ilość wykonanych oczyszczalni stanowi 59,5% połączeń wodociągowych do budynków mieszkalnych.

Oczyszczalnie ścieków były realizowane we wszystkich wsiach gminy.

Stan skanalizowania budynków mieszkalnych w poszczególnych miejscowościach z zastosowaniem przydomowych oczyszczalni ścieków przedstawia poniższa tabela.

Tab. 16 Stan skanalizowania budynków mieszkalnych

L.p.	Miejscowość	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	Procent budynków mieszkal- nych posiadających przydo- mowe oczyszczalnie ścieków
		szt.	%
1.	Cholewy-Kołomyja	8	80,0
2.	Czachy-Kołaki	24	64,9
3.	Czarnowo-Dąb	8	66,7
4.	Czarnowo-Undy	11	52,4
5.	Czosaki-Dąb	9	56,2
6.	Ćwikły-Krajewo	11	78,6
7.	Ćwikły-Rupie	10	45,5
8.	Głodowo-Dąb	13	68,4
9.	Gosie Duże	14	56,0
10.	Gosie Małe	13	48,2
11.	Gunie-Ostrów	17	70,8
12.	Kołaki Kościelne	88	55,0
13.	Kossaki Borowe	17	56,7
14.	Krusze-Lubnice	17	54,8
15.	Lętowo-Dąb	8	66,7
16.	Lubnice-Krusze	6	54,5
17.	Podłatki Duże	17	70,8
18.	Podłatki Małe	2	16,7
19.	Rębiszewo-Zegadły	15	78,9
20.	Sanie-Dąb	19	55,9
21.	Szczodruchy	10	50,0
22.	Wiśniówek-Wertyce	15	62,5
23.	Wróble-Arciszewo	10	58,8
24.	Zanie-Leśnica	10	45,5
Razem:		372	58,8

Źródło: Dane Urzędu Gminy Kołaki Kościelne

Procent zamieszkałych budynków posiadających przydomowe oczyszczalnie ścieków może być większy, gdyż część budynków mieszkalnych stanowią pustostany.

Można jednak stwierdzić, że około 40% budynków mieszkalnych odprowadza ścieki sanitarne do zbiorników bezodpływowych z wywożeniem do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w Zambrowie.

2) Wody opadowe

Na terenie gminy nie występuje kanalizacja deszczowa. Wody opadowe odprowadzane są powierzchniowo do gruntu i przydrożnych rowów.

Wnioski dotyczące odprowadzania i oczyszczania ścieków

- W ostatnich latach gmina Kołaki Kościelne podjęła działania w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej w oparciu o przydomowe biologiczne oczyszczalnie ścieków. Aktualnie około 60% ścieków sanitarnych w gminie jest oczyszczana.
- Nadal jednak 40% ścieków sanitarnych gromadzonych jest w zbiornikach bezodpływowych, które często nie są szczelne i mogą powodować negatywny wpływ na środowisko w postaci skażenia gleby i wody oraz są uciążliwe w eksploatacji.
- Rozwiązanie problemu odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych zapewniające ochronę środowiska na terenie całej gminy jest sprawą pilną, gdyż wszystkie wsie są zwodociągowane, a brak uporządkowania gospodarki ściekowej obniża standard życia mieszkańców.

- Brak jest w gminie kanalizacji deszczowej, co powoduje, że na terenach zabudowanych o szczelnej nawierzchni dróg i parkingów wody opadowe odprowadzane bezpośrednio do gruntu bez ich oczyszczenia mogą powodować skażenie gleby i wody.

10.3. System gospodarki odpadami

10.3.1. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami realizowana jest w oparciu o uchwalony Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022 (uchwała Nr XXXII/280/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 19 grudnia 2016 r.).

System gospodarki odpadami w województwie funkcjonuje w układzie czterech regionów gospodarki odpadami (RGO): Centralnego, Południowego, Północnego i Zachodniego. Gmina Kołaki Kościelne została objęta Regionem Zachodnim i odpady przyjmowane są przez Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze w gm. Zambrów. Jest to nowy zakład wybudowany w latach 2010-2012 spełniający wymogi ochrony środowiska. Wykonano nową nieckę do składowania odpadów poprocesowych, kompostownię odpadów organicznych składowisko odpadów budowlanych zawierających azbest, budynek główny z sortownią odpadów, stacją demontażu odpadów wielkogabarytowych z zapleczem socjalnym i technicznym, składowisko odpadów poakcyjnych oraz infrastrukturę ogólnozakładową.

Gmina Kołaki Kościelne partycypowała w budowie tego zakładu w wysokości 4% kosztów inwestycji, wyliczonych proporcjonalnie do liczby mieszkańców w gminie.

10.3.2. System gromadzenia i wywozu odpadów

Zasady gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy określa Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Kołaki Kościelne (załącznik do uchwały Nr XVII/91/12 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 31 grudnia 2012 r.) z wprowadzonymi zmianami uchwałą Nr XVIII/94/13 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 5 lutego 2013 r. oraz uchwałą Nr XVIII/95/13 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.

Gospodarka odpadami w gminie prowadzona jest zgodnie z wyżej wymienionymi przepisami. Funkcjonuje zorganizowany system wywozu odpadów przez przedsiębiorstwo wywozowe wyłaniane corocznie w drodze przetargu. Odpady zmieszane i segregowane odbierane są raz w miesiącu, według ustalonego harmonogramu. Ze złożonych deklaracji wynika, że zbiórkę odpadów w sposób selektywny zadeklarowało tylko 16,6% gospodarstw domowych, natomiast zbiórkę odpadów w systemie mieszanym aż 83,4% gospodarstw domowych.

Na terenie gminy znajdują się jeszcze „dzikie wysypiska” utworzone na obrzeżach wsi na styku z lasami, które ujęte są w planach finansowych gminy do likwidacji.

10.3.3. Odpady zawierające azbest

Gmina ma opracowany Plan usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kołaki Kościelne na lata 2007-2032. W czerwcu 2016 r. została wybrana w drodze przetargu firma (Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Zambrowie), która będzie zajmować się usuwaniem wyrobów azbestowych z terenu gminy. Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze, do którego należy gmina, posiada składowisko odpadów zawierających azbest.

Przedsięwzięcie usuwania azbestu jest dofinansowywane ze środków NFOŚiGW w ramach programu priorytetowego pod nazwą „Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne, część II usuwanie wyrobów zawierających azbest” oraz ze środków WFOŚiGW w Białymstoku.

Wnioski dotyczące gospodarki odpadami

- w aktualnie funkcjonującym systemie gospodarki odpadami na terenie gminy Kołaki Kościelne zabezpieczona jest ciągłość i systematyczność wywozu odpadów;
- odpady są wywożone i unieszkodliwiane w instalacjach przetwarzania odpadów, w Zakładzie Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze, co powoduje systematyczne zmniejszanie ilości odpadów trafiających na składowisko;
- gmina posiada opracowany Plan usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kołaki Kościelne na lata 2007 – 2032 i realizuje go;
- bardzo wysoki procent gospodarstw domowych w gminie (83,4%) zadeklarowało zbiórkę odpadów zmieszanych, co powoduje, że ilość odpadów trafiających na składowisko jest większe, niż przy zbiórce selektywnej, gdyż surowce wtórne znajdujące się w odpadach zmieszanych nie zawsze mogą być odzyskane;
- „dzikie wysypiska” znajdujące się przeważnie w lasach na obrzeżach wsi należy zlikwidować.

10.4. Elektroenergetyka

Odbiorcy z terenu gminy Kołaki Kościelne zasilani są trzema liniami 15 kV ze stacji 110/15 kV Zambrów, zasilanej linią 110 kV Łomża – Zambrów – Wysokie Mazowieckie. Na stacji Zambrów pracują dwa transformatory 110/15 kV o mocy 16MVA każdy. Obciążenie stacji 110/15 kV wynosi od 10 MW do 19 MW.

10.4.1. Struktura sieci elektroenergetycznych na terenie gminy Kołaki Kościelne przedstawia się następująco:

- 1) Oświetlenie uliczne – **304 szt.** opraw na majątku PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok.
- 2) Linie SN 15 kV:
 - z kierunku gm. Rutki – **45,2 km** / słupowe stacje transf. – **30 szt.**
 - Czerwony Bór – **0,6 km** / słupowe stacje transf. – **3 szt.**
 - Rębiszewo-Zegadły – **2,2 km** / słupowe stacje transf. – **1 szt.**
- 3) Linie nn 0,4 kV:
 - Czachy-Kołaki – **2,2 km**,
 - Czarnowo-Dąb, Głodowo-Dąb, Łętowo-Dąb – **3,0 km**,
 - Czarnowo-Undy – **2,6 km**,
 - Czosaki-Dąb – **3,9 km**,
 - Ćwikły-Krajewo, Ćwikły-Rupie – **3,6 km**,
 - Gosie Duże – **1,4 km**,
 - Gosie Małe, Zanie-Leśnica – **6,5 km**,
 - Gunie-Ostrów – **1 km**,
 - Kołaki Kościelne – **6,8 km**,
 - Kossaki Borowe – **2,1 km**,
 - Krusze-Łubnice – **0,6 km**,
 - Podłatki Małe, Podłatki Duże – **3,0 km**,
 - Rębiszewo-Zegadły, Szczodruchy – **0,9 km**,

- Sanie-Dąb – **3,9 km**,
- Wiśniówek-Wertyce – **1,4 km**,
- Wróble-Arciszewo – **1,6 km**,

10.4.2. Ilości odbiorców w gminie Kołaki Kościelne i zużycie energii elektrycznej na przestrzeni ostatnich 5 lat

Tab. 17 Ilość odbiorców w gminie Kołaki Kościelne, zużycie energii elektrycznej na przestrzeni lat

Rok	Grupa Taryfowa	Ilość odbiorców	Zużycie energii w kWh
2011	B	0	0
	C	48	733229
	G	888	2966891
2012	B	2	64161
	C	45	728435
	G	872	3085972
2013	B	2	57101
	C	45	634786
	G	858	3166027
2014	B	2	69533
	C	47	751716
	G	845	3371361
2015	B	1	85936
	C	50	723337
	G	842	3416413

Źródło: PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok

Taryfa B dotyczy odbiorców zasilanych na średnim napięciu, **taryfa C** dotyczy odbiorców zasilanych na niskim napięciu, a **taryfa G** dotyczy odbiorców pobierających energię na potrzeby gospodarstw domowych.

W powyżej przedstawionych danych dotyczących całego zużycia w **grupie taryfowej C** zawarte jest oświetlenia uliczne, które w ostatnich 5 latach przedstawiało się następująco:

Tab. 18 Oświetlenie uliczne – odbiorcy i zużycie energii

	2011	2012	2013	2014	2015
Ilość odbiorców	2	2	2	2	2
Zużycie energii w kWh	3821	5340	7375	5746	6328

Źródło: PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok

PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok zgodnie z zapisami właściwych przepisów prawa oraz Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej planuje i realizuje modernizacje i remonty oraz bieżące zabiegi eksploatacyjne w sieciach wysokiego, średniego i niskiego napięcia, których celem jest zapewnienie dobrego stanu technicznego infrastruktury sieciowej a przez to poprawy jakości usług (m in. ograniczenia czasu wyłączeń awaryjnych oraz ilości wyłączanych odbiorców) oraz spełnienie wymagań wynikających ze wzrostu zapotrzebowania na moc. Przedsięwzięcia inwestycyjne zgodnie z planami rzeczowo-finansowymi dzielą się na modernizację i odtworzenie istniejącego majątku oraz na rozbudowę sieci i budowę przyłączy związaną z przyłączaniem nowych odbiorców i nowych źródeł wytwórczych.

Sukcesywnie prowadzona modernizacja sieci przez zarządcę systemu – pozwala na dostarczanie energii elektrycznej mieszkańcom gminy w ilościach zapewniającym pokrycie zapotrzebowania z jednoczesnym utrzymaniem jakości i ciągłości dostaw energii elektrycznej.

Podstawowym problemem do rozwiązania jest więc zsynchronizowanie potrzeb wynikających z zagospodarowania przestrzennego i jego rozwoju w poszczególnych obszarach gminy – z możliwościami systemu elektroenergetycznego.

10.5. Gazownictwo

Gmina nie posiada sieci gazowniczych na swoim terenie. Najbliższa stacja redukcyjno-pomiarowa I st., umożliwiająca zasilanie sieci dystrybucyjnej w gminie Kołaki Kościelne, jest zlokalizowana na terenie Zambrowa. W perspektywie jest więc możliwa budowa dystrybucyjnego systemu gazowniczego w gminie Kołaki Kościelne.

10.6. Ciepłownictwo

Na terenie gminy Kołaki Kościelne zaopatrzenie w ciepło odbywa się z wykorzystaniem indywidualnych źródeł ciepła, z reguły na paliwa stałe. Brak sieci gazowniczej uniemożliwia korzystanie z tego paliwa, które powoduje znaczne zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska.

10.7. Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy, do chwili obecnej, zostały przyłączone do sieci niskiego napięcia 33 szt. mikroinstalacji (panele fotowoltaiczne) odnawialnych źródeł energii o łącznej mocy 120 kW. Są one wykorzystywane przez mieszkańców do podgrzewania wody w gospodarstwach domowych. Brak jest natomiast innych odnawialnych źródeł energii, takich jak elektrownie wiatrowe czy biogazownie.

10.8. Telekomunikacja

Mieszkańcy gminy korzystają z systemu telefonii przewodowej i komórkowej. W ciągu ostatnich lat w systemach zaistniały istotne i dynamiczne zmiany zarówno w zakresie struktury jak i zapotrzebowania na te usługi. W systemie telefonii stacjonarnej odnotowuje się systematyczny spadek ilości abonentów. Mimo tej tendencji gestorzy (w szczególności Orange Polska S.A.) rozbudowują i planują sukcesywny rozwój systemu sieci rozdzielczych, co ma związek z budową dostępu do usług informatycznych. Telefonnia komórkowa jest dziedziną łączności rozwijającą się bardzo dynamicznie. Na terenie gminy działalność w tym zakresie prowadzą firmy: PLUS, ORANGE i T-MOBILE.

Natomiast jednym z podstawowych narzędzi dostępu do informatyzacji staje się obecnie szerokopasmowy Internet oparty na światłowodowych infostradach.

Przez obszar gminy przebiega informatyczna sieć szkieletowa z węzłem sieci dystrybucyjnej, wybudowana w ramach Projektu Sieci Szerokopasmowych Polski Wschodniej przy wsparciu środków UE, co zapewniło dostęp do internetu 90% gospodarstw domowych województwa, w tym mieszkańcom gminy Kołaki Kościelne.

11. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

11.1. Problemy i bariery rozwoju gminy

W rozwoju społeczno-gospodarczym i przestrzennym gminy Kołaki Kościelne można wyodrębnić szereg problemów i barier rozwojowych, których rozwiązanie wymagać będzie dużych sił i środków finansowych.

Świadomość istnienia przeszkód w rozwoju pozwoli w przyszłości przewidywać w budżecie gminy odpowiednie środki na pokonanie barier, o ile będą one możliwe do pokonania środkami finansowymi.

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się następujące problemy rozwojowe:

- a) brak większych zakładów produkcyjnych i miejsc pracy na terenie gminy, szczególnie dla ludności rolniczej,
- b) zarysowujący się proces starzenia się ludności wiejskiej,
- c) braki w zakresie jakości dróg – złe nawierzchnie,
- d) trudności w zagospodarowaniu istniejącego majątku gminnego, urządzeń obsługi rolnictwa,
- e) bariera rozwoju wynikająca z podłoża socjologicznego, polegająca na fakcie, że wraz z rozwojem demokracji potęgują się protesty mieszkańców przeciw lokalizacji obiektów lub urządzeń o przeznaczeniu ogólnospołecznym lub uciążliwych dla mieszkańców,
- f) uwarunkowania wynikające z obowiązku ochrony środowiska, w tym ochrony gruntów rolnych i leśnych.

11.2. Szanse i możliwości rozwoju gminy

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się pewne szanse rozwojowe, które należy wykorzystać w polityce gospodarczej i przestrzennej. Te elementy Studium powinny być przedmiotem promocji gminy jako propozycje potencjalnym inwestorom.

Szansami rozwoju gminy są:

- a) jedna z lepszych w województwie podlaskim rolnicza przestrzeń produkcyjna, co stwarza możliwość intensyfikacji produkcji rolniczej i rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego,
- b) położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Zambrów, co stwarza możliwości zbytu produktów rolnych oraz rozwoju urządzeń produkcyjnych, usługowych oraz mieszkalnictwa na rzecz miasta Zambrowa,
- c) położenie gminy na drogowym ciągu komunikacyjnym (droga krajowa S8 z Warszawy do Białegostoku),
- d) istniejące i projektowane systemy infrastruktury technicznej: elektroenergetyka, sieć wodociągowo-kanalizacyjna,
- e) istniejące niewykorzystane obiekty infrastruktury społecznej, rolniczej i produkcyjnej stwarzają szanse działalności gospodarczej w zakresie produkcji i usług,
- f) opracowane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – co jest prawnym warunkiem jakiegokolwiek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Czynnikami rozwoju gminy, które powinny być wykorzystane są:

- a) walory użytkowe wytworzone przez naturę (wody, gleba, klimat, krajobraz, ukształtowanie powierzchni),
- b) walory użytkowe będące wytworem działań człowieka (obiekty produkcyjne, infrastruktury technicznej i społecznej, urządzenia komunikacji, zasoby mieszkaniowe itp.),
- c) zasoby pracy (ilość, kwalifikacje, wydajność, tradycje dobrej i solidnej pracy),

- d) instytucje zajmujące się promocją i rozwojem gminy zlokalizowane poza terenem gminy (banki, agencje rozwoju i inne elementy składające się na tzw. otoczenie biznesu),
- e) kultura i tradycje gospodarcze gminy,
- f) atrakcyjność miejsc przebywania (tradycje mieszkańców, gościnność, porządek w obejściach i na ulicach, zagospodarowanie terenów, urządzenia umożliwiające realizację różnych potrzeb w zakresie wypoczynku, rozrywki, a także stan środowiska naturalnego).

12. Zadania służące realizacji celów publicznych

12.1. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

1. Utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych rzek i innych cieków.
2. Odprowadzanie do wód powierzchniowych i gruntowych ścieków sanitarnych i przemysłowych oczyszczonych w stopniu zapewniającym utrzymania obowiązującej klasy czystości wód.
3. Racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ochrona przed nieuzasadnionym przeznaczeniem gruntów III i IV klas na cele nierolnicze.
4. W zakresie środowiska przyrodniczego uwzględnienie istniejącego korytarza ekologicznego – należy mieć również na uwadze przepisy ochrony środowiska.
5. Uwzględnienie istniejących na terenie gminy tras przebiegów urządzeń energetyki, telekomunikacji, służących celom ponadlokalnym.
6. Zwrócić uwagę na przywracanie i utrwalanie ładu przestrzennego, szczególnie w pasie przy drodze krajowej S8 Warszawa – Białystok.
7. Stwarzać warunki do tworzenia pasma rozwoju o najwyższej innowacyjności aktywności społeczno-gospodarczej przy drodze S8.
8. Objąć ochroną obiekty zabytkowe i stanowiska archeologiczne.
9. Utrzymać, modernizować i rozbudować obiekty o charakterze ponadlokalnym:
 - a) we wsi Kołaki Kościelne rozwijać funkcję mieszkaniową i usługową jako kierunek rozwoju,
 - b) w zakresie komunikacji należy uwzględnić:
 - drogę krajową S8 z jej modernizacją i zmianą przebiegów przez gminę,
 - linię kolejową nr 36 Ostrołęka – Łapy.
10. W zakresie infrastruktury sanitarnej należy uwzględnić ustalenia zawarte w Planie gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022.
11. Uwzględnienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, objętych ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego.

12.2. Zadania służące realizacji lokalnych celów publicznych

1. Sukcesywne zalesianie gruntów marginalnych, zgodnie z granicami polno-leśnymi lub na wniosek właścicieli, po wprowadzeniu tychże granic i wniosków do planu zagospodarowania przestrzennego.
2. Zwiększenie udziału proekologicznych paliw w ciepłownictwie scentralizowanym i indywidualnym.
3. Określenie zasad i warunków sytuowania zabudowy w stosunku dróg o znacznej uciążliwości akustycznej.
4. Wprowadzenie zbiorników kontenerowych na odpady stałe we wszystkich wsiach.
5. Zapewnienie ludności na terenie gminy podstawowej opieki zdrowotnej i społecznej.
6. Rozwój na terenie usług turystycznych, zabudowy lotniskowej i agroturystyki.
7. Poprawa warunków obsługi komunikacji autobusowej.

8. Powiększanie obszarowe gospodarstw rolnych.
9. Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy na wsi, umożliwiających zagospodarowanie nadwyżek siły roboczej.
10. Wspieranie tworzenia się firm specjalistycznych zaopatrzenia i zbytu produkcji rolniczej oraz usług mechanizacyjnych.
11. Stwarzanie warunków do rozwoju rolnictwa ekologicznego.
12. Rozwój urządzeń infrastruktury technicznej: kanalizacji, gazownictwa, elektroenergetyki, telekomunikacji, wodociągów.
13. Ochrona i utrzymanie form historycznych obiektów zabytkowych oraz o wartościach kulturowych, a także terenów i stanowisk archeologicznych, zgodnie z zaleceniami Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

13. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne sporządzonym w 2018 r.

Tab. 19 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Lp	Ustawowe składniki bilansu terenów określone w art.10, ust 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.) wykonane kolejno:	Miejscowości	Powierzchnia użytkowa w m ²		
			Funkcje zabudowy		
			Ogółem	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami i rzemiosłem oraz zagrodowa (MNU, RM)	Zabudowa przemysłowo-składowa, usługowa (P, U)
1	2	3	3	4	5
1.	Sformułowane, na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, maksymalne w skali gminy objętej studium zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje	Ogółem	564600	200200	364400
		Cholewy-Kołomyja	4500	3500	1000
		Czachy-Kołaki	114700	10000	104700
		Czarnowo-Dąb	17100	15000	2100
		Czarnowo-Undy	9000	8000	1000
		Czosaki-Dąb	11000	10000	1000
		Ćwikły-Krajewo	4500	3500	1000
		Ćwikły-Rupie	4500	3500	1000
		Głodowo-Dąb	9000	8000	1000
		Gosie Duże	5400	4000	1400
		Gosie-Otole	4500	4000	500
		Gosie Małe	222500	18000	204500
		Gunie-Ostrów	5400	4000	1400
		Kołaki Kościelne	5500	4500	1000
		Kossaki Borowe	5400	4000	1400
		Krusze-Lubnice	18000	15000	3000
		Lętowo-Dąb	11000	8000	3000
		Lubnice-Krusze	3700	2700	1000
		Podłatki Duże	11000	9000	2000

		Podłatki Małe	4500	3500	1000
		Rębiszewo-Zegadły	8100	7000	1100
		Sanie-Dąb	14000	12000	2000
		Szczodruchy	11000	9000	2000
		Wiśniówek-Wertyce	8100	7000	1100
		Wróble-Arciszewo	14000	12000	2000
		Zanie-Leśnica	38200	15000	23200
2.	Szacunkowa chłonność, położonych na terenie gminy objętej studium, obszarów o pełnej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy – zgodnie z uchwałą Nr XIII/60/16 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 11 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne	Ogółem	242200	196200	46000
		Cholewy-Kołomyja	4500	3500	1000
		Czachy-Kołaki	13500	10000	3500
		Czarnowo-Dąb	17100	15000	2100
		Czarnowo-Undy	9000	8000	1000
		Czosaki-Dąb	11000	10000	1000
		Ćwikły-Krajewo	4500	3500	1000
		Ćwikły-Rupie	4500	3500	1000
		Głodowo-Dąb	9000	8000	1000
		Gosie Duże	5400	4000	1400
		Gosie-Otole	4500	4000	500
		Gosie Małe	22500	15000	7500
		Gunie-Ostrów	5400	4000	1400
		Kołaki Kościelne	4500	3500	1000
		Kossaki Borowe	5400	4000	1400
		Krusze-Lubnice	18000	15000	3000
		Łętowo-Dąb	11000	8000	3000
		Lubnice-Krusze	3700	2700	1000
		Podłatki Duże	11000	9000	2000
		Podłatki Małe	4500	3500	1000
		Rębiszewo-Zegadły	8100	7000	1100
		Sanie-Dąb	14000	12000	2000
		Szczodruchy	11000	9000	2000
		Wiśniówek-Wertyce	8100	7000	1100
		Wróble-Arciszewo	14000	12000	2000
		Zanie-Leśnica	18000	15000	3000
3.	Szacunkowa chłonność, położonych na terenie części gminy objętej studium, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w pkt 2, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy : Uchwały Rady Gminy Kołaki Kościelne: (1) Nr XV/86/16 z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie wsi Gosie Małe, Czachy-Kołaki, i Zanie-Leśnica zmieniona uchwałą Nr XVII/108/16 z dnia 30 grudnia 2016 r. (2) Nr XXI/135/17 z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ewidencyjnej numer 117 w miejscowości Kołaki Kościelne, (3) Nr XX/136/17 z dnia	Ogółem	322400	4000	318400
		w tym:			
		Gosie Małe	200000	3000	197000
		Czachy-Kołaki	101200	-	101200
		Zanie-Leśnica	20200	-	20200
		Kołaki Kościelne	1000	1000	-

	28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego o nazwie „Strefa gospodarcza I w miejscowości Gosie Małe – Kolonia	
4 a	<p>Porównanie maksymalnego w skali obszaru gminy objętej studium zapotrzebowania na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1 oraz sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, o której mowa w pkt 2 i 3 a następnie, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1:</p> <p>a) nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy – nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3,</p>	Nie przewiduje się potrzeby lokalizacji nowej zabudowy
4.b	<p>b)przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy –bilans terenów pod zabudowę uzupełnia się o różnicę tych wielkości wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje zabudowy i przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3, maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu.</p>	Nie ma potrzeby uzupełniania zabudowy

5a	a) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy	Przewidziane w Studium przeznaczenie terenów do zabudowy może powodować potrzebę finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych oraz infrastruktury technicznej. Urządzenia te będą mogły być realizowane także przez inwestorów
5b	b) potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy na obszarach, o których mowa w pkt 2 i 3	Wystąpią potrzeby inwestycyjne gminy związane z lokalizacją nowej zabudowy

Źródło: opracowanie własne

CZĘŚĆ II

**KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE**

1. Polityka przestrzenna gminy

Polityka przestrzenna gminy Kołaki Kościelne powinna być podporządkowana głównym, perspektywicznym jej funkcjom.

Położenie gminy na ważnym ciągu komunikacyjnym oraz walory rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej wyznaczają kierunki rozwoju gospodarczego gminy.

1.1. Cele i kierunki polityki przestrzennej państwa i województwa na terenie gminy Kołaki Kościelne

Celem strategicznym rozwoju gminy jest:

„Zrównoważony i trwały rozwój gminy, przy racjonalnym wykorzystaniu zasobów przyrodniczych, istniejącego majątku trwałego, potencjału infrastrukturalnego i produkcyjnego” w tym:

- a) Ochrona i kształtowanie środowiska poprzez:
 - Zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego województwa.
 - Zachowanie obszarów i obiektów prawnie chronionych.
 - Ochronę środowiska oraz warunków życia i zdrowia ludzi.
- b) Ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego poprzez:
 - Przekształcenie i sukcesywne uzupełnianie zabudowy w strefie ochrony konserwatorskiej zgodnie z wymogami konserwatorskimi.
 - Zapewnienie sposobów użytkowania obiektów zabytkowych gwarantujących ich utrzymanie w dobrym stanie technicznym.
- c) Rozwój turystyki i wypoczynku poprzez zagospodarowanie terenów o predyspozycji turystycznej oraz prowadzenie akcji na rzecz organizacji wypoczynku na terenach wiejskich, jako zabudowa turystyczna, letniskowa oraz w gospodarstwach indywidualnych tj. agroturystyki, a także realizacji ścieżek rowerowych.
- d) Polityka rozwoju rolnictwa
 Gmina Kołaki Kościelne należy do rejonu zachodniego mającego w województwie najwyższą jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej i zadowalającą intensywność produkcji rolnej. Rejon charakteryzuje się niskim udziałem lasów i obszarów prawnie chronionych. W rejonie tym dominują uprawa zbóż podstawowych, ziemniaków oraz hodowla bydła i trzody chlewnej.
- e) Doskonalenie funkcjonowania i poprawa warunków komunikacyjnych poprzez:
 - rozbudowę ważnego ciągu komunikacyjnego, tj. przebiegu drogi krajowej S8,
 - dostosowanie stanu technicznego dróg do zmieniających się potrzeb komunikacyjnych,
 - priorytet zapewnienia połączeń między sąsiednimi gminami w oparciu o drogi o nawierzchni twardej ulepszonej.
- f) W zakresie energetyki i telekomunikacji:
 - dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa, stworzenie warunków sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu, zaspokojenie potrzeb odbiorców w sposób ciągły,
 - utrzymanie istniejących urządzeń ciepłowniczych oraz modernizacja urządzeń w kierunku poprawy efektywności funkcjonowania i zmniejszenia uciążliwości dla środowiska poprzez zastosowanie ekologicznych paliw,

- rozbudowa według aktualnych potrzeb sieci rozdzielczych i abonenckich na obszarze gminy,
- g) Polityka przestrzenna województwa w zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i odpadami zakłada:
 - ochronę zasobów wód podziemnych stanowiących źródło zaopatrzenia w wodę mieszkańców,
 - utrzymanie w należytym stanie infrastruktury technicznej wodociągów i kanalizacji,
 - rozwiązanie problemu gospodarki odpadami stałymi na terenach wiejskich.

1.2. Cele rozwoju przestrzennego gminy

1.2.1. Główne cele rozwoju

- a) generalnie celem rozwoju gminy pierwszego rzędu jest zapewnienie mieszkańcom pracy i dochodów pozwalających na godziwy, w odczuciu społecznym, poziom życia,
- b) w rozwoju gminy należy dążyć do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej i zabezpieczenia powiązań społeczno-ekonomicznych terenów wiejskich z gminami sąsiednimi w sferach: społecznej, ekologicznej, infrastruktury technicznej,
- c) należy wykorzystać dla rozwoju gminy istniejące położenie gminy, istniejące walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej, majątek trwały oraz sprzyjać rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców,
- d) społecznym efektem rozwoju gminy będzie poprawa szeroko rozumianych warunków życia mieszkańców,
- e) wspieranie ewolucyjnego, w ramach istniejących struktur przestrzennych, rozwoju zespołów zabudowy siedliskowej rolniczej – z możliwością zabudowy plombowej oraz adaptacji istniejącej zabudowy na cele zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej nieuciążliwej,
- f) wzmocnienie roli gminy jako obszaru turystyki krajoznawczej ze względu na lokalne walory kulturowe i krajobrazowe oraz dobrą dostępnością komunikacyjną.

1.2.2. Cele ekologiczne rozwoju

- a) ochrona i zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego zapewniającego ciągłość przestrzenną systemu przyrodniczego województwa,
- b) wzbogacenie i racjonalne wykorzystanie walorów systemu przyrodniczego dla rekreacji i rolnictwa,
- c) zachowanie obszarów i obiektów prawnie chronionych,
- d) zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego,
- e) rozwój rolnictwa ekologicznego, na terenach o wysokiej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- f) realizacja zalesień gruntów marginalnych.

1.2.3. Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym

- a) kreowanie wsi Kołaki Kościelne do funkcji ośrodka lokalnego, mając na uwadze zrównoważony, harmonijny rozwój jego struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- b) należy tworzyć warunki do wzrostu ilości miejsc pracy na terenie gminy,

- c) w polityce rozwoju mieszkalnictwa należy dążyć do stworzenia warunków do podniesienia standardu zamieszkiwania tj. wzrostu jakości budowanych mieszkań, ich wyposażenia oraz remontu mieszkań opuszczonych,
- d) ważnym zagadnieniem jest likwidacja barier komunikacyjnych, przestrzennych i technicznych dla osób niepełnosprawnych,
- e) należy sprzyjać podnoszeniu poziomu wykształcenia ludności, rozwoju kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej,
- f) należy uwzględniać związki funkcjonalno-społeczne mieszkańców gminy z miastem powiatowym – Zambrowem.

1.2.4. Cele rozwoju gospodarczego

- a) stworzenie warunków do rozwoju nieuciążliwego przemysłu (małe i średnie zakłady) i rzemiosła produkcyjnego, a także usług poprzez wyposażenie w urządzenia infrastruktury technicznej terenów do tego celu przydatnych,
- b) efektywne wykorzystywanie niezagospodarowanego majątku produkcyjnego surowców lokalnych, zasobów pracy i tradycji produkcyjnych,
- c) poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych,
- d) rozwój urzędów obsługi rolnictwa, ludności i ruchu turystycznego,
- e) właściwe wykorzystanie możliwości produkcyjnych rolnictwa zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (m. in. rozwój sadownictwa, warzywnictwa),
- f) należy uwzględniać związki funkcjonalno-gospodarcze mieszkańców gminy z miastem Zambrów.

1.2.5. Cele rozwoju komunikacji

- a) należy dążyć do stworzenia właściwych warunków do zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie przemieszczania się ludzi i towarów na terenie gminy, jak też przemieszczeń zewnętrznych, w tym tranzytu ludzi i towarów przez teren gminy,
- b) zapewnienie funkcjonowania w odpowiednim standardzie prędkości i swobody ruchu tranzytowego, szczególnie na drodze krajowej,
- c) minimalizacja kolizji między ruchem komunikacyjnym a zabudową i środowiskiem przyrodniczym,
- d) utrzymanie w należytym stanie ulic,
- e) podnoszenie standardu wyposażenia dróg w urządzenia obsługi komunikacji, zwłaszcza przy drodze krajowej,

1.2.6. Cele rozwoju infrastruktury technicznej

Celem zasadniczym jest zapewnienie sprawnego i niezawodnego funkcjonowania wszystkich systemów infrastruktury technicznej, zapewniając zaspokojenie wszystkich potrzeb w sposób ciągły i efektywnie ekonomiczny, w tym:

- a) w zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i odpadami stałymi:
 - ochrona zasobów wód podziemnych stanowiących źródło zaopatrzenia mieszkańców w wodę,
 - uporządkowanie gospodarki wodnej, w której zakłada się pełne zaopatrzenie w wodę podmiotów gospodarczych i społecznych – przy zachowaniu odpowiednich standardów (ilość i jakość wody),
 - dalszy rozwój gospodarki ściekowej,

- rozwiązanie problemu gospodarki odpadami,
- zmniejszenie uciążliwości urządzeń gospodarki wodno-ściekowej i eliminacja kolizji z zabudową,
- b) w zakresie energetyki i telekomunikacji:
 - utrzymanie przebiegów istniejących urządzeń przez gminę, służących realizacji celów ponadlokalnych,
 - dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długookresowego funkcjonowania systemu poprzez modernizację i rozbudowę sieci SN 15 kV oraz nn,
 - zapewnienie możliwości zaopatrzenia w gaz sieciowy poprzez rozwój sieci gazowej na terenie gminy,
 - dalszy rozwój nowoczesnych systemów ogrzewania w celu poprawy efektywności ich funkcjonowania i zmniejszania uciążliwości dla środowiska – poprzez stosowanie ekologicznych paliw,
 - rozbudowa pojemności centrali i sieci telefonicznych,
 - utrzymanie istniejących urządzeń radiokomunikacji i teletransmisji,
 - zmniejszenie uciążliwości i kolizji między sieciami energetycznymi a zabudową we wsiach i elementami systemu przyrodniczego gminy.

1.3. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy

Rozwój lokalny powinien być rozumiany jako kompleks pozytywnych przeobrażeń jakościowych dotyczących obszaru gminy w zakresie obsługi ludności tu zamieszkanej.

Szeroko pojęty rozwój gminy jest procesem złożonym, ukierunkowanym na wykorzystanie zasobów ludzkich, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz struktur instytucjonalnych.

W celu realizacji założonej polityki przestrzennej gminy władze samorządowe powinny:

- a) być rzeczywistym gospodarzem obszaru gminy i zajmować się wszystkimi składnikami gospodarki gminy, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych,
- b) odpowiadać za rozwój gminy, nie ograniczając się jedynie do działań doraźnych, lecz zajmować się również tworzeniem i realizacją strategii rozwoju,
- c) realizować zadania, do których jest powołana (zaspokojenie potrzeb wspólnoty gminnej), nie tylko swoimi bezpośrednimi przedsięwzięciami, lecz także za pośrednictwem działań podmiotów innych, a więc ogółu podmiotów gospodarujących na terenie gminy. Władza gminna ma za zadanie kształtować zachowania podmiotów gospodarczych pod kątem osiągania założonych celów strategii rozwoju gminy.

Zadaniem gminy służącym osiągnięciu celu jest przede wszystkim ożywienie (poprawa) gospodarki i tworzenie klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie.

Realizacja zadań władz lokalnych może się odbywać poprzez:

- działania własne zmierzające do lokalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na terenie gminy (w tych działaniach niezbędne są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, by móc oferować tereny lub obiekty pod zainwestowanie),
- stwarzanie ułatwień dla istniejących i nowo powstających firm – zwłaszcza w początkowym okresie działania podmiotów gospodarczych.

Narzędziami w realizacji polityki przestrzennej gminy są:

- a) polityka finansowa realizowana w budżecie gminy (świadome stwarzanie ulg w podatkach, zróżnicowane opłaty za korzystanie ze środowiska),
- b) współpraca z władzami regionalnymi i miastem Zambrowem,
- c) skuteczne funkcjonowanie instytucji wspierających biznes,
- d) programy rozwoju, w tym miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

1.4. Kierunki rozwoju funkcji gminy oraz jednostek osadniczych

- 1) Funkcje gminy:
 - a) funkcje rolnicze ukierunkowane na produkcję zbóż i hodowlę zwierząt,
 - b) funkcje leśne,
 - c) funkcje obsługi komunikacji,
 - d) funkcje turystyczno-wypoczynkowe,
 - e) funkcje ochrony środowiska.
- 2) Funkcje ośrodka gminnego Kołaki Kościelne:
 - a) funkcje lokalnego ośrodka wielofunkcyjnego rozwoju, z usługami z zakresu: oświaty, zdrowia, kultury, handlu, finansów, administracji samorządowej, gospodarczej, i in.,
 - b) funkcje obsługi rolnictwa,
 - c) funkcje mieszkaniowe.
- 3) Funkcje jednostek osadniczych:
 - a) jednostki osadnicze o podstawowym programie usług (szkoła, handel, mieszkalnictwo, usługi, urządzenia obsługi rolnictwa) – Gosie Małe, Szczodruchy,
 - b) pozostałe jednostki osadnicze o funkcjach produkcji rolnej i mieszkaniowej z możliwością lokalizacji pojedynczych usług, a także z uzupełniającą funkcją turystyczną.

Na całym obszarze gminy możliwe jest funkcjonowanie gospodarstw agroturystycznych.

1.5. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego

Inwestycje celu publicznego to działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 121 z późn. zm.). Zgodnie z tą ustawą, do zadań publicznych należą:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne i drogi wodne, budowa i utrzymywanie tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, części lotniczych lotnisk oraz służących do kierowania, kontroli, nadzoru i zabezpieczania ruchu lotniczego, w tym rejonów podejść, a także łączności publicznej i sygnalizacji;
- wydzielenie gruntów pod linie kolejowe oraz ich budowa i utrzymanie;
- budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń;
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania;
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz

- urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
 - ochrona Pomników Zagłady w rozumieniu przepisów o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady;
 - budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, państwowych szkół wyższych, szkół publicznych, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych;
 - budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich;
 - poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie i składowanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa oraz węgla brunatnego wydobywanego metodą odkrywkową;
 - zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;
 - ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej;
 - ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;
 - inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

1.5.1. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym obejmują:

- a) w zakresie infrastruktury społecznej:
 - budowa i rozbudowa miejsc sportowo-rekreacyjnych „przy stawie” w miejscowości Kołaki Kościelne,
 - budowa i rozbudowa terenu sportowego – bieżni na boisku w miejscowości Kołaki Kościelne,
 - termomodernizacja budynku Urzędu Gminy,
 - zagospodarowanie terenów przestrzeni publicznych,
- b) w zakresie infrastruktury komunikacyjnej:
 - zmiana nawierzchni ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w miejscowości Kołaki Kościelne,
 - remonty dróg gminnych w miejscowościach Rębiszewo-Zegadły i Gosie-Otole,
- c) w zakresie infrastruktury technicznej:
 - wymiana sieci wodociągowej w miejscowości Kołaki Kościelne,
 - modernizacja gminnych stacji uzdatniania wody,
 - wyposażenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów.

1.5.2. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym obejmują:

- przebudowę drogi krajowej nr 8 do klasy S na odcinku Białystok – Warszawa – **zadanie ukończone**,

- przebudowę linii kolejowej nr 36 relacji Ostrołęka – Łapy – **zadanie w realizacji**,
- budowę linii elektroenergetycznej wysokich napięć PKP 110 kV,
- budowę informatycznego systemu wspomagania zarządzania województwem przez administrację samorządową (realizacja zadania zapewni: system elektronicznej łączności dla jednostek samorządu terytorialnego, znaczący postęp w zakresie komunikacji pomiędzy podmiotami gospodarczymi, usprawnienie procesów inwestowania).

1.6. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów w tym wynikające z audytu krajobrazowego

Perspektywiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne wynikające z istniejących uwarunkowań przestrzenno-gospodarczych i innych – znanych obecnie zamierzeń inwestycyjnych instytucji gospodarczych, stwarzają przesłanki do wyróżnienia obszarów na terenie gminy, które ulegną zasadniczym przekształceniom przestrzennym.

Także nawet niewielkie zmiany wynikające z zamierzonych działań gminy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w okresie perspektywicznym, spowodują pewne punktowe, lub liniowe przekształcenia przestrzenne w miejscowościach, gdzie wystąpi jakikolwiek ruch budowlany, czy powstanie nowa działalność gospodarcza.

Przekształcenia te wynikają z zakładanego w Studium rozwoju poszczególnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego.

Szczególnym przekształceniom ulegną następujące obszary:

- a) tereny strefy A obejmujące wieś gminną Kołaki Kościelne i tereny przyległe do drogi krajowej S8, w tym w szczególności:
 - teren przewidziany do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego części obszarów wsi Gosie Małe, Czachy-Kołaki, Zanie-Leśnica – zgodnie z uchwałą nr XV/86/16 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie wsi Gosie Małe, Czachy- Kołaki i Zanie-Leśnica zmienioną uchwałą Nr XVII/108/16 z dnia 30 grudnia 2016 r.,
 - teren przewidziany do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego części obszarów wsi Kołaki Kościelne – zgodnie z uchwałą Nr XXI/135/17 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie wsi Kołaki Kościelne,
 - teren przewidziany do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego części obszarów wsi Gosie Małe – zgodnie z uchwałą Nr XXI/136/17 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego o nazwie „Strefa gospodarcza I”,
 - tereny przewidziane pod zabudowę usługową z zakresu obsługi komunikacji związane z drogą krajową S8, gdzie dopuszcza się rozwój urządzeń obsługi turystów i komunikacji,
- b) tereny wyznaczone pod urządzenia i obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe,
- c) obszary projektowanych inwestycji drogowych i infrastruktury technicznej,
- d) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców, które po ich wyeksploatowaniu powinny być zrekultywowane w kierunku rolnym lub leśnym,
- e) tereny obiektów archeologicznych, które mogą być przedmiotem badań,

- f) obszary rolne, które w wyniku przekształcenia rolnictwa mogą ulec przeobrażeniom co do wielkości gospodarstw rolnych, jak też struktury upraw,
- g) obszary leśne, które w wyniku ulepszania drzewostanu i dolesień spowodować mogą przeobrażenia przestrzenne i krajobrazowe,
- h) tereny przewidziane pod zabudowę mieszkaniową i usługową w plombach między zabudową istniejącą,
- i) tereny przeznaczone pod urządzenia Odnawialnych Źródeł Energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyjątkiem elektrowni wiatrowych, we wsiach: Kołaki Kościelne, Łętowo-Dąb, Kossaki Borowe, Gosie Małe, Zanie-Leśnica, Czachy-Kołaki,

1.6.1. Obszary struktur przestrzennych

Podstawą perspektywicznych kierunków dalszego rozwoju przestrzennego gminy i przekształceń jej istniejącej struktury są aktualne uwarunkowania przestrzenne, przyrodnicze, gospodarcze, zamierzenia inwestycyjne gminy, jak też programy rządowe i innych instytucji działających na obszarze województwa, a także przewidywane zamierzenia ludności, której należy umożliwić realizację swoich zamierzeń na terenie gminy.

W wyniku analizy uwarunkowań rozwoju przestrzennego, na obszarze gminy wydziela się dwie strefy różniące się między sobą wiodącymi funkcjami, stąd też sposobem zagospodarowania. Są to:

1. Strefa A – obszar urbanizacji, obejmujący:

- a) tereny wielofunkcyjne **A1**, obejmujące część wsi Kołaki Kościelne,
- b) tereny rozwojowe **A2** związane z oddziaływaniem drogi krajowej S8, obejmujące części wsi: Czachy-Kołaki, Gosie Małe, Zanie-Leśnica.

1) Polityka przestrzenna w strefie A:

- zaleca się sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla strefy A (plan może być sporządzony etapami, w kilku częściach); sporządzenie planu nie wymaga uprzedniej zmiany studium,
- dopuszcza się zagospodarowanie strefy A na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, z wyjątkiem przypadków wymagających sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- planowane zagospodarowanie w strefie A nie wymaga zmiany studium z wyjątkiem przypadków przewidzianych w ustawach,
- **na obszarze A1** - intensyfikacja zabudowy w kierunku typowej zabudowy małomiasteczkowej, tj.: rozluźnionej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, nieuciążliwych usług, rzemiosła i przemysłu, przy czym zabudowa inna niż mieszkaniowa może występować zarówno w formie rozproszonej wśród zabudowy mieszkaniowej, jak też w formie skoncentrowanej,
- **na obszarze A2** osią rozwoju tych terenów jest istniejąca droga krajowa S8;
 - na terenie dopuszcza się także zabudowę wielofunkcyjną podobnie jak w strefie A1,
 - dążenie do pełnego wyposażenia terenu w urządzenia infrastruktury technicznej (wodociąg, kanalizacja, elektroenergetyka, gazownictwo, systemy grzewcze z wykorzystaniem pomp ciepłych, odnawialnych źródeł energii, telekomunikacja, gospodarka odpadami),
 - ochrona wartości przyrodniczych terenów i warunków funkcjonowania ich systemów ekologicznych,
 - uwzględnianie potrzeb osób niepełnosprawnych,

- w odniesieniu do rolnictwa, leśnictwa i ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego – wspieranie rozwoju rolnictwa intensywnego na obszarach najbardziej przydatnych rolniczo, dostosowanie zmian struktury obszarowej gospodarstw rolnych do wymogów Unii Europejskiej, ukierunkowanie rolnictwa na gospodarkę hodowlaną; dopuszczenie działalności agroturystycznej.

2) Kierunki i zasady zagospodarowania w strefie A:

a) w odniesieniu do funkcji osadniczej i usługowo-rzemieślniczej i przemysłowej:

- utrzymanie i rozwój istniejącej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej i rzemieślniczej oraz produkcyjnej,
- utrzymanie i dalszy rozwój usług obsługi komunikacji przy drodze krajowej S8,
- likwidacja barier urbanistycznych dla osób niepełnosprawnych oraz uwzględnianie ich potrzeb w projektowanych inwestycjach.

b) w odniesieniu do funkcji turystycznej i wypoczynkowej:

- utrzymanie i rozwój istniejącej zabudowy letniskowej, turystycznej i wypoczynkowej,
- dalszy rozwój na terenach do tego przydatnych zabudowy letniskowej, rekreacyjnej, turystycznej i wypoczynkowej oraz urządzeń z tym związanych, jak szlaki turystyki pieszej, rowerowej i konnej, wodnej, edukacyjnej, punkty widokowe, kąpieliska, pola biwakowe i inne urządzenia,

c) w odniesieniu do funkcji komunikacji i infrastruktury technicznej:

- utrzymanie, modernizacja i rozwój istniejących urządzeń i tras komunikacyjnych oraz urządzeń i tras infrastruktury technicznej,
- dalszy rozwój urządzeń i tras komunikacyjnych oraz urządzeń i tras infrastruktury technicznej,

d) w odniesieniu do funkcji rolniczych, leśnych i ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego:

- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej i lasów przed nieuzasadnionym ich przeznaczaniem na cele nierolnicze i nieleśne – tylko plan miejscowy zagospodarowania przestrzennego może przeznaczyć grunty rolne III kl. oraz tereny leśne na inne cele, dopuszcza się na pozostałych terenach rolnych zagospodarowanie inne niż rolnicze, zgodnie z polityką przestrzenną ustaloną w pkt 1,
- utrzymanie istniejącej struktury użytkowania gruntów i mozaikowości pól z dopuszczeniem zamiany gruntów ornych na użytki zielone i ukierunkowanie rolnictwa na gospodarkę hodowlaną,
- utrzymanie i rozwój niezbędnych urządzeń produkcji rolnej i leśnej oraz obsługi rolnictwa i leśnictwa,
- poprawa standardu wyposażania zabudowy zagrodowej,
- zalesianie, zadrzewianie i zadarnianie gruntów narażonych na erozję,
- upowszechnianie rolnictwa „ekologicznego”,
- utrzymanie historycznie ukształtowanej sieci drożnej, rozłogów pól i formy budownictwa mieszkaniowego, zagrodowego i gospodarczego,
- dopuszcza się zalesianie gruntów rolnych na wniosek ich właścicieli, jak też przeznaczanie lasów na cele rolne – po opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

2. Strefa B – obszary rolno-leśno-osadnicze, obejmujące pozostałą część obszaru gminy.

1) Polityka przestrzenna w strefie B:

- wiodącą funkcją strefy jest produkcja rolna ściśle zintegrowana z wartością gleb i istniejącą strukturą gospodarstw rolnych. W strefie tej grunty rolne III-IV klas bonitacyjnych zachowuje się głównie dla potrzeb produkcji rolnej,
- stosowane środki do produkcji rolnej i ewentualny rozwój przemysłu rolno-spożywczego, jak też osadnictwa, nie mogą powodować degradacji środowiska przyrodniczego,
- spod zainwestowania wyklucza się tereny leśne, jak i cały system drobnych dolin i cieków wodnych, ponieważ są to obszary, które dzięki swym walorom i wartościom stanowią elementy systemu przyrodniczego gminy,
- ochrona wartości przyrodniczych terenów i warunków funkcjonowania ich systemów ekologicznych,
- racjonalne wykorzystanie terenów strefy głównie dla potrzeb osadnictwa i rozwoju gospodarczego; dopuszcza się rozwój zabudowy letniskowej, turystycznej i wypoczynkowej,
- minimalizowanie kolizji wartości ekologicznych z przebiegiem istniejących i projektowanych ciągów infrastruktury technicznej, komunikacji i innych obiektów nierolniczych,
- dążenie do pełnego wyposażenia terenu w urządzenia infrastruktury technicznej (wodociąg, kanalizacja, elektroenergetyka, gazownictwo, systemy grzewcze z wykorzystaniem pomp ciepłych, odnawialne źródła energii, telekomunikacja, gospodarka odpadami),
- uwzględnianie potrzeb osób niepełnosprawnych;

2) Kierunki i zasady zagospodarowania w strefie B:

a) w odniesieniu do funkcji osadniczej i aktywizacji gospodarczej:

- utrzymanie i dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej, rzemieślniczej i przemysłowej na obszarach zwartej zabudowy wsi oraz na terenach przyległych do niej lub w jej pobliżu (zabudowa letniskowa, turystyczna i wypoczynkowa może być lokalizowana w miejscach do tego przydatnych),
- likwidacja barier urbanistycznych dla osób niepełnosprawnych oraz uwzględnianie ich potrzeb w projektowanych inwestycjach,

b) w odniesieniu do funkcji komunikacji i infrastruktury technicznej:

- utrzymanie, modernizacja i rozwój istniejących tras komunikacyjnych i infrastruktury technicznej,

c) w odniesieniu do funkcji rolniczych, leśnych i ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego:

- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej i lasów przed nieuzasadnionym ich przeznaczaniem na cele nierolnicze i nieleśne – tylko miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego może przeznaczyć tereny rolne kl. III oraz tereny leśne na inne cele,
- wspieranie rozwoju rolnictwa intensywnego na obszarach najbardziej przydatnych rolniczo, dostosowanie zmian struktury obszarowej gospodarstw rolnych do wymogów Unii Europejskiej,
- utrzymanie i rozwój niezbędnych urządzeń produkcji rolnej i leśnej oraz obsługi rolnictwa i leśnictwa,
- poprawa standardu i wyposażenia zabudowy zagrodowej,
- dopuszcza się zalesianie gruntów rolnych na wniosek ich właścicieli, jak też przeznaczanie lasów na cele rolne – po opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

1.7. Kierunki przeznaczenia terenów oraz wskaźniki i zasady dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

1.7.1. Kierunki przeznaczenia terenów oraz wskaźniki zagospodarowania

Wyznaczone kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów mają na celu kontynuowanie rozwoju przestrzennego w sposób zrównoważony, zapewniający ochronę środowiska naturalnego i rolniczej przestrzeni produkcyjnej będącej głównym źródłem dochodu mieszkańców oraz dostosowanie do sytuacji finansowej gminy i zmian zaludnienia. Zakładane jest utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania zdecydowanej większości terenów.

Wyznacza się nowe tereny pod zagospodarowanie, jako tereny rozwojowe, oznaczone symbolem **TR**. Na terenach tych dopuszcza się różne formy zagospodarowania – do sprecyzowania w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, bądź w decyzji o warunkach zabudowy.

Rozwój nowej zabudowy powinien zostać ograniczony do wykształconych jednostek osadniczych na zasadzie uzupełnienia i intensyfikacji zabudowy. Przygotowane poniżej ustalenia i wskaźniki zabudowy powinny zostać uwzględnione przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Służyć będą one koordynacji działań w zakresie polityki przestrzennej gminy.

W przypadku określonych przedziałów parametrów minimalnej powierzchni biologicznie czynnej i maksymalnej powierzchni zabudowy, ostateczne przesądzenie będzie miało miejsce na etapie sporządzania planów lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy przy uwzględnieniu uwarunkowań lokalnych. W szczególnych przypadkach, takich jak nietypowy kształt działki, dopuszcza się odstępstwa od podanych wartości, jednak nie większe niż 10%.

Dla każdego z terenów oznaczonych stosownym symbolem w Studium oraz wyznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, oprócz ustaleń z poniższego zestawienia, obowiązują zapisy ogólne i szczegółowe wymienione w pozostałych rozdziałach części *Kierunki*.

Tab. 20 Kierunki przeznaczenia terenów urbanizacji i wskaźniki

<ul style="list-style-type: none"> – kontynuacja dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenów i rozwój nowej zabudowy na terenach wskazanych w studium, oznaczonych symbolem TR – uzupełnienie istniejących struktur zabudowy na terenach jeszcze nie zabudowanych zgodnie z przeznaczeniem – zwiększenie efektywności wykorzystania rezerw terenowych poprzez intensyfikację zabudowy – zakaz lokalizacji funkcji, które mogą powodować stałe bądź okresowe uciążliwości dla mieszkańców i obniżać standardy ich zamieszkania określone w przepisach odrębnych – zachowanie zasad ochrony konserwatorskiej 		
symbol i nazwa terenu, które używa się w planowaniu przestrzennym	kierunki zagospodarowania i użytkowania terenów	ustalenia i wskaźniki zabudowy
MW – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (w Studium nie występuje, ale dopuszcza się lokalizację)	Zabudowa podstawowa: Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna Zagospodarowanie uzupełniające: nieuciążliwa zabudowa usługowa w formie wolnostojących obiektów lub funkcji usługowych wprowadzanych do obiektów mieszkaniowych, nieuciążliwa działalność rzemieślnicza,	<ul style="list-style-type: none"> – maksymalna wysokość zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej do 3 kondygnacji nadziemnych (z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego) lub do 12 metrów, – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,5

	budynki gospodarcze, zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa, mała architektura, place zabaw itp.	– minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 25%
MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	<p>Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: nieuciążliwa zabudowa usługowa w formie wolnostojących obiektów lub funkcji usługowych wprowadzanych do obiektów mieszkaniowych, nieuciążliwa działalność rzemieślnicza, budynki gospodarcze, zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> – maksymalna wysokość zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej do 2 kondygnacji nadziemnych (z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego) lub do 12 metrów – minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki budowlanej: 500 m² – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,0 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 25%
ML – tereny zabudowy letniskowej	<p>Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa mieszkaniowa letniskowa</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> – maksymalna wysokość zabudowy do 2 kondygnacji nadziemnych – minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki budowlanej: 500 m² – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 0,6 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 30%
RM – tereny zabudowy zagrodowej	<p>Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa zagrodowa</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: wprowadzenie funkcji agroturystycznej, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa oraz nieuciążliwa działalność usługowa i rzemieślnicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> – maksymalna wysokość budynków mieszkalnych do 2 kondygnacji (z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego) lub do 12 metrów – maksymalna wysokość budynków gospodarczych i inwentarskich do 12 metrów – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,0 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 30% – zakaz lokalizacji ferm norek amerykańskich
MNU – tereny zabudowy wielofunkcyjnej (w Studium nie występuje, ale dopuszcza się lokalizację)	<p>Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa wielofunkcyjna mieszkaniowo-usługowa, zabudowa usługowa</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, budynki gospodarcze, zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> – bilansowanie ilości miejsc parkingowych w zależności od potrzeb i dostępności terenu – możliwość lokalizacji poszczególnych funkcji w oddzielnych budynkach pod warunkiem zachowania wskaźników zabudowy – możliwość lokalizacji obiektów z tylko z jedną z funkcji – maksymalna wysokość zabudowy

		<p>mieszkaniowej wielofunkcyjnej - do 15 m lub 3 kondygnacji nadziemnych</p> <ul style="list-style-type: none"> – maksymalna wysokość zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej do 12 m (2 kondygnacje nadziemne z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego) – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,0 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 30%
U – tereny zabudowy usługowej	<p>Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa usługowa komercyjna, usługi publiczne</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: istniejąca zabudowa o innych funkcjach, tereny przestrzeni publicznych, zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> – bilansowanie ilości miejsc parkingowych w zależności od potrzeb i dostępności terenu – maksymalna wysokość zabudowy usługowej do 3 kondygnacji nadziemnych – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,5 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 25%
PP – tereny aktywności gospodarczej (zabudowa produkcyjna i inna)	<p>Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa produkcyjna (budynki i hale produkcyjne), składy, magazyny, hurtownie, zakłady przetwórcze i remontowe</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: zabudowa usługowa komercyjna, zorganizowane parkingi, zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> – bilansowanie ilości miejsc parkingowych w zależności od potrzeb i dostępności terenu – wprowadzenie terenów zieleni urządzonej i terenów zieleni izolacyjnej w przypadku terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów o funkcji kolizyjnej – nie wyznacza się maksymalnej wysokości zabudowy, – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,5 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 25%
PG – tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych	Zagospodarowanie zgodnie z koncepcją na wydobycie surowców	
PE – tereny urządzeń odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyjątkiem elektrowni wiatrowych (ze strefą ochronną)	Zagospodarowanie zgodne z przepisami szczególnymi	<ul style="list-style-type: none"> – strefa ochronna od urządzeń OZE – związana z ograniczeniami w zabudowie i użytkowaniu terenu powinna mieścić się w granicach inwestycji
PUE – tereny obiektów produkcyjnych,	Zagospodarowanie zgodne z miejscowym planem zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> – strefa ochronna od urządzeń OZE – związana z ograniczeniami w zabudowie i użytkowaniu terenu powinna mieścić się w granicach inwestycji

składów, magazynów, usług, urządzeń odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyjątkiem elektrowni wiatrowych (ze strefą ochronną)	przestrzennego sporządzanym na te tereny	dowie i użytkowaniu terenu powinna mieścić się w granicach inwestycji
US – tereny sportu i rekreacji (w Studium nie występuje, ale dopuszcza się lokalizację)	Zagospodarowanie podstawowe: boiska sportowe, inne urządzenia sportowo-rekreacyjne, tereny wypoczynku Zagospodarowanie uzupełniające: tereny przestrzeni publicznych, tereny zieleni urządzonej i przyulicznej, obiekty usługowe, obiekty małej architektury	– maksymalna wysokość zabudowy do 2 kondygnacji – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,5 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 25%
NO – oczyszczalnia ścieków	Zagospodarowanie podstawowe: urządzenia techniczne służące utylizacji ścieków Zagospodarowanie uzupełniające: obiekt administracyjny, komunikacja i infrastruktura techniczna	według indywidualnego projektu
tereny z zakazem lub o ograniczonej urbanizacji – kontynuacja dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenów z ewentualnym uzupełnieniem o funkcje wymienione poniżej – zachowanie zasad ochrony konserwatorskiej, w tym wymagań związanych z występowaniem stanowisk archeologicznych		
symbol i nazwa terenu	kierunki zagospodarowania i użytkowania terenów	ustalenia i wskaźniki zabudowy
ZL – lasy ZLO – lasy ochronne	Zagospodarowanie podstawowe: tereny lasów, tereny wskazane do zalesienia – zgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2017 r. poz. 788 z późn. zm.) Zagospodarowanie dopuszczalne: inwestycje celu publicznego, zabudowa związana z gospodarką leśną	– zakaz wznoszenia budynków i budowli z wyjątkiem obiektów służących gospodarce leśnej – kształtowanie zagospodarowania zgodnie z planem urządzania lasu lub uproszczonym planem urządzania lasu – wskaźniki zabudowy jak dla zabudowy zagrodowej (RM)
ZC – cmentarze	Zagospodarowanie podstawowe: teren cmentarza Zagospodarowanie uzupełniające: obiekty kultu religijnego, tereny zieleni, obiekty małej architektury Zagospodarowanie dopuszczalne: obiekty usługowe związane z obsługą terenu	– zachowanie zasad ochrony konserwatorskiej – kontynuacja założeń projektowych cmentarzy – uwzględnienie, ustalonej na podstawie przepisów odrębnych, strefy sanitarnej od cmentarzy
ZP – tereny zieleni urządzonej (w Studium nie występuje, ale dopuszcza się lokalizację)	Zagospodarowanie podstawowe: ogólnodostępne tereny zieleni publicznej Zagospodarowanie uzupełniające: obiekty małej architektury, urządzenia sportowo-wypoczynkowe Zagospodarowanie dopuszczalne: inwestycje celu publicznego	– zakaz zabudowy obiektami kubaturowymi – zakaz realizacji ogrodzeń – powierzchnia biologicznie czynna terenu nie mniej niż 80%
zielen naturalna – bez	Zagospodarowanie podstawowe:	– zakaz zabudowy obiektami kubatu-

symbolu	użytkowanie rolnicze – tereny zieleni naturalnej, łąk, pastwisk z zadrzewieniami i zakrzewieniami położone wzdłuż cieków Zagospodarowanie dopuszczalne: inwestycje celu publicznego	rowymi – ochrona koryt cieków i ich dopływów poprzez utrzymanie ich w stanie naturalnym
R – tereny rolnicze położone poza strefą A	Zagospodarowanie podstawowe: tereny rolnicze, w tym grunty rolne, łąki i pastwiska, uprawy ogrodnicze i sadownicze, zadrzewienia i zakrzewienia oraz zabudowa zagrodowa, przemysł, usługi i rzemiosło – zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1161) Zagospodarowanie uzupełniające: komunikacja i infrastruktura techniczna Zagospodarowanie dopuszczalne: inwestycje celu publicznego	– dopuszcza się zagospodarowanie inne niż rolnicze w drodze decyzji o warunkach zabudowy o ile nie zachodzi potrzeba przeznaczania gruntów rolnych na cele nierolnicze lub sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Źródło: opracowanie własne

1.7.2. Tereny zabudowane

Tereny zabudowane w gminie ukształtowane są w większości w formie skupionej zabudowy miejskiej w Kołakach Kościelnych oraz wiejskiej, na pozostałych terenach gminy, w której zdecydowanie przeważa system ulicówek, jednakże około 20% zabudowy występuje w formie rozproszonej.

Dominującą formę własności zasobów budynkowych stanowi własność prywatna, obiekty te niejednokrotnie wymagają remontu i modernizacji, a zwłaszcza budynki mieszkalne w zakresie wyposażenia we współczesne urządzenia sanitarne.

Na terenie gminy Kołaki Kościelne znajdują się obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków. Podlegają one ochronie konserwatorskiej na mocy przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 z późn. zm.). Wszelkie prace przy tych obiektach wymagają zezwolenia Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Ponadto na terenie gminy znajduje się szereg zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków, wymienionych w *Uwarunkowaniach*, które pozostają w sferze zainteresowania konserwatorskiego.

W przypadku rozbiórki zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków należy wykonać dokumentację ewidencyjną tych obiektów w porozumieniu z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

1.7.3. Polityka gminy wobec istniejących zasobów budowlanych:

- 1) Do obowiązku właścicieli obiektów budowlanych należy utrzymanie tych obiektów we właściwym stanie technicznym, do obowiązków gminy należy zapewnienie właściwego nadzoru nad przestrzeganiem tych obowiązków i udzielanie pomocy w ich realizacji, zwłaszcza w dziedzinie fachowego doradztwa oraz organizacji działalności budowlanej.
- 2) Władze gminy zobowiązane są do podejmowania działań prowadzących do podnoszenia estetyki zabudowy, zapewnienia ładu przestrzennego w dziedzinie zagospodarowania terenów wsi, siedlisk i innych obiektów oraz do tworzenia odpowiedniej infrastruktury komunalnej, podnoszącej poziom cywilizacyjny na terenie gminy oraz warunki ochrony środowiska przyrodniczego.

- 3) Podejmowanie działalności inspirującej rolników do rozwijania agroturystyki i odpowiednich urządzeń i usług w tej dziedzinie, w tym zwłaszcza właściwie wyposażonej bazy lokalowej.
- 4) Prowadzenie w sposób systematyczny, pod kierunkiem fachowych służb (konserwatorskich, nadzoru budowlanego) prac konserwacyjnych niezbędnych dla utrzymania we właściwym stanie technicznym obiektów zabytkowych, a także zapewnienie odpowiedniej ochrony obiektom posiadającym wartość kulturową. Obiekty te są cennym dorobkiem minionych pokoleń i mogą być wzorcem inspirującym do tworzenia nowej architektury regionalnej, a także są wartościowym elementem atrakcyjności terenu gminy.
- 5) Sprzyjanie adaptacji niewykorzystanych obiektów budowlanych na cele użytkowe, zwłaszcza na cele mieszkalnictwa rekreacyjnego i innych usług turystycznych, na zasadach przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska naturalnego, ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz ochrony dóbr kultury, a także pod warunkiem zachowania tradycyjnych form adaptowanych obiektów.
- 6) Uzupełnianie wolnych przestrzeni w zabudowie wsi obiektami służącymi funkcji turystycznej, rekreacyjnej, usługowej oraz mieszkaniowej. Mogą to być obiekty w formie tradycyjnych zagród, a także rezydencje na wzór dworków i dworów oraz domy letniskowe i jednorodzinne czerpiące wzory z zabudowy zagrodowej.
- 7) Przyjmuje się, że istniejące zagrody oraz nowe budownictwo zagrodowe może być uzupełniane zabudową o funkcji turystycznej, letniskowej, rekreacyjnej i usługowej (w tym także drobne nieuciążliwe rzemiosło) i mieszkaniowej, pod warunkiem zapewnienia ładu przestrzennego i harmonii z otoczeniem, a także przestrzegania przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz ochronie środowiska.

1.7.4. Zasady zabudowy i zagospodarowania

- 1) Przyjmuje się, że terenami zwartej zabudowy są tereny w granicach istniejącej i projektowanej zabudowy, które powinny być ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, z wyjątkiem skupisk zabudowy rozproszonej, składającej się z mniej niż 4 zagród i siedlisk mieszkalnych.
- 2) Budownictwo mieszkaniowe, zagrodowe oraz budownictwo produkcyjne, usługowe, letniskowe i pensjonatowe powinno być realizowane na terenach zwartej zabudowy, lub do tej zabudowy bezpośrednio przylegające, z zachowaniem procedur i przepisów obowiązujących przy zmianie przeznaczenia terenu, a także w zgodności z przepisami o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
- 3) Poza terenami zwartej zabudowy dopuszcza się realizację budownictwa związanego z komunikacją, infrastrukturą techniczną, zabudową letniskową, pensjonatową, obsługi turystyki oraz budownictwo rolnicze, w tym agroturystyka oraz inwestycje celu publicznego – o ile przepisy szczególne na to pozwalają.
- 4) W szczególnych przypadkach uzasadnionych dużym zapotrzebowaniem na budownictwo mieszkaniowe lub letniskowe i rekreacyjne (w tym w wyniku potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej), można je także realizować na terenach specjalnie na ten cel wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w postaci zgrupowań zabudowy z zapewnieniem uzbrojenia terenu. Do czasu budowy systemów uzbrojenia technicznego dopuszcza się rozwiązania tymczasowe.
- 5) Budownictwo przemysłowe powinno być realizowane na terenach wyznaczonych na ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, pod warunkiem zapewnienia zgodnych z przepisami szczególnymi wymagań w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków, a także ochrony powietrza atmosferycznego i ochrony

- przed hałasem, przy jednoczesnym przyjęciu zasady, że strefa uciążliwości zakładu mieści się w granicach działki.
- 6) Na terenach zwartej zabudowy, lub na jej obrzeżach oraz w granicach siedlisk zabudowy kolonijnej, nowa zabudowa, lub uzupełnienie zabudowy może nastąpić pod warunkiem przestrzegania następujących zasad:
 - a) dla zabudowy wielorodzinnej wysokość do 3 kondygnacji nadziemnych z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego,
 - b) utrzymanie nowej zabudowy odpowiednio do skali i charakteru miejscowości,
 - c) charakter i gabaryty zabudowy oraz rodzaj pokryć dachowych powinny nawiązywać do tradycji regionalnych (z dopuszczeniem materiałów dachowych uwspółcześnionych pod względem technologicznym).
 - 7) Zaleca się stosowanie następujących zasad zabudowy:
 - a) dla zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej wysokość do 2 kondygnacji nadziemnych z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego,
 - b) dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej, usługowej i produkcyjnej do 3 kondygnacji nadziemnych lub do wysokości 15 m; w wyjątkowych sytuacjach można zezwolić dla budynków użyteczności publicznej i produkcyjnych wysokość według potrzeb technologicznych
 - c) dachy symetryczne dwu- lub wielospadowe o nachyleniu połaci 30°-45°, z poszerzonym okapem,
 - d) do prac wykończeniowych i elewacyjnych zaleca się stosowanie materiałów pochodzenia miejscowego: kamień, drewno itp.
 - e) zakaz stosowania obiektów z dachami pulpitowymi, kopertowymi, uskokowymi, asymetrycznymi oraz stosowania w budynkach schodkowych zwieńczeń ścian szczytowych.
 - 8) Władze gminy mogą sporządzać plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego terenów znajdujących się poza terenami zwartej zabudowy i bezpośrednio do nich przylegających, zgodnie z przyjętą przez siebie polityką i określonymi w niniejszym Studium zasadami: np. wyznaczanie terenów rekreacji i budownictwa letniskowego.
 - 9) Inwestycje celu publicznego, jak też inne, mogą być lokalizowane na obszarze całej gminy (z wyłączeniem terenów wyłączonych spod zabudowy), na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub, w przypadku braku planu, na warunkach określonych w Rozdziale 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. 1073 z późn. zm.) „Lokalizacja inwestycji celu publicznego i ustalanie warunków zabudowy w odniesieniu do innych inwestycji”.
 - 10) Dopuszcza się na terenie gminy możliwość lokalizacji urządzeń energetyki odnawialnej, zdefiniowanej w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 220 z późn. zm.), a także art. 2 pkt 22 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2017 r. poz. 1148 z późn. zm.) z zakresu: przetwarzania energii wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalnej, spadku rzek oraz energii pozyskiwanej z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także z biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych o mocy większej niż 100 kW na następujących warunkach:
 - a) na terenach wyznaczonych na rysunku *Kierunków* niniejszego Studium, zgodnie z art.10, ust 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – Dz. U z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm. oraz
 - b) w przypadku lokalizacji elektrowni wiatrowych, po sporządzeniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art.15, ust 3, pkt 3a ustawy z

- dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.), w związku z art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U z 2016 r. poz. 961).
- 11) Elektrownie wiatrowe i biogazowe powinny być lokalizowane w odległości od zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi, zgodnie z przepisami szczególnymi.
 - 12) Urządzenia energetyki odnawialnej wykorzystujące energię wiatru o mocy do 40 kW mogą być lokalizowane:
 - na budynkach, na podstawie sporządzonego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie art. 15, ust 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.) lub na podstawie przepisów Prawa budowlanego,
 - poza budynkami, na podstawie sporządzonego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub na podstawie przepisów Prawa budowlanego.
 - 13) Urządzenia energetyki odnawialnej wykorzystujące energię wiatru o mocy powyżej 40 kW lecz nie przekraczającej 100 kW, mogą być instalowane wyłącznie poza budynkami i wyłącznie na podstawie sporządzonego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisu art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 961).
 - 14) Urządzenia energetyki odnawialnej wykorzystujące energię inną niż wiatr o mocy do 100 kW mogą być lokalizowane na podstawie przepisów Prawa budowlanego:
 - a) bez konieczności pozwolenia na budowę lub z pozwoleniem na budowę – zgodnie z Prawem budowlanym, z zachowaniem innych przepisów szczególnych,
 - b) lokalizacja urządzeń energetyki odnawialnej, na przyrodniczych obszarach chronionych wymaga uzgodnienia z organem do spraw ochrony środowiska.
 - 15) Wszelkie projektowane na terenie gminy obiekty o wysokości równej i większej od 50 m n.p.t. muszą być zgłaszane do Szefostwa Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP, każdorazowo przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.
 - 16) Dopuszcza się możliwość lokalizowania na terenie gminy obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². W przypadku zgłoszenia zamiaru realizacji takich obiektów należy w Studium (poprzez zmianę Studium) określić obszary, na których mogą one być usytuowane zgodnie z art. 10 ust. 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.) oraz sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art. 10 ust 3b, art.15 ust. 2a oraz ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.).
 - 17) W świetle art.192 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566, 2180) zabrania się niszczenia lub uszkodzania urządzeń wodnych; w przypadku zlokalizowania inwestycji na terenie, gdzie występuje drenowanie oraz rowy, należy opracować projekt przebudowy urządzeń, który po uprzednim uzgodnieniu z gminną spółką wodną należy uzgodnić z Wojewódzkim Zarządem Gospodarki Wodnej w Białymstoku.
 - 18) Inwestowanie w granicach zabytków archeologicznych nie wpisanych do rejestru zabytków, ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków powinno odbywać się na zasadach określonych w art. 31 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 z późn. zm.),
 - w przypadku odkrycia – podczas prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych – przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, należy wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot, zabezpieczyć ten przedmiot i miejsce jego odkrycia przy pomocy dostępnych środków i

niezwłocznie zawiadomić o tym Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku (Oddział w Łomży) i Wójta Gminy.

1.7.5. Tereny wyłączone spod zabudowy

Na terenie gminy wyłącza się spod zabudowy tereny:

- lasów (z wyjątkiem lasów przeznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na inne cele),
- gruntów rolnych klas chronionych – III (z wyjątkiem gruntów przeznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na inne cele),
- dolin rzecznych,
- zieleni urządzonej,
- udokumentowanych złóż surowców oraz perspektywicznych obszarów eksploatacji surowców mineralnych (do czasu podjęcia ich eksploatacji).

Na terenach wyłączonych spod zabudowy dopuszcza się lokalizację:

- istniejącej zabudowy zagrodowej, jak też innej oraz ich modernizację,
- inwestycji służących obsłudze tych terenów, np. leśniczówka, gajówka, urządzenia hydrotechniczne itp.,
- inwestycji niekubaturowych, które dopuszcza ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- inwestycji liniowych urządzeń infrastruktury technicznej (napowietrznej i podziemnej),
- inwestycji drogowych polegających na modernizacji i poszerzeniu istniejących dróg, a także budowie nowych dróg,
- inwestycji turystycznych w lasach, których istnienie dopuszcza ustawa o lasach,
- inwestycji celu publicznego, w tym inwestycje z zakresu łączności.

1.8. Obszary, dla których przewiduje się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

1.8.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie planów

Na terenie gminy nie występują obszary, dla których, na mocy przepisów odrębnych, obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dotyczy to również inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które planowane są do realizacji na terenie gminy. Inwestycje transportowe realizowane są w oparciu o przepisy tzw. specustaw drogowej i kolejowej, natomiast linia elektroenergetyczna – w zależności od końcowego przebiegu – może zostać realizowana poprzez decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Tym samym sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego może nie być konieczne.

Jednocześnie w ramach Studium nie wyznacza się terenów, dla których obligatoryjnie należy dokonać scaleń i podziału nieruchomości. Potrzeba taka pojawić się może w przypadku sporządzenia planu miejscowego na terenach rolnych, dla których zamierzona jest zmiana przeznaczenia. Jednak z uwagi na fakultatywny charakter tych aktów, nie ustala się przeprowadzenia wyprzedzających scaleń i podziału nieruchomości.

Konieczność opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pojawić się może w szczególnych przypadkach, w związku z koniecznością ustalenia

indywidualnego zagospodarowania terenu w sposób bardziej szczegółowy niż w niniejszym dokumencie. Obowiązek taki powstać może:

- a) dla obszarów i zespołów poddawanych ochronie przez Radę Gminy,
- b) dla obszarów, gdy realizacja inwestycji wymaga uzyskania zgody odpowiedniego organu na przeznaczenie gruntów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne, co wynika z art. 7 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2017, poz. 1161),
- c) dla obszarów, na których zajdzie potrzeba dokonania scaleń i podziału nieruchomości – na etapie opracowania Studium takiej potrzeby nie stwierdza się,
- d) w przypadku projektowanych zalesień, w tym na terenach granic polno-leśnych,
- e) dla obszaru ewentualnego nowego cmentarza wraz z jego strefą ochrony sanitarnej – na podstawie art. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 912),
- f) dla obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących energię wiatru, w tym:
 - o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, zgodnie z art. 15 ust. 3, pkt 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.) w związku z art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 961)
 - o mocy do 40 kW – zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.) oraz art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 961),
 - o mocy przekraczającej 40 W a nie przekraczającej 100 kW – na podstawie art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 961),
- g) dla obszarów lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m², zgodnie z art. 15 ust. 2a oraz ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.). Na terenie gminy nie przewiduje się realizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m², ale gdyby w przyszłości wystąpiła potrzeba lokalizacji takich obiektów, wówczas należy dokonać zmiany Studium i opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

1.8.2. Obszary przewidziane przez gminę do opracowania planów miejscowych

Gmina ma zamiar opracować plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego dla następujących obszarów:

- a) dla strefy A, wyznaczonej w Studium, przy czym plan może być wykonywany w częściach w zależności od potrzeb,
- b) części obszarów wsi Gosie Małe, Czachy-Kołaki, Zanie-Leśnica – zgodnie z uchwałą nr XV/86/16 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie wsi Gosie Małe, Czachy-Kołaki i Zanie-Leśnica, zmienionej uchwałą nr XVII/108/16 z dnia 30 grudnia 2016 r.,
- c) części obszaru wsi Kołaki Kościelne (działka nr geodezyjny 117) – zgodnie z uchwałą nr XXI/135/17 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 28 września 2017 r. w sprawie

- przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ewidencyjnej numer 117 w miejscowości Kołaki Kościelne,
- d) części obszaru wsi Gosie Małe – zgodnie z uchwałą nr XXI/136/17 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego o nazwie „Strefa gospodarcza I”,
- e) dla innych obszarów gminy, dla których będą zgłoszono wnioski o opracowanie planów,
- Ponadto, Rada Gminy z własnej inicjatywy, bądź na wniosek Wójta, będzie mogła decydować o potrzebie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na inne tereny, z tym że plan miejscowy nie może naruszać ustaleń niniejszego Studium. W przypadku, gdy przewidywane rozwiązania planistyczne naruszają ustalenia Studium należy dokonać zmiany dokumentu.

W planach tych niezbędne będzie przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, w odpowiednim zakresie, w zależności od potrzeb.

Szczególnie będzie to niezbędne przy opracowywaniu planów miejscowych dla obszarów strefy A.

W celu ochrony ładu przestrzennego zaleca się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla:

- gruntów stanowiących własność gminy, na których realizowane będą w przyszłości usługi publiczne,
- obszarowych obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków,
- gruntów, na których planuje się inwestycje produkcyjne, usługowe, składy, magazyny itp.,

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny być sporządzane dla większych powierzchniowo obszarów, obejmujących również sąsiedztwo ww. terenów, aby umożliwić ich harmonijne wkomponowanie w otoczenie i wprowadzić ustalenia dotyczące ewentualnych stref ochronnych.

1.9. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami odrębnymi

Na terenie gminy Kołaki Kościelne nie występują obszary pomników zagłady w rozumieniu ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady.

1.10. Obszary zdegradowane

Do takich terenów zalicza się tereny poeksploatacyjne oraz tereny po zlikwidowanych, w wyniku modernizacji drogi krajowej S8, odcinkach starej drogi.

1.11. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Na terenie gminy Kołaki Kościelne występują następujące tereny zamknięte w postaci terenów kolejowych o łącznej powierzchni 57,3310 ha ustalone Decyzją Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. MliR z 2014 r. poz. 25):

Tab. 21 Tereny zamknięte – tereny kolejowe

Lp.	Obręb	Nr działki	Powierzchnia w ha
1.	0002 – Czachy-Kołaki	452	0,7740
2.	0004 – Czarnowo-Undy	138	8,5400
3.	0009 – Gosie Duże	161	3,1120
4.	0009 – Gosie Duże	162	6,5910

5.	0010 – Gosie Małe	192	5,3940
6.	0014 – Kossaki Borowe	160	10,1510
7.	0015 – Krusze-Łubnice	89	10,0700
8.	0017 – Łubnice-Krusze	152	6,6220
9.	0023 – Wiśniówek-Wertyce	99	6,0770
Razem			57,3310

Źródło: Decyzja Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych

Strefy ochronne od terenów zamkniętych oraz zasady usytuowania budowli i budynków ustala ustawa o transporcie kolejowym oraz przepisy wykonawcze w sposób następujący:

- a) art. 53 ust. 1i 2 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. 2017 poz. 2117):
 - ust.1 „Usytuowanie budowli, budynków, drzew i krzewów oraz wykonywanie robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowych, bocznic kolejowych i przejazdów kolejowych może mieć miejsce w odległości niezakłócającej ich eksploatacji, działania urządzeń związanych z prowadzeniem ruchu kolejowego, a także niepowodującej zagrożenia bezpieczeństwa ruchu kolejowego”,
 - ust.2 „Budowle i budynki mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 10 m od granicy obszaru kolejowego, z tym że odległość ta od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20 m”,
- b) § 4 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia Ministra infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1227),
 - § 4 ust. 1 "Roboty ziemne mogą być wykonywane w odległości nie mniejszej niż 4 m od granicy obszaru kolejowego, z zastrzeżeniem ust. 2",
 - § 4 ust. 3 "Wykonywanie robót ziemnych w odległości od 4 do 20 m od granicy obszaru kolejowego powinno być każdorazowo uzgadniane z zarządcą infrastruktury”.

2. Kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego gminy – realizacja celów rozwoju przestrzennego i polityki przestrzennej gminy.

2.1. Kierunki i zasady ochrony środowiska, jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy, ochronę i wzbogacanie walorów ekologicznych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystanie w rozwoju gminy przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

2.1.1. Sieć dolin rzecznych

- a) Sieć dolin rzecznych:
 - dolina rzeki Dąb stanowi wieloprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym, bioklimatycznym, krajobrazowym i rekreacyjnym,
 - pozostałe mniejsze doliny cieków wodnych oraz zagłębienia terenowe stanowią wieloprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, gospodarczej, krajobrazowej i rekreacyjnej,
- b) Podstawowe kierunki zagospodarowania tych obszarów to:

- zachowanie funkcji i walorów środowiska ekologicznego,
 - ochrona przed zainwestowaniem i degradacją sanitarną.
- c) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie uwzględnienia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy, w szczególności:
- utrzymania dotychczasowego sposobu użytkowania jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo-pastwiskowej z lokalnymi skupiskami wysokiej zieleni łąkowej wraz z dopuszczeniem realizacji w ich obrębie obiektów małej retencji wodnej,
 - zakazu wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i układ stosunków wodnych,
 - ustalenia zakazów:
 - odprowadzania ścieków sanitarnych (nieoczyszczonych i oczyszczonych) w ilości, która nie pozwala na utrzymanie odpowiedniej (planowanej) klasy czystości wód poszczególnych odbiorników (rzek),
 - realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników do magazynowania gazów, olejów i smarów,
 - zakładania i budowy stacji paliw,
 - lokalizacji wysypisk odpadów stałych i płynnych,
 - wykonywania melioracji trwale naruszających stosunki wodne w dolinach rzecznych i obszarach źródłiskowych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu.
- d) Obszary szczególnego zagrożenia powodzią
- Na terenie gminy Kołaki Kościelne brak jest obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

2.1.2. Lasy

- a) Lasy – element podstawowy w systemie przyrodniczym gminy:
- lasy stanowią element systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznych, gospodarczych, krajobrazowych i rekreacyjnych.
- b) Podstawowe kierunki zagospodarowania obszarów leśnych to:
- ochrona walorów przyrodniczych i użytkowych,
 - utrzymanie trwałości i ciągłości przestrzennej funkcjonowania w ramach systemu ekologicznego gminy, powiatu i województwa oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjno-wypoczynkowych.
- c) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- zachowania lasów jako elementów krajobrazu naturalnego,
 - prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzenia lasów, uwzględniających zasadę powszechnej ochrony, trwałości utrzymania ciągłości użytkowania oraz dostosowania do ustalonych w planie funkcji i form użytkowania, niezależnie od struktury własnościowej lasów,
 - udostępniania i częściowego przystosowywania kompleksów leśnych dla potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych oraz przeznaczania na cele nieleśne (w tym rolne) na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
 - wykonania rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych o kierunku leśnym,
 - powiększania powierzchni i zasobów leśnych w drodze ustalania granic polno-leśnych i wprowadzania ich do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego gminy, a także powiększania powierzchni leśnej w drodze zalesiania gruntów rolnych na wniosek właścicieli nieruchomości, po uprzednim opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub na podstawie przepisów odrębnych,

- należy zaewidencjonować uprawy leśne na gruntach nieleśnych z ich przeklasyfikowaniem.
- wprowadzenia zakazu:
 - nieuzasadnionego zmniejszania powierzchni leśnej na cele nieleśne,
 - zabudowy z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
 - lokalizacji składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych.

2.1.3. Zieleń urządzona

- a) Parki, skwery, zielenie uliczna, ogrodów przydomowych, przykościelna, cmentarna itp. – elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy o znaczeniu lokalnym.
- b) Podstawowym kierunkiem zagospodarowania jest ochrona powierzchni istniejącej zieleni urządzonej i form zagospodarowania przed likwidacją, z wyjątkiem szczególnych przypadków realizacji ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych.
- c) Realizacja ochrony istniejącej zieleni urządzonej wymagać będzie w szczególności:
 - zakazu przeznaczania tych terenów na inne cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy,
 - doboru odpowiednich do warunków siedliskowych i układów przestrzennych gatunków zieleni,
 - zachowania funkcji zieleni cmentarnej w Kołakach Kościelnych,
 - przestrzegania wymogów konserwatorskich w użytkowaniu i zagospodarowaniu obiektów stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej.

2.1.4. Obszary i obiekty do objęcia szczególną formą ochrony przyrody oraz zasady ochrony krajobrazu

Jedynym obiektem podlegającym ochronie prawnej na terenie gminy Kołaki Kościelne jest pomnik przyrody – skupisko jałowców we wsi Podatki Duże (Rozporządzenie nr 11/07 Wojewody Podlaskiego z dnia 24 sierpnia 2007 r. zniosło pomnik przyrody wąż pospolity we wsi Gosie Małe.)

Część lasów na terenie gminy Kołaki Kościelne pełni funkcje lasów ochronnych. Zajmują one 14,6 ha. Warunki, jakie muszą spełniać lasy, by uzyskać charakter lasów ochronnych, określają przepisy odrębne. W Nadleśnictwie Łomża powołane zostały one na mocy Decyzji Ministra Środowiska z dnia 21 kwietnia 2010 r.

Przez gminę Kołaki Kościelne przechodzi korytarz ekologiczny Przełomowa Dolina Narwi – Dolina Górnej Narwi (GKPn-23) będący częścią Północnego korytarza ekologicznego, łączącego Puszcę Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami).

Dla powyższych obszarów obowiązują zasady zagospodarowania określone w *Uwarunkowaniach*.

a) Obszary i obiekty predysponowane do objęcia ochroną prawną z uwagi na walory przyrodnicze

Za użytki ekologiczne uważa się zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania niektórych zasobów genowych i typów środowisk (chronione przepisami o ochronie siedlisk), jak: śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów lęgowych, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza itp. Ekologiczne użytki stanowią ważny i nierozzerwalny element krajobrazu przyrodniczego terenu.

Jednakże na terenie gminy Kołaki Kościelne można jeszcze spotkać miejsca cenne ekologicznie, głównie w postaci terenów zabagnionych, które nie są obecnie objęte ochroną prawną lecz są do takiej ochrony predysponowane. Są to ww. obiekty możliwe do objęcia ochroną jako użytki ekologiczne. Rolę ekologiczną spełniają również doliny cieków wodnych tworzące korytarze ekologiczne. Zgodnie z przepisami dot. ochrony przyrody, korytarzami ekologicznymi nazywa się obszary między dwoma lub wieloma obszarami chronionymi, niezabudowanymi, umożliwiającymi migrację roślin i zwierząt. Na terenie gminy Kołaki Kościelne są to jak wspomniano, doliny cieków wodnych, które łączą się z terenami porośniętymi roślinnością wysokopienną lub też z trwałymi użytkami zielonymi. Większość w/w obszarów charakteryzuje się wysokim stopniem wilgotności, co sprzyja znacznej bioróżnorodności tych obszarów

Podstawowy kierunek zagospodarowania w/w obiektów to:

- zachowanie dotychczasowego użytkowania i ochrona przed degradacją sanitarną,
- zapewnienie właściwego funkcjonowania i ciągłości układów ekologicznych.

Realizacja w/w kierunków zagospodarowania wymagać będzie:

- uwzględnienia w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy zasad zagospodarowania określonych w powołujących je aktach prawnych,
- w przypadku tworzenia rezerwatów przyrody, pomników przyrody systemu NATURA 2000 oraz innych form ochrony przewidzianych ustawą o ochronie przyrody należy wprowadzić je do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dla zachowania i ochrony istniejących walorów krajobrazowych należy:

- zachować rolniczo-leśny charakter części gminy (głównie stref B),
- zachować obecny stan zagospodarowania dolin rzek i zapobiegania ich zabudowie,
- zachować tożsamość krajobrazową poprzez zachowanie tradycyjnych układów osadniczych.

2.1.5. Kierunki ochrony sanitarnej środowiska

2.1.5.1. Kierunki i zadania w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych

a) Kierunki ochrony wód powierzchniowych i podziemnych to:

- uzyskanie i utrzymanie odpowiednich klas czystości wód powierzchniowych określonych w stosownych rozporządzeniach,
- ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi, przemysłowymi i wodami opadowymi,
- utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego rzek.

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:

- zakazu odprowadzania do wód powierzchniowych i gruntu ścieków bytowych, przemysłowych oraz wód opadowych i roztopowych nie spełniających wymogów określonych w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne,
- budowy lokalnych oczyszczalni ścieków lub stacji kontenerowych wspólnych dla zespołu wsi zwodociągowanych z późniejszym wywozem tych nieczystości lub do punktu zlewnego oczyszczalni ścieków,
- ochrony sanitarnej ujęć wód dla celów komunalnych i przemysłowych, zgodnie z ustaleniami pozwoleń wodno-prawnych,
- prawidłowej gospodarki zasobami wód powierzchniowych poprzez realizację programu małej retencji, polegającego m.in. na budowie lub modernizacji zbiorników wodnych. Dodatkowa funkcja tych zbiorników to funkcja rekreacyjna, gospodarcza, turystyczna i ekologiczna.

2.1.5.2. Kierunki sanitarnej ochrony powietrza atmosferycznego

- a) Kierunki ochrony powietrza atmosferycznego to:
- przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza, głównie produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki i azotu oraz ołowiu),
 - poprawa warunków życia ludzi zamieszkałych na terenach będących w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń lub w jednostkach osadniczych o znacznej koncentracji lokalnych źródeł ciepła.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- obowiązkowego stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalania lokalnych, jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie stosownych decyzji organów kompetentnych ds. ochrony środowiska szczebla samorządowego i państwowego,
 - wydawania nakazów instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmian profilu i technologii produkcji w obiektach stanowiących głównie źródła zanieczyszczeń,
 - stosowania nowych nośników energetycznych (gazu ziemnego i płynnego, oleju opałowego, energii elektrycznej) o mniejszej uciążliwości dla środowiska,
 - utrzymania zasady, iż ponadnormatywna uciążliwość sanitarna zakładu powinna mieścić się w granicach własnej działki,
 - utrzymania dobrego stanu technicznego ulic i dróg,
 - przestrzegania dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu określonych w przepisach szczególnych, aktualnie w załącznikach do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031).

2.1.6. Kierunek ochrony ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami oraz przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

- a) Kierunek ochrony w w/w zakresie dotyczy minimalizacji poziomu hałasu i wibracji oraz promieniowania niejonizującego, głównie w obszarach stałego pobytu (zamieszkania) ludzi i rekreacji.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- eliminacji z obszarów zamieszkania i rekreacji źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu poprzez zabezpieczenia techniczne lub zmianę technologii i urządzeń,
 - przestrzegania zasady, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne poziomy nie mogą wychodzić poza obręb działki, na której są wytwarzane,
 - określania zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej (Warszawa – Białystok) i linii kolejowej (Ostrołęka – Łapy),
 - przestrzegania i uwzględniania w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy wartości progowych poziomu hałasu określonych w przepisach szczególnych, aktualnie w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112):

Tab. 22 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami LAeqD i LAeqN, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L_{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L_{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L_{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 8 naj- mniej ko- rzystnym go- dzinom dnia kolejno po sobie następu- jącym	L_{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 1 naj- mniej korzyst- nej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży) c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe) d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców)	68	60	55	45

Źródło: Załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Tab. 23 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne wyrażone wskaźnikami L_{AeqD} i L_{AeqN} , które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Starty, lądowania i przeloty statków powietrznych		Linie elektroenergetyczne	
		A_{eqD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	A_{eqN} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	A_{eqD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	A_{eqN} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom

1	Strefa ochronna „A” uzdrowiska Tereny szpitali, domów opieki społecznej Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ¹⁾	55	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ¹⁾ c) Tereny mieszkaniowo-usługowe d) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ²⁾	60	50	50	45

Źródło: Załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

2.1.7. Kierunki i zadania w zakresie ochrony ludzi przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

- a) Kierunki ochrony w w/w zakresie to zmniejszenie do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania niejonizującego na ludzi i środowisko przyrodnicze na terenie gminy
- b) Realizacja w/w kierunku wymagać będzie w szczególności:
 - ustalenia przebiegu nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych WN z zachowaniem wymogów ochrony ludzi i środowiska przyrodniczego,
 - utrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określonych w przepisach szczególnych, aktualnie w załączniku Nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

2.1.8. Kierunki i zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi

Problem ochrony ziemi, a w szczególności terenów użytkowanych rolniczo, stanowi bardzo istotny przedmiot rozważań w dobie nasilenia zjawisk negatywnych spowodowanych potrzebami inwestycyjnymi oraz rozwojem cywilizacyjnym. Konieczność ciągłego zwiększania wydajności produkcji rolnej prowadzi do zmniejszenia potencjału zasobów środowiska naturalnego. Problem ochrony gleb nabiera szczególnie istotnego znaczenia w gminie wiejskiej jaką są Kołaki Kościelne, w której użytki rolne zajmują niemal 70% całkowitej powierzchni gminy.

Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochrona gruntów polega na:

- racjonalnym ich wykorzystaniu przy jednoczesnym zachowaniu wyznaczonych kierunków rozwoju oraz produkcji,
 - poprawieniu efektywności produkcji przy jednoczesnym zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji oraz szkodom, które w wyniku tych procesów powstają,
 - ograniczeniu przeznaczania gleb na cele pozarolnicze,
 - przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które to utraciły charakter gruntów rolnych.
- Istotną kwestią jest wybór gleb, które mają być przeznaczane na potrzeby pozarolnicze.

Powinny być to grunty o najniższej przydatności rolniczej, których wyeliminowanie z produkcji wynika z realnie uzasadnionych potrzeb inwestycyjnych, wspartych względami społecznymi lub też gospodarczymi.

- a) Kierunki ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystania jej walorów użytkowych w rozwoju gminy to:
 - ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
 - ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczeniem jej na cele inne niż rolnicze,
 - ochrona powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
- b) Realizacja w/w kierunków zagospodarowania wymagać będzie w szczególności:
 - unieszkodliwiania nieczystości płynnych (ścieków) z obszarów nie posiadających i nie przewidzianych do objęcia scentralizowanym systemem kanalizacji poprzez ich gromadzenie w lokalnych szczelnych zbiornikach, a następnie wywożenia do punktu zlewnego w najbliższej oczyszczalni ścieków,
 - rozwiązania problemu oczyszczania ścieków wspólnych dla zespołów wsi zwodociągowanych lub zespołów rekreacyjnych poprzez budowę „małych” oczyszczalni ścieków w formie stacji kontenerowych,
 - zachowania dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością ekologicznego jej wzbogacenia (polne drzewa, użytki ekologiczne itp.),
 - utrzymania wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych jako rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z ewentualnym zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji z preferowaniem rozwoju rolnictwa ekologicznego,
 - na etapie sporządzania planów miejscowych zwarte kompleksy gleb chronionych należy przyjmować za ogranicznik przestrzennego rozwoju budownictwa pozarolniczego, z zastosowaniem ustawowych przepisów,
 - zachowania w dotychczasowym użytkowaniu (do czasu rozpoczęcia eksploatacji) terenów uznanych za obszary perspektywicznego występowania złóż surowców mineralnych,
 - inwentaryzacji oraz sukcesywnej rekultywacji lokalnych nielegalnych wyrobisk w kierunku rolnym, leśnym lub wodnym,
 - rekultywacji nieczynnych wysypisk w kierunku leśnym lub rolnym.

2.1.9. Zasady ochrony krajobrazu kulturowego

W aktualnych warunkach rozwojowych i działań w zakresie zaspokojenia potrzeb człowieka, ochrona krajobrazu kulturowego wiąże się z gospodarczą ochroną przyrody, która poprzez metody gospodarowania związane z problemami urbanistycznymi, dąży jednocześnie do zachowania naturalnych walorów krajobrazu, a zatem utrzymania bogactwa świata roślinnego i zwierzęcego w środowisku leśnym, polowym, łąkowym i wodnym oraz utrzymania sprawności gleb, czystości wód, powietrza i estetyki krajobrazu.

Ochrona krajobrazu kulturowego nie może polegać jedynie na jego ochronie dotyczącej działań zachowawczych, niezbędna jest też jego konserwacja. Polegać ona powinna na działaniach powodujących jego utrzymanie w należytej, ustalonej dotychczas formie.

W gminie nieustannej konserwacji wymaga krajobraz rolniczy, który bez ponawiania zabiegów agrotechnicznych uległby regresowi.

Należy mieć także na uwadze konieczność rekultywacji terenów zdewastowanych, np. poeksploatacyjnych.

Ochronie i pielęgnacji podlegają także istniejące na terenie gminy pomniki przyrody oraz lasy ochronne.

Jednymi z cenniejszych wartości krajobrazowo-kulturowych na terenie gminy są dominanty w postaci wież kościołów, jak też panoramy wsi, a także masywy leśne, które to elementy winny być zachowane.

2.1.10. Kierunki i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Ochrona dziedzictwa materialnego i niematerialnego, rozumiana jako ochrona historycznej tożsamości w kształtowaniu przyszłości gminy należy do głównych celów polityki zagospodarowania przestrzennego i polega na:

- zachowaniu wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego,
- konserwacji zabytkowej substancji,
- wyeksponowaniu obszarów i obiektów o szczególnych wartościach zabytkowych,
- zahamowaniu procesów degradacji zabytków,
- przeciwdziałaniu negatywnym zmianom funkcjonalno-przestrzennym na obszarach zabytkowych.

W stosunku do **zabytków oraz dóbr kultury** wymienionych w części *Uwarunkowania* określa się następujące **zasady ochrony**, które będą uwzględniane i uszczegóławiane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:

- a) ochrona historycznej i architektonicznej formy obiektu (utrzymanie istniejących gabarytów wysokościowych, formy dachu i jego pokrycia, kompozycji i wystroju elewacji, formy stolarki okiennej i drzwiowej; zmiana zagospodarowania dopuszczalna jest jedynie gdy wpływa niszcząco na zabytek, bądź w przypadku przywrócenia zagospodarowania historycznego),
- b) zachowanie walorów funkcjonalnych i użytkowych obiektów, w tym cmentarza;
- c) zachowanie wartościowych elementów (zagospodarowania i zabudowy) świadczących o tożsamości gminy i jej mieszkańców,
- d) zachowanie śladów osadnictwa (utrzymanie układów ulic, ochrona stanowisk archeologicznych),
- e) świadome kształtowanie otoczenia wokół obiektów zabytkowych przy nadzorze właściwych służb konserwatorskich,
- f) planowanie współczesnych wsi z poszanowaniem tradycji,
- g) dążenie do współpracy prywatnych właścicieli, samorządu gminnego, służb konserwatorskich i organizacji pozarządowych przy poprawie stanu zachowania i utrzymania zabytkowej substancji mieszkaniowej (pomoc w pozyskaniu środków zewnętrznych, doradztwo).

W stosunku do zabytków nieruchomych wpisanych do **rejestru** ustala się ponadto:

- a) granice ochrony konserwatorskiej cmentarza z okresu II wojny światowej w obrębie wsi Gosie Duże i cmentarza rzymsko-katolickiego w Kołakach Kościelnych – takie jak w decyzjach o wpisaniu zabytku do rejestru,
- b) bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich,
- c) ochronę przed zmianą przeznaczenia,
- d) prowadzenie jakiejkolwiek działalności niezwiązanej z utrzymaniem, konserwacją i rewaloryzacją cmentarza wymagać będzie przeprowadzenia indywidualnych opracowań i analiz oraz zgody służby konserwatorskiej,

- e) ochronę ekspozycji i otoczenia zabytków polegającą na utrzymaniu istniejącego zagospodarowania oraz ustalenie zasad lokalizacji i wyglądu obiektów małej architektury i nośników reklamowych.

W stosunku do zabytków ujętych w **gminnej ewidencji** ustala się:

- a) obowiązek wprowadzenia zapisów ochronnych względem tych obiektów przy sporządzaniu planów miejscowych, polegający na określeniu przedmiotu, zakresu oraz zasad ochrony,
- b) rewaloryzację i pielęgnację historycznej przestrzeni,
- c) rehabilitację zabytkowej substancji mieszkaniowej,
- d) zachowanie historycznego układu ulic, osi kompozycyjnych oraz historycznych podziałów funkcjonalnych.

Przedmiotem ochrony zabytków architektury jest zewnętrzny wygląd budynków: ukształtowanie bryły (gabaryty, kształt dachu), opracowanie elewacji (forma i układ otworów, detal architektoniczny, wykończenie ścian zewnętrznych, pokrycie dachu) oraz inne elementy decydujące o zachowaniu ich historycznego charakteru (konstrukcja, układ wnętrz, wyposażenie).

Przedmiotem ochrony historycznego układu przestrzennego wsi Kołaki Kościelne jest organizacja zabudowy i schemat dróg – konstrukcja przestrzeni opartej na wewnętrznych osiach kompozycyjnych, powtarzających się schematach układu zabudowy zagrodowej, budynkach i innych obiektach tworzących pierzeje.

W stosunku do zabytków – **stanowisk archeologicznych** – znajdujących się w ewidencji AZP ustala się:

- a) granice stref ochrony konserwatorskiej zabytków powierzchniowych (osad, cmentarzysk) – wyznaczone na podstawie kart ewidencyjnych stanowisk i przedstawione na zbiorczym rysunku *Kierunków*,
- b) lokalizację pozostałych stanowisk (śladów osadniczych) – wyznaczone na podstawie materiałów Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i przedstawione na zbiorczym rysunku *Kierunków*,
- c) obowiązek wprowadzenia zapisów ochronnych względem tych obszarów przy sporządzaniu planów miejscowych, polegający na określeniu przedmiotu, strefy ochrony konserwatorskiej, zakresu oraz zasad ochrony,
- d) zakaz wprowadzania jakiegokolwiek zabudowy na terenie ponad stanowiskiem; zmiana zagospodarowania terenu lub prowadzenie robót budowlanych, w tym robót ziemnych na terenie, na którym stwierdzono występowanie stanowisk archeologicznych, dopuszczenie działalności, która mogłaby prowadzić do zniszczenia zabytków archeologicznych, dopuszczona jest w wyjątkowych sytuacjach, po przeprowadzeniu badań archeologicznych, na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

Przedmiotem ochrony są domniemane relikty archeologiczne (obiekty, warstwy i struktury podziemne) stanowiące ślady osadnictwa pradziejowego i historycznego, cmentarzyska, kurhany lub inne relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej człowieka.

W stosunku do wartościowych obiektów małej architektury – **zabytkowych kapliczek i krzyży przydrożnych, a także drewnianych rzeźb współczesnych artystów** – nieujętych w gminnej ewidencji zabytków ustala się:

- a) obowiązek wprowadzenia zapisów ochronnych względem tych obiektów przy sporządzaniu planów miejscowych, polegający na określeniu przedmiotu, zakresu oraz zasad ochrony,
- b) w przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym spowodowanym bliskością kapliczki bądź krzyża względem drogi, dopuszcza się ich przemieszczenie.

Ochrona i utrzymanie w należyтым stanie technicznym obiektów zabytkowych i kulturowych, w miarę upływu lat będzie coraz trudniejsze i to gmina będzie musiała przejmować te obiekty oraz dbać o ich należyte utrzymanie.

Jednocześnie, istniejące na terenie gminy dobra kultury w postaci zabytków i obszarów zabytkowych, zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków, zabytków archeologicznych, będą nabierały z biegiem lat wartości historycznych (niektóre z nich będą wpisane do rejestru zabytków), ale także ulegały dalszej degradacji technicznej, jeżeli nie podejmie się odpowiednich działań w celu utrzymania ich należytego stanu.

Rozwiązanie tego trudnego problemu będzie wymagało skoordynowania działań administracji rządowej i samorządowej.

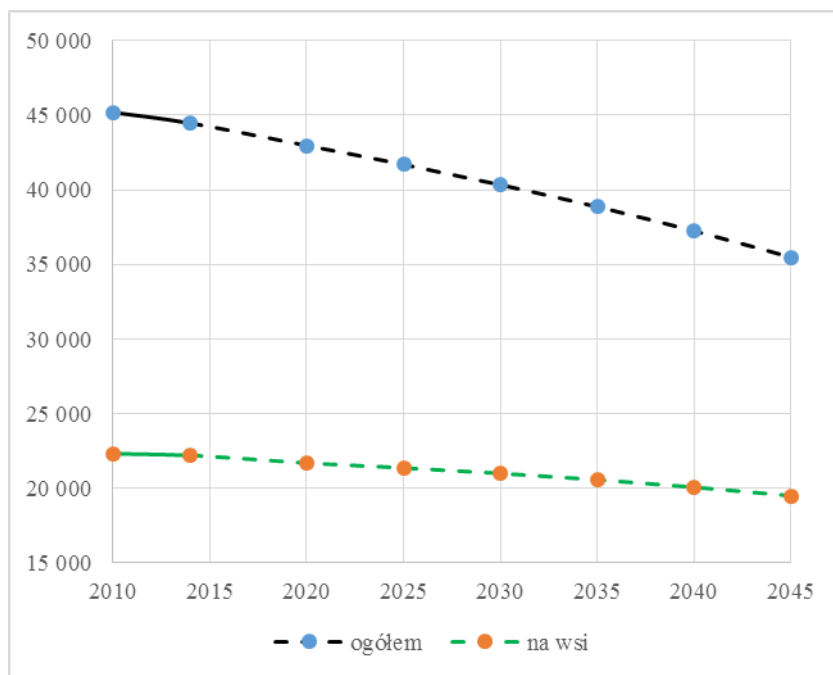
2.1.11. Zasady tworzenia nowych wartości kulturowych

- a) należy kultywować regionalne formy architektoniczne oraz tradycje materiałowe i konstrukcyjne,
- b) należy dążyć do indywidualizowania przestrzennych form zabudowy i zagospodarowania przestrzeni publicznych w dostosowaniu do otaczającej zabudowy i krajobrazu historyczno-kulturowo-przyrodniczego,
- c) wyżej wymienione działania należy wpisywać do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- d) należy stosować materiały, wystrój i kolorystykę obiektów budowlanych oraz zagospodarowanie i otoczenie terenów w nawiązaniu do tradycji lokalnych,
- e) należy wykorzystywać istniejące warunki przestrzenne do tworzenia akcentów i dominant w przestrzeni,
- f) należy dążyć do harmonizowania gabarytów zabudowy plombowej z gabarytami otaczającej zabudowy

2.2. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

2.2.1. Prognoza demograficzna

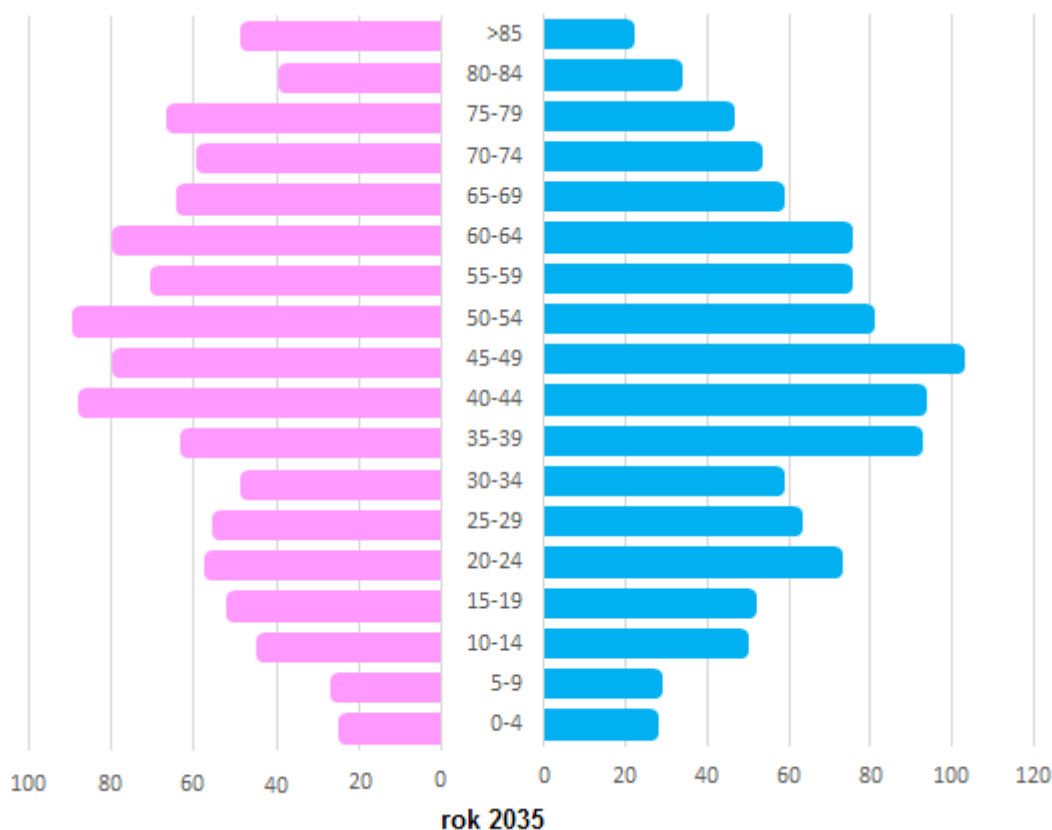
Prognoza demograficzna wykonywana jest przez Główny Urząd Statystyczny. Sporządzona została na podstawie przyjętych wariantów założeń prognostycznych, które były przedmiotem konsultacji szerokiego grona specjalistów reprezentujących środowisko naukowe. Zebrane uwagi pozwoliły na wybór scenariusza założeń uznanego za najlepiej określający prawdopodobny rozwój ludności Polski w perspektywie do 2050 r., przyjmując 2014 r. za rok bazowy. Badanie nie było wykonywane dla gmin, dane dostępne są natomiast dla poziomu powiatów.

Rys.20 prognoza ludności dla powiatu zambrowskiego
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dla powiatu zambrowskiego prognozowany jest stopniowy spadek liczby ludności z 44 455 w 2014 r. do 38 850 w 2035 r. i 35 471 w 2045 r. (spadek o ok. 20%). Jednocześnie tempo spadku nasila się z każdym pięcioleciem. Liczba ludności maleć będzie również na terenach wiejskich, jednak znacznie wolniej. Zakłada się, że w 2035 r. wiejskie gminy powiatu zamieszkiwać będzie 20 557 mieszkańców, a w 2045 r. – 19 478 (spadek o 12%). Dane takie mogą okazać się mylące z punktu widzenia samej gminy Kołaki Kościelne. Przypuszczać można, że pewna część ludności opuszczającej teren miejski migrować będzie na obszar wiejski gminy Zambrów poszukując tanich terenów budowlanych. Proces suburbanizacji będzie mniej intensywny niż w ośrodkach regionalnych takich jak Łomża, jednak wpłynie silnie na rozmieszczenie ludności w ujęciu powiatu. Kołaki Kościelne wydają się mniej atrakcyjne jako cel migracji wewnątrzpowiatowych. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że współczynnik feminizacji jest w gminie znacznie niższy niż w powiecie. Tym samym należy oczekiwać mniejszej liczby urodzeń, a co za tym idzie, szybszego spadku liczby ludności.

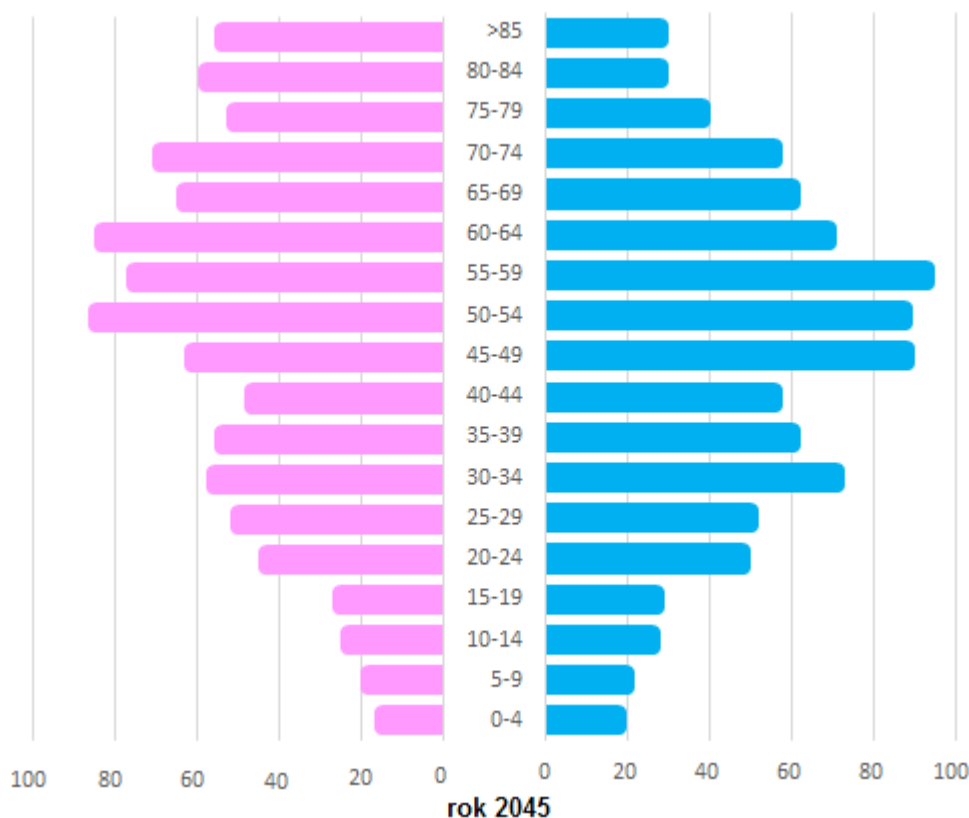
Gdyby przyjąć tempo ubytku ludności takie jak prognozowane przez GUS dla terenów wiejskich całego powiatu, liczba mieszkańców gminy wynosiłaby ok. **2 250** w roku 2035 i **2 125** w roku 2045. Jednakże są to najprawdopodobniej zbyt optymistyczne wartości. Z tego względu sporządzono uproszczony model prognozy demograficznej dla gminy, w którym wykorzystano dane o liczności grup wiekowych, tablice trwania życia oraz współczynniki dzietności GUS, a także prognozowane migracje ludności. Przy wariancie optymistycznym (w którym wskaźnik urodzeń i migracje utrzymywane są na obecnym poziomie) oszacowano, że liczba ludności gminy wynosić będzie ca **2 100** w 2035 r. i **1 900** w 2045 r.

Rys.21. Prognoza ludności dla powiatu zambrowskiego – rok 2035

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognoza do roku 2035 wskazuje na dalsze pogłębienie dysproporcji względem płci. Wśród ludności w wieku 10-49 lat wskaźnik feminizacji wynosić będzie zaledwie 80%. Natomiast kobiety w wieku 50 i więcej będą liczebnie dominować nad mężczyznami, co związane jest z ich średnią wyższą długością życia. Większa umieralność wśród mężczyzn tłumaczona jest generalnie cięższą fizyczną pracą, częstszymi wypadkami i słabszą dbałością o zdrowie. W badanym okresie prognozuje się również zwiększenie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym względem osób w wieku przedprodukcyjnym. W roku 2015 r. proporcje te wynosiły ok. 1:1. Na przestrzeni 20 kolejnych lat na 10 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadać będzie 15 osób w wieku poprodukcyjnym.

Rys.22. Prognoza ludności dla powiatu zambrowskiego – rok 2045

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sytuacja za kolejnych 10 lat będzie już bardzo trudna. Prognozuje się dalszy spadek urodzeń. Niemożliwe będzie utrzymanie zastępowalności pokoleń. Coraz liczniejsze roczniki wchodzić będą w wiek poprodukcyjny, a wskaźnik obciążenia demograficznego będzie stale rósł. Współczynnik feminizacji zbliży się do 100, jednak proporcje między mężczyznami a kobietami pozostaną silnie zaburzone w poszczególnych grupach wiekowych. W wieku 50 lat i mniej odczuwalny będzie ubytek kobiet. Natomiast w starszych rocznikach będzie ich znacznie więcej niż mężczyzn.

Ze względu na niewielką licznosc badanej próbki, dane te obarczone są dużą niepewnością. Należy również zwrócić uwagę, że prognoza opiera się na ekstrapolacji istniejących trendów i nie uwzględnia takich czynników jak nagłe zmiany koniunktury gospodarczej, bądź centralne decyzje dotyczące polityki prorodzinnej, które mogą w sposób wymierny wpłynąć na liczbę mieszkańców. Jednakże przedstawione szacunki umożliwiają pewien wgląd w sytuację gminy w przyszłości i pozwalają na podjęcie przygotowań.

Silny spadek liczby ludności pozwala stwierdzić, że wyznaczanie nowych terenów budowlanych w oddaleniu od istniejących zabudowań nie będzie konieczne, a co więcej, będzie wiązało się z regularnym i niepotrzebnym obciążeniem budżetu gminy (koszty utrzymania infrastruktury, utrzymania czystości itp.). Pewnym przemianom poddane zostanie rolnictwo. Przypuszczalnie zmniejszona zostanie liczba gospodarstw, a zwiększone zostaną ich powierzchnie. Należy oczekiwać również dalszego nasilenia mechanizacji. Może zajść potrzeba budowy placówki opieki geriatrycznej (w związku ze starzeniem się społeczeństwa i odpływem młodych). Rozważyć należy formy aktywizacji zawodowej kobiet, aby zahamować ich intensywny odpływ.

Wnioski wynikające z prognozy demograficznej:

- Sytuacja demograficzna gminy ulegnie najprawdopodobniej silnemu pogorszeniu.
- Negatywne procesy prognozowane dla województwa i powiatu nie ominą gminy. Co więcej, będą tu odczuwalne jeszcze silniej.
- Prognozuje się spadek liczby urodzeń, zwiększenie liczby ludności w wieku poprodukcyjnym i dalsze migracje, w których najsilniej odczuwalny będzie ubytek młodych kobiet.
- Prognozowane zmiany w liczności populacji będą musiały znaleźć odbicie w polityce gminy, w tym dotyczącej zagospodarowania i kierunków aktywizacji, a być może również obejmującej infrastrukturę opieki zdrowotnej.

2.2.2. Mieszkalnictwo

Uwzględniając prognozę demograficzną oraz założenie, że na 1000 mieszkańców powinno przypadać w perspektywie 330-350 mieszkań (obecnie 302) wynika, że w gminie w 2020 r. powinno być co najmniej 4500 mieszkań.

Oznacza to, że w okresie dwudziestolecia powinno przybyć 1000 mieszkań, nie licząc ubytków zasobów mieszkaniowych o najniższym standardzie technicznym.

Ocenia się zatem, że potrzeby w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych są rzędu 50-55 mieszkań lub domów jednorodzinnych budowanych rocznie. W latach ubiegłych (1998-2002) oddawano do użytku średnio w ciągu roku 37 mieszkań, czyli o 1/3 mniej w stosunku do przewidywanych potrzeb.

Główne zadania w zakresie mieszkalnictwa to:

- a) przygotowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową. W tym celu zakłada się możliwość realizacji budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego, głównie w strefie A1.
- b) utrzymanie, modernizacja i uzupełnienie zabudowy na terenach wyznaczonych w Studium na terenach TR i działkach plombowych, głównie w Kołakach Kościelnych,
- c) przejmowanie do zasobów komunalnych opuszczonych zasobów prywatnych,
- d) budowa i uzupełnienie infrastruktury komunalnej i technicznej na terenach zabudowy mieszkaniowej i przeznaczonych do zabudowy,
- e) opracowanie w miarę potrzeb planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego:
 - wyznaczających nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową uwzględniającą bieżące i jedno- lub dwuletnie wyprzedzenie zapotrzebowania na tereny budowlane i możliwości uzbrojenia terenu.

Tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową:

Pod zabudowę mieszkaniową przeznacza się tereny:

- istniejącego budownictwa mieszkaniowego różnego typu: wielorodzinnego, jednorodzinnego i zagrodowego, oznaczonego na rysunku Studium symbolami MW, MN i RM,
- tereny wyznaczone w trybie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w poszczególnych jednostkach osadniczych gminy pod zabudowę mieszkaniową lub bez planu, lub w drodze decyzji o warunkach zabudowy na terenach rozwojowych, oznaczonych symbolami TR.

Możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej przewidziana jest także na terenach przeznaczonych w planach miejscowych pod usługi i rzemiosło.

Ponadto, nowa zabudowa mieszkaniowa będzie mogła być realizowana na terenach przewidzianych do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wymienionych w pkt 1.8. części *Kierunki* niniejszego Studium.

Zabudowa zagrodowa może być realizowana zgodnie z zapotrzebowaniem rolników na terenach z dostępem do drogi publicznej wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jak też na terenach nie posiadających planu, z zachowaniem przepisów odrębnych. Zabudowa ta jest traktowana jako tereny rolne.

2.2.3. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

Do podstawowych czynników określających komfort życia jest dostęp do usług podstawowych w miejscu zamieszkania, poczucie bezpieczeństwa, możliwość wypoczynku i rekreacji. Działania, jakie powinna podejmować gmina koncentrować się będą w następujących sferach:

- edukacji,
- ochrony zdrowia i pomocy społecznej,
- rozwoju kultury fizycznej i sportu,
- kultury.

Podstawowym założeniem jest utrzymanie aktualnego wyposażenia gminy w istniejące obiekty i podnoszenie ich standardu. Z uwagi na przyjęte założenie utrzymania zabudowy w istniejących jednostkach osadniczych, nie zakłada się zwiększenia zapotrzebowania na większość obiektów infrastruktury.

Ogólne **kierunki rozwoju infrastruktury społecznej** to:

- dążenie do zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców na poziomie, który umożliwiają warunki finansowe gminy, bez niepotrzebnego pogłębiania istniejącego zadłużenia,
- dostosowanie bazy zasobów do prognozowanej sytuacji demograficznej w perspektywie roku 2035+,
- podnoszenie standardu świadczenia usług w istniejących placówkach.

Na podstawie analizy istniejącego stanu zasobów infrastruktury społecznej, ich obciążenia oraz prognozowanych zmian w strukturze demograficznej ustala się szczegółowe kierunki rozwoju infrastruktury:

- a) **oświaty** – utrzymanie istniejących placówek nauczania przedszkolnego i podstawowego, podnoszenie standardu nauczania m.in. poprzez utrzymanie istniejących etatów nauczycielskich i zmniejszenie liczności klas oraz stopniową poprawę wyposażenia. W związku z centralnymi reformami systemu oświaty likwidacji ulegnie gimnazjum w zespole szkół w Kołakach Kościelnych. Z uwagi na trudną sytuację finansową gminy i bliskość Zambrowa, otworzenie placówki nauczania ponadpodstawowego wydaje się bezzasadne.
- b) **ochrony zdrowia** – poprawa jakości usług świadczonych przez istniejący zakład w Kołakach Kościelnych, ukierunkowanie na opiekę geriatryczną, propagowanie tzw. zdrowego stylu życia, zachęcanie do regularnych badań lekarskich – wczesna diagnostyka, stwarzanie korzystnych warunków do funkcjonowania prywatnych punktów aptecznych i opieki weterynaryjnej.
- c) **opieki społecznej** – utrzymanie istniejącego ośrodka, realizacja zadań wynikających z gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, aktywizacja bezrobotnych.
- d) **kultury, sportu i rekreacji** – utrzymanie świetlic wiejskich i doposażenie ich w urządzenia rekreacyjne, organizacja wydarzeń kulturalnych skupiających mieszkańców i budujących poczucie tożsamości, utrzymanie biblioteki gminnej i popularyzacja czytelnictwa, realizacja urządzeń sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Kołaki Kościelne i poprawa jakości boisk przy zespole szkół.

- e) **bezpieczeństwa publicznego** – wspieranie funkcjonowania i doposażanie istniejących remiz strażackich OSP.

Nie ustala się celowych wskaźników ilości placówek w przeliczeniu na liczbę mieszkańców – z uwagi na prognozowany spadek liczby ludności, zaproponowane współczynniki będą z czasem ulegać poprawie, co nie będzie jednak świadczyć o polepszeniu dostępności do zasobów infrastruktury społecznej.

2.2.4. Usługi publiczne ponadpodstawowe

Obsługa ludności na poziomie ponadpodstawowym w zakresie:

- szkolnictwa wyższego,
- lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego,
- kultury i sportu kwalifikowanego,
- specjalistycznego handlu i rzemiosła,
- administracji, sądownictwa, obsługi finansowej i innych

realizowana będzie w Zambrowie i Białymstoku. W zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego ludność gminy obsługiwać będzie głównie Zambrów i Białystok oraz, w mniejszym stopniu, Wysokie Mazowieckie.

W Studium tworzy się także warunki do rozwoju na terenie gminy urządzeń obsługi o charakterze ponadpodstawowym. W tym celu zakłada się rozwój urządzeń:

- turystyki, wypoczynku i obsługi komunikacji wzdłuż drogi krajowej S8,
- zabudowy lotniskowej,
- agroturystyki we wsiach całej gminy,
- trasy ścieżek rowerowych oraz szlaków turystyki pieszej i motorowej.

Możliwe są także przekształcenia istniejących obiektów usługowych na inne usługi, a także obiektów mieszkalnych na cele usługowe i rzemiosła nieuciążliwego.

Dopuszcza się możliwość tworzenia zabudowy lotniskowej poprzez przekształcenie zabudowy zagrodowej na ten cel. Postępujący proces starzenia się ludności wiejskiej uzasadnia potrzebę utworzenia na terenie gminy domu pomocy społecznej dla osób starszych. Na ten cel można adaptować, np. budynek jednej ze szkół podstawowych, których sieć, w związku z przewidywanym spadkiem liczby dzieci, może być w przyszłości zreformowana.

Dla realizacji zamierzeń rozwoju urządzeń o charakterze usługowym należy opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego właściwych obszarów.

2.2.5. Tereny przeznaczone pod usługi

Utrzymuje się tereny z istniejącymi usługami przedstawionymi w *Uwarunkowaniach*.

Przeznacza się także tereny przewidziane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w gminie, do rozwoju nowych urządzeń i obiektów usługowych (z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej na niektórych terenach) do realizacji w okresie perspektywicznym w poszczególnych jednostkach osadniczych.

Dopuszcza się możliwość dokonywania różnego rodzaju przekształceń funkcji w/w terenów, uzupełnienia zabudowy, a także zmianę funkcji na funkcje mieszkaniowe lub produkcyjno-usługowe wszędzie tam, gdzie nie stwarza to uciążliwości dla otaczającej zabudowy mieszkaniowej i środowiska przyrodniczego.

Głównymi obszarami do lokalizacji nowych usług, rzemiosła i przemysłu będą tereny przewidziane do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – zgodnie z pkt 1.8. części *Kierunków*.

Ponadto zakłada się możliwość rozwoju usług w zakresie komunikacji, handlu, gastronomii, obsługi ruchu turystycznego przy ciągu drogi krajowej S8, oraz dróg powiatowych.

Zmiana funkcji terenów usługowych przez lokalizację nowych usług wymaga wyznaczenia terenów w trybie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

2.3. Kierunki i zasady rozwoju gospodarczego

2.3.1. Tworzenie ogólnych warunków do wykorzystania szans wielofunkcyjnego rozwoju gminy

Zdecydowaną większość obszaru gminy stanowią pola uprawne i lasy, kształtujące produkcję związaną z wykorzystaniem zasobów przyrody. Jednakże od lat obserwuje się spadek ogólnej powierzchni zasiewów i wzrost powierzchni odłogów i ugorów. Następstwem tego jest migracja do miast lub poszukiwanie przez mieszkańców wsi dodatkowych i alternatywnych źródeł dochodów w miejscu zamieszkania.

Kierunek rozwoju obszarów wiejskich (wynikający także z polityki strukturalnej i regionalnej Unii Europejskiej) powinien zatem uwzględnić wielofunkcyjny rozwój wsi, mający na celu umożliwienie rolnikom poprawy sytuacji dochodowej poprzez pozarolnicze formy aktywności gospodarczej. Polityka ta na pierwszy plan wysuwa nie produkcyjne lecz ogólnospołeczne funkcje rolnictwa, zakłada większą równowagę między celami produkcyjnymi, socjalnymi i ochroną środowiska naturalnego.

Oznacza to, że dotychczasowa funkcja rolnicza musi być uzupełniona i wzmocniona m.in. rozwojem agroturystyki, rzemiosła i przetwórstwa rolno-spożywczego. Należy podkreślić, że funkcje rolnicze nadal będą funkcjami dominującymi i modernizacja rolnictwa będzie podstawowym warunkiem unowocześnienia gospodarki całej gminy.

Obecnie sytuację społeczno-gospodarczą gminy kształtują następujące sfery problemów, które należy w pierwszej kolejności uwzględnić w lokalnej strategii rozwoju:

- bezrobocie jawne, wynikające z upadku firm oraz bezrobocie ukryte, będące efektem rozdrobnienia gospodarstw rolnych i nadmiaru ludzi w wieku produkcyjnym, zatrzymanych na wsi wskutek recesji gospodarczej,
- brak rozwiniętej infrastruktury technicznej, a szczególnie sieci kanalizacyjnej, telefonicznej i gazowej,
- słaby rozwój prywatnej przedsiębiorczości i chylące się ku upadkowi instytucje spółdzielcze,
- brak źródeł kapitału, który mógłby ułatwić i rozwinąć działalność istniejących zakładów oraz pobudzić aktywność mieszkańców do podejmowania działalności gospodarczej w sektorze małych przedsiębiorstw,
- stosunkowo słaba edukacja społeczeństwa i oznaki dezintegracji społecznej,
- trudności rolników w efektywnym prowadzeniu gospodarstw, wynikające z uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Prowadzenie gospodarki rolnej i podejmowanie działalności pozarolniczej wymaga racjonalnego wykorzystania przestrzeni geograficzno-przyrodniczej, a wraz z tym zapewnienia ładu przestrzennego i harmonii układów przestrzennych.

W związku z tym, proces gospodarowania przestrzenią powinien prowadzić do:

- zapobiegania ekstensyfikacji obszarów gospodarki rolnej i leśnej,
- optymalnego wykorzystania potencjału przyrodniczego, w tym ziemi użytkowanej rolniczo,

- ochrony środowiska przyrodniczego, w tym także użytków rolnych.

Przedstawione kierunki działań są podstawowymi elementami uwzględnianymi przy zagospodarowywaniu obszarów wiejskich we wszystkich krajach Unii Europejskiej,

Z uwagi na dotychczasowy charakter gminy, dominującym sektorem w perspektywie 2035+ pozostawać będzie rolnictwo. Jednakże ożywianie gospodarcze wymagać będzie zwiększenia roli przemysłu i usług. Rolą gminy w obszarze planowania przestrzennego jest wskazanie terenów, na których może być prowadzona pozarolnicza działalność zarobkowa.

2.3.2. Kierunki rozwoju usług i przemysłu oraz terenów zabudowy usługowo-produkcyjno-składowej

Usługi, produkcja i rzemiosło powinny się rozwijać w gminie w oparciu o następujące przesłanki:

- istniejące zakłady przetwórcze i warsztaty rzemieślnicze (wyszczególnione w I części Studium), utrzymane do dalszego funkcjonowania i rozwoju,
- aktywność gospodarczą mieszkańców,
- niewykorzystany w pełni istniejący majątek produkcyjny,
- tworzenie warunków terenowych dla rozwoju inwestycji,
- znaczącą bazę surowców rolnych,
- istniejące złoża surowców mineralnych.

W polityce przestrzennej gminy należy sprzyjać dalszemu rozwojowi działalności gospodarczej. Działające dzisiaj podmioty gospodarcze powinny być sprawnie obsługiwane i ze strony władz samorządowych mieć sprzyjający klimat do dalszego rozwoju swoich przedsiębiorstw.

Spośród wielu gminnych instrumentów stymulujących rozwój przedsiębiorczości lokalnej wymienić należy przede wszystkim:

- instrumenty oddziaływania ekonomiczno-rynkowego z grupą narzędzi polityki dochodowej (różne stawki podatków i opłat lokalnych, zwolnienia, umorzenia, odroczenia terminów płatności, itp.),
- instrumenty pobudzenia infrastrukturalnego polegające na rozbudowie infrastruktury drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, unieszkodliwienia odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną itp.

Jako narzędzia stymulowania rozwoju należy traktować m.in. takie działania jak: korzystny dla podmiotów gospodarczych przebieg sieci urządzeń infrastrukturalnych, współfinansowanie inwestycji przez gminę i podmioty gospodarcze lub pozafinansowe wspieranie inwestycji.

Ponadto, funkcje gospodarcze pełnić będą także tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i usługowo-rzemieślniczą, na których dopuszcza się ich funkcjonowanie w postaci nieuciążliwych usług, rzemiosła i produkcji.

W Studium zakłada się dalsze utrzymywanie przeznaczenia tych terenów z możliwością zmiany funkcji poprzez opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zakłada się również możliwość rozwoju przemysłu związanego z przetwórstwem rolno – spożywczym np. na bazie produkcji zbóż lub produkcji mięsa. Szansą dla rolnictwa i przetwórstwa rolno-przemysłowego może być uruchomienie produkcji paliw ekologicznych.

Funkcje produkcyjno-usługowe i rzemieślnicze będą także uwzględnione w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego, które gmina zamierza opracować.

a) kierunki rozwoju usług

Dominacja rolnictwa pozwala zakładać, że na utrzymanie na rynku większą szansę mieć będą podmioty związane z obsługą rolnictwa, doradztwem, handlem oraz obsługą i naprawą maszyn. W gminie istnieje nisza w obszarze podmiotów świadczących usługi turystyczne (hotele, pokoje gościnne, agroturystyka), jednakże ich opłacalność nie jest pewna.

Aktywizacja tego sektora może potrzebować wsparcia zewnętrznego, jednak w przeciwieństwie do produkcji nie zawsze wymaga wysokich nakładów na środki i przedmioty pracy, a w części przypadków może być realizowana w zabudowie wielofunkcyjnej wsi lub mieszkaniowej.

Działalność usługowa prowadzona będzie na terenach przedstawionych na rysunku *Kierunki*, oznaczonych symbolami:

- **U – tereny usługowe** – przy czym w pierwszej kolejności zakłada się zwiększenie efektywności wykorzystania rezerw terenowych poprzez intensyfikację zabudowy; ponadto realizowane będzie miejsce obsługi podróżnych przy drodze krajowej S8,
- **MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej** – na których dopuszcza się realizację nieuciążliwej zabudowy usługowej w formie wolnostojących obiektów, wprowadzenie funkcji usługowych do obiektów mieszkaniowych, a także prowadzenie nieuciążliwej działalności rzemieślniczej,
- **PP – tereny aktywizacji gospodarczej** – na których dopuszcza się wprowadzenie funkcji usługowej i produkcyjnej.

Dla wyżej wymienionych terenów obowiązują kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów.

b) kierunki rozwoju przemysłu

Największe uzasadnienie rynkowe będzie miał rozwój przemysłu odbierającego płody rolne, czyli przemysł rolno-spożywczy. Z uwagi na duże uciążliwości zakładów tego typu – hałas, zapylenie, odory – rozwój tej funkcji ograniczony będzie do ściśle wydzielonych obszarów, niekolizyjnych z miejscami zamieszkania ludności. Przyjęcie takiego rozwiązania pozwoli na uniknięcie konfliktów społecznych w przyszłości, zwłaszcza w związku z emisją niepożądanych substancji zapachowych.

Lokalizacja obiektów produkcyjnych ograniczona jest jedynie do terenów oznaczonych symbolem **PP**, **PUE**, **PE** oraz **TR** przedstawionych na rysunku *Kierunki*, na których zagospodarowanie obejmować będzie budynki i hale produkcyjne, składy, magazyny, hurtownie, zakłady przetwórcze i remontowe. Dla terenów tych dopuszcza się uzupełnienie o komercyjną funkcję usługową – w postaci wolnostojących obiektów lub poprzez wprowadzenie funkcji usługowej do budynków przemysłowych i magazynowych.

Na terenie gminy nie przewiduje się ustanowienia stref przemysłowych w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska. Tym samym działalność prowadzona w obiektach produkcyjnych, istniejących i planowanych, bez względu na lokalizację, nie może powodować przekroczeń standardów jakości środowiska w zakresie dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu i dopuszczalnych poziomów hałasu oraz wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu, określonych w przepisach odrębnych.

Dla terenów zabudowy produkcyjnej obowiązują kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów.

Na obszarze gminy wyznacza się tereny oznaczone:

- 1) symbolami **PE** z przeznaczeniem pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (z wyjątkiem elektrowni wiatrowych), a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, obejmując następujące działki nr geodezyjne:
 - a) w obrębie wsi Kołaki Kościelne działki nr: 61, 62, 63, 64,

- b) w obrębie wsi Łętowo-Dąb działki nr : 85/2, 86/2, 87/2, 88/2;
 - c) w obrębie wsi Kossaki Borowe działki nr 17/2, 15/2, 16, 14/5, 14/7, 18/1, 18/2, 18/3, 18/4, 18/5, 18/6, 18/7, 18/8, 18/9, 18/10, 18/11, 18/12, 18/13, 18/15, 18/16;
- 2) tereny oznaczone symbolem **PUE** z przeznaczeniem pod zabudowę obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, usługową oraz lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (z wyjątkiem elektrowni wiatrowych), a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, obejmując następujące działki nr geodezyjne:
- a) w obrębie wsi Gosie Małe działki nr: 182, 183, 120/2, 141, 189, 122, 121/1, 121/2, 123, 126, 125, 124, 188,
 - b) w obrębie wsi Zanie-Leśnica działki nr: 5/22, 19/6, 20/8, 27/2, 28/2,
 - c) w obrębach wsi Gosie Małe działki nr: 47/2, 48/2, 49/4, 43/2, 30/2, 35/2, 37/2, 187/2;
 - d) w obrębie wsi Czachy-Kołaki działki nr: 143/2, 465, 466/2, 466/4, 467/2, 467/4 , 21/2, 102, 104;

Dopuszcza się lokalizację biogazowni na terenach:

- a) w obrębie wsi Gosie Małe na działkach nr geodezyjne: 182, 183, 120/2, 141, 189, 122, 121/1, 121/2, 123, 126, 125, 124, 188,
- b) w obrębie wsi Zanie-Leśnica na działkach nr geodezyjne: 5/22, 19/6, 20/8, 27/2, 28/2.

2.3.3. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

2.3.3.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy jest użytkowana przez stosunkowo dużą liczbę gospodarstw indywidualnych, przy czym oznacza to nie tylko rozdrobnienie własności, ale również powstawanie tzw. „szachownicy gruntów”, obniżające efektywność gospodarowania na rozsianych działkach.

Przekształcenie w strukturze obszarowej gospodarstw jest procesem długotrwałym, którego tempo ukształtują w znacznej mierze czynniki zewnętrzne, oddziałujące na przepływ ludności do działalności pozarolniczej oraz opłacalność produkcji rolnej.

Długookresowe trendy w zakresie poprawy struktury obszarowej gospodarstw w Polsce do roku 2020 określają następujące wyznaczniki:

- zmniejszenie się ogólnej liczby gospodarstw o 20-25% i wzrost obszaru przeciętnego gospodarstwa indywidualnego,
- ponad dwukrotny wzrost liczby gospodarstw większych (powyżej 15 ha), które są sprawniejsze i bardziej efektywne niż jednostki małe,
- stabilizacja udziału jednostek najmniejszych (1-2 ha), które utracą charakter gospodarstw rolnych i staną się działkami przydomowymi dla rodzin o nierolniczych źródłach utrzymania,
- zmniejszenie się liczby i odsetka gospodarstw małych i średnich (2-10 ha).

Poprawa struktury agrarnej i wyposażenia w maszyny i urządzenia gospodarstw rolnych umożliwi zmniejszenie zatrudnienia rolniczego oraz spadek liczby i odsetka ludności utrzymującej się z prowadzenia gospodarstw rolnych.

Tworzenie warunków do intensywnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej i majątku produkcyjnego rolnictwa powinno polegać na:

- a) wspieraniu procesu wzrostu powierzchni gospodarstw rolnych poprzez:
 - zbywanie gruntów rolnych skarbu państwa,
 - prowadzeniu scaleń i wymianę gruntów,
 - popieranie rozwoju usług w zakresie obsługi rolnictwa,
 - wspieranie procesu rozwoju dużych gospodarstw rolnych,
- b) poprawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej przez:
 - dalszą regulację stosunków wodnych (melioracje, drenaż),
 - zwiększenie udziału nawożenia naturalnego,
 - ochronę kompleksów wartościowych gruntów przed przeznaczeniem na cele nierolnicze,
 - zalesianie gruntów marginalnych dla produkcji rolniczej,
- c) popieranie rozwoju otoczenia rolnictwa w zakresie mechanizacji prac rolnych, zaopatrzenia w środki produkcji, zbytu surowców, przetwórstwa rolniczego i obsługi weterynaryjnej oraz agroturystyki,
- d) podnoszenie poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania ludności rolniczej poprzez:
 - rozwój we wsiach wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej,
 - utrzymanie istniejących urządzeń obsługi ludności i podnoszenie ich standardu technicznego i cywilizacyjnego,
 - tworzenie warunków do powstania nowych obiektów i urządzeń usługowych,
 - poprawę stanu dróg, zarówno o znaczeniu ponadgminnym jak też dróg gminnych i polnych.

W okresie perspektywicznym rolnictwo gminy w coraz większym stopniu oparte będzie o zintegrowane i ekologiczne formy gospodarowania.

Gospodarowanie gruntami rolnymi, zgodnie z potrzebami ochrony środowiska odbywać się będzie poprzez:

- preferowanie rolnictwa ekologicznego na terenach posiadających najkorzystniejsze warunki do produkcji tzw. „zdrowej” żywności,
- zmianę sposobu użytkowania terenów niekorzystnych dla rolnictwa, w tym zalesianie gruntów rolnych po opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub na podstawie przepisów szczególnych,
- systematyczne eliminowanie chemicznych środków ochrony roślin, zwłaszcza na terenach narażonych na skażenie wód,
- stopniowe ograniczenie stosowania nawozów mineralnych na rzecz nawożenia organicznego,
- unikanie koncentracji nadmiernej hodowli oraz upowszechnienia jej w wielofunkcyjnych gospodarstwach rolnych,
- upowszechnienie samowystarczalności paszowej gospodarstw rolnych,
- upowszechnienie korzystania z energii produkowanej ze źródeł odnawialnych, przede wszystkim dotyczące produkcji energii cieplnej z biomasy,
- wspieranie rozwoju działów specjalnych rolnictwa, np. sadownictwa, pszczelarstwa, hodowli zwierząt futerkowych itp.

Zdecydowana większość terenów gminy podporządkowana jest działalności rolniczej, która w najbliższych latach pozostanie dominującym sektorem gospodarki. Kluczowa rola rolnictwa wymaga podjęcia działań zabezpieczających przestrzeń produkcyjną strategiczną dla produkcji żywności poprzez:

- zakaz przeznaczania kompleksów klas bonitacyjnych III i IVa o uregulowanych stosunkach wodnych na cele nierolnicze,

- utrzymanie w przeznaczeniu rolniczym gruntów ornych wykorzystywanych pod uprawy oraz łąk i pastwisk wykorzystywanych do hodowli bydła,
- przeprowadzanie procesów scaleń i wymian gruntów, pod kątem:
 - poprawy rozłogów gruntów gospodarstw rolnych i tworzenia warunków koncentracji rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - uzyskiwania zwartych powierzchniowo kompleksów gruntów porolnych i marginalnych,
- zakaz lokalizacji obiektów budowlanych niezwiązanych z gospodarką rolną na terenach oznaczonych symbolem **R** (z wyjątkiem inwestycji celu publicznego),
- regulacje stosunków wodnych na obszarach rolniczych poza siecią ekologiczną, dla stworzenia optymalnych warunków hydrologicznych produkcji rolniczej, w tym modernizację istniejących systemów regulacyjnych,
- dopuszczenie realizacji obiektów małej retencji,
- eliminację zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza poprzez sukcesywny rozwój systemów infrastruktury technicznej i jej modernizację – w szczególności energetycznej, gazowej i kanalizacyjnej,
- promocję rolnictwa ekologicznego,
- ograniczanie lokalizacji obiektów inwentarskich w systemie bezściółkowym ze względu na ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych,
- tworzenie systemu zadrzewień i zakrzewień jako elementu zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, chroniącego przed erozją wietrzną i wodną, wzbogacającego tradycyjny uprawowy krajobraz rolniczy,
- promowanie rolnictwa służącego ochronie różnorodności gatunkowej (ochrona zasobów genowych zwierząt gospodarskich),
- dopuszczenie realizacji ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych.

2.3.3.2. Tereny leśne

Leśnictwo, podobnie jak dotychczas, nie będzie miało w przyszłości większego znaczenia w gospodarce gminy. Niemniej lasy, głównie prywatne, będą wykorzystywane zgodnie z dotychczasowymi tendencjami tj. poprzez pozyskanie i przeróbkę drewna, zwłaszcza na własne potrzeby rolników.

Do głównych kierunków rozwoju gospodarki leśnej zaliczyć należy:

- a) produkcję surowca drzewnego o zróżnicowanej jakości z przeznaczeniem na wewnętrzne potrzeby gminy i najbliższej okolicy.
- b) Ważnym użytkownikiem wewnętrznym może być rozwijane budownictwo rekreacyjne, w tym letniskowe. Może to spowodować rozwój lokalnego przemysłu tartaczego oraz wzrost zatrudnienia w sektorze pozyskiwania i przerobu drewna.
- c) prowadzenie akcji zalesień gruntów marginalnych stwarzając w ten sposób większy popyt na siłę roboczą, a równocześnie źródło dochodów dla gospodarstw rolnych, po opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub na podstawie przepisów szczególnych,
- d) rozwój zbieractwa runa leśnego na cele konsumpcyjne i rynkowe, stanowiąc przy tym dodatkowe źródło dochodów dla części mieszkańców,
- e) proekologiczny kierunek gospodarki na terenach leśnych, polegający na:
 - ochronie bioróżnorodności, naturalnych kierunkach hodowli lasów z zachowaniem zgodności siedliskowej,
 - przeciwdziałaniu monokulturze upraw leśnych,
 - zwiększaniu odporności biologicznej poprzez wprowadzanie wielogatunkowości drzew oraz zapobieganiu masowemu pojawianiu się szkodników.

Dopuszcza się również przeznaczanie lasów na inne cele, w tym rolne, na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ponad 25% powierzchni gminy pokryte jest lasami, z czego większość wykorzystywana jest gospodarczo. Zasady gospodarki określają Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Łomża oraz – w stosunku do lasów prywatnych – uproszczony plan urządzenia lasu.

Na terenach tych należy dążyć do zakazu bądź ograniczenia:

- zmniejszania powierzchni leśnej na cele nieleśne
- wprowadzania zabudowy z wyjątkiem urządzeń związanych z gospodarką leśną z dopuszczeniem przystosowania terenów leśnych do potrzeb rekreacyjnych,
- realizacji przebiegu urządzeń liniowych z zakresu infrastruktury technicznej wymagających znacznej przecinki drzew,
- naruszania naturalnej rzeźby terenu,
- lokalizacji składowisk odpadów.

Jednocześnie ustala się:

- wprowadzenie zalesień na terenach przeznaczonych do zalesienia – o niskiej przydatności rolniczej,
- wprowadzanie leśnej zieleni izolacyjnej pomiędzy terenami o kolizyjnym zagospodarowaniu,
- regenerację drzewostanów zdewastowanych i zaniedbanych w lasach prywatnych,
- rozwój wodochronnych, glebochronnych i klimatotwórczych funkcji lasów,
- przystosowanie lasów do spełniania funkcji rekreacyjnej – ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne i edukacyjne, wprowadzenie urządzeń rekreacyjnych i małej architektury,
- świadome kształtowanie prawidłowej granicy polno-leśnej (tzw. strefy ekotonowej) – wyprzedzające planowanie, dobór odpowiednich gatunków – chroniącej drzewostan przed wiatrem, nadmiernym nasłonecznieniem i gwałtownymi zmianami temperatury, a także pełniącej funkcje przeciwpożarowe.

2.3.4. Kierunki zagospodarowania obszarów wypoczynkowych

Walory środowiska przyrodniczego gminy, w szczególności takie jak: rzeka Dąb, stosunkowo czyste środowisko, znaczna ilość gruntów niezagospodarowanych, stwarzają pewne możliwości rozwoju rekreacji jako istotnego czynnika rozwoju gospodarczego gminy i wzbogacania jej budżetu.

W gminie Kołaki Kościelne powinny być rozwijane następujące formy turystyki i wypoczynku o zasięgu regionalnym i lokalnym:

- a) wypoczynek pobytowy całoroczny w zespołach rekreacyjnych,
- b) wypoczynek pobytowy i sobotnio-niedzielny w zabudowie letniskowej
- c) wypoczynek specjalistyczny (myślistwo, wędkarstwo, jeździectwo),
- d) turystyka piesza, motorowa i rowerowa,
- e) agroturystyka.

Dopuszcza się opracowanie planów miejscowych dla terenów rekreacyjno-wypoczynkowych.

2.4. Kierunki i zasady rozwoju systemu komunikacji

Gmina Kołaki Kościelne obsługiwana będzie siecią drogową, linią kolejową i liniami autobusowymi.

2.4.1. Sieć drogowa

Sieć drogową stanowić będą: droga krajowa ekspresowa, drogi powiatowe i drogi gminne.

2.4.1.1. Droga krajowa S8

- 1) Ekspresowa droga krajowa S8 Wrocław /Psie Pole/ – Kępno – Sieradz – A1(Łódź) ¹⁾ A1/ Piotrków Trybunalski/ – Rawa Mazowiecka – Warszawa – Ostrów Mazowiecka – granica województwa – Zambrów – Choroszcz (S19) rozbudowana do parametrów klasy S jako droga dwujezdniowa 2x2 o dwóch pasach ruchu w dwóch kierunkach, z rezerwą terenu umożliwiającą w przyszłości, przy wzroście ruchu, rozbudowę do przekroju 2x3, dostosowana do nośności 11,5T/oś.
- 2) Dostępność do drogi ekspresowej w gminie Kołaki Kościelne odbywać się będzie poprzez węzeł „Gosie”. Obsługa ruchu lokalnego całkowicie przejęta będzie przez drogi: zbiorczą, dojazdowe oraz istniejący odcinek drogi S8 w sąsiedztwie wiaduktu nad torami kolejowymi, gdzie droga ekspresowa przebiega po nowej trasie. Droga zbiorcza biegnąca wzdłuż drogi ekspresowej łączy bezpośrednio lub pośrednio wszystkie drogi powiatowe i gminne krzyżujące się dotychczas z drogą krajową nr 8. Po drodze zbiorczej odbywał się będzie także ruch komunikacji zbiorowej.
- 3) Prognoza ruchu sporządzona dla potrzeb rozbudowy drogi krajowej S8 na odcinku od obwodnicy Wiśniewa za obwodnicę Mężenina, na 1 odc. (gmina Kołaki Kościelne) przedstawia się następująco: w 2020 r. – 11213 p/d, a p/h na 1 pas – 467, w 2035 r. – 15556 p/d, a p/h na 1 pas – 648. Rozbudowa drogi do parametrów klasy S zapewni bezpieczeństwo, przepustowość i swobodę ruchu.
- 4) Miejscami Obsługi Podróżnych w gminie Kołaki Kościelne będą MOP II „Gosie” i MOP III „Kossaki”.

MOP II „Gosie” będzie zlokalizowany po lewej stronie S8 i będzie wykorzystywany przez pojazdy jadące w kierunku Warszawy. Wjazd na MOP zlokalizowany będzie w km 590+000, a wyjazd w km 589+850. Na terenie MOP zaprojektowano 49 stanowisk postojowych dla samochodów osobowych, w tym 11 stanowisk dla osób niepełnosprawnych i dla rodzin z dziećmi, oraz 3 stanowiska dla pojazdów osobowych z przyczepami. Dla samochodów ciężarowych przewidziano 19 stanowisk, a dla autobusów 3 stanowiska postojowe. Do obsługi uczestników ruchu zaadaptowane będą istniejące obiekty gastronomiczno-handlowe wraz ze stacją paliw.

MOP III „Kossaki” zlokalizowany będzie po prawej stronie S8 i będzie wykorzystywany przez pojazdy jadące w kierunku Białegostoku. Wjazd na MOP zlokalizowany będzie w km 593+150, a wyjazd w km 593+650. Na obszarze MOP zaprojektowano: 81 stanowisk postojowych dla samochodów osobowych, w tym 18 stanowisk dla osób niepełnosprawnych i dla rodzin z dziećmi, oraz 4 stanowiska postojowe dla pojazdów osobowych z przyczepami. Dla samochodów ciężarowych przewidziano 20 stanowisk, a dla autobusów 3 stanowiska postojowe. Na terenie MOP budynki obsługi będą nowobudowane wraz z zapewnieniem dodatkowej rezerwy terenu pod stację paliw.

Na terenach obu MOP zaprojektowano także miejsca do wypoczynku podróżnych oraz wyposażono je w oddzielne stanowiska postojowe do ważenia pojazdów, wykorzystywane przez Państwową Inspekcję Transportu Drogowego oraz zatoki do zrzutu nieczystości z autobusów. Ponadto na tych obszarach MOP wyznaczono po 2

stanowiska postojowe dla samochodów ciężarowych przewożących ładunki niebezpieczne. Stanowiska te wyposażone będą w szczelną nawierzchnię z betonu cementowego oraz niezależny system odwodnienia zakończony szczelnym zbiornikiem. Takie wyposażenie zabezpiecza przed przedostawaniem się substancji niebezpiecznych do środowiska. Dla tych stanowisk postojowych wyznaczono strefę bezpieczeństwa o szerokości nie mniejszej niż 30 m. W strefie tej nie wolno lokalizować budynków, miejsc parkingowych lub innych urządzeń przeznaczonych dla uczestników ruchu.

- 5) Parametry techniczne i użytkowe drogi przyjęto zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

- 6) Obiekty budowlane przy drodze ekspresowej powinny być usytuowane w odległości co najmniej 40 m od zewnętrznej krawędzi jezdni.

Przy zabudowie mieszkaniowej w miejscach o stwierdzonych przekroczeniach norm hałasu wybudowane będą ekrany akustyczne, te miejsca w gminie Kołaki Kościelne to: km 588+400 ÷ km 588+900, strona prawa drogi, dł. 500 m, wys. 4m oraz km 590+900 ÷ km 591+290, strona prawa drogi, dł. 390 m, wys. 4 m.

Ponadto należy liczyć się z maksymalnym zasięgiem oddziaływania hałasu bez ekranów w metrach od osi drogi: w 2020 r. pora dzienna – 64 m, pora nocna – 134 m, a w 2035 r. pora dzienna – 80 m, pora nocna – 155 m.

- 7) Obiekty inżynierskie.

Obiekty inżynierskie wybudowane będą:

- km 586+880 w ciągu drogi S8 i drogi zbiorczej dla migracji zwierząt i w ciągu cieku,
- km 587+600 przejście dla zwierząt nad drogą S8 i drogami: zbiorczą i dojazdową,
- km 589+507 w ciągu dróg powiatowych 1938B i 1984B nad drogą S8 / węzeł „Gosie”,
- km 590+990 nad torami kolejowymi i drogą 1988B oraz migracja zwierząt,
- km 592+520 połączenie między drogami zbiorczą i dojazdową oraz przejście dla zwierząt pod drogą S8.

Ponadto dla usprawnienia spływu wód wybudowane będą przepusty pod drogami.

- 8) Ustalić właściwe parametry drogi w ustaleniach planów miejscowych, łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z decyzji środowiskowej.

2.4.1.2. Drogi powiatowe

- 1) Bardzo ważną funkcją w obsłudze ruchu na obszarze gminy i w powiązaniu z siedzibą powiatu w Zambrowie i z sąsiednimi gminami stanowić będą drogi powiatowe wymienione w pkt 9.1 podpunkt 2 *Uwarunkowań*.
- 2) Parametry techniczne i użytkowe dróg powiatowych przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.
- 3) Obiekty budowlane przy drogach powiatowych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni co najmniej:
 - na terenie zabudowy wsi – 8 m,
 - poza terenem zabudowy – 20 m.
- 4) na etapie przebudowy drogi, z uwzględnieniem właściwej prognozy ruchu, należy ustalić zasady i warunki realizacji zabudowy wymagającej ochrony w ich otoczeniu oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami komunikacyjnymi.
- 5) Uwzględnić właściwe parametry dróg w ustaleniach planów miejscowych, łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z decyzji środowiskowych.

- 6) Wprowadzić urządzenia zabezpieczające w miejscach największych możliwości powstania kolizji na drodze z ruchem lokalnym, pieszym i rowerowym.
- 7) Wykonać zabezpieczenie istniejącej i projektowanej zabudowy przed uciążliwościami ruchu samochodowego w miejscach wskazanych w decyzjach środowiskowych.
- 8) Minimalizować ilość nowych włączeń dróg i zjazdów, zwłaszcza z lewoskrętami, z wyznaczonych w planach miejscowych terenach budowlanych i uzgodnić je z zarządcą drogi.
- 9) W pierwszej kolejności utrzymać w dobrym stanie technicznym drogi obciążone znacznym ruchem pojazdów i ruchem autobusowym.

2.4.1.3. Drogi gminne

- 1) Bardzo ważną funkcją w obsłudze ruchu w obszarze gminy stanowić będą drogi gminne wymienione w pkt 9.1 podpunkt 3 *Uwarunkowań*.
- 2) Parametry techniczne i użytkowe dróg gminnych przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.
- 3) Obiekty budowlane przy drogach gminnych powinny być usytuowane od zewnętrznej krawędzi jezdni, w odległości co najmniej:
 - na terenie zabudowy – 6 m,
 - poza terenem zabudowanym – 15 m.
- 4) Bieżące remonty i przebudowy dróg należy wykonywać z uwzględnieniem priorytetów dla:
 - a) odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszary o najwyższej w skali gminy aktywności gospodarczej,
 - b) odcinków o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu, mogących wywołać zakłócenia życia społeczno-gospodarczego części sieci osadniczej,
- 5) Docelowo dążyć do wykonania dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej.
- 6) Podjąć działania formalno-prawne związane z zakwalifikowaniem ulic i dróg do dróg gminnych
 - a) w miejscowości Kołaki Kościelne ulic: Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Piaskowej, Polnej, Abp. R. Jałbrzykowskiego, Krzywej, Piaskowej, Podleśnej i Brzozowej,
 - b) dróg:
 - na przedłużeniu drogi Nr 106111B do drogi Nr 1990B (ok. 300 m),
 - drogi Gosie Duże – Gosie-Otole (ok. 400 m),
 - na połączeniu drogi Nr 106116B z drogą 1988B (ok. 90 m).
 - c) ulic we wsiach: Gosie Duże (ok. 390 m), Gosie Małe (ok. 370 m), Sanie-Dąb (ok. 250 m), Kossaki Borowe (ok. 380 m), Gunie-Ostrów (ok. 450 m), Czarnowo-Dąb (ok. 530 m), Łętowo-Dąb (ok. 600 m), Rębiszewo-Zegadły (ok. 360 m), Czosaki-Dąb (ok. 490 m).
- 7) dopuszcza się dalszy rozwój dróg gminnych poprzez rozszerzenie ich sieci (zakwalifikowanie istniejących i nowych dróg i ulic do dróg gminnych).

2.4.2. Kolej

- 1) W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego przewiduje się prowadzoną obecnie rewitalizację linii kolejowej nr 36 Ostrołęka – Łapy z dostosowaniem jej parametrów technicznych do prędkości 100-120 km/h.

- 2) Przy transporcie kolejną ładunków niebezpiecznych zapewnić warunki bezpieczeństwa i ich rygorystyczne egzekwowanie.
- 3) Dostępność do linii kolejowej będzie na stacjach Łubnica Łomżyńska, Kołaki i Czarnowo-Undy.

2.4.3. Komunikacja autobusowa

Zapewnienie właściwego standardu obsługi podróżnych wymagać będzie:

- 1) utrzymania w dobrym stanie technicznym dróg, po których kursują autobusy,
- 2) sukcesywnej wymiany starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne z dostosowaniem dla ludzi niepełnosprawnych i mniej uciążliwych dla środowiska,
- 3) obniżenie przez przedsiębiorstwa kosztów funkcjonowania wpłynie na obniżenie cen usług transportowych.

2.4.4. Obsługa użytkowników pojazdów samochodowych.

Zmotoryzowani mieszkańcy z gminy Kołaki Kościelne będą obsługiwani na stacjach paliw w m. Zambrów.

Stacje paliw zlokalizowane w MOP „Gosie” i MOP „Kossaki” przeznaczone będą dla uczestników ruchu na drodze krajowej S8.

2.4.5. Drogi rowerowe

Z uwagi na nieznaczny lokalny ruch samochodowy w gminie Kołaki Kościelne oraz przejęcie ruchu tranzytowego przez drogę krajową S8, nie planuje się budowy wydzielonych dróg rowerowych. Ruch rowerowy będzie się odbywał po drogach powiatowych i gminnych oraz po drogach zbiorczych i dojazdowych wybudowanych wzdłuż drogi krajowej S8.

W przyszłości przy natężeniu ruchu samochodowego ok. 2500 p.u./dobę lub natężeniu ruchu rowerowego ok. 300R/dobę, bądź przyjmując progowe kryterium prędkości 50 km/h, trzeba będzie się liczyć z potrzebą podjęcia decyzji, w oparciu o przeprowadzoną szczegółową analizę, czy ruch rowerowy pozostawić na jezdni, czy go wydzielić („Kierunki i formy rozwoju ruchu rowerowego” autor mgr inż. Andrzej Zalewski).

2.5. Kierunki i zasady rozwoju systemów infrastruktury technicznej

2.5.1. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w wodę

Głównym zadaniem w zakresie zaopatrzenia w wodę będzie zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy Kołaki Kościelne oraz pozostałym odbiorcom (zakłady usługowe, użyteczności publicznej, drobnego przemysłu) ciągłej dostawy wody w warunkach normalnych i sytuacjach zagrożenia kryzysowego, o jakości spełniającej normy sanitarne dla wody do picia i w ilości pokrywającej pełne ich potrzeby oraz zabezpieczenie przeciwpożarowe.

Zadanie to będzie realizowane poprzez:

2.5.1.1. W zakresie ujęć wody i stacji wodociągowych

- 1) Utrzymanie w należytym stanie technicznym istniejących studni głębinowych ujęć wiejskich wodociągów w miejscowościach: Kołaki Kościelne, Szczodruchy i Zanie-Leśnica oraz wykonywanie nowych studni w miejsce już wyeksploatowanych.
- 2) Utrzymanie w należytym stanie technicznym stacji uzdatniania wody wodociągów wiejskich w miejscowościach Kołaki Kościelne, Szczodruchy i Zanie-Leśnica poprzez ich modernizację i w razie potrzeby ich rozbudowę.
- 3) Budowę zbiorników wyrównawczych wodociągu Zanie-Leśnica i przejście na pracę stacji wodociągowej w układzie dwustopniowego pompowania wody w przypadku występowania niedoborów wody, w tym również w godzinach maksymalnych rozborów.
- 4) Dopuszczenie użytkowania i wykonywania indywidualnych ujęć wody do zwykłego korzystania z wody podziemnej znajdującej się w gruncie właściciela działki.
- 5) Dopuszczenie poboru wód podziemnych, nie stanowiących zwykłego korzystania z wody, w przypadku braku możliwości zaopatrzenia w wodę z wiejskich sieci wodociągowych w ilości lub o parametrach jakościowych spełniających oczekiwania odbiorcy, pod warunkiem zachowania wymagań związanych z ochroną środowiska.
- 6) Wykonanie studni publicznych wody pitnej o wydajności 7,5l/os. i zasięgu 800 m od zabudowy mieszkaniowej dla potrzeb zaopatrzenia mieszkańców w wodę w sytuacjach nadzwyczajnych.

2.5.1.2. W zakresie dystrybucji wody

- 1) Utrzymanie istniejącego układu sieci wodociągowej i jej rozbudowę z wykorzystaniem istniejących wodociągów:
 - na potrzeby potencjalnego rozwoju poszczególnych wsi,
 - w miarę zgłaszanych potrzeb do gospodarstw kolonijnych.
- 2) Zwiększenie pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenie sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego i monitorowania sieci wodociągowej umożliwiające szybkie reagowanie w przypadku awarii.
- 3) Wymiana sieci wodociągowej wykonanej z rur azbestocementowych wodociągu Kołaki Kościelne, niesprawnej armatury (np. zasuw) na istniejących sieciach wodociągowych oraz odcinków sieci o dużej awaryjności przy zastosowaniu nowoczesnych materiałów i rozwiązań technicznych.

2.5.1.3. Powiązanie systemu wodociągowego gminy Kołaki Kościelne z gminami sąsiednimi

- 1) Utrzymanie zaopatrzenia w wodę z wiejskiego wodociągu Szczodruchy miejscowości już podłączonych do tego systemu w gminie Kulesze Kościelne wieś Gołasze-Dąb, w gminie Wysokie Mazowieckie wieś Rębiszewo-Studzianki, w gminie Zambrów, wsie: Wierzbowo Nowe, Wierzbowo Stare i Grabówka.
- 2) Utrzymanie zaopatrzenia w wodę z wiejskiego wodociągu Zanie-Leśnica 12 miejscowości już podłączonych do tego systemu w gminie Zambrów: Wiśniewo, Konopki-Jabłoń, Konopki-Jałbrzyków, Stok, Koziki-Jałbrzyków, Ciecioriki, Ciecioriki Kolonia, Gardin, Szeligi-Leśnica, Szeligi-Kolonia, Łady Borowe, Łady Polne, Pęsy-Lipno.
- 3) Utrzymanie zaopatrzenia w wodę wsi Czarnowo-Undy w gminie Kołaki Kościelne z wodociągu Czarnowo-Biki w gm. Kulesze Kościelne.

2.5.2. Kierunki rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych i wód opadowych

W zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków przyjmuje się rozwiązania oddzielne dla ścieków sanitarnych i oddzielne dla wód opadowych.

2.5.2.1. Rozwiązanie odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych w gminie przedstawiono w dwóch wariantach

- 1) Wariant I zakłada budowę indywidualnych oczyszczalni ścieków we wszystkich miejscowościach gminy,
 - przydomowych oczyszczalni ścieków dla jednorodzinnego budownictwa mieszkaniowego i zakładów wytwarzających ilości ścieków w granicach przepustowości tych oczyszczalni,
 - kontenerowych mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków dla zakładów wytwarzających ilości ścieków przekraczające przepustowość oczyszczalni przydomowych.
- 2) Wariant II zakłada uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminie poprzez rozwiązanie podane w opracowanym Programie gospodarki ściekowej gminy Kołaki Kościelne – wariant C, przyjętym przez Radę Gminy Kołaki Kościelne w dniu 12 lipca 2007 r.
 - Przewiduje się objęcie scentralizowanym systemem kanalizacji sanitarnej trzech miejscowości: Kołaki Kościelne, Czachy-Kołaki i Gunie-Ostrów z grupową mechaniczno-biologiczną oczyszczalnią ścieków, z usuwaniem związków biogenych i punktem zlewnym, zlokalizowaną na terenie wsi Kołaki Kościelne.
 - Lokalizacja oczyszczalni ścieków i kierunki spływu ścieków kanalizacją sanitarną wskazane na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne są orientacyjne i mogą ulec zmianie w dalszych szczegółowych opracowaniach obszaru przewidzianego do objęcia scentralizowanym systemem kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków.
 - Do oczyszczalni podłączone będą w układzie grawitacyjno-pompowym kanały sanitarne ze wsi Kołaki Kościelne, Czachy-Kołaki i Gunie-Ostrów,
 - Dalszy rozwój scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej może być realizowany w pozostałych większych wsiach o zwartej zabudowie z odprowadzeniem ścieków do kanalizacji sanitarnej w najbliższej skanalizowanej wsi i oczyszczalni w Kołakach Kościelnych.
 - W miejscowościach nie objętych scentralizowanym systemem kanalizacji sanitarnej i na obszarach zabudowy rozproszonej rozwiązanie gospodarki ściekowej zakłada się jak w wariantcie I.
- 3) Należy dążyć do eliminowania odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych, gdyż jest to rozwiązanie nieekonomiczne, uciążliwe dla użytkowników i nie zapewnia ochrony środowiska, zwłaszcza wód gruntowych.
- 4) Wywóz ścieków z urządzeń lokalnych, których ilość w miarę porządkowania gospodarki ściekowej będzie sukcesywnie maleć, w dalszym ciągu przewiduje się do punktu zlewnego przy oczyszczalni w Zambrowie, a w przypadku zrealizowania oczyszczalni ścieków w Kołakach Kościelnych – do tej oczyszczalni.

2.5.2.2. Odprowadzenie i oczyszczanie wód opadowych

- 1) Wody opadowe i roztopowe z utwardzonych szczelnych nawierzchni terenów przemysłowych, usługowych, dróg, ulic, parkingów, o znacznym stopniu zanieczyszczenia zawiesiną i substancjami ropopochodnymi ujęte w szczelne otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej powinny być oczyszczone, przed

wprowadzeniem do wód lub do ziemi, w taki sposób aby spełniały wymogi ochrony środowiska określone w przepisach szczególnych.

- 2) Wody opadowe i roztopowe o małym stopniu zanieczyszczenia (z dachów obiektów terenów zielonych i innych) mogą być odprowadzane powierzchniowo bezpośrednio do gruntu na własny nieutwardzony teren w sposób uniemożliwiający ich spływ na grunty sąsiednie.

2.5.3. Kierunki rozwoju systemu gospodarki odpadami

System gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów powinien gwarantować ochronę środowiska, maksymalne wykorzystanie składników użytkowych i spełniać wymogi obowiązujących w tym zakresie przepisów prawnych Polski i Unii Europejskiej.

2.5.3.1. Zasady funkcjonowania systemu gospodarki odpadami

Zasady funkcjonowania systemu gospodarki odpadami określają:

- 1) Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego, w którym gmina Kołaki Kościelne została zaliczona do Regionu Zachodniego i odpady są i będą przyjmowane przez Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze w gm. Zambrów spełniający wymogi ochrony środowiska.
- 2) Uchwały Rady Gminy Kołaki Kościelne:
 - Nr XVII/91/12 z dnia 31 grudnia 2012 r. z wprowadzonymi zmianami uchwałą Nr XVIII/94/13 z dnia 5 lutego 2013 r. dotyczącą Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Kołaki Kościelne,
 - Nr XVIII/95/13 z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.
- 3) Gospodarka odpadami w gminie powinna być prowadzona zgodnie z wyżej wymienionymi przepisami.

2.5.3.2. Zadania w zakresie gospodarki odpadami

Prawidłowa gospodarka odpadami wymaga sukcesywnej realizacji Planu gospodarki odpadami województwa podlaskiego, a przede wszystkim wykonania określonych w nim zadań strategicznych takich jak:

- 1) udział w rozbudowie Zakładu Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze;
- 2) prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno-informacyjnych społeczeństwa, szczególnie dzieci i młodzieży, w zakresie właściwego postępowania z odpadami komunalnymi, w tym w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów, zwiększenia efektywności prowadzenia selektywnej zbiórki „u źródła”, zapobieganiu marnotrawieniu żywności, zagospodarowanie odpadów ulegających biodegradacji we własnym zakresie, promowanie ponownego użycia oraz recyklingu, z podkreśleniem uzyskiwanych efektów gospodarczych, ekonomicznych i proekologicznych;
- 3) dążenie do zwiększenia udziału gospodarstw domowych w selektywnej zbiórce odpadów i objęcie tym systemem zbiórki wszystkie tereny zabudowane;
- 4) tworzenie zachęt w zakresie zagospodarowania odpadów z pielęgnacji zieleni przydomowej i innych bioodpadów do produkcji kompostu na własne potrzeby;

- 5) sukcesywne likwidowanie „dzikich” wysypisk, czyli usuwanie odpadów z miejsc, które nie są legalnymi składowiskami odpadów lub magazynami odpadów;
- 6) tworzenie banków żywności;
- 7) organizowanie giełd wymiany rzeczy, w tym w szczególności urządzeń domowych, ubrań, obuwia oraz punktów napraw i przygotowania rzeczy do ponownego użycia;
- 8) tworzenie warunków i zachęt do rozwoju lokalnego przetwarzania surowców wtórnych;
- 9) sukcesywna realizacja opracowanego Planu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kołaki Kościelne na lata 2007-2032;
- 10) wdrożenie odpowiedniego systemu selektywnego zbierania odpadów u źródła w celu standaryzacji systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju.

Proponowane rozwiązania oparto na aktualnym rozeznaniu bieżących i przyszłych potrzeb. Dopuszcza się wprowadzenie nowych elementów i rozwiązań bez konieczności zmiany treści Studium, pod warunkiem, że nie zostaną naruszone istotne jego elementy.

2.5.4. Elektroenergetyka

2.5.4.1. Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa i gminy oraz dostarczenie energii elektrycznej w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły wymagać będzie:

- budowy odcinków linii SN 15 kV,
- remontu odcinka linii SN 15 kV,
- budowy i remontu stacji transformatorowych,
- modernizacji linii SN 15 kV i nn w miejscach remontu lub budowy w/w stacji transformatorowych,
- utrzymanie należytej sprawności istniejących urządzeń elektroenergetycznych.

Według danych PGE Dystrybucja do 2019 r. planowane są zadania w zakresie modernizacji i rozbudowy systemu elektroenergetycznego na terenie gminy Kołaki Kościelne (ujęte w Planie rozwoju na lata 2014 – 2019).

Tab. 24 Planowane są zadania w zakresie modernizacji i rozbudowy systemu elektroenergetycznego

Planowany okres realizacji	Zakres planowanej inwestycji
2014-2019	Budowa sieci SN i nn na potrzeby przyłączenia nowych odbiorców <ul style="list-style-type: none"> - budowa słupowej stacji transformatorowej – 1 szt. - budowa linii SN napowietrznej – 0,3 km, - budowa linii niskiego napięcia kablowej – 0,85 km, - budowa linii niskiego napięcia napowietrznej – 0,415 km, - budowa przyłączy wraz z układami pomiarowymi kablowymi – 18 szt., napowietrznych – 10 szt.
2014-2019	Modernizacja istniejącej sieci SN i nn <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja linii SN – 17,7 km, - modernizacja stacji transform. 15/0,4 kV napowietrznych – 1 szt. - modernizacja linii napowietrznych nn – 3,0 km

Źródło: PGE Dystrybucja

2.5.4.2. Dostosowanie infrastruktury systemu elektroenergetycznego na napięciu WN 110 kV do przyszłych potrzeb reelektryfikacyjnych PKP na obszarze województwa podlaskiego, tj.:

budowa linii WN 110 kV relacji Sokoły – Zambrów – Śniadowo na potrzeby reelektryfikacji PKP, której trasa przebiegać będzie przez obszar gminy Kołaki Kościelne.

2.5.4.3. Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemu energetycznego wymagać będzie:

- budowy linii elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- preferowanie rozwiązań technicznych powodujących zmniejszenie zajętości terenu przez urządzenia elektroenergetyczne,
- zachowanie linii zabudowy zgodnych z obowiązującymi przepisami od urządzeń elektroenergetycznych, istniejących i projektowanych,
- rezerwy terenu pod pas ochronny na potrzeby linii WN 110 kV (40 m)

2.5.4.4. Odnawialne źródła energii

Na obszarze gminy wyznacza się tereny oznaczone symbolami **PE i PUE** pod urządzenia Odnawialnych Źródeł Energii o mocy przekraczającej 100 kW (z wyjątkiem elektrowni wiatrowych) a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Szczegóły zawiera pkt 2.3.2. Kierunki rozwoju usług i przemysłu oraz terenów zabudowy usługowo-produkcyjno-składowej”, lit b) „kierunki rozwoju przemysłu”.

2.5.5. Gazownictwo

Dostarczenie gazowego nośnika energii mieszkańcom gminy wymagać będzie:

- budowy systemu dystrybucyjnego gazu ziemnego na obszarze gminy w oparciu o stację redukcyjno-pomiarową SRP I st. W Zambrowie tj. gazociągów średniego oraz niskiego ciśnienia,
- budowy systemu dystrybucyjnego na bazie LNG, tam gdzie jest to merytorycznie i ekonomicznie uzasadnione.

Dopuszcza się na terenie gminy lokalizację biogazowni na terenach wymienionych w pkt 2.3.2.

2.5.6. Ciepłownictwo

Kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to:

- 1) przystosowanie lokalnych źródeł ciepła do przewidywanego zapotrzebowania w energię ciepłą i wybór najefektywniejszych technologii wytwarzania, uwzględniających aspekty ochrony środowiska,
- 2) racjonalizacja techniczno-ekonomiczna, zmniejszenie zużycia energii poprzez wdrażanie termorenowacji budynków i innych działań związanych z poszanowaniem energii, głównie w budynkach użyteczności publicznej,
- 3) wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych, minimalizujących koszty eksploatacji i ułatwiających obsługę źródeł ciepła,
- 4) ekologizacja ciepłownictwa poprzez:
 - zmniejszenie uciążliwości istniejących urządzeń ciepłowniczych w zakresie technologii spalania i emisji spalin poprzez powszechne stosowanie urządzeń oczyszczających, a także kontrolę i restrykcje w stosunku do emiterów ponadnormatywnych zanieczyszczeń,

- zwiększenie proekologicznych nośników energii do celów grzewczych w budownictwie,
- wykorzystanie czystych ekologicznie odnawialnych źródeł energii i tworzenie warunków do rozwoju tych źródeł ciepła.

2.5.7. Telekomunikacja

Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania gminy oraz zapewnienie usług telekomunikacyjnych w wysokim standardzie wymagać będzie następujących kierunków działań:

- 1) rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej (telefonii stacjonarnej i komórkowej) w zakresie wynikającym z potrzeb społeczno-gospodarczych gminy;
- 2) modernizacja istniejących urządzeń i sieci telekomunikacyjnych w niezbędnym zakresie;
- 3) integracja społeczności gminy ze społecznością krajową i międzynarodową z wykorzystaniem w szczególności projektu „Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej” poprzez:
 - rozwój infrastruktury informatycznej o wysokim standardzie po kątem dostępności i zakresu usług,
 - rozbudowę infrastruktury telekomunikacyjnej dla potrzeb administracji publicznej pod kątem zapewnienia łączności, gromadzenia i udostępniania informacji oraz usprawnienia komunikacji pomiędzy obywatelem a administracją publiczną,
 - konieczność uwzględnienia infrastruktury telekomunikacyjnej istniejącej i projektowanej w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla gminy.

3. Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa

W gospodarce przestrzennej gminy należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej.

3.1. Obrona cywilna

- a) w rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidywać rezerwę terenów pod budowę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny),
- b) w budynkach produkcyjnych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno-usługowych i mieszkalnych – należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć ukrycia,
- c) w rejonach budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa,
- d) ukrycia wykonywane będą w budynkach w okresie podwyższonej gotowości obronnej R.P. W przypadkach zaprojektowania obiektu na większą liczbę niż 15 osób obowiązuje wymóg opracowania „Aneksu OC”,
- e) bez względu na typ zabudowy zarezerwować należy tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę / dobę); odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności powinna wynosić najwyżej 800 m,
- f) istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- g) oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do wygaszenia,

- h) należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez syreny alarmowe przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m,
- i) układ projektowanych i modernizowanych dróg i ulic powinien spełniać następujące warunki:
 - szerokość ulicy powinna uniemożliwić ewentualne zagruzowanie,
 - powinny być połączenia z traktami przelotowymi – zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- j) przy opracowaniu miejscowych planów wsi, osiedli w skali 1:1000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,
- k) należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,
- l) wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem przez Radę Gminy uzgadniać z Wydziałem Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

3.2. Ochrona przeciwpożarowa

- a) należy zachować istniejące obiekty Ochotniczej Straży Pożarnej,
- b) na terenach zabudowanych należy przewidywać odpowiednią ilość hydrantów dla celów przeciwpożarowych w odległości ok. 150 m od siebie,
- c) przy projektowaniu i modernizacji obiektów produkcji i usługowych należy przewidywać drogi dojazdowe i pożarowe zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- d) dla nowoprojektowanych i modernizowanych budynków mieszkalnych i innych należy przewidywać niepalne pokrycia dachów,
- e) należy dążyć do eliminacji palnych pokryć dachów na istniejących budynkach,
- f) obiekty budowlane należy wyposażać w instalacje odgromowe, zgodnie z wymaganiami Polskich Norm,
- g) nowoprojektowane, odbudowywane, rozbudowywane, nadbudowywane, przebudowywane obiekty budowlane, a także przy zmianie użytkowania obiektów, należy wyposażać w systemy i instalacje bezpieczeństwa, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Należy uwzględnić ogólne warunki ochrony przeciwpożarowej, wynikające z obowiązujących przepisów w zakresie:

- 1) projektowania zabudowy zgodnie z warunkami technicznym jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie – rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12.04.2002 r. w sprawie warunków technicznych, jaki powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U z 2015 r. poz. 1422 z późn. zm.);
- 2) zapewnienia właściwej ochrony przeciwpożarowej i zabezpieczenia przeciwpożarowego budynków – rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7.06.2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych terenów (Dz. U. z 2010 r. nr 109, poz. 719 z późn. zm.);
- 3) zapewnienia zaopatrzenia wodnego na cele przeciwpożarowe oraz zaprojektowania dróg pożarowych – rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24.07.2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r. nr 124, poz. 1030 z późn. zm.);
- 4) uzgadniania projektów budowlanych pod względem ochrony przeciwpożarowej w zakresie i na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw wewnętrznych i

Administracji z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie uzgadniania projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej (dz. U. z 2015 r. poz. 2117 z późn. zm.).

Materialy źródłowe:

1. Adaptacja produkcji rolnej w województwie podlaskim do oczekiwanych zmian klimatu, IOŚ Warszawa 2009
2. Bank Danych Lokalnych GUS
3. Dane z gminy Kołaki Kościelne
4. Narodowy Spis Powszechny – wyniki
5. Ocena warunków przyrodniczych do produkcji rolnej, IUNiG Puławy 2004
6. Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022 (uchwała Nr XXXII/280/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 19 grudnia 2016 r.)
7. Plan Odnowy Miejscowości Kołaki Kościelne – projekt, luty 2016
8. Plan rozwoju lokalnego Gminy Kołaki Kościelne na lata 2007-2013 (uchwała Nr III/42/07 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 30 października 2007r.)
9. Plan Rozwoju PGE Dystrybucja na lata 2017- 2022,
10. Plan usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kołaki Kościelne na lata 2007-2032
11. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego – Uchwała Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2604)
12. Powszechny Spis Rolny GUS – wyniki
13. Program gospodarki ściekowej Gminy Kołaki Kościelne
14. Program ochrony środowiska gminy Kołaki Kościelne na lata 2004 – 2011 – Instytut Zrównoważonego Rozwoju Sp. z o. o Białystok, ul. Orzeszkowej 32, lok. 417
15. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Kołaki Kościelne (załącznik do uchwały Nr XVII/91/12 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 31 grudnia 2012 r. z późn. zm.)
16. Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Białymstoku
17. Strategia rozwoju gminy Kołaki Kościelne – projekt, 2016
18. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne – Uchwała Nr VI/40/03 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 29 lipca 2003 r.
19. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 220 z późn. zm.)
20. Ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1496)
21. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz.)
22. Ustawa z dnia 2 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2017 r. poz. 1148)
23. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566, 2180)
24. Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 961)
25. Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2222 z późn. zm.)
26. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 121)
27. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 z późn. zm.)
28. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z późn. zm.)

- 29.** Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.)
- 30.** Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2117 z późn. zm.)
- 31.** Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 778)
- 32.** Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161)
- 33.** Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.)
- 34.** Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1332 z późn. zm.)
- 35.** Ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2062 z późn. zm.)
- 36.** Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 994, 1000)
- 37.** Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2126 z późn. zm.)
- 38.** Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1023 z późn. zm.)
- 39.** Wnioski Urzędu Marszałkowskiego i innych instytucji
- 40.** Wojewódzka ewidencja zabytków WUOZ w Białymstoku

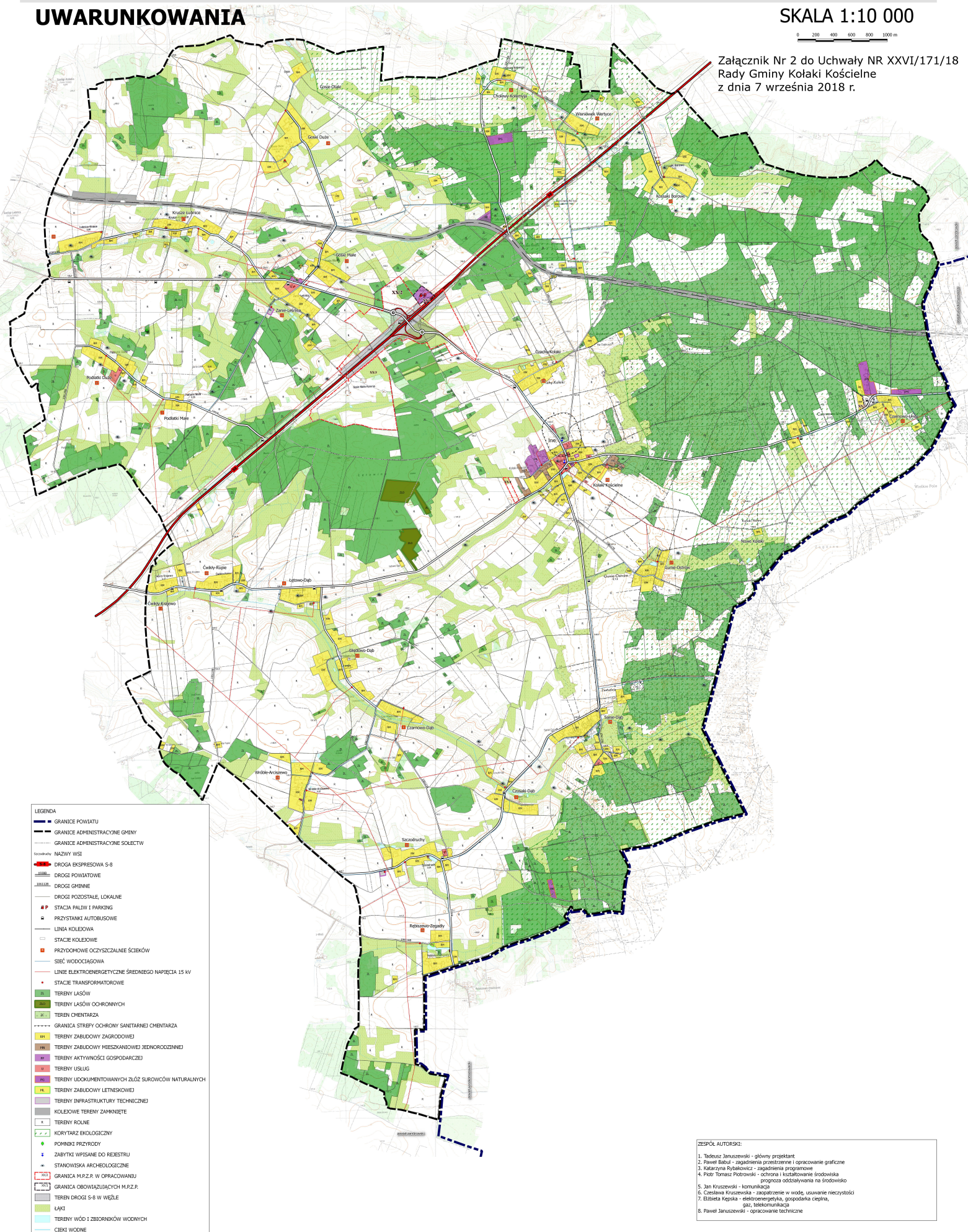
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

UWARUNKOWANIA

SKALA 1:10 000

0 200 400 600 800 1000 m

Załącznik Nr 2 do Uchwały NR XXVI/171/18
Rady Gminy Kołaki Kościelne
z dnia 7 września 2018 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

KIERUNKI

SKALA 1:10 000

0 200 400 600 800 1000 m

Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr XXVI/171/18
Rady Gminy Kołaki Kościelne
z dnia 7 września 2018 r.

LEGENDA	
	GRANICE POWIATU
	GRANICE ADMINISTRACYJNE GMINY
	GRANICE ADMINISTRACYJNE SOŁECTW
NAZWY WSI	
	GRANICE OBSZARÓW STRUKTUR PRZESTRZENNYCH
A	STREFA "A" - OBSZAR URBANIZACJI
B	STREFA "B" - OBSZAR ROLNO - LEŚNO - OSADNICZE
	TERENY ROZWOJOWE
	TERENY LASÓW
	TERENY LASÓW OCHRONNYCH
	TEREN CHENTARZA
	GRANICA STREPY OCHRONY SANITARNEJ CHENTARZA
	TERENY ZABUDOWY ZAGRODOWEJ
	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ
	TERENY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ
	TERENY USŁUG
	TERENY POWIERZCHNIOWEJ EKSPLOATACJI SUROWCÓW NATURALNYCH
	TERENY POD URZĄDZENIA ODNOWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (Z WYĄTKIEM ELEKTROWNI WĄTROWYCH) O MOCY PRZESZCĄDZĄCEJ 100kW A TAKŻE ICH STREF OCHRONNYCH ZWIĄZANYCH Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU TERENU
	TERENY OBIEKTÓW PRODUKCYJNYCH, SKŁADÓW I MAGAZYNÓW, USŁUG ORAZ URZĄDZEŃ ODNOWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZESZCĄDZĄCEJ 100kW CZ WYĄTKIEM ELEKTROWNI WĄTROWYCH, A TAKŻE ICH STREF OCHRONNYCH ZWIĄZANYCH Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU TERENU
	TERENY ZABUDOWY LETNISKOWEJ
	TERENY STACJI WODOCIĄGOWEJ I STUJNI GŁĘBINOWEJ
	KOLEJOWE TERENY ZAKNIEŻE
	TEREN DROGI S-B W WIEŻLE
	TERENY ROLNE
	POMNIKI PRZYRODY
	ZABYTKI WPISANE DO REJESTRU
	STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE
	GRANICA OBOWIAZUJĄCYCH MPZP
	GRANICA MPZP W OPRACOWANIU
	KORYTARZ EKOLOGICZNY
	ŁĄKI
	TERENY WÓD I ZBIORNIKÓW WODNYCH
	CIEKI WODNE

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
	DROGA EKSPRESOWA S8
	MIEJSCE OBSŁUGI PODRÓŻNYCH
	DROGI POWIATOWE
	DROGI GMINNE
	DROGI POZOSTAŁE, LOKALNE
	PRZYSTANKI AUTOBUSOWE
	LINIA KOLEJOWA
	STACJE KOLEJOWE
	LINIE ELEKTROENERGETYCZNE ŚREDNIEGO NAPIĘCIA
	STACJE TRANSFORMATOROWE
	LINIA ELEKTROENERGETYCZNA 110 kV - PROJEKTOWANA
	OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW - PROJEKTOWANA (ORIENTACYJNA LOKALIZACJA) - wariant I
	SIĘĆ KANALIZACYJNA - ORIENTACYJNY PRZEBIEG - wariant I
	INDYWIDUALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW - wariant II
	SIĘĆ WODOCIĄGOWA
	SIĘĆ SZEROKOPASMOWA POLSKI Wschodniej
	WEZŁ SIĘCI SZEROKOPASMOWEJ
	STUJNIE SIĘCI SZEROKOPASMOWEJ
	ZASOBNIKI SIĘCI SZEROKOPASMOWEJ
	TEREN STACJI WODOCIĄGOWEJ I STUJNI GŁĘBINOWEJ

ZESPÓŁ AUTORSKI:

- Tadeusz Januszewski - główny projektant
- Paweł Babuś - zagadnienia przestrzenne i opracowanie graficzne
- Katarzyna Rybakowicz - zagadnienia programowe
- Piotr Tomasz Potrzebowski - ocena i kaskadowanie środowiska
przebiegu oddziaływania na środowisko
- Jen Kruczek - korektura
- Czesława Kruczek - zapewnienie w wodzie, usuwanie nieczystości
- Elżbieta Kępska - elektroenergetyka, gospodarka ciepła, gaz, telekomunikacja
- Paweł Januszewski - opracowanie techniczne

Załącznik Nr 4

do uchwały Nr XXVI/171/18
Rady Gminy Kołaki Kościelne
z dnia 7 września 2018 r.

ROZSTRZYGNIĘCIE O SPOSOBIE ROZPATRZENIA

niewuwzględnionych przez Wójta Gminy Kołaki Kościelne uwag wniesionych do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne w trakcie jego wyłożenia do publicznego wglądu w dniach od 5 do 26 czerwca r. i w terminie do składania uwag do 17 lipca 2018 r.

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.) niewuwzględnioną przez Wójta Gminy Kołaki Kościelne uwagę rozstrzyga się w sposób następujący:

1. Nie uwzględnia się uwagi wniesionej w dniu 27 czerwca 2018 r. przez firmę R. Power Sp. z o.o, ul. Puławska2, 02-566 Warszawa zawierającej wniosek, iż ze względu na podjęte kroki dotyczące realizacji inwestycji, tj. budowy elektrowni fotowoltaicznej na działkach nr geodezyjny 156, 155/1 (obręb 0006) w miejscowości Ćwikły - Krajewo o zaznaczenie w projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne przedmiotowych działek z ich przeznaczeniem pod tereny urządzeń odnawialnych źródeł energii (z wyjątkiem elektrowni wiatrowych) o mocy powyżej 100 kW, a także ich stref ochronnych.

2. Powyższe uzasadnia się w sposób następujący:

Chociaż celowość realizacji inwestycji na wymienionych terenach jest do przyjęcia w polityce rozwoju przestrzennego Gminy Kołaki Kościelne, to z uwagi na zaawansowaną procedurę sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne, będącą na etapie końcowym, czyli uchwalenia dokumentu przez Radę Gminy, uwaga wniesiona w okresie wyłożenia projektu studium do publicznego wglądu, będąca formalnym wnioskiem do studium, który powinien być zgłoszony we wstępnej fazie sporządzania studium na podstawie art. 11, pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (w ciągu 21 dni od dnia ogłoszenia o przystąpieniu do sporządzenia studium), nie może być uwzględniony w bieżącej procedurze sporządzenia dokumentu, ponieważ jego uwzględnienie wymagałoby ponowienia czynności formalno – prawnych, w tym uzyskania ponownych opinii i uzgodnień oraz wyłożenia nowego projektu studium (uwzględniającego wniosek) do publicznego wglądu. Spowodowałoby to wydłużenie procedury sporządzenia studium.

Zgłoszony wniosek może być zrealizowany po uchwaleniu studium, w nowej procedurze - zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne.

Załącznik Nr 5
do Uchwały Nr XXVI/171/18
Rady Gminy Kołaki Kościelne
z dnia 7 września 2018 r.

UZASADNIENIE
ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTE-
ZĘ USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM

Spis treści

I. Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań	6
II. Synteza ustaleń projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne.....	10

WSTĘP.....	10
1. Podstawa prawna opracowania	10
2. Przedmiot studium	10
3. Części składowe Studium	10

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy Kołaki Kościelne	11
2. Uwarunkowania i wytyczne z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego	11
3. Uwarunkowania i wytyczne wynikające z gminnych dokumentów strategicznych i programowych	12
4. Stan środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego oraz inne zagadnienia.....	12
4.1. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej, warunki produkcji rolniczej	13
4.2. Struktura własności i wielkość gospodarstw rolnych.....	13
4.3. Rozmiary i struktura produkcji rolnej	13
4.4. Rzeźba terenu i walory krajobrazu	14
4.5. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin i zasobów wód podziemnych.....	14
4.6. Wody powierzchniowe	14
4.7. Wody podziemne	15
4.8. Gleby – element wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	15
4.9. Lasy	15
4.10. Warunki klimatyczne.....	16
4.11. Powietrze	16
4.12. Przyrodnicze obszary i obiekty prawnie chronione.....	16
4.13. Główne wnioski do kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wynikające ze stanu środowiska	17
5. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony	17
6. Stan krajobrazu kulturowego, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	18

6.1. Uwarunkowania historyczne rozwoju osadnictwa i środowiska kulturowego	19
6.2. Prawna ochrona obiektów i obszarów zabytkowych.....	19
7. Sfera społeczna – warunki i jakość życia mieszkańców	20
7.1. Ludność i zasoby pracy	20
7.2. Warunki życia mieszkańców	21
7.2.1. Zasoby i warunki mieszkaniowe	22
7.2.2. Analiza wyposażenia w usługi	22
8. Sfera gospodarcza	22
8.1. Wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej	23
8.2. Struktura własności i wielkość gospodarstw rolnych.....	23
8.3. Struktura produkcji rolnej.....	23
8.4. Gospodarka leśna.....	23
8.5. Pozarolnicza działalność gospodarcza.....	24
8.6. Analiza możliwości finansowych gminy (stan budżetu gminy).....	26
8.6.1. Struktura dochodów budżetu gminy	26
8.6.2. Struktura wydatków budżetu gminy	26
8.6.3. Możliwości finansowe gminy.....	26
9. Stan systemu komunikacji.....	27
9.1. Sieć drogowa	27
10. Stan infrastruktury technicznej.....	29
10.1. System zaopatrzenia w wodę.....	29
10.2. Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę gminy	30
10.3. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych i deszczowych.....	31
10.3.1. Charakterystyka stanu istniejącego.	31
10.4. System gospodarki odpadami.....	31
10.5. Elektroenergetyka	32
10.6. Gazownictwo	32
10.7. Ciepłownictwo.....	32
10.8. Odnawialne źródła energii.....	32
10.9. Telekomunikacja	33
11. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy.....	33
11.1. Problemy i bariery rozwoju gminy	33
11.2. Szanse i możliwości rozwoju gminy	33
12. Zadania służące realizacji celów publicznych	34
12.1. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	34
12.2. Zadania służące realizacji lokalnych celów publicznych	35
13. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne sporządzonym w 2018 r.	35

CZĘŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

1. Polityka przestrzenna gminy	40
1.1. Cele i kierunki polityki przestrzennej państwa i województwa na terenie gminy	40
1.2. Cele rozwoju przestrzennego gminy	41
1.2.1. Główne cele rozwoju to m.in.:	41
1.2.2. Cele ekologiczne rozwoju, m.in.:	41

1.2.3. Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym, m.in.:	41
1.2.4. Cele rozwoju gospodarczego, m.in.:	41
1.2.5. Cele rozwoju komunikacji, m.in.:	42
1.2.6. Cele rozwoju infrastruktury technicznej, m.in.:	42
1.3. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy	42
1.4. Kierunki rozwoju funkcji gminy oraz jednostek osadniczych	42
1.5. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego	43
1.5.1. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	43
1.5.2. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa	43
1.6. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów w tym wynikające z audytu krajobrazowego	44
1.6.1. Obszary struktur przestrzennych	44
1.7. Kierunki przeznaczenia terenów oraz wskaźniki i zasady dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy	45
1.7.1. Kierunki zagospodarowania i wskaźniki	45
1.7.2. Zasady zabudowy i zagospodarowania	51
1.7.3. Tereny wyłączone spod zabudowy	53
1.8. Obszary, dla których przewiduje się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	54
1.8.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie planów	54
1.8.2. Obszary przewidziane przez gminę do opracowania planów miejscowych	54
1.9. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	55
2. Kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego gminy – realizacja celów rozwoju przestrzennego i polityki przestrzennej gminy	55
2.1. Kierunki i zasady ochrony środowiska, jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	55
2.1.1. Sieć dolin rzecznych	56
2.1.2. Lasy	56
2.1.3. Zieleń urządzona	56
2.1.4. Obszary i obiekty do objęcia szczególną formą ochrony przyrody oraz zasady ochrony krajobrazu	56
2.1.5. Kierunki ochrony sanitarnej środowiska	57
2.1.6. Kierunek ochrony ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami oraz przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym	57
2.1.7. Kierunki i zadania w zakresie ochrony ludzi przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym	43
2.1.8. Kierunki i zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi	58
2.2. Kierunki i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	58
2.3. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej	58
2.3.1. Prognoza demograficzna	58
2.3.2. Mieszkalnictwo	59
2.3.3. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej	59
2.3.4. Usługi publiczne ponadpodstawowe	60
2.3.5. Tereny przeznaczone pod usługi	60

2.4.	Kierunki i zasady rozwoju gospodarczego	61
2.4.1.	Tworzenie ogólnych warunków do wykorzystania szans wielofunkcyjnego rozwoju gminy	61
2.4.2.	Kierunki rozwoju usług i przemysłu oraz terenów zabudowy usługowo-produkcyjno-składowej	61
2.4.3.	Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	63
2.4.4.	Kierunki zagospodarowania obszarów wypoczynkowych.....	64
2.5.	kierunki i zasady rozwoju systemów komunikacji	64
2.5.1.	Sieć drogowa	64
2.5.2.	Kolej	66
2.5.3.	Komunikacja autobusowa.....	66
2.5.4.	Obsługa użytkowników pojazdów samochodowych.....	66
2.5.5.	Drogi rowerowe	66
2.6.	Kierunki i zasady rozwoju systemów infrastruktury technicznej.....	66
2.6.1.	Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w wodę	66
2.6.2.	Kierunki rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych i wód opadowych	67
2.6.3.	Kierunki rozwoju systemu gospodarki odpadami	69
2.6.4.	Elektroenergetyka	69
2.6.5.	Gazownictwo	70
2.6.6.	Ciepłownictwo	70
2.6.7.	Telekomunikacja	71
3.	Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa	71
3.1.	Obrona cywilna.....	71
3.2.	Ochrona przeciwpożarowa	72

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

I. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

1. Przyjęta w procesie opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne metoda opracowania polega na podporządkowaniu zapisu treści Studium w części tekstowej, jak też graficznej, zapisom art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.) oraz zapisom rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Zgodnie z wyżej wymienionymi przepisami, materiały Studium wyraźnie są rozdzielone w części tekstowej, jak i graficznej, na:

- 1) studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne, zwane dalej *Uwarunkowania*,
- 2) studium kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne, zwane dalej *Kierunki*.

Poszczególne zagadnienia wymienione w art. 10 wyżej wymienionej ustawy ujęte są w części tekstowej Studium jako oddzielne punkty lub omówione w rozdziałach zawierających także inne zagadnienia. We wstępie, w pkt 2 „Przedmiot studium” zawarto wyjaśnienia w jakiej części tekstu omówione są poszczególne zapisy ustawy.

2. **Treść kierunków** zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne obejmuje szeroki wachlarz zagadnień występujących w gminie, tj.:

- Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy Kołaki Kościelne,
- Uwarunkowania i wytyczne z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego,
- Uwarunkowania i wytyczne wynikające z gminnych dokumentów strategicznych i programowych,
- Stan środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego oraz inne zagadnienia.

W punkcie tym omówiono położenie gminy w aspekcie geograficznym i administracyjnym, strukturę użytkowania gruntów, rzeźbę terenu i walory krajobrazu gminy, budowę geologiczną ze szczególnym uwzględnieniem występujących w gminie surowców mineralnych oraz wody.

Dużo uwagi poświęcono omówieniu jakości gleb, w tym dokonano waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz omówiono funkcje lasów.

Dokonano też przeglądu warunków klimatycznych gminy.

Jednymi z najważniejszych zagadnień omówionych w tej części są obszary i obiekty prawnie chronione. Dużo uwagi poświęcono omówieniu zagadnień dotyczących zagrożeń dla środowiska, jakie istnieją gminie, w tym ze strony przebiegającej przez teren gminy drogi krajowej S8 Warszawa – Białystok.

- Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Dokonano tutaj charakterystyki ładu przestrzennego w gminie, który kształtuje się głównie pod wpływem czynników zewnętrznych, tj. rozwoju komunikacji związanej głównie z istniejącą drogą krajową S8. Omówiono też aktualny stan planowania przestrzennego jako narzędzia kształtowania ładu przestrzennego. Jest to istotne, ponieważ gmina nie posiada miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Należy przypuszczać, że dalszy rozwój przestrzenny gminy będzie wpływał z istniejących uwarunkowań kształtujących dotychczasowy ład przestrzenny.

- Stan krajobrazu kulturowego, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury.

Jest to bardzo szeroko ujęte zagadnienie, od teoretycznej charakterystyki pojęcia ładu przestrzennego do zdefiniowania tego ładu w gminie oraz omówienia rysu historycznego gminy Kołaki Kościelne, aż do omówienia występujących na obszarze gminy obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków i obiektów nie wpisanych do tego rejestru, łącznie ze stanowiskami archeologicznymi.

Stan poszczególnych elementów krajobrazu kulturowego w gminie będzie miał duży wpływ na dalszy jej rozwój.

- Sfera społeczna – warunki i jakość życia ludności

Zagadnienia tu omówione dotyczą ludnościowego rozwoju gminy w ujęciu retrospektywnym, jak też warunków mieszkaniowych i wyposażenia w usługi, tj. charakterystyki ludności pod względem płci i wieku, aktywności ekonomicznej, wykształcenia, warunków mieszkaniowych oraz wyposażenia gminy w urządzenia obsługi ludności.

W punkcie tym dokonano ponadto charakterystyki systemu osadniczego, jak też wyartykułowano zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa ludności i jej mienia.

- Sfera gospodarcza.

Omówiono tu wykorzystanie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej z podkreśleniem efektów produkcyjnych rolnictwa na tle charakterystyki gospodarstw rolnych i ich wyposażenia w podstawowe narzędzia pracy.

Dokonano także charakterystyki pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie gminy, jak też omówiono sytuację budżetową Urzędu Gminy, co ma wpływ na możliwości inwestycyjne gminy z zakresu celów publicznych.

- Stan systemu komunikacji

Należy stwierdzić, że stan systemu komunikacji w gminie jest jednym z zasadniczych elementów Studium.

Rozeznanie tego stanu, polegające na analizie sieci drogowej i innych elementów pozwala uzmysłowić ile należy w przyszłości poświęcić uwagi, by system komunikacji służący tranzytowi, jak też obsłudze mieszkańców gminy działał prawidłowo, był przystosowany do wymogów wzrastającego ruchu, a także był bezpieczny dla mieszkańców.

- Stan infrastruktury technicznej

Omówiono tu cały zespół spraw dotyczących systemu zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych, gospodarki odpadami stałymi, elektroenergetyki, gazownictwa, ciepłownictwa i telekomunikacji.

Zgromadzono tu bogatą wiedzę na temat stanu urządzeń infrastruktury technicznej i możliwości obsługi mieszkańców i gospodarki gminy, co jest niezbędne do przewidywania dalszego ich rozwoju w celu zaspokojenia przyszłych potrzeb gminy.

- Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Punkt ten jest efektem dokonanej analizy uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne i jest zbiorem spostrzeżeń dotyczących problemów i barier rozwojowych gminy, a także szans i możliwości jej rozwoju.

- Zadania służące realizacji celów publicznych

Zawarto tu, znane dziś, zadania celów publicznych o znaczeniu ponadlokalnym, wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego oraz wniosków zgłoszonych przez różne instytucje, jak też zadania o znaczeniu lokalnym.

Zadania te wiążą się z kierunkami zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne, a omówione zostały w *Uwarunkowaniach*, dlatego że ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym umieściła je w części dotyczącej *Uwarunkowań*.

- Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne dokonanej w 2018 r.

Bilans terenów przeprowadzono na podstawie wytycznych zamieszczonych w art.10, ust. 5, i 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073). Zawiera on przewidywane, szacunkowe wielkości nowej powierzchni użytkowej różnej formy zabudowy, jaka może powstać w wyniku wyznaczenia w Studium, w tym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, terenów rozwojowych w poszczególnych miejscowościach.

3. **Treść kierunków** zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne wynika z dogłębnej analizy uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego i rozwoju społeczno-gospodarczego tego obszaru. Na materiały zawarte w części tekstowej i graficzne składają się następujące zagadnienia:

1) Polityka przestrzenna gminy

W punkcie tym zawarto cele i kierunki polityki przestrzennej państwa i województwa, dotyczące terenu gminy Kołaki Kościelne, wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego uchwalonego uchwałą Nr IX/80/03 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 108, poz. 2026), jak też uchwalonego uchwałą nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r., zmienioną uchwałą nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl z 2017 r. poz. 2777, 3270) a także z innych dokumentów rządowych i wojewódzkich.

Sformułowano też cele rozwoju przestrzennego gminy, które były podstawą do ustalenia kierunków działań władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy.

W punkcie tym określono też kierunki rozwoju funkcji gminy i jej jednostek osadniczych, mając cały czas na uwadze położenie gminy na obszarze przeciętym drogą krajową S8 Warszawa – Białystok i wynikające stąd bezpośrednie korzyści i utrudnienia.

Wyznaczono w sposób elastyczny obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego, mając na uwadze, że inwestycje punktowe powinny być lokalizowane w największych jednostkach osadniczych gminy, w tym w Kołakach Kościelnych, natomiast inwestycje liniowe mogą być realizowane na terenie całej gminy.

Zaproponowano kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów poprzez określenie zasięgu dwóch obszarów struktur przestrzennych (stref zagospodarowania przestrzennego), tj.:

- a) strefy A – obszar urbanizacji,
- b) strefy B – obszary rolno-leśno-osadnicze,

Sformułowano główne funkcje tych stref i ich kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Ważnym elementem tego punktu jest część poświęcona wskaźnikom dotyczącym zagospodarowania oraz użytkowania terenów, jak też terenów wyłączonych spod zabudowy. Elementy te służyć będą jako wytyczne do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których obszary do opracowania także zaproponowano.

Konieczność opracowania planów dla ustalonych obszarów może wynikać z przepisów ustawowych jak też faktu, że władze gminy z własnej inicjatywy, na podstawie występujących zjawisk urbanizacyjnych i wniosków obywateli, występują z inicjatywą sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2) Kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego gminy – realizacja celów rozwoju przestrzennego i polityki przestrzennej gminy

Jest to część stanowiąca realizację celów rozwoju i polityki przestrzennej gminy w poszczególnych sferach przestrzennych, jak też działalności życia społeczno-gospodarczego.

Zawarto tu kierunki i zasady ochrony środowiska, jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego, mając na uwadze występujące tu walory środowiska przyrodniczego i kulturowego, tj. lasów, sieci dolin rzecznych, obszarów objętych szczególną formą ochrony przyrody, itp.

Sformułowano też kierunki ochrony sanitarnej środowiska, powietrza atmosferycznego, lasów, powierzchni ziemi oraz zasady ochrony krajobrazu kulturowego.

W części dotyczącej kierunków i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej sformułowano wytyczne w tym zakresie do stosowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, mając na uwadze zachowanie i pielęgnację najcenniejszych zabytków, jak też tworzenie nowych wartości kulturowych.

W części dotyczącej kierunków rozwoju infrastruktury społecznej i gospodarczej dokonano prognozy rozwoju ludnościowego gminy oraz sformułowano niezbędny rozwój mieszkalnictwa, urządzeń usługowych i gospodarczych, jak też określono tereny do rozwoju poszczególnych elementów zagospodarowania.

Wyznaczono tereny pod zainwestowanie. Jednakże, zakłada się stosowanie elastycznych zasad lokalizowania nowego zainwestowania, o ile zamierzenia te nie będą w sprzeczności z przepisami szczególnymi.

Obszerną część stanowią kierunki i zasady rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej (zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

sanitarnych i wód opadowych, gospodarka odpadami, elektroenergetyka, ciepłownictwo, gazownictwo i telekomunikacja).

Zawarto tu programy rozwoju poszczególnych urządzeń, jak też niezbędny zakres inwestycji służących realizacji założonych celów i zadań.

- 3) Ostatnią częścią *Kierunków* są zagadnienia obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej, gdzie sformułowano najważniejsze zasady realizacji tych celów w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

Mając na uwadze fakt, że ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego muszą być zgodne ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w Studium starano się dokonywać zapisów w sposób elastyczny wszędzie tam gdzie było to możliwe, nie naruszając prawa, by nie tworzyć ewentualnych konfliktów z późniejszymi zamierzeniami planistycznymi.

II. SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

WSTĘP

1. Podstawa prawna opracowania

Podstawami prawnymi opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne są:

- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.),
- uchwała Nr XIII/60/16 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 11 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne.

2. Przedmiot studium

Studium uwzględnia wszystkie zagadnienia zawarte w art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.):

- Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy przedstawione na rysunku w skali 1: 10 000 oraz zawarte w poszczególnych punktach części tekstowej.
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawione na rysunku w skali 1: 10 000 oraz zawarte w poszczególnych punktach części tekstowej.

3. Części składowe Studium

Na Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne składają się:

- 1) tekst Studium uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne – jako zał. nr 1 do uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Studium,
- 2) rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne – uwarunkowania w skali 1: 10 000 – jako zał. nr 2 do uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Studium,

- 3) rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne – kierunki w skali 1: 10 000 – jako zał. nr 3 do uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Studium,
- 4) rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag – jako zał. nr 4 do uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Studium,
- 5) uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu Studium, jako załącznik Nr 5,
- 6) dokumentacja prac planistycznych.

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy Kołaki Kościelne

Położenie gminy i ukształtowane powiązania przestrzenne i komunikacyjne wskazują na silne związki z miastem Zambrowem jako ośrodkiem obsługi powiatowej, zaś dla części południowej gminy – z miastem Wysokie Mazowieckie oraz z Łomżą – jako ośrodkiem obsługi ponadlokalnej. W dawnych wiekach powiązania z regionem tworzył głównie trakt handlowy z Wyszkowa i Warszawy do Tykocina i dalej na Litwę (na śladzie obecnej szosy białostockiej), natomiast pozostałe pobliskie trakty z Łomży do Drohiczyzna (przez Zambrów) oraz z Łomży do Tykocina i Knyszyna przez Rutki (dawne miasto) miały dla obszaru gminy mniejsze znaczenie.

Obecnie, osią powiązań zewnętrznych jest droga krajowa S8, zapewniająca dostęp do ruchu tranzytowego Europa Zachodnia – Warszawa – Białystok i dalej do przejść granicznych w kierunku Litwy, Białorusi i Rosji. Dla połączeń regionalnych znaczenie ma układ dróg powiatowych zapewniający dojazd do Zambrowa oraz do dróg krajowych nr 63 i 66. Obecnie straciło na znaczeniu dla transportu pasażerskiego połączenie kolejowe z Ostrołęką i Łapami, z uwagi na zawieszenie przewozów pasażerskich na tej linii. Linia obecnie jest rewitalizowana, a ruch zostanie wznowiony.

Istotną przesłanką rozwoju gminy jest jej położenie po obu stronach drogi krajowej S8 Warszawa – Białystok, co po ukończeniu modernizacji tej drogi wiąże się z ograniczeniem jej dostępności i przebudową lokalnego układu komunikacyjnego oraz osłabieniem powiązania północnej części gminy z ośrodkiem obsługi w Kołakach Kościelnych i pozostałym obszarem gminy, a z drugiej strony ze wzrostem znaczenia powiązań zewnętrznych dla tej części obszaru opracowania. Droga ta przenosi główne obciążenia między przejściami granicznymi na wschodnich i północno-wschodnich granicach kraju oraz Białymstokiem i bardzo atrakcyjnymi obszarami turystycznymi Polski Wschodniej a Warszawą i Europą Zachodnią.

2. Uwarunkowania i wytyczne z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego

W trakcie prac nad Studium uwzględniono wnioski zgłoszone przez Zarząd Województwa Podlaskiego wynikające z *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego* (przyjętego Uchwałą Nr IX/80/03 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2003 r. i opublikowanego w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego z 2003 r. Nr 108 poz. 2026), jak też przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. zmienionego uchwałą Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2777, 3270).

Na obszarze gminy Kołaki Kościelne występują postulowane zadania ponadlokalne – zawarte w rozdziale VII „Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych”, a w szczególności:

- a) budowa drogi ekspresowej S8 granica województwa – Białystok; przebudowa drogi krajowej do parametrów drogi ekspresowej wraz z budową węzłów i przejazdów – *zadanie ukończone*,
- b) modernizacja dróg powiatowych i gminnych zgodnie z Kompleksowym programem budowy i przebudowy dróg powiatowych w powiecie zambrowskim,
- c) rewitalizacja linii kolejowej Nr 36 Ostrołęka – Łapy – *zadanie w trakcie realizacji*,
- d) budowa linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Zambrów – Sokoły.

3. Uwarunkowania i wytyczne wynikające z gminnych dokumentów strategicznych i programowych

W Studium uwzględniono m.in. następujące opracowania:

- 1) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne,
- 2) Program gospodarki ściekowej Gminy Kołaki Kościelne,
- 3) Program ochrony środowiska gminy Kołaki Kościelne na lata 2004-2011,
- 4) Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022,
- 5) Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Kołaki Kościelne (załącznik do uchwały Nr XVII/91/12 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 31 grudnia 2012 r.) ,
- 6) Plan usuwania azbestu,
- 7) Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki,

Celem opracowania jest rozpoznanie i ocena warunków fizjograficznych w celu określenia przyrodniczych uwarunkowań dla funkcji, struktury i intensywności zagospodarowania, eliminowania lub ograniczania zagrożeń oraz zapewnienia trwałości podstawowych procesów przyrodniczych na obszarze objętym opracowaniem.

W dokumencie określono, iż **celem strategicznym** rozwoju gminy jest:

„Zrównoważony i trwały rozwój gminy, przy racjonalnym wykorzystaniu zasobów przyrodniczych, istniejącego majątku trwałego, potencjału infrastrukturalnego i produkcyjnego”

4. Stan środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajo-brazu kulturowego oraz inne zagadnienia

Gmina Kołaki Kościelne położona jest całkowicie w obrębie jednostki fizjograficznej – Wysoczyzny Wysokomazowieckiej, stanowiącej fragment makroregionu Niziny Północnomazowieckiej (prowincji Niżu Środkowopolskiego, podprowincji Nizin Środkowopolskich – wg. Kondracki, A. Rychling). Obszar gminy leży w dorzeczu rzeki Narwi i odwadniany jest przez rzekę Dąb stanowiącą dopływ rzeki Jabłonki oraz Kołomyję – dopływ rzeki Gać. Najwyższe wzniesienie na terenie gminy Kołaki Kościelne (161,5 m n.p.m.) znajduje się przy granicy z gminą Kulesze Kościelne, we wschodniej części gminy, największe obniżenie terenu (ok. 130 m n.p.m.) ma miejsce przy granicy z gminą Zambrów.

W układzie administracyjnym gmina położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego i we wschodniej części powiatu zambrowskiego, przy granicy z powiatem wysokomazowieckim i graniczy od wschodu z gminą Kulesze Kościelne (powiat wysokomazowiecki), od północy z gminą Rutki Kossaki, od południa z gminą Wysokie Mazowieckie (powiat wysokomazowiecki), a od zachodu z gminą Zambrów.

4.1. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej, warunki produkcji rolniczej

Gmina Kołaki Kościelne wchodzi w skład mazowiecko-bielskiego rejonu produkcji rolniczej, wyodrębnionego ze względu na uwarunkowania przyrodniczo-organizacyjne oraz możliwości produkcji rolnej przyjazne środowisku. Rejon ten wyróżnia się w województwie podlaskim najwyższą jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej i najwyższą intensywnością produkcji rolnej. Ma niewielki udział terenów chronionych i gleb marginalnych oraz posiada korzystną strukturę obszarową gospodarstw rolnych. Charakteryzuje się dobrze rozwiniętą produkcją roślinną i zwierzęcą, w szczególności: zbóż intensywnych, warzyw i owoców oraz dobrze rozwiniętą hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej.

Wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb gminy Kołaki Kościelne wynosi 49,3 i jest zbliżony do średniego wskaźnika dla Polski (49,5) i dla powiatu zambrowskiego (49,8). Ogólny wskaźnik jakości przyrodniczych warunków rolnictwa (uwzględniający jakość i przydatność rolniczą gleb, agroklimat, rzeźbę terenu, warunki wodne) wynosi 64,3 i jest nieco niższy od średniego wskaźnika dla Polski (66,6) i dla powiatu zambrowskiego (65,5).

4.2. Struktura własności i wielkość gospodarstw rolnych

W gospodarce rolnej gminy Kołaki Kościelne dominują indywidualne gospodarstwa rolne. W ich posiadaniu znajduje się 6 937 ha gruntów (94,0% ogółu gruntów w gminie) i 5 124 ha użytków rolnych (69,52 % ogółu gruntów gminy).

Według danych z 2017 r. średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 7,76 ha, co jest wartością niższą niż w województwie (12,27 ha) i w kraju (10,56 ha).

4.3. Rozmiary i struktura produkcji rolnej

Struktura agrarna gminy Kołaki Kościelne na tle struktury agrarnej województwa podlaskiego i powiatu zambrowskiego – według danych z 2015 r. – przedstawia się następująco:

- powierzchnia użytków rolnych – 5 124 ha, tj. 69,5% powierzchni ogólnej (w województwie podlaskim – 59,5%, w powiecie zambrowskim – 62,4%),
- grunty orne – 3 876 ha, tj. 75,6 % użytków rolnych (w województwie podlaskim – 66,1%, w powiecie zambrowskim - 68,3%),
- łąki – 544 ha,
- pastwiska – 705 ha
- użytki zielone – 1291 ha, tj. 25,5% użytków rolnych (w województwie podlaskim – 33,5%, w powiecie zambrowskim – 31,5%)
- sady – 5 ha, tj. 0,2% powierzchni użytków rolnych (w województwie podlaskim – 0,4%, w powiecie zambrowskim – 0,2%).

W latach 1996-2015 zmniejszyła się w gminie powierzchnia użytków rolnych z 5 667 ha do 5 124 ha, czyli o 10 %. Nieznacznie zmniejszyła się powierzchnia gruntów ornych – z 3 902 ha do 3 876 ha (o 0,7%), natomiast wzrosła powierzchnia użytków zielonych – z 1033 ha do 1 291 ha (o 25%).

W 2010 r. w gospodarstwach indywidualnych nieobsiane było 26,8% gruntów ornych. Dominujący udział w zasiewach mają zboża, których powierzchnia upraw w 2010 r. w indywidualnych gospodarstwach rolnych wynosiła 2113,95 ha (96,8% obsianych gruntów ornych). Wśród zbóż najważniejszymi są kolejno: pszenżyto, żyto, owies, jęczmień, pszenica. Ziemniaki uprawiane są na 59,63 ha co stanowi 2,7% powierzchni upraw.

W czasie Spisu Rolnego w 2010 r. w gospodarstwach indywidualnych gminy zanotowano następujące ilości zwierząt gospodarskich:

- bydło ogółem – 8 578 sztuk, w tym 4 993 sztuk krów,
- trzoda chlewna ogółem – 3 496 sztuk, w tym 345 lochy.

Na 100 ha użytków rolnych przypada w gminie 167 sztuk bydła i 68 sztuk trzody chlewnej. W 1996 r. wskaźniki te wynosiły odpowiednio: 82 i 107, co wskazuje na istotną zmianę w preferowanym kierunku hodowli.

4.4. Rzeźba terenu i walory krajobrazu

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski (J. Kondracki) gmina Kołaki Kościelne położona jest w obrębie makroregionu Niziny Podlaskiej, która to z kolei wchodzi w skład większej jednostki geograficznej jaką są Niziny Środkowopolskie. Na obszarze tym, brak jest jezior polodowcowych, a formy glacialne uległy zatarciu przez procesy peryglacialne. Jest to teren równinny, położony w dorzeczu Narwi i środkowego Bugu. Stanowi krajobrazowe przedłużenie Niziny Mazowieckiej. Nachylenia terenu, nie przekraczają 2 stopni.

4.5. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin i zasobów wód podziemnych.

Na obszarze gminy znajdują się 4 udokumentowane złoża surowców mineralnych, o łącznej powierzchni złoża ok. 9,4174 ha oraz obszar perspektywicznego występowania kopalin surowców mineralnych, którego powierzchnia na terenie gminy Kołaki Kościelne wynosi około 17 ha.:

- a) Czosaki-Dąb o pow. 1.11 ha – na rysunku studium 1 PG (teren wyeksploatowany – zrehabilitowany)
- b) Czarnowo-Undy o pow. 3,45 ha – na rysunku studium 2 PG
- c) Gosie-Otole o pow. 2,85 ha – na rysunku studium 3 PG
- d) Czarnowo-Undy o pow 2,0 ha– na rysunku studium 3 PG

4.6. Wody powierzchniowe

Jedynym znaczącym ciekim wodnym znajdującym się w obrębie gminy Kołaki Kościelne jest rzeka Dąb, wpływająca do rzeki Jabłonki na terenie gminy Zambrów. Jest to ciek niewielki, biorący swój początek na terenie gminy, o północno-zachodnim kierunku spływu. Rzeka Dąb na obszarze gminy Kołaki Kościelne, posiada trzy prawobrzeżne dopływy przecinające wsie: Ćwikły-Rupie oraz Ćwikły-Krajewo oraz prawobrzeżny dopływ łączący się z ciekim głównym we wsi Czosaki-Dąb. Charakterystyczne dla obszaru gminy jest występowanie rowów suchych w szczególności wzdłuż drogi łączącej wsie Kołaki Kościelne i Łętowo-Dąb.

Wody rzeki Dąb z uwagi na zawartość zanieczyszczeń chemicznych i barwę zakwalifikowane są do wód pozaklasowych (Raport o Stanie Środowiska Województwa Podlaskiego – 2005 r.) a z uwagi na zawartość azotynów i fosforu organicznego nie są przydatne do bytowania ryb.

Na pozostałym obszarze występują bezimienne cieki, włączone w system rowów melioracyjnych.

Gmina pozbawiona jest większych naturalnych, bądź sztucznych zbiorników wodnych. Występują tutaj natomiast małe obiekty o charakterze oczek wodnych, stawów i zbiorników przeciwpożarowych. Spośród nich wymienić można zbiorniki we wsiach: Kołaki Kościelne, Szczodruchy i Rębiszewo-Zegadły.

4.7. Wody podziemne

Monitoring diagnostyczny wód podziemnych na terenie gminy Kołaki Kościelne (2012 r.) zrealizowany został w punkcie pomiarowym nr 134 w Kołakach Kościelnych (JCWPd – 51), gdzie stwierdzono II klasę jakości wody, co wskazuje również na dobry stan chemiczny.

Poziom wodonośny wód podziemnych izolowany jest od powierzchni ziemi grubą warstwą utworów słabo przepuszczalnych. Zasilanie wód podziemnych odbywa się przez przesączanie wód opadowych przez utwory słabo przepuszczalne znajdujące się na obszarze na południowy – wschód od miejscowości Zanie-Leśnica. Wydajność głównego użytkowego poziomu wodonośnego jest większa niż 70 m³/h.

Sieć wodociągowa w Gminie Kołaki Kościelne zasilana jest z ujęć podziemnych zlokalizowanych w miejscowościach Kołaki Kościelne, Szczodruchy oraz Zanie-Leśnica. Wyniki badań potwierdzają pełną przydatność wód podziemnych do celów pitnych (II klasa). Ze względu na zasoby wód podziemnych wymagają one szczególnej ochrony zarówno w aspekcie ilościowym jak i jakościowym.

4.8. Gleby – element wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gleby gminy Kołaki Kościelne odznaczają się stosunkowo dobrą jakością. Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej analizowanego obszaru jest wysoki (trzecie miejsce w powiecie) i wynosi 64,3.

Na analizowanym obszarze dominują gleby IV klasy bonitacyjnej, zajmując ponad 61,2% powierzchni gruntów ornych. Podobna sytuacja przedstawia się przypadku użytków zielonych, gdzie 60,11% powierzchni użytków stanowią gleby IV klasy bonitacyjnej.

Tab. 1 Klasy bonitacyjne gleb gminy Kołaki Kościelne

KLASY BONITACYJNE												
Grunty orne [ha]							Użytki zielone [ha]					
IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz	II	III	IV	V	VI	VIz
11	225	1217	1181	897	332	52		83	621	288	39	2

Źródło: Wojewódzki Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Wydział Gleboznawstwa

4.9. Lasy

Pod względem lesistości Gmina Kołaki Kościelne należy do obszarów słabo zalesionych. Lasy stanowią tylko 25,1% powierzchni gminy z czego 93,4% to lasy prywatne. Stwierdza się nieznaczny spadek lesistości w ostatnich latach od 25,7% w roku 2012 do 25,1% w 2014 r. Największy zalesiony obszar znajduje się w północnej części gminy, usytuowany pomiędzy drogami: powiatową Kołaki Kościelne – Czarnowo-Undy i drogą krajową S8. Teren ten nosi nazwę „Łętowina” i charakteryzuje się występowaniem wysokopiennej roślinności iglastej i liściastej. Dominującymi gatunkami są sosna oraz olcha. Niewielkie skupiska lasów mieszanych występują również przy granicy gminy z Gminą

Zambrów, powyżej wsi Szczodruchy oraz po obydwu stronach drogi gminnej łączącej wsie Wróble-Arciszewo i Czarnowo-Dąb, gdzie rośnie las liściasty.

4.10. Warunki klimatyczne

W podziale klimatycznym Polski gmina zaliczana jest do regionu mazurskiego. Średnia roczna temperatura powietrza charakterystyczna dla omawianego regionu to 6,6°C, z najcieplejszym miesiącem roku – lipcem (17,9 °C) oraz najzimniejszym styczniem (-6,2 °C).

Średnioroczne zachmurzenie jest na poziomie ogólnopolskim, tzn. wynosi 6,3° w 11-sto stopniowej skali. Najwięcej chmur pojawia się w miesiącu grudniu, natomiast najmniej w lipcu i wrześniu. Łącznie w ciągu roku odnotowuje się ok. 140 dni pochmurnych.

Gmina charakteryzuje się dobrymi warunkami solarnymi. Maksymalne nasłonecznienie przypada na miesiąc czerwiec. W ciągu roku wynosi ono średnio ok. 4,5 godzin.

Średnia ilość opadów przypadająca na omawiany teren to 570 mm, z czego 60% sumy rocznej przypada na okres wegetacyjny. Najwięcej opadów odnotowuje się w miesiącu sierpniu (ok. 70 mm), natomiast najmniej w miesiącu styczniu (ok. 30 mm).

Średnie prędkości wiatrów wynoszą 3,1 m/s, co decyduje o dobrym przewietrzaniu terenu. Biorąc pod uwagę siłę wiatru na terenie gminy dominują wiatry zachodnie, szczególnie na jesieni i zimą.

4.11. Powietrze

Powietrze na terenie gminy zanieczyszczane jest głównie ze źródeł punktowych (paleńska gospodarstw domowych i kotłowni) oraz liniowych – komunikacja. W obrębie terenów mieszkaniowych głównym źródłem zanieczyszczeń jest emisja niska wzrastająca w okresie zimowym. Zanieczyszczenie utrzymuje się na obszarze zainwestowanym i w jego najbliższej okolicy. Emisja niska charakteryzuje się dużą uciążliwością. Na terenie gminy Kołaki Kościelne nie występują duże zakłady przemysłowe, których emisja miałaby znaczny wpływ na zanieczyszczenie powietrza.

W gminie Kołaki Kościelne natężenie ruchu kołowego (poza drogą S8) pod względem emisji spalin nie stwarza zagrożenia dla środowiska i zdrowia człowieka. Gorsza sytuacja występuje w pasie drogi krajowej S8, która została przebudowana na dwupasmową drogę ekspresową. Rocznie jeździ po niej ok. 6 milionów pojazdów, w tym ok. 1 milion samochodów ciężarowych, które są źródłem emisji tlenków węgla, tlenków azotu, węglowodórów aromatycznych i alifatycznych, pyłu, dwutlenku siarki, związków ołowiu i sadzy. Pogarsza to znacznie stan środowiska, co skutkuje wyłączeniem użytków rolnych znajdujących się wzdłuż drogi krajowej z ekologicznej produkcji rolnej.

4.12. Przyrodnicze obszary i obiekty prawnie chronione

Na terenie gminy Kołaki Kościelne nie występują obszary Natura 2000, lecz w niewielkiej odległości, 3-4 km w kierunku północnym znajdują się:

- obszar siedliskowy - Ostoja Narwiańska (PLH200024)
- obszar ptasi - Przełomowa Dolina Narwi (PLB200008)
- obszar ptasi – Bagno Wizna (PLB200005)

Jedynym obiektem podlegającym ochronie prawnej na terenie gminy Kołaki Kościelne jest pomnik przyrody – skupisko jałowców we wsi Podłatki Duże (Rozporządzenie nr 11/07 Wojewody Podlaskiego z dnia 24 sierpnia 2007 r. zniosło pomnik przyrody wiąz pospolity we wsi Gosie Małe.)

Część lasów na terenie gminy Kołaki Kościelne pełni funkcje lasów ochronnych. Zajmują one 14,6 ha. Warunki, jakie muszą spełniać lasy by uzyskać charakter lasów

ochronnych, określają przepisy odrębne. W Nadleśnictwie Łomża powołane zostały one na mocy Decyzji Ministra Środowiska z dnia 21 kwietnia 2010 r.

Przez gminę Kołaki Kościelne przechodzi korytarz ekologiczny Przełomowa Dolina Narwi – Dolina Górnej Narwi (GKPN-23) będący częścią Północnego korytarza ekologicznego, łączącego Puszcze Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami).

4.13. Główne wnioski do kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wynikające ze stanu środowiska

- Utrzymanie wartości i walorów terenów aktywnych biologicznie tworzących system ekologiczny w strukturze przestrzennej obszaru gminy.
- Zachowanie naturalności i ciągłości terenów systemu ekologicznego jako warunku niekolizyjnego ich funkcjonowania z rozwojem zainwestowania gminy.
- Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i nadmierną eksploatacją – stosownie do ustalonych klas czystości i nienaruszalności przepływów biologicznych rzek.

Przy czym wnioskuje się także o potrzebę:

- a) skutecznego rozwiązywania unieszkodliwiania ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi,
 - b) poprawy dyspozycyjności wód w elementarnych zlewniach obszaru gminy.
 - Radykalne ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery pochodzących ze źródeł energetycznych i zakładów przemysłowych oraz komunikacji.
 - Ochrona zabudowy i walorów przyrodniczych przed negatywnym wpływem różnego rodzaju zanieczyszczeń atmosferycznych – stosownie do obowiązujących norm państwowych.
 - Zmniejszenie emisji energetycznych można będzie osiągnąć poprzez m.in. gazyfikację gminy.
 - Niwelacja zagrożeń hałasem oraz promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym, głównie w obszarach stałego zamieszkania ludzi.
 - Zabezpieczenie i ochrona przed ewentualnymi nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska (N.Z.Ś.) terenów przyległych do drogi S8 Warszawa – Białystok.
 - Ochrona i racjonalne gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną, a w tym ochrona przed:
 - a) zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
 - b) nieuzasadnionym przeznaczaniem wartościowych gruntów na cele inne niż rolnicze,
 - c) negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
- Preferowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego zapewniającego produkcję „zdrowej żywności”.

Powyższe wnioski powinny być uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Ład przestrzenny polega na zsynchronizowaniu efektów działalności człowieka ze środowiskiem naturalnym, w którym on funkcjonuje.

Aktualna tendencja szybko postępujących przekształceń przestrzeni wymaga opanowania wyników tych przekształceń, by one nie prowadziły do degradacji środowiska kulturowego gminy.

Szczególnie wyraźne przekształcenia przestrzeni występują pod wpływem przemysłu i eksploatacji surowców. Elementy te w gminie, jak dotychczas, nie spowodowały zakłócenia ładu przestrzennego.

Na zmiany przestrzenne w gminie Kołaki Kościelne ma wpływ wiele czynników, które powodują różne formy przekształceń. Są to m.in:

- 1) rozwój komunikacji,
- 2) rozwój urbanizacji, w tym szczególnie na terenach przyległych do drogi krajowej S8,
- 3) ubytek liczby gospodarstw rolnych,
- 4) powiększanie się gospodarstw rolnych.

Na obszarze gminy funkcjonuje jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego – wprowadzony uchwałą Nr XXI/88/97 Rady Gminy w Kołakach Kościelnych z dnia 29 czerwca 1997 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kołaki Kościelne (Dz. U. Woj. Łomż. z dnia 18 września 1997 r. Nr 10, poz. 70) ustalającą obszar o powierzchni 1,87 ha we wsi Czarnowo - Undy z przeznaczeniem pod zabudowę zagrodową o pow. 0,98 ha, oznaczoną symbolem MR oraz teren o pow. 2,5 ha we wsi Gosie Małe z przeznaczeniem pod usługi z zakresu obsługi komunikacji i podróży oznaczony symbolem KS.

Równolegle z procedurą sporządzenia Studium opracowywane są projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zainicjowane uchwałami:

- uchwała Nr XV/86/16 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie wsi Gosie Małe, Czachy-Kołaki, i Zanieleśnica, zmieniona uchwałą nr XVII/108/16 z dnia 30 grudnia 2016 r. z przeznaczeniem pod funkcje produkcyjne i usługowe,
- uchwała Nr XXI/135/17 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie wsi Kołaki Kościelne,
- uchwała Nr XXI/136/17 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego o nazwie „Strefa gospodarcza I”.

Ponadto, opracowywane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne będzie narzędziem kształtowania przestrzeni dla obszaru całej gminy.

6. Stan krajobrazu kulturowego, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Gdy zmiany wprowadzone w krajobrazie przez człowieka posunięte są na tyle, iż trwałe jego istnienie może być utrzymywane tylko dzięki stałym zabiegom człowieka, mamy do czynienia z krajobrazem kulturowym. Występuje on w dwóch głównych typach jako:

- krajobraz kulturowy harmonijny, jeśli sposób jego użytkowania jest dostosowany do charakteru środowiska przyrodniczego i geograficznego oraz zgodny z prawami nimi rządzącymi”;
- krajobraz kulturowy zdegenerowany, powstający wtedy, gdy człowiek „...przez nowe czynności gospodarcze w wyniku nieświadomości lub chęci nadmiernych korzyści naruszy naturalną równowagę składników fizjocenozy, wywołując trwałe, progresywnie postępujące, niekorzystne zmiany. Zmiany te, niekorzystne dla naturalnego

środowiska, rzutują negatywnie na gospodarkę człowieka, a jednocześnie stanowią z reguły oszpecenie krajobrazu.

Oba typy krajobrazu mogą występować w formach jako krajobraz uprawowy, miejski, zurbanizowany i przemysłowy”¹.

W gminie Kołaki Kościelne występują różne formy krajobrazu kulturowego:

- do krajobrazu miejskiego można zaliczyć obszar wsi Kołaki Kościelne,
- do krajobrazu urbanizującego się można zaliczyć części obszarów miejscowości: Gosie Małe, Czachy-Kołaki, Zanie-Leśnica (z uwagi na sporządzany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego),
- do krajobrazu harmonijno-uprawowego zalicza się pozostały obszar gminy, gdzie nie nastąpił jeszcze proces degradacji krajobrazu, choć występują obszary wyraźnej ingerencji człowieka, co spowodowało punktową degradację krajobrazu harmonijnego, np. część wsi Czarnowo-Undy, Gosie-Otole (kopalnie kruszywa).

6.1. Uwarunkowania historyczne rozwoju osadnictwa i środowiska kulturowego

Osadnictwo gminy Kołaki Kościelne ma początek w XV wieku. Dawne wsie Kołaki Stare i Nowe (obecnie Kościelne), Czachy-Kołaki i Gunie-Ostrów powstały z nadania w ok. 1416 roku 30 włók ziemi Wojciechowi herbu Kościesza z Kołak. Osiedla wiejskie pochodzą w znacznej części z kolonizacji przez drobną szlachtę zagrodową. Większość wsi ma dwuczłonowe nazwy, związane z podziałami rodzinnymi ziem przynależnych poszczególnym rodowi i tworzeniem przysiółków. Duże znaczenie dla rozwoju osadniczego wschodniego Mazowsza miała rzeka Narew, nad którą ulokowany był gród Łomża, skąd rozchodziły się ważne drogi handlowe do Prus, Grodna, Wilna, Ostrołki, Pułtusa i Czerska. Miejscowości w gminie oddzielone były od traktów kompleksami lasów. Istotne znaczenie dla gminy miał historyczny trakt z Czerska i Warszawy przez Tykocin na Litwę, w pobliżu którego znajdowały się Kołaki.

W obrębie gminy Kołaki Kościelne brak jest typowych zabytkowych zespołów przestrzennych. Cechy historycznych nawarstwień posiadają układy przestrzenne poszczególnych miejscowości, zwłaszcza tych, których rozwój i przekształcenia przestrzenne postępowały w sposób ewolucyjny. Relikty historycznego rozplanowania posiadają zwłaszcza Gunie-Ostrów, Czachy-Kołaki i Gosie Małe oraz miejscowość Kołaki Kościelne, której układ przestrzenny umieszczono w gminnej ewidencji zabytków.

6.2. Prawna ochrona obiektów i obszarów zabytkowych

Prawna ochrona zabytków realizowana jest zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami poprzez:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego.
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji lokalizacyjnej.

Na terenie gminy Kołaki Kościelne znajdują się 3 obiekty wpisane do rejestru zabytków:

Tab. 2 Obiekty wpisane do rejestru zabytków

miejsowość	obiekt
Kołaki Kościelne	Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Kołakach Kościel-

¹ Janusz Bogdanowski, Maria Łuczyńska-Brzda, Zygmunt Novák „Architektura Krajobrazu” Państwowe Wydawnictwo Naukowe Warszawa – Kraków 1981 (Wydanie trzecie).

	nych nr rej. A-64 z 28.04.1980
Kołaki Kościelne	Fragment cmentarza rzymskokatolickiego nr rej. A-305 z 12.06.1987 Przedmiot ochrony: kaplica cmentarna, nagrobki (w tym 3 z II połowy XIX w.), krzyż żeliwny powstały przed 1925 r., mogiła zbiorowa 3 marynarzy poległych w 1920 r.
obręb Gosie Duże	Cmentarz – mogiła z okresu II wojny światowej nr rej. A-437 z 30.12.1991

Źródło: informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Delegatura w Łomży

Wpis do rejestru zabytków jest podstawową formą ochrony zabytków i polega na szczególnym nadzorze służb konserwatorskich w stosunku do prac przy obiektach i obszarach o szczególnej wartości kulturowej i historycznej.

Na terenie gminy nie ustanowiono innych form ochrony zabytków.

Ochroną konserwatorską objęte też są także liczne obiekty wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków w poszczególnych miejscowościach oraz stanowiska archeologiczne.

7. Sfera społeczna – warunki i jakość życia mieszkańców

7.1. Ludność i zasoby pracy

Gmina Kołaki Kościelne liczy - według danych GUS za rok 2015 – 2 380 mieszkańców. Pod względem liczby ludności zajmuje 112-te miejsce wśród 118 gmin województwa podlaskiego. W powiecie zambrowskim Kołaki Kościelne są najslabiej zaludnioną gminą (Rutki – 5 762, Szumowo – 4 941, Zambrów – 9 010).

Ludność gminy skupiona jest w 24 jednostkach osadniczych. Najliczniejszą jest miejscowość Kołaki Kościelne (ponad 400 mieszkańców), kolejne (liczące już poniżej 200 osób) to Czachy-Kołaki, Podłatki Duże, Kossaki Borowe, Sanie-Dąb, Krusze-Łubnice i Wiśniówek-Wertyce.

Tab. 3 Liczba mieszkańców w miejscowościach gminy Kołaki Kościelne

sołectwo	liczba mieszkań- ców
Cholewy-Kołomyja	38
Czachy-Kołaki	164
Czarnowo-Dąb	51
Czarnowo-Undy	77
Czosaki-Dąb	72
Ćwikły-Krajewo	60
Ćwikły-Rupie	79
Głodowo-Dąb	87
Gosie Duże*	88
Gosie Małe	92
Gunie-Ostrów	88
Kołaki Kościelne	444
Kossaki Borowe	132
Krusze-Łubnice	112
Łętowo-Dąb	48
Łubnice-Krusze	54
Podłatki Duże	133

Podłatki Małe	50
Rębiszewo-Zegadły	71
Sanie-Dąb	132
Szczodrucho	85
Wiśniówek-Wertyce	107
Wróble-Arciszewo	60
Zanie-Leśnica	84

* Do sołectwa Gosie Duże należą również grunty obrębu Gosie-Otole

Źródło: Strategia rozwoju gminy Kołaki Kościelne – Urząd Gminy Kołaki Kościelne

Współczynnik feminizacji (czyli liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn) w gminie Kołaki Kościelne utrzymuje się na poziomie poniżej 100 i w 2015 r. wyniósł 96. Jest niższy niż w powiecie (102) i województwie (105). Ta niekorzystna tendencja związana jest intensywnym odpływem kobiet do miast.

Liczność ekonomicznych grup wieku w 2014 r. przedstawiała się następująco:

- w. przedprodukcyjny 446 os. (18,7%)
- w. produkcyjny 1467 os. (61,6%), w tym mobilny 928 os. (39%)
- w. poprodukcyjny 467 os. (19,6%).

Tym samym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 31,8 os. w wieku poprodukcyjnym i 62,2 os. w wieku nieprodukcyjnym.

Wśród mieszkańców gminy największą grupę stanowią osoby z ukończonym wykształceniem podstawowym, natomiast dyplomem wyższej uczelni legitymuje się 12,7% mieszkańców. Mężczyźni są generalnie słabiej wykształceni niż kobiety, a duża część z nich edukację zakończyła na szkole zawodowej. Największy odsetek mieszkańców z wykształceniem wyższym (38,4%) przypada na grupę wiekową 25-29 lat. Ludność gminy jest statystycznie słabiej wykształcona niż przeciętnie w województwie.

W gminie w 2015 r. było 1 467 osób w wieku produkcyjnym, które stanowią potencjalne zasoby pracy. Z tej liczby 937 mieszkańców zaliczono do wieku mobilnego (oznaczającego wiek, w którym osoba jest zdolna do zmiany stanowiska, miejsca pracy lub ewentualnego przekwalifikowania się). Wśród ludności w wieku produkcyjnym mężczyźni przeważają nad kobietami (802 do 665 os.), a prognozy wskazują że ta tendencja będzie pogłębiać się. Obecnie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają 62 w wieku nieprodukcyjnym.

Zdecydowana większość mieszkańców związana jest zawodowo z rolnictwem. Zgodnie z wynikami Powszechnego Spisu Rolnego, w 2010 r. rolniczą działalność produkcyjną prowadziło 445 indywidualnych gospodarstw, w których zatrudnionych było ok. 80% mieszkańców.

W 2015 r. w gminie zarejestrowane były 133 podmioty gospodarcze, co oznacza że na tysiąc osób przypada ich 56. Wśród nich 20 związanych było z rolnictwem, 33 z przemysłem i budownictwem, a 80 z innymi formami działalności.

Pozarolniczym miejscem zatrudnienia mieszkańców jest pobliski Zambrów.

Pod koniec 2015 roku w gminie zarejestrowanych było 71 bezrobotnych, co oznacza że stopa bezrobocia była mniejsza niż 5%. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych było 36 kobiet i 35 mężczyzn. W latach poprzednich wśród osób pozostających bez pracy dominowali mężczyźni.

7.2. Warunki życia mieszkańców

7.2.1. Zasoby i warunki mieszkaniowe

W 2014 roku w gminie znajdowało się 635 mieszkań. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowano stagnację na rynku budowlanym, liczba mieszkań oddawanych do użytkowania w ciągu roku wahała się od 0 do 6 w 2015 r. W ciągu 15 lat przybyły 32 nowe mieszkania o łącznej powierzchni 6 106 m², co stanowi zaledwie 3,8% nowej powierzchni mieszkaniowej w powiecie i poniżej 0,1% w województwie. Ruch budowlany w gminie jest niewielki, jednakże w ostatnim okresie widoczne jest pewne ożywienie.

Mierniki przeciętnej sytuacji mieszkaniowej są korzystniejsze niż średnio w powiecie i województwie (zarówno ogółem, jak i biorąc pod uwagę obszary wiejskie):

- przeciętna liczba osób na izbę w Kołakach Kościelnych – 0,75 (0,75 w powiecie, 0,68 w województwie; 0,74 na obszarach wiejskich powiatu i 0,68 na obszarach wiejskich województwa),
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Kołakach Kościelnych – **117,1m²** (81,7 m² w powiecie, 75,9 m² w województwie; 92,5 m² na obszarach wiejskich powiatu i 108 m² na obszarach wiejskich województwa).

Wyjątek stanowi tu wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców (264,7), który jest niższy niż powiecie (319,3) i województwie (366,1), co wskazuje na zasadność pewnych uzupełnień lokalowych

7.2.2. Analiza wyposażenia w usługi

a) Szkolnictwo

W gminie Kołaki Kościelne znajdują się 2 szkoły podstawowe w: Kołakach Kościelnych i w Szczodrachach (w 2012 r. zlikwidowano szkołę w Zaniach-Leśnicy) oraz gimnazjum w Kołakach Kościelnych. Szkoła podstawowa i gimnazjum w Kołakach Kościelnych tworzą zespół szkół.

b) Kultura

W budynku Urzędu Gminy w Kołakach Kościelnych znajduje się pomieszczenie gminnej biblioteki publicznej. Księgozbiór liczy 12,5 tys. woluminów, a liczba zarejestrowanych czytelników – 260. W gminie funkcjonują również 3 świetlice wiejskie: w Kołakach Kościelnych, Wróblach-Arciszewo oraz Podłatkach Dużych. Większość zapotrzebowania na usługi kultury jest obsługiwana przez instytucje zlokalizowane w Zambrowie.

c) Pozostałe placówki infrastruktury społecznej

Opieka zdrowotna zapewniana jest przez niepubliczny ZOZ w Kołakach Kościelnych, część mieszkańców korzysta z usług placówek w pobliskim Zambrowie. W gminie funkcjonują również punkt apteczny, gabinet stomatologiczny oraz lecznica zwierząt. Opieką nad osobami w trudnej sytuacji zajmuje się ośrodek pomocy społecznej. Gmina posiada obiekty remiz strażackich we wsiach: Kołaki Kościelne, Szczodrachy, Krusze-Łubnice i Kossaki Borowe. Brak jest natomiast turystycznych obiektów noclegowych. Rolę infrastruktury sportowej pełnią przyszkolne obiekty w Kołakach Kościelnych. Planowana jest rozbudowa obiektów sportowo-rekreacyjnych. Od 2016 r. w gminie funkcjonuje dom przedpogrzebowy.

8. Sfera gospodarcza

Gospodarka gminy oparta jest o działalność rolniczą. Zgodnie z wynikami Powszechnego Spisu Rolnego, w 2010 r. rolniczą działalność produkcyjną prowadziło 445 indywidualnych gospodarstw, w których zatrudnionych było ok. 80% mieszkańców.

W 2015 r. w gminie zarejestrowane były 133 podmioty gospodarcze. Wśród nich 20 związanych było z rolnictwem, 33 z przemysłem i budownictwem, a 80 z innymi formami działalności. Przemysł i usługi mają w gospodarce gminy znaczenie drugorzędne.

8.1. Wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Ogromna większość gruntów (prawie 95%) w gminie Kołaki Kościelne znajduje się w rękach prywatnych. Skarb Państwa jest właścicielem blisko 200 ha (2,7% całości), z czego większość (122 ha) stanowią lasy w zarządzie Lasów Państwowych, pozostała część wykorzystywana jest pod ciągi transportowe wraz z otoczeniem (droga krajowa przebudowana do klasy S oraz linia kolejowa).

Struktura użytkowania terenów w zarządzie gminy Kołaki Kościelne przedstawia się następująco:

- grunty pod drogami – 122,2 ha,
- użytki rolne – 5,06 ha,
- tereny pod zabudowę i zabudowane – 10,49 ha,
- użytki kopalne – 7,65 ha,
- nieużytki – 4,87 ha,
- grunty pod wodami (wody stojące i rowy) – 2,28 ha.

8.2. Struktura własności i wielkość gospodarstw rolnych

Gospodarka rolna gminy Kołaki Kościelne, tak jak i całego powiatu zambrowskiego, zdominowana jest przez indywidualne gospodarstwa rolne, w posiadaniu których znajdują się niemal wszystkie użytki rolne gminy.

Według danych z 2017 r. średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego była niższa niż średnio w kraju i województwie i wynosiła 7,76 ha. Gmina posiada stosunkowo korzystną strukturę wielkości gospodarstw. Ich grunty nie są nadmiernie rozdrobnione.

8.3. Struktura produkcji rolnej

Struktura agrarna gminy Kołaki Kościelne na tle struktury agrarnej województwa podlaskiego i powiatu zambrowskiego - według danych z 20014 r. - przedstawia się następująco:

- powierzchnia użytków rolnych – 5 124 ha, tj. 69,5% powierzchni ogólnej (w województwie podlaskim – 59,5%, w powiecie zambrowskim – 62,4%),
- grunty orne – 3 876 ha, tj. 75,6 % użytków rolnych (w województwie podlaskim – 66,1%, w powiecie zambrowskim - 68,3%),
- łąki – 544 ha,
- pastwiska – 705 ha
- użytki zielone – 1291 ha, tj. 25,5% użytków rolnych (w województwie podlaskim – 33,5%, w powiecie zambrowskim – 31,5%)
- sady – 5 ha, tj. 0,2% powierzchni użytków rolnych (w województwie podlaskim – 0,4%, w powiecie zambrowskim – 0,2%).

8.4. Gospodarka leśna

Wskaźnik lesistości gminy jest nieco niższy niż w powiecie (29,3%), województwie (30,8%) i kraju (29,5%) i wynosi ok. 25%, co wynika w dużym stopniu z silnie rozwiniętego rolnictwa. Grunty leśne zajmują powierzchnię 1 857 ha, a grunty zadrzewione i zkrzewione – 6 ha. Gospodarcze znaczenie lasów w gminie jest niewielkie.

W strukturze własności dominują lasy prywatne (1 722,87 ha; 93,4% całości). Zaledwie 122,47 ha zajmują lasy publiczne zarządzane przez Lasy Państwowe, co stanowi mniej niż 7% wszystkich lasów gminy.

8.5. Pozarolnicza działalność gospodarcza

W 2015 r. w gminie zarejestrowane były 133 podmioty gospodarcze. Wśród nich 20 związanych było z rolnictwem, 33 z przemysłem i budownictwem, a 80 z innymi formami działalności.

Zdecydowaną większość (130) stanowiły mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające poniżej 10 osób, w tym 102 osoby fizyczne. Zaledwie trzy podmioty posiadały większą liczbę pracowników (jednak nie większą niż 50 os.). Natomiast biorąc pod uwagę strukturę własności, zdecydowanie dominuje sektor prywatny. Jedynie 7 podmiotów należało do sektora publicznego.

Szczegółowa struktura działalności podmiotów (wg PKD) przedstawia się następująco:

Tab. 4 Struktura działalności podmiotów wg PKD

dział gospodarki	grupa	liczba podmiotów
rolnictwo	uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową	20
przetwórstwo przemysłowe	produkcja artykułów spożywczych	3
	produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	5
	produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	1
	naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	4
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1
	działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	1
budownictwo	roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	5
	roboty budowlane specjalistyczne	13
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	4
	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	3
	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	17
transport i gospodarka magazynowa	transport lądowy oraz transport rurociągowy	6
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	działalność usługowa związana z żywnością	2
informacja i komuni-	działalność związana z oprogramowaniem i	3

kacja	doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa i doradztwo podatkowe	2
	działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	1
	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	3
	reklama, badanie rynku i opinii publicznej	1
	działalność weterynaryjna	3
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	wynajem i dzierżawa	1
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	-	7
edukacja	-	8
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	opieka zdrowotna	6
	pomoc społeczna bez zakwaterowania	1
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	1
pozostała działalność usługowa	działalność organizacji członkowskich	6
	naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	1
	pozostała indywidualna działalność usługowa	3

Źródło: GUS

Wnioski dotyczące sfery gospodarczej

- Gmina ma typowo rolniczy charakter. W gospodarce gminy dominuje indywidualne rolnictwo. Pozarolnicza działalność gospodarcza jest bardzo skromna.
- W gospodarstwach rolnych przeważa uprawa roślin mało pracochłonnych – głównie zbóż i ziemniaków. W produkcji zwierzęcej znaczący jest chów bydła i trzody chlewnej. W ostatnich latach zaznacza się znaczny wzrost ilości bydła przy spadku znaczenia trzody chlewnej.
- O rolniczym kierunku rozwoju gminy świadczy wzrost - w ostatnich latach - powierzchni terenów użytkowanych rolniczo. Gmina dysponuje gruntami o powierzchni ok. 150 ha, z czego większość stanowią grunty pod drogami. Zasób działek gruntowych jest niewielki.
- Gmina posiada korzystne warunki naturalne dla rozwoju rolnictwa i stosunkowo korzystną strukturę wielkości gospodarstw. Stopień chemizacji jest wyższy niż średnio w powiecie i województwie. Głównym rynkiem zbytu jest pobliski Zambrów.
- Z uwagi na gospodarcze znaczenie rolnictwa należy chronić tereny rolne przed nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolnicze.
- Pozarolnicze działy gospodarki obejmują m.in. zakłady przemysłowe (związane z przetwórstwem drewna) oraz podmioty usługowe (sklepy, punkty gastronomiczne, podmioty świadczące usługi elektryczne, mechaniczne, transportowe, budowlane).

- Wśród 133 podmiotów gospodarczych były 102 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Zaledwie trzy podmioty zatrudniają więcej niż 10 pracowników. Dominuje sektor prywatny.
- Poziom przedsiębiorczości jest niski (56 podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 ludności – co jest drugim najgorszym wynikiem w powiecie).

8.6. Analiza możliwości finansowych gminy (stan budżetu gminy)

8.6.1. Struktura dochodów budżetu gminy

Na przestrzeni poprzednich 5 lat dochody budżetu gminy znacząco wzrosły – od 6 696 938,52 zł w 2009 r. do 10 216 814,99 zł w 2014. Jednakże nie był to wzrost jednostajny. W latach 2010-2011 dochód był niższy niż w roku bazowym. Największąwyżkę odnotowano pomiędzy rokiem 2013 a 2014; wynosiła ona 2 738 957,49 zł.

Analizując strukturę dochodów budżetu gminy wskazać należy, iż większa część pochodzi z dotacji i subwencji centralnych. Dochody własne, pomimo że wskazują stopniowy wzrost (od 1,7 mln w 2009 do 3,6 mln. w 2014), w dalszym ciągu stanowią zaledwie jedną trzecią budżetu. Gmina jest zatem silnie uzależniona od wsparcia zewnętrznego.

Pozytywnym aspektem jest jednak regularne zwiększanie udziału środków własnych w strukturze budżetu (z25,4% w 2009 do 35,2% w 2014 r.).

8.6.2. Struktura wydatków budżetu gminy

Wydatki gminy w latach 2009-2013 utrzymywane były na zbliżonym poziomie 7 mln zł rocznie i przyjęły wartość najniższą w 2010 r. (6,13 mln zł). Znaczny wzrost wydatków zanotowano w roku 2014 r. (14,99 mln zł).

Niemal połowę wydatków gminy w 2014 r. pochłonęła gospodarka komunalna i ochrona środowiska. W ubiegłych latach były to koszty rzędu 135-350 tys. zł, natomiast w 2014 r. – 7,2 mln zł. Nagły wzrost wydatków związany jest z budową przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków w gminie. Drugą największą grupą wydatków są koszty oświaty. Ich wysokość przekroczyła 2,5 mln zł. W latach poprzednich oświata stanowiła największe obciążenie budżetu. Trzecia w kolejności administracja pochłonęła niemal 1,5 mln zł, pomoc społeczna – 1,2 mln zł, a transport i łączność – 0,9 mln zł. Wzrost kosztów obserwowany jest niemal we wszystkich grupach wydatków.

8.6.3. Możliwości finansowe gminy

Gmina Kołaki Kościelne znajduje się obecnie w trudnej sytuacji finansowej.

Budżet w latach poprzednich był równoważony na zadowalającym poziomie. W latach 2009 i 2011 wydatki przeważały nad przychodami, jednak w 2010, 2012 i 2013 r. odnotowano nadwyżki budżetowe. Jednakże wydatki inwestycyjne z 2014 r. nie mogły być sfinansowane z dostępnych środków. Gmina zaciągnęła dług, który rozłożony został do spłaty do roku 2029. Tym samym budżet w kolejnych latach zostanie silnie obciążony (250-170 tys. zł rocznie plus odsetki). Ponadto istniejąca infrastruktura drogowa i wodno-kanalizacyjna wymaga przeprowadzenia napraw i modernizacji. Władze wdrażają działania zmniejszające koszty funkcjonowania gminy. Ewentualne inwestycje w perspektywie roku 2030 będą musiały być realizowane przy silnym wsparciu zewnętrznym.

Z końcem roku 2015 gmina uchwaliła Wieloletnią Prognozę Finansową na lata 2016-2029 uwzględniającą obciążenia wynikające z zaciągniętego długu i zakładającą spłatę zobowiązań na koniec tego okresu. Planowana jest sprzedaż majątku gminnego (działek będących własnością gminy). Prognozowane wydatki majątkowe są znacznie niższe niż w

latach poprzednich (w tym w latach 2022-2023 i 2026-2029 nie zakłada się żadnych wydatków majątkowych)

Wnioski dotyczące sfery ekonomicznej

- Gmina posiada niewielu mieszkańców (2380 os., co oznacza, że jest szóstą najsłabiej zaludnioną gminą w województwie) oraz niską gęstość zaludnienia.
- Wskaźniki migracji i przyrostu naturalnego są niekorzystne – w latach 2011-2015 obserwowano pogłębiający się spadek liczby ludności. Tendencja wskazuje na dalsze ubytki.
- Struktura płci i wieku jest zaburzona. Widoczny jest odpływ kobiet do miast, a w niektórych miejscowościach występuje zbyt mały odsetek osób w wieku produkcyjnym.
- Ruch budowlany w gminie jest niewielki. Warunki zamieszkania generalnie są korzystne, jednak niska wartość wskaźnika liczby mieszkań na 1000 mieszkańców uzasadnia pewne uzupełnienia lokalowe.
- Gmina zapewnia mieszkańcom dostęp do podstawowych usług społecznych (szkolnictwo podstawowe, przedszkolne i gimnazjalne, biblioteka, podstawowa opieka zdrowotna i pomoc społeczna).
- Potencjalne zasoby pracy są zadowalające (na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają 62 w wieku nieprodukcyjnym), jednakże w przyszłości prognozowany jest ich spadek.
- Mieszkańcy znajdują zatrudnienie głównie w sektorze rolniczym.
- Wskaźnik bezrobocia jest niski, jednak przypuszcza się, że w gospodarstwach indywidualnych pracuje więcej osób niż jest to ekonomicznie uzasadnione (bezrobocie ukryte).
- W budżecie gminy zaledwie 35% stanowią środki własne, z których większość pochodzi z wpływów podatkowych.
- Największymi obciążeniami budżetowymi są: oświata, administracja, pomoc społeczna i transport. W roku 2014 wydano ok. 7 mln zł na budowę przydomowych oczyszczalni, co doprowadziło do pogorszenia sytuacji finansowej i zadłużenia gminy. Inwestycje do roku 2029 będą mogły być realizowane tylko przy silnym wsparciu ze środków zewnętrznych.

9. Stan systemu komunikacji

System komunikacyjny gminy Kołaki Kościelne tworzą :

- sieć drogowa,
- linie autobusowe,
- linia kolejowa.

9.1. Sieć drogowa

W skład sieci drogowej wchodzi droga krajowa, drogi powiatowe i drogi gminne

- Droga krajowa S8: granica państwa – Kudowa Zdrój – Kłodzko – Wrocław – Piotrków Trybunalski – Warszawa – Białystok – Augustów – Raczki – Suwałki – Budzisko – granica państwa należy do podstawowej sieci drogowej kraju, stanowi także główną trasę tranzytową województwa podlaskiego. Przez obszar gminy Kołaki Kościelne przebiega na długości ok. 7,56 km od km 585+940 do km 593+500. Obecnie trwa rozbudowa tej drogi do parametrów drogi ekspresowej.

– Drogi powiatowe

Na obszarze gminy Kołaki Kościelne występują n/w drogi powiatowe, z określeniem ich klasy technicznej, długości i rodzajów nawierzchni:

Tab. 5 Drogi powiatowe na obszarze gminy Kołaki Kościelne

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Klasa	Długość drogi (km)	Nawierzchnia twarda ulepszona bitumiczna (km)
1	2	3	4	5	6
1	1988B	Kołaki (stacja) – Cholewy-Kołomyja	L	2,156	2,156
2	1989B	Zanie-Leśnica – Gosie Duże	L	2,203	2,203
3	1990B	dr. pow. 1938B – Krusze-Łubnice	L	1,485	1,485
4	1992B	dr. kraj. S8 – Podłatki Duże	L	2,461	2,461
5	2011B	dr. kraj. S8 – Kossaki Borowe	L	0,656	0,656
6	1984B	dr. kraj. S8 – Kołaki Kościelne	Z	2,450	2,450
7	2012B	Wiśniewo – Łętowo-Dąb – Kołaki Kościelne – Czarnowo-Undy – Kulesze Kościelne	Z	9,580	9,580
8	2014B	Łętowo-Dąb – Czarnowo-Dąb	L	1,610	1,610
9	2015B	Zambrów – Szczodrchy – Sannie-Dąb – Kołaki Kościelne	Z	6,170	6,170
10	1938B	Wygoda – Zanie-Leśnica – dr. kraj. S8	Z	4,079	4,079
11	2056B	dr. kraj. Nr 66 – Jabłonka Kościelna - Szczodrchy	Z	1,184	1,184
Razem:				34,034	34.034

Źródło: Starostwo Powiatowe w Zambrowie

Według stanu na dzień 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r. długość dróg powiatowych w gminie Kołaki Kościelne wynosiła 34 034 km, wszystkie o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej

– Drogi gminne

Na obszarze gminy Kołaki Kościelne występują n/w drogi gminne, z określeniem ich klasy technicznej, długości i rodzaju nawierzchni:

Tab. 6 Drogi gminne na obszarze gminy Kołaki Kościelne

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Klasa	Długość drogi (km)	Nawierzchnia w km	
					twarda ulepszona bitumiczna	gruntowa

						wzmocniona żwi- rem	naturalna
1	2	3	4	5	6	7	8
1	106111 B	Łubnice-Krusze – Krusze- Łubnice	L	1,150	1,150		
2	106112 B	Zanie-Leśnica – Podłatki Małe	L	1,700		1,700	
3	106113 B	Kołaki Kościelne – Kołaki Stacja PKP	L	2,550		2,550	
4	106114 B	Czachy-Kołaki – Kossaki Borowe	L	3,000	1,137	1,863	
5	106115 B	Cholewy-Kołomyja – do granicy gminy Rutki	L	0,450		0,450	
6	106116 B	dr. krajowa S8 – Wiśniówek- Wertyce – Cholewy- Kołomyja	L	1,412	1,412		
7	106117 B	Kołaki Kościelne – Gunie- Ostrów	L	1,100	1,100		
8	106118 B	Rębiszewo-Zegadły - Wierz- bowo	L	1,000	1,000		
9	106119 B	Wróble-Arciszewo – Ćwi- kły-Rupie	L	3,150			3,150
10	106120 B	Podłatki Duże – Wiśniewo	L	2,240	2,240		
11	106121 B	Czarnowo-Dąb - Szczodru- chy	L	1,650			1,650
12	106122 B	Czarnowo-Dąb – Wróble- Arciszewo	L	1,600	1,600		
13	106123 B	Od drogi powiatowej Kołaki Kościelne Wróble- Arciszewo – Sanie-Dąb	L	0,500	0,500		
Razem:				21,50 5	10,319	6,536	4,800

Źródło: Urząd Gminy Kołaki Kościelne

Według stanu na dzień 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r. długość dróg gminnych wynosiła 21 502 km: o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej 10,139 km (47%) i gruntowej 11,363 km (53%), w tym gruntowej wzmocnionej żwirem 6,563 km, a gruntowej naturalnej 4,800 km.

10. Stan infrastruktury technicznej

10.1. System zaopatrzenia w wodę.

W gminie Kołaki Kościelne zbiorowy system zaopatrzenia w wodę obejmuje swym zasięgiem wszystkie 24 wsie i zaopatruje w wodę 98,3% mieszkańców. W skład systemu

wodociągowego wchodzi wodociągi wiejskie: Kołaki Kościelne, Szczodruchy i Zanie-Leśnica stanowiące własność gminy Kołaki Kościelne i są eksploatowane przez gminę.

Na koniec 2015 roku łączne parametry poszczególnych elementów systemu przedstawiały się następująco:

- 3 ujęcia wody składające się z 6 studni wierconych z dobową zdolnością produkcyjną 1268 m³/d,
- 3 stacje uzdatniania wody o wydajności 1724 m³/d,
- sieć wodociągowa rozdzielcza uliczna (bez przyłączy) długości 54,3 km, w tym 2,326 km z rur azbestocementowych wodociągu Kołaki Kościelne,
- przyłącza wodociągowe do budynków i innych obiektów 658 szt., w tym 625 do budynków mieszkalnych.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych wynosiło ogółem 162,9 dam³/rok, a na jednego mieszkańca 67,6 m³/rok (185,2 dm³/d) i jest najwyższa w województwie podlaskim.

Wodociąg Kołaki Kościelne zaopatruje w wodę dwie miejscowości: Kołaki Kościelne i Czachy-Kołaki.

Wodociąg Szczodruchy zaopatruje w wodę 11 wsi w gminie Kołaki Kościelne: Czarnowo-Dąb, Czosaki-Dąb, Ćwikły-Krajewo, Ćwikły-Rupie, Głodowo-Dąb, Gunie-Ostrów, Łętowo-Dąb, Rębiszewo-Zegadły, Sanie-Dąb, Szczodruchy, Wróble-Arciszewo oraz 3 wsie w gminie Zambrów: Wierzbowo Nowe, Wierzbowo Stare i Grabówka, 1 wieś w gminie Wysokie Mazowieckie: Rębiszewo-Studzianki i 1 w gminie Kulesze Kościelne: Gołasze-Dąb.

Wodociąg Zanie-Leśnica zaopatruje w wodę 10 wsi w gminie Kołaki Kościelne: Cholewy-Kołomyja, Gosie Duże, Gosie Małe, Kossaki Borowe, Krusze-Łubnice, Łubnice-Krusze, Podłatki Duże, Podłatki Małe, Wiśniówek-Wertyce, Zanie-Leśnica oraz 12 miejscowości w gminie Zambrów: Wiśniewo, Konopki-Jabłoń, Konopki-Jałbrzyków, Stok, Koziki-Jałbrzyków, Ciecioriki, Ciecioriki Kolonia, Gardin, Szeligi-Leśnica, Szeligi-Kolonia, Łady Borowe, Łady Polne.

Wieś Czarnowo-Undy zaopatrywana jest w wodę z wodociągu Czarnowo-Biki w gm. Kulesze Kościelne.

Nieliczna rozproszona zabudowa kolonijna, w której mieszka około 1,7% ludności gminy zaopatruje się w wodę z indywidualnych ujęć wody, przeważnie ze studni kopanych.

Na terenie gminy istnieje również własne ujęcie wody głębinowej stacji paliw przy parkingu w Gosiach Małych.

10.2. Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę gminy

Gmina Kołaki Kościelne ma zwodociągowane wszystkie wsie. Od 1996 r. przyrost sieci wodociągowej był minimalny, a nowi odbiorcy byli podłączani do istniejącej sieci i odcinków nowo wybudowanych.

Na przestrzeni lat 1999-2015 długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 1,3 km (wzrost o 2,5%). Przybyło 93 szt. podłączeń do budynków mieszkalnych (wzrost 17,5%). Procent ludności korzystającej z sieci wodociągowej wzrósł o 16,53%. Zużycie wody w gospodarstwach domowych zwiększało się systematycznie do 2011 r. osiągając dwukrotny wzrost. W latach 2012 i 2013 nastąpił spadek o 22,2 dam³ / r. , tj. 14,2%. W następnych dwóch latach ponownie nastąpił wzrost o 21,2% osiągając w 2015 r. największą dotychczasową wielkość. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca jest najwyższe w województwie podlaskim.

10.3. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych i deszczowych.

10.3.1. Charakterystyka stanu istniejącego.

Na terenie gminy nie występują scentralizowane systemy kanalizacji sanitarnej. Do 2014 r. ścieki były odprowadzane do lokalnych zbiorników bezodpływowych na ścieki, które w większości nie spełniają warunków szczelności. Gmina nie posiada ewidencji istniejących zbiorników na nieczystości płynne jak również dokładnych danych o ich stanie technicznym. Ponadto część ścieków, bez oczyszczenia wywożona jest na łąki, pola i do rowów.

W 2007 roku gmina opracowała Program gospodarki ściekowej Gminy Kołaki Kościelne, w którym przewidziano 3 warianty rozwiązania gospodarki ściekowej. Do realizacji przyjęty został wariant III, który przewiduje lokalizację grupowej oczyszczalni ścieków o przepustowości $Q_{d\text{sr}}=120 \text{ m}^3/\text{d}$ w miejscowości Kołaki Kościelne, do której podłączone będą kanały sanitarne ze wsi Czachy-Kołaki Gunie-Ostrów i Kołaki Kościelne. W pozostałych miejscowościach nieobjętych systemem kanalizacji sanitarnej ścieki sanitarne będą odprowadzane przez mieszkańców do indywidualnych oczyszczalni ścieków z odprowadzeniem ścieków oczyszczonych do gruntu lub rowów melioracyjnych. Założono, że jedna indywidualna oczyszczalnia będzie odbierać i oczyszczać ścieki sanitarne z jednego domu lub gospodarstwa.

Grupowa oczyszczalnia ścieków przewidziana w programie we wsi Kołaki Kościelne nie została zrealizowana.

W 2014 r. w gminie zostały wykonane przy budynkach mieszkalnych 372 przydomowe biologiczne oczyszczalnie ścieków w ramach realizacji projektu „Budowa przydomowych biologicznych oczyszczalni w gminie Kołaki Kościelne” przy udziale środków Unii Europejskiej w wielkości 59,5%. Ilość wykonanych oczyszczalni stanowi 59,5% połączeń wodociągowych do budynków mieszkalnych.

Oczyszczalnie ścieków były realizowane we wszystkich wsiach gminy.

10.4. System gospodarki odpadami.

Zasady gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy określa Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Kołaki Kościelne (załącznik do uchwały Nr XVII/91/12 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 31 grudnia 2012 r.) z wprowadzonymi zmianami uchwałą Nr XVIII/94/13 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 5 lutego 2013 r. oraz uchwałą Nr XVIII/95/13 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.

Gospodarka odpadami w gminie prowadzona jest zgodnie z wyżej wymienionymi przepisami. Funkcjonuje zorganizowany system wywozu odpadów przez przedsiębiorstwo wywozowe wyłaniane corocznie w drodze przetargu. Odpady zmieszane i segregowane odbierane są raz w miesiącu, według ustalonego harmonogramu. Ze złożonych deklaracji wynika, że zbiórkę odpadów w sposób selektywny zadeklarowało tylko 16,6% gospodarstw domowych, natomiast zbiórkę odpadów w systemie mieszanym aż 83,4% gospodarstw domowych.

Na terenie gminy znajdują się jeszcze „dzikie wysypiska” utworzone na obrzeżach wsi na styku z lasami, które ujęte są w planach finansowych gminy do likwidacji.

Gmina ma opracowany Plan usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kołaki Kościelne na lata 2007-2032. W czerwcu 2016 r. została wybrana w drodze przetargu firma (Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Zambrowie), która

będzie zajmować się usuwaniem wyrobów azbestowych z terenu gminy. Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze, do którego należy gmina, posiada składowisko odpadów zawierających azbest.

10.5. Elektroenergetyka

Odbiorcy z terenu gminy Kołaki Kościelne zasilani są trzema liniami 15 kV ze stacji 110/15 kV Zambrów, zasilanej linią 110 kV Łomża – Zambrów – Wysokie Mazowieckie. Na stacji Zambrów pracują dwa transformatory 110/15 kV o mocy 16MVA każdy. Obciążenie stacji 110/15 kV wynosi od 10 MW do 19 MW.

Struktura sieci elektroenergetycznych na terenie Gminy Kołaki Kościelne przedstawia się następująco:

- a) Oświetlenie uliczne – 304 szt. opraw na majątku PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok.
- b) Linie SN 15 kV:
 - z kierunku gm. Rutki – 45,2 km / słupowe stacje transf. – 30 szt.
 - Czerwony Bór – 0,6 km / słupowe stacje transf. – 3 szt.
 - Rębiszewo-Zegadły 2,2 km / słupowe stacje transf. – 1 szt.
- c) Linie nn 0,4 kV:
 - Czachy-Kołaki – 2,2 km,
 - Czarnowo-Dąb, Głodowo-Dąb, Łetowo-Dąb – 3,0 km,
 - Czarnowo-Undy – 2,6 km,
 - Czosaki-Dąb – 3,9 km,
 - Ćwikły-Krajewo, Ćwikły-Rupie – 3,6 km,
 - Gosie Duże – 1,4 km,
 - Gosie Małe, Zanie-Leśnica – 6,5 km,
 - Gunie-Ostrów – 1 km,
 - Kołaki Kościelne – 6,8 km,
 - Kossaki Borowe – 2,1 km,
 - Krusze-Łubnice – 0,6 km,
 - Podłatki Małe, Podłatki Duże – 3,0 km,
 - Rębiszewo-Zegadły, Szczodruchy – 0,9 km,
 - Sanie-Dąb – 3,9 km,
 - Wiśniówek-Wertyce – 1,4 km,
 - Wróble-Arciszewo – 1,6 km,

10.6. Gazownictwo

Gmina nie posiada sieci gazowniczych na swoim terenie. Najbliższa stacja redukcyjno pomiarowa I st. umożliwiająca zasilanie sieci dystrybucyjnej w gminie Kołaki Kościelne, jest zlokalizowana na terenie Zambrowa. W perspektywie jest więc możliwa budowa dystrybucyjnego systemu gazowniczego w gminie Kołaki Kościelne.

10.7. Ciepłownictwo

Na terenie gminy Kołaki Kościelne zaopatrzenie w ciepło odbywa się z wykorzystaniem indywidualnych źródeł ciepła, z reguły na paliwa stałe. Brak sieci gazowniczey uniemożliwia korzystanie z tego paliwa, które powoduje znaczne zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska.

10.8. Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy, do chwili obecnej, zostały przyłączone do sieci niskiego napięcia 33 szt. mikroinstalacji (panele fotowoltaiczne) odnawialnych źródeł energii o łącznej mocy 120 kW. Są one wykorzystywane przez mieszkańców do podgrzewania wody w gospodarstwach domowych. Brak jest natomiast innych odnawialnych źródeł energii, takich jak elektrownie wiatrowe czy biogazownie.

10.9. Telekomunikacja

Mieszkańcy gminy korzystają z systemu telefonii przewodowej i komórkowej. W ciągu ostatnich lat w systemach zaistniały istotne i dynamiczne zmiany zarówno w zakresie struktury jak i zapotrzebowania na te usługi. W systemie telefonii stacjonarnej odnotowuje się systematyczny spadek ilości abonentów. Mimo tej tendencji gestorzy (w szczególności Orange Polska S.A.) rozbudowują i planują sukcesywny rozwój systemu sieci rozdzielczych, co ma związek z budową dostępu do usług informatycznych. Telefonnia komórkowa jest dziedziną łączności rozwijającą się bardzo dynamicznie. Na terenie gminy działalność w tym zakresie prowadzą firmy: PLUS, ORANGE i T-MOBILE.

Natomiast jednym z podstawowych narzędzi dostępu do informatyzacji staje się obecnie szerokopasmowy Internet oparty na światłowodowych infostradach.

Przez obszar gminy przebiega informatyczna sieć szkieletowa z węzłem sieci dystrybucyjnej, wybudowana w ramach Projektu Sieci Szerokopasmowych Polski Wschodniej przy wsparciu środków UE, co zapewniło dostęp do internetu dla 90% gospodarstw domowych województwa, w tym mieszkańcom gminy Kołaki Kościelne

11. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy.

11.1. Problemy i bariery rozwoju gminy

W rozwoju społeczno-gospodarczym i przestrzennym gminy Kołaki Kościelne można wyodrębnić szereg problemów i barier rozwojowych, których rozwiązanie wymagać będzie dużych sił i środków finansowych.

Świadomość istnienia przeszkód w rozwoju pozwoli w przyszłości przewidywać w budżecie gminy odpowiednie środki na pokonanie barier, o ile będą one możliwe do pokonania środkami finansowymi.

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się następujące problemy rozwojowe:

- 1) brak większego przemysłu i miejsc pracy na terenie gminy, szczególnie dla ludności rolniczej,
- 2) zarysowujący się proces starzenia się ludności wiejskiej,
- 3) braki w zakresie jakości dróg – złe nawierzchnie,
- 4) trudności w zagospodarowaniu istniejącego majątku gminnego, urządzeń obsługi rolnictwa,
- 5) bariera rozwoju wynikająca z podłoża socjologicznego, polegająca na fakcie, że wraz z rozwojem demokracji potęgują się protesty mieszkańców przeciw lokalizacji obiektów lub urządzeń o przeznaczeniu ogólnospołecznym lub uciążliwych dla mieszkańców,
- 6) uwarunkowania wynikające z obowiązku ochrony środowiska, w tym ochrony gruntów rolnych i leśnych.

11.2. Szanse i możliwości rozwoju gminy

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się pewne szanse rozwojowe, które należy wykorzystać w polityce gospodarczej i przestrzennej. Te elementy Studium powinny być przedmiotem promocji gminy jako propozycje potencjalnym inwestorom.

Szansami rozwoju gminy są:

- 1) jedna z lepszych w województwie podlaskim rolnicza przestrzeń produkcyjna, co stwarza możliwość intensyfikacji produkcji rolniczej i rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego,
- 2) położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Zambrów, co stwarza możliwości zbytu produktów rolnych oraz rozwoju urządzeń produkcyjnych, usługowych oraz mieszkalnictwa na rzecz miasta Zambrowa,
- 3) położenie gminy na drogowym ciągu komunikacyjnym (droga krajowa S8 z Warszawy do Białegostoku),
- 4) istniejące i projektowane systemy infrastruktury technicznej: elektroenergetyka, sieć wodociągowo-kanalizacyjna, gazownictwo,
- 5) istniejące niewykorzystane obiekty infrastruktury społecznej, rolniczej i przemysłowej stwarzają szanse działalności gospodarczej w zakresie produkcji i usług,
- 6) posiadane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – co jest prawnym warunkiem jakiegokolwiek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Czynnikami rozwoju gminy, które powinny być wykorzystane są:

- 1) walory użytkowe wytworzone przez naturę (wody, gleba, klimat, krajobraz, ukształtowanie powierzchni),
- 2) walory użytkowe będące wytworem działań człowieka (obiekty produkcyjne, infrastruktury technicznej i społecznej, urządzenia komunikacji, zasoby mieszkaniowe itp.),
- 3) zasoby pracy (ilość, kwalifikacje, wydajność, tradycje dobrej i solidnej pracy),
- 4) instytucje zajmujące się promocją i rozwojem gminy zlokalizowane poza terenem gminy (banki, agencje rozwoju i inne elementy składające się na tzw. otoczenie biznesu),
- 5) kultura i tradycje gospodarcze gminy,
- 6) atrakcyjność miejsc przebywania (tradycje mieszkańców, gościnność, porządek w obejściach i na ulicach, zagospodarowanie terenów, urządzenia umożliwiające realizację różnych potrzeb w zakresie wypoczynku, rozrywki, a także stan środowiska naturalnego).

12. Zadania służące realizacji celów publicznych

12.1. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

- 1) Utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych rzek i innych cieków.
- 2) Odprowadzanie do wód powierzchniowych i gruntowych ścieków sanitarnych i przemysłowych oczyszczonych w stopniu zapewniającym utrzymania obowiązującej klasy czystości wód.
- 3) Racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ochrona przed nieuzasadnionym przeznaczeniem gruntów III i IV klas na cele nierolnicze.
- 4) W zakresie środowiska przyrodniczego uwzględnienie istniejącego korytarza ekologicznego – należy mieć również na uwadze przepisy ochrony środowiska.
- 5) Uwzględnienie istniejących na terenie gminy tras przebiegów urządzeń energetyki, telekomunikacji, służących celom ponadlokalnym.

- 6) Zwrócić uwagę na przywracanie i utrwalanie ładu przestrzennego, szczególnie w pasie do przy trasie S8 Warszawa – Białystok.
- 7) Stwarzać warunki do tworzenia pasma rozwoju o najwyższej innowacyjności aktywności społeczno-gospodarczej przy drodze krajowej S8.
- 8) Objąć ochroną obiekty zabytkowe i stanowiska archeologiczne.
- 9) Utrzymać, modernizować i rozbudować obiekty o charakterze ponadlokalnym:
 - a) we wsiach Kołaki Kościelne rozwijać funkcję mieszkaniową i usługową jako kierunek rozwoju,
 - b) w zakresie komunikacji należy uwzględnić:
 - drogę krajową S8 jako z jej modernizacją i zmianą przebiegów przez gminę
 - linię kolejową nr 36 Ostrołęka – Łapy.
- 10) W zakresie infrastruktury sanitarnej należy uwzględnić ustalenia zawarte w wojewódzkim planie gospodarki odpadami na lata 2016-2022.
- 11) Uwzględnienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, objęte ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego.

12.2. Zadania służące realizacji lokalnych celów publicznych

- 1) Sukcesywne zalesianie gruntów marginalnych zgodnie z granicami polno-leśnymi lub na wniosek właścicieli, po wprowadzeniu tychże granic i wniosków do planu zagospodarowania przestrzennego.
- 2) Zwiększenie udziału proekologicznych paliw w ciepłownictwie scentralizowanym i indywidualnym.
- 3) Określenie zasad i warunków sytuowania zabudowy w stosunku dróg o znacznej uciążliwości akustycznej.
- 4) Wprowadzenie zbiorników kontenerowych na odpady stałe we wszystkich wsiach.
- 5) Zapewnienie ludności na terenie gminy podstawowej opieki zdrowotnej i społecznej.
- 6) Rozwój na terenie usług turystycznych, zabudowy lotniskowej i agroturystyki.
- 7) Poprawa warunków obsługi komunikacji autobusowej.
- 8) Powiększanie obszarowe gospodarstw rolnych.
- 9) Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy na wsi, umożliwiających zagospodarowanie nadwyżek siły roboczej.
- 10) Wspieranie tworzenia się firm specjalistycznych zaopatrzenia i zbytu produkcji rolniczej oraz usług mechanizacyjnych.
- 11) Stwarzanie warunków do rozwoju rolnictwa ekologicznego.
- 12) Rozwój urządzeń infrastruktury technicznej: kanalizacji, gazownictwa, elektroenergetyki, telekomunikacji, wodociągów.
- 13) Ochrona i utrzymanie form historycznych obiektów zabytkowych oraz o wartościach kulturowych, a także terenów i stanowisk archeologicznych zgodnie z zaleceniami Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

13. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne sporządzonym w 2018 r.

Tab. 7 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Lp	Ustawowe składniki bilansu terenów określone w art.10, ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.) wykonane kolejno:	Miejscowości	Powierzchnia użytkowa w m ²		
			Funkcje zabudowy		
			Ogółem	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami i rzemiosłem oraz zagrodowa (MNU, RM)	Zabudowa przemysłowo-składowa, usługowa (P, U)
1	2	3	3	4	5
1.	Sformułowane, na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, maksymalne w skali gminy objętej studium zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje	Ogółem	564600	200200	364400
		Cholewy-Kołomyja	4500	3500	1000
		Czachy-Kołaki	114700	10000	104700
		Czarnowo-Dąb	17100	15000	2100
		Czarnowo-Undy	9000	8000	1000
		Czosaki-Dąb	11000	10000	1000
		Ćwikły-Krajewo	4500	3500	1000
		Ćwikły-Rupie	4500	3500	1000
		Głodowo-Dąb	9000	8000	1000
		Gosie Duże	5400	4000	1400
		Gosie-Otole	4500	4000	500
		Gosie Małe	222500	18000	204500
		Gunie-Ostrów	5400	4000	1400
		Kołaki Kościelne	5500	4500	1000
		Kossaki Borowe	5400	4000	1400
		Krusze-Lubnice	18000	15000	3000
		Łętowo-Dąb	11000	8000	3000
		Łubnice-Krusze	3700	2700	1000
		Podłatki Duże	11000	9000	2000
		Podłatki Małe	4500	3500	1000
		Rębiszewo-Zegadły	8100	7000	1100
		Sanie-Dąb	14000	12000	2000
		Szczodruhy	11000	9000	2000
		Wiśniówek-Wertyce	8100	7000	1100
		Wróble-Arciszewo	14000	12000	2000
		Zanie-Leśnica	38200	15000	23200

2.	Szacunkowa chłonność, położonych na terenie gminy objętej studium, obszarów o pełnej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy – zgodnie z uchwałą Nr XIII/60/16 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 11 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne	Ogółem	24220 0	196200	46000
		Cholewy-Kołomyja	4500	3500	1000
		Czachy-Kołaki	13500	10000	3500
		Czarnowo-Dąb	17100	15000	2100
		Czarnowo-Undy	9000	8000	1000
		Czosaki-Dąb	11000	10000	1000
		Ćwikły-Krajewo	4500	3500	1000
		Ćwikły-Rupie	4500	3500	1000
		Głodowo-Dąb	9000	8000	1000
		Gosie Duże	5400	4000	1400
		Gosie-Otole	4500	4000	500
		Gosie Małe	22500	15000	7500
		Gunie-Ostrów	5400	4000	1400
		Kołaki Kościelne	4500	3500	1000
		Kossaki Borowe	5400	4000	1400
		Krusze-Lubnice	18000	15000	3000
		Lętowo-Dąb	11000	8000	3000
		Lubnice-Krusze	3700	2700	1000
		Podłatki Duże	11000	9000	2000
		Podłatki Małe	4500	3500	1000
		Rębiszewo-Zegadły	8100	7000	1100
		Sanie-Dąb	14000	12000	2000
		Szczodrucho	11000	9000	2000
		Wiśniówek-Wertyce	8100	7000	1100
		Wróble-Arciszewo	14000	12000	2000
		Zanie-Leśnica	18000	15000	3000
3.	Szacunkowa chłonność, położonych na terenie części gminy objętej studium, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w pkt 2, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na	Ogółem	32240 0	4000	318400
		w tym:			
		Gosie Małe	20000 0	3000	197000
		Czachy-Kołaki	10120 0	-	101200
		Zanie-Leśnica	20200	-	20200
		Kołaki Kościelne	1000	1000	-

	<p>funkcje zabudowy :</p> <p>Uchwały Rady Gminy Kołaki Kościelne: (1) Nr XV/86/16 z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie wsi Gosie Małe, Czachy-Kołaki, i Zanie-Leśnica zmieniona uchwałą Nr XVII/108/16 z dnia 30 grudnia 2016 r. (2) Nr XXI/135/17 z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ewidencyjnej numer 117 w miejscowości Kołaki Kościelne, (3) Nr XX/136/17 z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego o nazwie „Strefa gospodarcza I w miejscowości Gosie Małe – Kolonia</p>	
4 a	<p>Porównanie maksymalnego w skali obszaru gminy objętej studium zapotrzebowania na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1 oraz sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, o której mowa w pkt 2 i 3 a następnie, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1:</p> <p>a) nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy – nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3,</p>	<p>Nie przewiduje się potrzeby lokalizacji nowej zabudowy</p>

4.b	b)przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy –bilans terenów pod zabudowę uzupełnia się o różnicę tych wielkości wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje zabudowy i przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3, maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu.	Nie ma potrzeby uzupełniania zabudowy
5a	a) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy	Przewidziane w Studium przeznaczenie terenów do zabudowy może powodować potrzebę finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych oraz infrastruktury technicznej. Urządzenia te będą mogły być realizowane także przez inwestorów
5b	b) potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy na obszarach, o których mowa w pkt 2 i 3	Wystąpią potrzeby inwestycyjne gminy związane z lokalizacją nowej zabudowy

Źródło: opracowanie własne

CZĘŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

1. Polityka przestrzenna gminy

Polityka przestrzenna gminy Kołaki Kościelne powinna być podporządkowana głównym, perspektywicznym jej funkcjom.

Położenie gminy na ważnym ciągu komunikacyjnym oraz walory rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej wyznaczają kierunki rozwoju gospodarczego gminy.

1.1. Cele i kierunki polityki przestrzennej państwa i województwa na terenie gminy

Celem strategicznym rozwoju gminy jest:

„Zrównoważony i trwały rozwój gminy, przy racjonalnym wykorzystaniu zasobów przyrodniczych, istniejącego majątku trwałego, potencjału infrastrukturalnego i produkcyjnego” w tym:

- a) ochrona i kształtowanie środowiska poprzez:
 - zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego województwa.
 - zachowanie obszarów i obiektów prawnie chronionych.
 - ochrona środowiska oraz warunków życia i zdrowia ludzi.
- b) ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego poprzez:
 - przekształcenie i sukcesywne uzupełnianie zabudowy w strefie ochrony konserwatorskiej zgodnie z wymogami konserwatorskimi.
 - zapewnienie sposobów użytkowania obiektów zabytkowych gwarantujących ich utrzymanie w dobrym stanie technicznym.
- c) rozwój turystyki i wypoczynku poprzez zagospodarowanie terenów o predyspozycji turystycznej oraz prowadzenie akcji na rzecz organizacji wypoczynku na terenach wiejskich, jako zabudowa turystyczna, letniskowa oraz w zagrodach rolniczych tj. agroturystyki, a także realizacji ścieżek rowerowych.
- d) polityka rozwoju rolnictwa:

Gmina Kołaki Kościelne należy do rejonu zachodniego mającego w województwie najwyższą jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej i zadowalającą intensywność produkcji rolnej. Rejon charakteryzuje się niskim udziałem lasów i obszarów prawnie chronionych. W rejonie tym dominują uprawa zbóż podstawowych oraz ziemniaków oraz chów bydła i trzody chlewnej.
- e) doskonalenie funkcjonowania i poprawa warunków komunikacyjnych poprzez:
 - rozbudowę ważnego ciągu komunikacyjnego, tj. przebiegu drogi krajowej S8,
 - dostosowanie stanu technicznego dróg do zmieniających się potrzeb komunikacyjnych,
 - zapewnienie w pierwszej kolejności połączeń komunikacyjnych między sąsiednimi gminami drogami o nawierzchni twardej ulepszonej.
- f) w zakresie energetyki i telekomunikacji:
 - w celu dostosowania systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa, stworzenia warunków sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu, zapewnienia zaspokojenia potrzeb odbiorców w sposób ciągły,
 - utrzymanie istniejących urządzeń ciepłowniczych oraz modernizacja urządzeń w kierunku poprawy efektywności funkcjonowania i zmniejszenia uciążliwości dla środowiska poprzez zastosowanie ekologicznych paliw,

- rozbudowę według aktualnych potrzeb sieci rozdzielczych i abonenckich na obszarze gminy,
- g) polityka przestrzenna województwa w zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i odpadami zakłada:
 - ochronę zasobów wód podziemnych stanowiących źródło zaopatrzenia w wodę mieszkańców,
 - utrzymanie w należytym stanie infrastruktury technicznej wodociągów i kanalizacji,
 - rozwiązanie problemu gospodarki odpadami stałymi na terenach wiejskich.

1.2. Cele rozwoju przestrzennego gminy

1.2.1. Główne cele rozwoju to m.in.:

- a) generalnie celem rozwoju gminy pierwszego rzędu jest zapewnienie mieszkańcom pracy i dochodów pozwalających na godziwy, w odczuciu społecznym, poziom życia,
- b) W rozwoju gminy należy dążyć do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej i zabezpieczenia powiązań społeczno-ekonomicznych terenów wiejskich z gminami sąsiednimi w sferach: społecznej, ekologicznej, infrastruktury technicznej,
- c) należy wykorzystać dla rozwoju gminy istniejące położenie gminy, istniejące walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej, majątek trwały oraz sprzyjać rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców,

1.2.2. Cele ekologiczne rozwoju, m.in.:

- a) ochrona i zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego zapewniającego ciągłość przestrzenną systemu przyrodniczego województwa,
- b) wzbogacenie i racjonalne wykorzystanie walorów systemu przyrodniczego dla rekreacji i rolnictwa.

1.2.3. Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym, m.in.:

- a) kreowanie wsi Kołaki Kościelne do funkcji ośrodka lokalnego, mając na uwadze zrównoważony harmonijny rozwój jego struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- b) należy tworzyć warunki do wzrostu ilości miejsc pracy na terenie gminy,
- c) w polityce rozwoju mieszkalnictwa należy dążyć do stworzenia warunków do podniesienia standardu zamieszkiwania tj. wzrostu jakości budowanych mieszkań, ich wyposażenia oraz remontu mieszkań opuszczonych,
- d) ważnym zagadnieniem jest likwidacja barier komunikacyjnych, przestrzennych i technicznych dla osób niepełnosprawnych,.

1.2.4. Cele rozwoju gospodarczego, m.in.:

- a) stworzenie warunków do rozwoju nieuciążliwej przemysłu (małe i średnie zakłady) i rzemiosła produkcyjnego a także usług poprzez wyposażenie w urządzenia infrastruktury technicznej terenów do tego celu przydatnych,
- b) efektywne wykorzystywanie niezagospodarowanego majątku produkcyjnego surowców lokalnych, zasobów pracy i tradycji produkcyjnych,
- c) właściwe wykorzystanie możliwości produkcyjnych rolnictwa zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (m. in. rozwój sadownictwa, warzywnictwa),

1.2.5. Cele rozwoju komunikacji, m.in.:

- a) należy dążyć do stworzenia właściwych warunków do zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie przemieszczania się ludzi i towarów na terenie gminy, jak też przemieszczeń zewnętrznych, w tym tranzytu ludzi i towarów przez teren gminy,
- b) zapewnienie funkcjonowania w odpowiednim standardzie prędkości i swobody ruchu tranzytowego, szczególnie na drodze krajowej S8 oraz innych drogach,
- c) minimalizacja kolizji między ruchem komunikacyjnym a zabudową i środowiskiem przyrodniczym,
- d) utrzymanie w należytym stanie ulic.

1.2.6. Cele rozwoju infrastruktury technicznej, m.in.:

Celem zasadniczym jest zapewnienie sprawnego i niezawodnego funkcjonowania wszystkich systemów infrastruktury technicznej, gwarantującego zaspokojenie wszystkich potrzeb w sposób ciągły i efektywnie ekonomiczny, w tym:

- 1) zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i odpadami stałymi:
 - a) ochrona zasobów wód podziemnych stanowiących źródło zaopatrzenia mieszkańców w wodę,
 - b) dalszy rozwój gospodarki ściekowej,
 - c) rozwiązanie problemu gospodarki odpadami,
- 2) w zakresie energetyki i telekomunikacji:
 - a) utrzymanie przebiegów istniejących urządzeń przez gminę, służących realizacji celów ponadlokalnych,
 - b) dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długookresowego funkcjonowania systemu poprzez modernizację i rozbudowę sieci SN 15 kV oraz nn,
 - c) zapewnienie zaopatrzenia w gaz sieciowy poprzez rozwój sieci gazowej na terenie gminy,
 - d) dalszy rozwój nowoczesnych systemów ogrzewania w celu poprawy efektywności ich funkcjonowania i zmniejszania uciążliwości dla środowiska.

1.3. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy

Rozwój lokalny powinien być rozumiany jako kompleks pozytywnych przeobrażeń jakościowych dotyczących obszaru gminy w zakresie obsługi ludności tu zamieszkałej.

Szeroko pojęty rozwój gminy jest procesem złożonym, ukierunkowanym na wykorzystanie zasobów ludzkich, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz struktur instytucjonalnych.

W celu realizacji założonej polityki przestrzennej gminy władze samorządowe powinny m.in. realizować zadania, do których jest powołana (zaspokojenie potrzeb wspólnoty gminnej), nie tylko swoimi bezpośrednimi przedsięwzięciami, lecz także za pośrednictwem działań podmiotów innych, a więc ogółu podmiotów gospodarujących na terenie gminy. Władza gminna ma za zadanie kształtować zachowania podmiotów gospodarczych pod kątem osiągania założonych celów strategii rozwoju gminy.

Zadaniem gminy służącym osiągnięciu celu jest przede wszystkim ożywienie (poprawa) gospodarki i tworzenie klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie.

1.4. Kierunki rozwoju funkcji gminy oraz jednostek osadniczych

- 1) Funkcje gminy:
 - a) funkcje rolnicze ukierunkowane na produkcję zbóż i hodowlę zwierząt,
 - b) funkcje leśne,
 - c) funkcje obsługi komunikacji.
- 2) Funkcje ośrodka gminnego Kołaki Kościelne:
 - a) funkcje lokalnego ośrodka wielofunkcyjnego rozwoju, z usługami z zakresu: oświaty, zdrowia,
 - b) kultury, handlu, finansów, administracji samorządowej, gospodarczej, i in.,
 - c) funkcje obsługi rolnictwa,
 - d) funkcje mieszkaniowe.
- 3) Funkcje jednostek osadniczych.
 - a) Jednostki osadnicze o podstawowym programie usług (szkoła, handel, mieszkalnictwo, usługi, urządzenia obsługi rolnictwa) – Gosie Małe, Szczodruchy,
 - b) Pozostałe jednostki osadnicze o funkcjach produkcji rolnej i mieszkaniowej z możliwością lokalizacji pojedynczych usług, a także z uzupełniającą funkcją turystyczną.

Na całym obszarze gminy możliwe jest funkcjonowanie gospodarstw agroturystycznych.

1.5. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego

Inwestycje celu publicznego to działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 121).

1.5.1. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym obejmują:

- a) w zakresie infrastruktury społecznej:
 - budowa i rozbudowa miejsc sportowo-rekreacyjnych „przy stawie” w miejscowości Kołaki Kościelne,
 - budowa i rozbudowa terenu sportowego – bieżni na boisku w miejscowości Kołaki Kościelne,
 - termomodernizacja budynku Urzędu Gminy,
 - zagospodarowanie terenów przestrzeni publicznych,
- b) w zakresie infrastruktury komunikacyjnej:
 - zmiana nawierzchni ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w miejscowości Kołaki Kościelne,
 - remonty dróg gminnych w miejscowościach Rębiszewo-Zegadły i Gosie-Otole,
- c) w zakresie infrastruktury technicznej:
 - wymiana sieci wodociągowej w miejscowości Kołaki Kościelne,
 - modernizacja gminnych stacji uzdatniania wody,
 - wyposażenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów.

1.5.2. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym obejmują:

- przebudowę drogi krajowej nr 8 do klasy S na odcinku Białystok-Warszawa – *zadanie zrealizowane*,
- przebudowę linii kolejowej nr 36 relacji Łapy – Śniadowo – *zadanie w realizacji*,
- budowę linii elektroenergetycznej wysokich napięć PKP 110 kV,
- budowę informatycznego systemu wspomagania zarządzania województwem przez administrację samorządową (realizacja zadania zapewni: system elektronicznej łączności dla jednostek samorządu terytorialnego, znaczący postęp w zakresie komunikacji pomiędzy podmiotami gospodarczymi, usprawnienie procesów inwestowania).

1.6. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów w tym wynikające z audytu krajobrazowego

1.6.1. Obszary struktur przestrzennych

W wyniku analizy uwarunkowań rozwoju przestrzennego, na obszarze gminy wydziela się dwie strefy różniące się między sobą wiodącymi funkcjami, stąd też sposobem zagospodarowania. Są to:

Strefa A – obszar urbanizacji, obejmujący:

- a) tereny wielofunkcyjne **A1**, obejmujące część wsi Kołaki Kościelne,
- b) tereny rozwojowe **A2** związane z oddziaływaniem drogi krajowej S8, obejmujące części wsi: Czachy-Kołaki, Gosie Małe, Zanie-Leśnica.

Polityka przestrzenna w strefie A

- zaleca się sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla strefy A (plan może być sporządzony etapami, w kilku częściach); sporządzenie planu nie wymaga uprzedniej zmiany Studium,
- dopuszcza się zagospodarowanie strefy A na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, z wyjątkiem przypadków wymagających sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- planowane zagospodarowanie w strefie A nie wymaga zmiany Studium z wyjątkiem przypadków przewidzianych w ustawach,
- **na obszarze A1** intensyfikacji zabudowy w kierunku typowej zabudowy małomiasteczkowej, tj.: rozluźnionej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, nieuciążliwych usług, rzemiosła i przemysłu, przy czym zabudowa inna niż mieszkaniowa może występować zarówno w formie rozproszonej wśród zabudowy mieszkaniowej, jak też w formie skoncentrowanej,
- **na obszarze A2** osią rozwoju tych terenów jest istniejąca droga krajowa S8; na terenie dopuszcza się także zabudowę wielofunkcyjną podobnie jak w strefie A1,
 - dążenie do pełnego wyposażenia terenu w urządzenia infrastruktury technicznej (wodociąg, kanalizacja, elektroenergetyka, gazownictwo, systemy grzewcze z wykorzystaniem pomp ciepłych, odnawialnych źródeł energii, telekomunikacja, gospodarka odpadami),
 - ochrona wartości przyrodniczych terenów i warunków funkcjonowania ich systemów ekologicznych,
 - uwzględnianie potrzeb osób niepełnosprawnych,
 - w odniesieniu do rolnictwa, leśnictwa i ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego – wspieranie rozwoju rolnictwa intensywnego na obszarach najbardziej przydatnych rolniczo, dostosowanie zmian struktury obszarowej gospodarstw rol-

- nych do wymogów Unii Europejskiej, ukierunkowanie rolnictwa na gospodarkę hodowlaną; mogą być również rozwijane gospodarstwa agroturystyczne.
- sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla strefy A (plan może być sporządzony etapami, w kilku częściach).

Strefa B – obszary rolno-leśno-osadnicze, obejmujące zdecydowanie największą część obszaru gminy.

Polityka przestrzenna w strefie B

- wiodącą funkcją strefy jest produkcja rolna ściśle zintegrowana z wartością gleb i istniejącą strukturą gospodarstw rolnych. W strefie tej grunty rolne III-IV klas bonitacyjnych zachowuje się głównie dla potrzeb produkcji rolnej,
- stosowane środki do produkcji rolnej i ewentualny rozwój przemysłu rolno-spożywczego, jak też osadnictwa, nie mogą powodować degradacji środowiska przyrodniczego,
- spod zainwestowania wyklucza się tereny leśne, jak i cały system drobnych dolin i cieków wodnych, ponieważ są to obszary, które dzięki swym walorom i wartościom stanowią elementy systemu przyrodniczego gminy,
- ochrona wartości przyrodniczych terenów i warunków funkcjonowania ich systemów ekologicznych,
- racjonalne wykorzystanie terenów strefy głównie dla potrzeb osadnictwa i rozwoju gospodarczego; dopuszcza się rozwój zabudowy letniskowej, turystycznej i wypoczynkowej,
- minimalizowanie kolizji wartości ekologicznych z przebiegiem istniejących i projektowanych ciągów infrastruktury technicznej, komunikacji i innych obiektów nierolniczych,
- dążenie do pełnego wyposażenia terenu w urządzenia infrastruktury technicznej (wodociąg, kanalizacja, elektroenergetyka, gazownictwo, systemy grzewcze z wykorzystaniem pomp ciepłych, odnawialne źródła energii, telekomunikacja, gospodarka odpadami),
- uwzględnianie potrzeb osób niepełnosprawnych.

1.7. Kierunki przeznaczenia terenów oraz wskaźniki i zasady dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

1.7.1. Kierunki zagospodarowania i wskaźniki

Wyznaczone kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów mają na celu kontynuowanie rozwoju przestrzennego w sposób zrównoważony, zapewniający ochronę środowiska naturalnego i rolniczej przestrzeni produkcyjnej będącej głównym źródłem dochodu mieszkańców oraz dostosowanie do sytuacji finansowej gminy i zmian zaludnienia. Zakładane jest utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania zdecydowanej większości terenów.

Wyznacza się nowe tereny pod zagospodarowanie, jako tereny rozwojowe, oznaczone symbolem **TR**. Na terenach tych dopuszcza się różne formy zagospodarowania – do sprecyzowania w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, bądź w decyzji o warunkach zabudowy.

Rozwój nowej zabudowy powinien zostać ograniczony do wykształconych jednostek osadniczych na zasadzie uzupełnienia i intensyfikacji zabudowy. Przygotowane poniżej ustalenia i wskaźniki zabudowy powinny zostać uwzględnione przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i w decyzjach o warunkach zabudowy. Służyć będą one koordynacji działań w zakresie polityki przestrzennej gminy.

W przypadku określonych przedziałów parametrów minimalnej powierzchni biologicznie czynnej i maksymalnej powierzchni zabudowy ostateczne przesądzenie będzie miało miejsce na etapie sporządzania planów lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy przy uwzględnieniu uwarunkowań lokalnych. W szczególnych przypadkach, takich jak nietypowy kształt działki, dopuszcza się odstępstwa od podanych wartości, jednak nie większe niż 10%.

Dla każdego z terenów wyznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, i w decyzjach o warunkach zabudowy, oprócz ustaleń z poniższego zestawienia, obowiązują zapisy ogólne i szczegółowe wymienione w pozostałych rozdziałach części *Kierunki*.

Tab. 8 Kierunki przeznaczenia terenów urbanizacji i wskaźniki

<ul style="list-style-type: none"> – kontynuacja dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenów i rozwój nowej zabudowy na terenach wskazanych w studium, oznaczonych symbolem TR – uzupełnienie istniejących struktur zabudowy na terenach jeszcze nie zabudowanych zgodnie z przeznaczeniem – zwiększenie efektywności wykorzystania rezerw terenowych poprzez intensyfikację zabudowy – zakaz lokalizacji funkcji, które mogą powodować stałe bądź okresowe uciążliwości dla mieszkańców i obniżać standardy ich zamieszkania określone w przepisach odrębnych – zachowanie zasad ochrony konserwatorskiej 		
symbol i nazwa terenu, które używa się w planowaniu przestrzennym	kierunki zagospodarowania i użytkowania terenów	ustalenia i wskaźniki zabudowy
MW – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (w Studium nie występuje, ale dopuszcza się lokalizację)	Zabudowa podstawowa: Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna Zagospodarowanie uzupełniające: nieuciążliwa zabudowa usługowa w formie wolnostojących obiektów lub funkcji usługowych wprowadzanych do obiektów mieszkaniowych, nieuciążliwa działalność rzemieślnicza, budynki gospodarcze, zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa, mała architektura, place zabaw itp.	<ul style="list-style-type: none"> – maksymalna wysokość zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej do 3 kondygnacji nadziemnych (z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego) lub do 12 metrów, – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,5 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 25%
MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna Zagospodarowanie uzupełniające: nieuciążliwa zabudowa usługowa w formie wolnostojących obiektów lub funkcji usługowych wprowadzanych do	<ul style="list-style-type: none"> – maksymalna wysokość zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej do 2 kondygnacji nadziemnych (z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego) lub do 12 metrów – minimalna powierzchnia nowo

	<p>obiektów mieszkaniowych, nieuciążliwa działalność rzemieślnicza, budynki gospodarcze, zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa</p>	<p>wydzielanej działki budowlanej: 500 m²</p> <ul style="list-style-type: none"> – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,0 – biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 25%
ML – tereny zabudowy lotniskowej	<p>Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa mieszkaniowa lotniskowa</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> – maksymalna wysokość zabudowy do 2 kondygnacji nadziemnych – minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki budowlanej: 500 m² – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 0,6 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 30%
RM – tereny zabudowy zagrodowej	<p>Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa zagrodowa</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: wprowadzenie funkcji agroturystycznej, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa oraz nieuciążliwa działalność usługowa i rzemieślnicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> – maksymalna wysokość budynków mieszkalnych do 2 kondygnacji (z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego) lub do 12 metrów – maksymalna wysokość budynków gospodarczych i inwentarskich do 12 metrów – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,0 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 30% – zakaz lokalizacji ferm norek amerykańskich
MNU – tereny zabudowy wielofunkcyjnej (w Studium nie występuje, ale dopuszcza się lokalizację)	<p>Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa wielofunkcyjna mieszkaniowo-usługowa, zabudowa usługowa</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, budynki gospodarcze, zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura dro-</p>	<ul style="list-style-type: none"> – bilansowanie ilości miejsc parkingowych w zależności od potrzeb i dostępności terenu – możliwość lokalizacji poszczególnych funkcji w oddzielnych budynkach pod warunkiem zachowania wskaźników zabudowy – możliwość lokalizacji obiektów

	gowa	<p>tów z tylko z jedną z funkcji</p> <ul style="list-style-type: none"> – maksymalna wysokość zabudowy mieszkaniowej wielofunkcyjnej - do 15 m lub 3 kondygnacji nadziemnych – maksymalna wysokość zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej do 12 m (2 kondygnacje nadziemne z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego) – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,0 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 30%
U – tereny zabudowy usługowej	<p>Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa usługowa komercyjna, usługi publiczne</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: istniejąca zabudowa o innych funkcjach, tereny przestrzeni publicznych, zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> – bilansowanie ilości miejsc parkingowych w zależności od potrzeb i dostępności terenu – maksymalna wysokość zabudowy usługowej do 3 kondygnacji nadziemnych – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,5 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 25%
PP – tereny aktywności gospodarczej (zabudowa produkcyjna i inna)	<p>Zagospodarowanie podstawowe: zabudowa produkcyjna (budynki i hale produkcyjne), składy, magazyny, hurtownie, zakłady przetwórcze i remontowe</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: zabudowa usługowa komercyjna, zorganizowane parkingi, zieleń urządzona i izolacyjna, garaże, infrastruktura techniczna i infrastruktura drogowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> – bilansowanie ilości miejsc parkingowych w zależności od potrzeb i dostępności terenu – wprowadzenie terenów zieleni urządzonej i terenów zieleni izolacyjnej w przypadku terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów o funkcji kolizyjnej – nie wyznacza się maksymalnej wysokości zabudowy, – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,5 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna

wynosić 25%		
PG – tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych	Zagospodarowanie zgodnie z koncesją na wydobycie surowców	
PE – tereny urządzeń odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyjątkiem elektrowni wiatrowych (ze strefą ochronną)	Zagospodarowanie zgodne z przepisami szczególnymi	– strefa ochronna od urządzeń OZE – związana z ograniczeniami w zabudowie i użytkowaniu terenu powinna mieścić się w granicach inwestycji
PUE – tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, usług, urządzeń odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wyjątkiem elektrowni wiatrowych (ze strefą ochronną)	Zagospodarowanie zgodne z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego sporządzanym na te tereny	– strefa ochronna od urządzeń OZE – związana z ograniczeniami w zabudowie i użytkowaniu terenu powinna mieścić się w granicach inwestycji
US – tereny sportu i rekreacji (w Studium nie występuje, ale dopuszcza się lokalizację)	Zagospodarowanie podstawowe: boiska sportowe, inne urządzenia sportowo-rekreacyjne, tereny wypoczynku Zagospodarowanie uzupełniające: tereny przestrzeni publicznych, tereny zieleni urządzonej i przyulicznej, obiekty usługowe, obiekty małej architektury	– maksymalna wysokość zabudowy do 2 kondygnacji – minimalna intensywność zabudowy: 0,01 – maksymalna intensywność zabudowy: 1,5 – minimalna powierzchnia biologicznie czynna w granicach działki budowlanej powinna wynosić 25%
NO – oczyszczalnia ścieków	Zagospodarowanie podstawowe: urządzenia techniczne służące utylizacji ścieków Zagospodarowanie uzupełniające: obiekt administracyjny, komunikacja i infrastruktura techniczna	według indywidualnego projektu
tereny z zakazem lub o ograniczonej urbanizacji		

– kontynuacja dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenów z ewentualnym uzupełnieniem o funkcje wymienione poniżej – zachowanie zasad ochrony konserwatorskiej, w tym wymagań związanych z występowaniem stanowisk archeologicznych		
symbol i nazwa terenu	kierunki zagospodarowania i użytkowania terenów	ustalenia i wskaźniki zabudowy
ZL – lasy ZLO – lasy ochronne	Zagospodarowanie podstawowe: tereny lasów, tereny wskazane do zalesienia – zgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2017 r. poz. 788 z późn. zm.) Zagospodarowanie dopuszczalne: inwestycje celu publicznego, zabudowa związana z gospodarką leśną	– zakaz wznoszenia budynków i budowli z wyjątkiem obiektów służących gospodarce leśnej – kształtowanie zagospodarowania zgodnie z planem urządzania lasu lub uproszczonym planem urządzania lasu – wskaźniki zabudowy jak dla zabudowy zagrodowej (RM)
ZC – cmentarze	Zagospodarowanie podstawowe: teren cmentarza Zagospodarowanie uzupełniające: obiekty kultu religijnego, tereny zieleni, obiekty małej architektury Zagospodarowanie dopuszczalne: obiekty usługowe związane z obsługą terenu	– zachowanie zasad ochrony konserwatorskiej – kontynuacja założeń projektowych cmentarzy – uwzględnienie, ustalonej na podstawie przepisów odrębnych, strefy sanitarnej od cmentarzy
ZP – tereny zieleni urządzonej (w Studium nie występuje, ale dopuszcza się lokalizację)	Zagospodarowanie podstawowe: ogólnodostępne tereny zieleni publicznej Zagospodarowanie uzupełniające: obiekty małej architektury, urządzenia sportowo-wypoczynkowe Zagospodarowanie dopuszczalne: inwestycje celu publicznego	– zakaz zabudowy obiektami kubaturowymi – zakaz realizacji ogrodzeń – powierzchnia biologicznie czynna terenu nie mniej niż 80%
zielen naturalna – bez symbolu	Zagospodarowanie podstawowe: użytkowanie rolnicze – tereny zieleni naturalnej, łąk, pastwisk z zadrzewieniami i zakrzewieniami położone wzdłuż cieków Zagospodarowanie dopuszczalne: inwestycje celu publicznego	– zakaz zabudowy obiektami kubaturowymi – ochrona koryt cieków i ich dopływów poprzez utrzymanie ich w stanie naturalnym
R – tereny rolnicze położone poza strefą A	Zagospodarowanie podstawowe: tereny rolnicze, w tym grunty rolne, łąki i pastwiska, uprawy ogrodnicze i sadownicze, zadrzewie-	– dopuszcza się zagospodarowanie inne niż rolnicze w drodze decyzji o warunkach zabudowy o ile nie zachodzi potrzeba przeznaczania grun-

<p>nia i zakrzewienia oraz zabudowa zagrodowa, przemysł, usługi i rzemiosło – zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1161)</p> <p>Zagospodarowanie uzupełniające: komunikacja i infrastruktura techniczna</p> <p>Zagospodarowanie dopuszczalne: inwestycje celu publicznego</p>	<p>tów rolnych na cele nierolnicze lub sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego</p>
---	---

Źródło: opracowanie własne

1.7.2. Zasady zabudowy i zagospodarowania

- 1) przyjmuje się, że terenami zwartej zabudowy są tereny w granicach istniejącej i projektowanej zabudowy, które powinny być ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, z wyjątkiem skupisk zabudowy rozproszonej, składającej się z mniej niż 4 zagród i siedlisk mieszkalnych;
- 2) budownictwo mieszkaniowe, zagrodowe oraz budownictwo przemysłowe, usługowe, lotniskowe i pensjonatowe powinno być realizowane na terenach zwartej zabudowy, lub do tej zabudowy bezpośrednio przylegających z zachowaniem procedur i przepisów obowiązujących przy zmianie przeznaczenia terenu, a także w zgodności z przepisami o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- 3) poza terenami zwartej zabudowy dopuszcza się realizację budownictwa związanego z komunikacją, infrastrukturą techniczną, zabudową lotniskową, pensjonatową, obsługi turystyki oraz budownictwa rolniczego, w tym agroturystyki oraz inwestycji celu publicznego – o ile przepisy szczególne na to pozwalają;
- 4) w szczególnie uzasadnionych przypadkach dużym zapotrzebowaniem na budownictwo mieszkaniowe lub lotniskowe i rekreacyjne (w tym w wyniku potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej, można je także realizować na terenach specjalnie na ten cel wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w postaci zgrupowań zabudowy z zapewnieniem uzbrojenia terenu; do czasu budowy systemów uzbrojenia technicznego dopuszcza się rozwiązania lokalne;
- 5) budownictwo przemysłowe powinno być realizowane na terenach wyznaczonych na ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, pod warunkiem zapewnienia zgodnych z przepisami szczególnymi wymagań w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków, a także ochrony powietrza atmosferycznego i ochrony przed hałasem, przy jednoczesnym przyjęciu zasady, że strefa uciążliwości zakładu mieści się w granicach jego własnej działki;
- 6) na terenach zwartej zabudowy, lub na jej obrzeżach oraz w granicach siedlisk zabudowy kolonijnej, nowa zabudowa, lub uzupełnienie zabudowy może nastąpić pod warunkiem przestrzegania następujących zasad:
 - a) dla zabudowy wielorodzinnej wysokość do 3 kondygnacji nadziemnych z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego,
 - b) utrzymanie nowej zabudowy odpowiednio do skali i charakteru miejscowości,

- c) charakter i gabaryty zabudowy oraz rodzaj pokryć dachowych powinny nawiązywać do tradycji regionalnych (z dopuszczeniem materiałów dachowych uwspółcześnionych pod względem technologicznym);
- 7) zaleca się stosowanie następujących zasad zabudowy:
 - a) nadziemnych z możliwością dodatkowego poddasza użytkowego,
 - b) dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej, usługowej i produkcyjnej do 3 kondygnacji nadziemnych lub do wysokości 15 m; w wyjątkowych sytuacjach można zezwolić dla budynków użyteczności publicznej i produkcyjnych wysokość według potrzeb technologicznych,
 - c) dachy symetryczne dwu, lub wielospadowe o nachyleniu połaci 30°-45°, z poszerzonym okapem,
 - d) do prac wykończeniowych i elewacyjnych zaleca się stosowanie materiałów pochodzenia dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej wysokość do 2 kondygnacji miejscowego: kamień, drewno itp.,
 - e) zakaz stosowania obiektów z dachami pulpitemowymi, kopertowymi, uskokowymi, asymetrycznymi oraz stosowania w budynkach schodkowych zwieńczeń ścian szczytowych;
- 8) władze gminy sporządzają plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego terenów znajdujących się poza terenami zwartej zabudowy i bezpośrednio do nich przylegających, zgodnie z przyjętą przez siebie polityką i określonymi w niniejszym Studium zasadami, np. wyznaczanie terenów rekreacji i budownictwa lotniskowego;
- 9) inwestycje celu publicznego, jak też inne, mogą być lokalizowane na obszarze całej gminy (z wyjątkiem terenów wyłączonych spod zabudowy), na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub w przypadku braku planu, na warunkach określonych w Rozdziale 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. 1073 z późn. zm.);
- 10) Dopuszcza się na terenie gminy możliwość lokalizacji urządzeń energetyki odnawialnej, zdefiniowanej w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 220 z późn. zm.) a także art. 2 pkt 22 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2017 r. poz. 1148 z późn. zm.) z zakresu: przetwarzania energii wiatru, promieniowania słonecznego, geotermii, spadku rzek oraz energii pozyskiwanej z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także z biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych o mocy większej niż 100 kW na następujących warunkach:
 - a) na terenach wyznaczonych na rysunku Kierunków niniejszego Studium, zgodnie z art.10, ust 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – Dz. U z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm. oraz
 - b) w przypadku lokalizacji elektrowni wiatrowych, po sporządzeniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, na podstawie art.15, ust. 3, pkt 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.), w związku z art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 961);
- 11) elektrownie wiatrowe i biogazowe powinny być lokalizowane w odległości od zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi, zgodnie z przepisami szczególnymi;
- 12) urządzenia energetyki odnawialnej wykorzystujące energię wiatru o mocy do 40 kW mogą być lokalizowane:
 - na budynkach, wyłącznie na podstawie sporządzonego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie art. 15, ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.),

- poza budynkami, wyłącznie na podstawie sporządzonego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisu art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 961);
- 13) urządzenia energetyki odnawialnej wykorzystujące energię wiatru o mocy powyżej 40 kW lecz nie przekraczającej 100 kW, mogą być instalowane wyłącznie poza budynkami i wyłącznie na podstawie sporządzonego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisu art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 961);
- 14) urządzenia energetyki odnawialnej wykorzystujące energię inną niż wiatr o mocy do 100 kW mogą być lokalizowane na podstawie przepisów prawa budowlanego:
 - a) bez konieczności pozwolenia na budowę lub z pozwoleniem na budowę – zgodnie z Prawem budowlanym, z zachowaniem innych przepisów szczególnych,
 - b) lokalizacja urządzeń energetyki odnawialnej na przyrodniczych obszarach chronionych wymaga uzgodnienia z organem do spraw ochrony środowiska;
- 15) wszelkie projektowane na terenie gminy obiekty o wysokości równej i większej od 50 m n.p.t. muszą być zgłaszane do Szefostwa Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP, każdorazowo przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;
- 16) dopuszcza się możliwość lokalizowania na terenie gminy obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². W przypadku zgłoszenia zamiaru realizacji takich obiektów należy w Studium (poprzez zmianę Studium) określić obszary, na których mogą one być usytuowane zgodnie z art. 10 ust. 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – Dz. U. z 2017 r. poz. 1073) oraz sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art. 10 ust. 3b oraz art. 15 ust. 2a oraz ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.);
- 17) w świetle art. 192 ust.1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 2126, 2180) zabrania się niszczenia lub uszkodzania urządzeń wodnych; w przypadku zlokalizowania inwestycji na terenie, gdzie występuje drenowanie oraz rowy należy opracować projekt przebudowy urządzeń, który po uprzednim uzgodnieniu z gminną spółką wodną należy uzgodnić z Wojewódzkim Zarządem Gospodarki Wodnej w Białymstoku;
- 18) inwestowanie w granicach zabytków archeologicznych nie wpisanych do rejestru zabytków, ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków powinno odbywać się na zasadach określonych w art. 31 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 z późn. zm.);
 - w przypadku odkrycia – podczas prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych – przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, należy wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot, zabezpieczyć ten przedmiot i miejsce jego odkrycia przy pomocy dostępnych środków i niezwłocznie zawiadomić o tym Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku (Oddział w Łomży) i Wójta Gminy.

1.7.3. Tereny wyłączone spod zabudowy

Na terenie gminy wyłącza się spod zabudowy tereny:

- 1) lasów (z wyjątkiem lasów przeznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na inne cele),
- 2) gruntów rolnych klas chronionych – III (z wyjątkiem gruntów przeznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na inne cele),

- 3) dolin rzecznych,
- 4) zieleni urządzonej,
- 5) udokumentowanych złóż surowców oraz perspektywicznych obszarów eksploatacji surowców mineralnych (do czasu podjęcia ich eksploatacji).

Na terenach wyłączonych spod zabudowy dopuszcza się lokalizację:

- 1) istniejącej zabudowy zagrodowej, jak też innej, oraz ich modernizację,
- 2) inwestycji służących obsłudze tych terenów, np. leśniczówka, gajówka, urządzenia hydrotechniczne itp.,
- 3) inwestycji niekubaturowych, które dopuszcza ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- 4) inwestycji liniowych urządzeń infrastruktury technicznej (napowietrznej i podziemnej),
- 5) inwestycji drogowych polegających na modernizacji i poszerzeniu istniejących dróg, a także budowie nowych dróg,
- 6) inwestycji turystycznych w lasach, których istnienie dopuszcza ustawa o lasach,
- 7) inwestycji celu publicznego, w tym inwestycje z zakresu łączności.

1.8. Obszary, dla których przewiduje się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

1.8.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie planów

Obowiązek opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla niektórych obszarów gminy wynika z przepisów odrębnych, m.in.:

- a) dla obszaru ewentualnego nowego cmentarza wraz z jego strefą ochrony sanitarnej – na podstawie art. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 912),
- b) dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, niezależnie od ich mocy,
- c) dla obszarów lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m², zgodnie z art. 15 ust. 2a oraz ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073).

Na terenie gminy nie przewiduje się realizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m², ale gdyby w przyszłości wystąpiła potrzeba lokalizacji takich obiektów, wówczas należy dokonać zmiany Studium i opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

1.8.2. Obszary przewidziane przez gminę do opracowania planów miejscowych

Gmina ma zamiar opracować plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego dla następujących obszarów:

- a) dla strefy A, wyznaczonej w Studium, przy czym plan może być wykonywany w częściach w zależności od potrzeb,
- b) części obszarów wsi Gosie Małe, Czachy-Kołaki, Zanie-Leśnica – zgodnie z uchwałą nr XV/86/16 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie wsi Gosie Małe, Czachy-Kołaki i Zanie-Leśnica, zmienionej uchwałą nr XVII/108/16 z dnia 30 grudnia 2016 r.,
- c) części obszaru wsi Kołaki Kościelne (działka nr geodezyjny 117) – zgodnie z uchwałą nr XXI/135/17 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 28 września 2017 r. w

- sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki ewidencyjnej numer 117 w miejscowości Kołaki Kościelne,
- d) części obszaru wsi Gosie Małe – zgodnie z uchwałą nr XXI/136/17 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego o nazwie „Strefa gospodarcza I”,
- e) dla innych obszarów gminy, dla których będą zgłoszono wnioski o opracowanie planów,

Ponadto, Rada Gminy z własnej inicjatywy, bądź na wniosek Wójta, będzie mogła decydować o potrzebie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na inne tereny, z tym że plan miejscowy nie może naruszać ustaleń niniejszego Studium. W przypadku, gdy przewidywane rozwiązania planistyczne naruszają ustalenia Studium należy dokonać zmiany dokumentu.

W planach tych niezbędne będzie przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, w odpowiednim zakresie, w zależności od potrzeb.

Szczególnie będzie to niezbędne przy opracowywaniu planów miejscowych dla obszarów strefy A.

1.9. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Na terenie gminy Kołaki Kościelne występują następujące tereny zamknięte w postaci terenów kolejowych o łącznej powierzchni 57,3310 ha ustalone Decyzją Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. U. MłR z 2014 r. poz. 25):

Tab. 9 Tereny zamknięte – tereny kolejowe

Lp.	Obręb	Nr działki	Powierzchnia w ha
1.	0002 – Czachy-Kołaki	452	0,7740
2.	0004 – Czarnowo-Undy	138	8,5400
3.	0009 – Gosie Duże	161	3,1120
4.	0009 – Gosie Duże	162	6,5910
5.	0010 – Gosie Małe	192	5,3940
6.	0014 – Kossaki Borowe	160	10,1510
7.	0015 – Krusze-Lubnice	89	10,0700
8.	0017 – Lubnice-Krusze	152	6,6220
9.	0023 – Wiśniówek-Wertyce	99	6,0770
Razem			57,3310

Źródło: Decyzja Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych

2. Kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego gminy – realizacja celów rozwoju przestrzennego i polityki przestrzennej gminy

2.1. Kierunki i zasady ochrony środowiska, jego zasobów, ochrony przyrody i krajo-brazu kulturowego

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy, ochronę i wzbogacanie walorów ekologicznych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystanie w rozwoju gminy przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

2.1.1. Sieć dolin rzecznych

Sieć dolin rzecznych:

- dolina rzeki Dąb – stanowi wieloprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym, bioklimatycznym, krajobrazowym i rekreacyjnym,
- pozostałe mniejsze doliny cieków wodnych oraz zagłębienia terenowe stanowią wieloprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, gospodarczej, krajobrazowej i rekreacyjnej.

Podstawowe kierunki zagospodarowania tych obszarów to:

- zachowanie funkcji i walorów środowiska ekologicznego,
- ochrona przed zainwestowaniem i degradacją sanitarną.

2.1.2. Lasy

a) Lasy – element podstawowy w systemie przyrodniczym gminy:

- lasy stanowią element systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznych, gospodarczych, krajobrazowych i rekreacyjnych.

b) Podstawowe kierunki zagospodarowania obszarów leśnych to:

- ochrona walorów przyrodniczych i użytkowych,
- utrzymanie trwałości i ciągłości przestrzennej funkcjonowania w ramach systemu ekologicznego gminy, powiatu i województwa oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjno-wypoczynkowych.

2.1.3. Zieleń urządzona

- Parki, skwery, zieleń uliczna, ogrodów przydomowych, przykościelna, cmentarna itp.
- elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy o znaczeniu lokalnym.
- Podstawowym kierunkiem zagospodarowania jest ochrona powierzchni istniejącej zieleni urządzonej i form zagospodarowania przed likwidacją, z wyjątkiem szczególnych przypadków realizacji ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych.

2.1.4. Obszary i obiekty do objęcia szczególną formą ochrony przyrody oraz zasady ochrony krajobrazu

Jedynym obiektem podlegającym ochronie prawnej na terenie gminy Kołaki Kościelne jest pomnik przyrody – skupisko jałowców we wsi Podatki Duże (Rozporządzenie nr 11/07 Wojewody Podlaskiego z dnia 24 sierpnia 2007 r. zniosło pomnik przyrody wiaz pospolity we wsi Gosie Małe.)

Część lasów na terenie gminy Kołaki Kościelne pełni funkcje lasów ochronnych. Zajmują one 14,6 ha. Warunki, jakie muszą spełniać lasy, by uzyskać charakter lasów ochronnych, określają przepisy odrębne. W Nadleśnictwie Łomża powołane zostały one na mocy Decyzji Ministra Środowiska z dnia 21 kwietnia 2010 r.

Przez gminę Kołaki Kościelne przechodzi korytarz ekologiczny Przełomowa Dolina Narwi – Dolina Górnej Narwi (GKPn-23) będący częścią Północnego korytarza ekolo-

gicznego, łączącego Puszczę Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami).

2.1.5. Kierunki ochrony sanitarnej środowiska

2.1.5.1. Kierunki i zadania w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki ochrony wód powierzchniowych i podziemnych to:

- uzyskanie i utrzymanie odpowiednich klas czystości wód powierzchniowych określonych w stosownych rozporządzeniach,
- ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi, przemysłowymi i wodami opadowymi,
- utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego rzek.

2.1.5.2. Kierunki sanitarnej ochrony powietrza atmosferycznego

Kierunki ochrony powietrza atmosferycznego to:

- przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza, głównie produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki i azotu oraz ołowiu),
- poprawa warunków życia ludzi zamieszkałych na terenach będących w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń lub w jednostkach osadniczych o znacznej koncentracji lokalnych źródeł ciepła.

2.1.6. Kierunek ochrony ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami oraz przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

- a) Kierunek ochrony w w/w zakresie dotyczy minimalizacji poziomu hałasu i wibracji oraz promieniowania niejonizującego, głównie w obszarach stałego pobytu (zamieszkania) ludzi i rekreacji.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
 - eliminacji z obszarów zamieszkania i rekreacji źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu poprzez zabezpieczenia techniczne lub zmianę technologii i urządzeń,
 - przestrzegania zasady, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne poziomy nie mogą wychodzić poza obręb działki, na której są wytwarzane,
 - określania zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej (Warszawa – Białystok) i linii kolejowej (Ostrołęka – Łapy),
 - przestrzegania i uwzględniania w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy wartości progowych poziomu hałasu określonych w przepisach szczególnych, aktualnie w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

2.1.7. Kierunki i zadania w zakresie ochrony ludzi przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

- a) Kierunki ochrony w w/w zakresie to zmniejszenie do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania niejonizującego na ludzi i środowisko przyrodnicze na terenie gminy

b) Realizacja w/w kierunku wymagać będzie w szczególności:

- ustalenia przebiegu nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych WN z zachowaniem wymogów ochrony ludzi i środowiska przyrodniczego,
- utrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określonych w przepisach szczególnych, aktualnie w załączniku Nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

2.1.8. Kierunki i zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi

Kierunki ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystania jej walorów użytkowych w rozwoju gminy to:

- ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczeniem jej na cele inne niż rolnicze,
- ochrona powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.

2.2. Kierunki i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Ochrona dziedzictwa materialnego i niematerialnego, rozumiana jako ochrona historycznej tożsamości w kształtowaniu przyszłości gminy należy do głównych celów polityki zagospodarowania przestrzennego i polega głównie na:

- zachowaniu wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego,
- konserwacji zabytkowej substancji,
- wyeksponowaniu obszarów i obiektów o szczególnych wartościach zabytkowych,
- zahamowaniu procesów degradacji zabytków,
- przeciwdziałaniu negatywnym zmianom funkcjonalno-przestrzennym na obszarach zabytkowych.

2.3. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

2.3.1. Prognoza demograficzna

Prognoza demograficzna wykonywana jest przez Główny Urząd Statystyczny. Sporządzona została na podstawie przyjętych wariantów założeń prognostycznych, które były przedmiotem konsultacji szerokiego grona specjalistów reprezentujących środowisko naukowe. Zebrane uwagi pozwoliły na wybór scenariusza założeń uznanego za najlepiej określający prawdopodobny rozwój ludności Polski w perspektywie do 2050 r., przyjmując 2014 r. za rok bazowy. Badanie nie było wykonywane dla gmin, dane dostępne są natomiast dla poziomu powiatów. Dla powiatu zambrowskiego prognozowany jest stopniowy spadek liczby ludności z 44 455 w 2014 r. do 38 850 w 2035 r. i 35 471 w 2045 r. (spadek o ok. 20%). Jednocześnie tempo spadku nasila się z każdym pięcioleciem. Liczba ludności maleć będzie również na terenach wiejskich, jednak znacznie wolniej. Zakłada się, że w 2035 r. wiejskie gminy powiatu zamieszkiwać będzie 20 557 mieszkańców, a w 2045 r. – 19 478 (spadek o 12%). Dane takie mogą okazać się mylące z punktu widzenia samej gminy Kołaki Kościelne. Przypuszczać można, że pewna część ludności opuszczającej teren miejski migrować będzie na obszar wiejski gminy Zambrów poszukując tanich terenów budowlanych. Proces suburbanizacji będzie mniej intensywny niż w ośrodkach regionalnych takich jak Łomża, jednak wpłynie silnie na rozmieszczenie ludności w uję-

ciu powiatu. Kołaki Kościelne wydają się mniej atrakcyjne jako cel migracji wewnątrzpowiatowych. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że współczynnik feminizacji jest w gminie znacznie niższy niż w powiecie. Tym samym należy oczekiwać mniejszej liczby urodzeń, a co za tym idzie, szybszego spadku liczby ludności.

Gdyby przyjąć tempo ubytku ludności takie jak prognozowane przez GUS dla terenów wiejskich całego powiatu, liczba mieszkańców gminy wynosiłaby ok. **2 250** w roku 2035 i **2 125** w roku 2045. Jednakże są to najprawdopodobniej zbyt optymistyczne wartości. Z tego względu sporządzono uproszczony model prognozy demograficznej dla gminy, w którym wykorzystano dane o liczności grup wiekowych, tablice trwania życia oraz współczynniki dzietności GUS, a także prognozowane migracje ludności. Przy wariancie optymistycznym (w którym wskaźnik urodzeń i migracje utrzymywane są na obecnym poziomie) oszacowano, że liczba ludności gminy wynosić będzie ok. **2 100** w 2035 r. i **1 900** w 2045 r.

2.3.2. Mieszkalnictwo

Uwzględniając prognozę demograficzną oraz założenie, że na 1000 mieszkańców powinno przypadać w perspektywie 330-350 mieszkań (obecnie 302) wynika, że w gminie w 2020 r. powinno być co najmniej 4500 mieszkań.

Oznacza to, że w okresie dwudziestolecia powinno przybyć 1000 mieszkań, nie licząc ubytków zasobów mieszkaniowych o najniższym standardzie technicznym.

Ocenia się zatem, że potrzeby w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych są rzędu 50-55 mieszkań lub domów jednorodzinnych budowanych rocznie. W latach ubiegłych (1998-2002) oddawano do użytku średnio w ciągu roku 37 mieszkań, czyli o 1/3 mniej w stosunku do przewidywanych potrzeb.

Główne zadania w zakresie mieszkalnictwa to:

- a) przygotowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową. W tym celu zakłada się możliwość realizacji budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego, głównie w strefie A1.
- b) utrzymanie, modernizacja i uzupełnienie zabudowy na terenach wyznaczonych w Studium na terenach TR i działkach plombowych, głównie w Kołakach Kościelnych.

Tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową:

Pod zabudowę mieszkaniową przeznacza się tereny:

- a) istniejącego budownictwa mieszkaniowego różnego typu: wielorodzinnego, jednorodzinnego i zagrodowego,
- b) tereny wyznaczone w trybie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w poszczególnych jednostkach osadniczych gminy pod zabudowę mieszkaniową lub bez planu lub w drodze decyzji o warunkach zabudowy na terenach rozwojowych, oznaczonych symbolami TR.

2.3.3. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

Do podstawowych czynników określających komfort życia jest dostęp do usług podstawowych w miejscu zamieszkania, poczucie bezpieczeństwa, możliwość wypoczynku i rekreacji. Działania, jakie powinna podejmować Gmina koncentrować się będą w następujących sferach:

- edukacji,
- ochrony zdrowia i pomocy społecznej,
- rozwoju kultury fizycznej i sportu,
- kultury.

Podstawowym założeniem jest utrzymanie aktualnego wyposażenia gminy w istniejące obiekty i podnoszenie ich standardu. Z uwagi na przyjęte założenie utrzymania zabudowy w istniejących jednostkach osadniczych, nie zakłada się zwiększenia zapotrzebowania na większość obiektów infrastruktury.

Ogólne kierunki rozwoju infrastruktury społecznej to:

- dążenie do zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców na poziomie, który umożliwiają warunki finansowe gminy, bez niepotrzebnego pogłębiania istniejącego zadłużenia,
- dostosowanie bazy zasobów do prognozowanej sytuacji demograficznej w perspektywie roku 2035+,
- podnoszenie standardu świadczenia usług w istniejących placówkach.

Na podstawie analizy istniejącego stanu zasobów infrastruktury społecznej, ich obciążenia oraz prognozowanych zmian w strukturze demograficznej ustala się szczegółowe kierunki rozwoju infrastruktury w zakresie oświaty, ochrony zdrowia opieki społecznej, kultury, sportu i rekreacji, bezpieczeństwa publicznego

Nie ustala się celowych wskaźników ilości placówek w przeliczeniu na liczbę mieszkańców – z uwagi na prognozowany spadek liczby ludności, zaproponowane współczynniki będą z czasem ulegać poprawie, co nie będzie jednak świadczyć o polepszeniu dostępności do zasobów infrastruktury społecznej.

2.3.4. Usługi publiczne ponadpodstawowe

Obsługa ludności na poziomie ponadpodstawowym w zakresie:

- a) szkolnictwa wyższego,
- b) lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego,
- c) kultury i sportu kwalifikowanego,
- d) specjalistycznego handlu i rzemiosła,
- e) administracji, sądownictwa, obsługi finansowej i innych

realizowana będzie w Zambrowie i Białymstoku. W zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego ludność gminy obsługiwać będzie głównie Zambrów i Białystok i, w mniejszym stopniu, Wysokie Mazowieckie.

Dopuszcza się możliwość tworzenia zabudowy letniskowej poprzez przekształcenie zabudowy zagrodowej na ten cel. Postępujący proces starzenia się ludności wiejskiej uzasadnia potrzebę utworzenia na terenie gminy domu pomocy społecznej dla osób starszych.

2.3.5. Tereny przeznaczone pod usługi

Utrzymuje się tereny z istniejącymi usługami przedstawionymi w *Uwarunkowaniach*.

Dopuszcza się możliwość dokonywania różnego rodzaju przekształceń funkcji w/w terenów, uzupełnienia zabudowy, a także zmianę funkcji na funkcje mieszkaniowe lub produkcyjno-usługowe wszędzie tam, gdzie nie stwarza to uciążliwości dla otaczającej zabudowy mieszkaniowej i środowiska przyrodniczego.

Głównymi obszarami do lokalizacji nowych usług, rzemiosła i przemysłu będą tereny przewidziane do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto zakłada się możliwość rozwoju usług w zakresie komunikacji, handlu, gastronomii, obsługi ruchu turystycznego przy ciągu drogi krajowej S8 oraz dróg powiatowych.

Zmiana funkcji terenów usługowych przez lokalizację nowych usług wymaga wyznaczenia terenów w trybie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

2.4. Kierunki i zasady rozwoju gospodarczego

2.4.1. Tworzenie ogólnych warunków do wykorzystania szans wielofunkcyjnego rozwoju gminy

Zdecydowaną większość obszaru gminy stanowią pola uprawne i lasy, kształtujące produkcję związaną z wykorzystaniem zasobów przyrody. Jednakże od lat obserwuje się spadek ogólnej powierzchni zasiewów i wzrost powierzchni odłogów i ugorów. Następstwem tego jest migracja do miast lub poszukiwanie przez mieszkańców wsi dodatkowych i alternatywnych źródeł dochodów w miejscu zamieszkania.

Z uwagi na dotychczasowy charakter gminy, dominującym sektorem w perspektywie 2035+ pozostawać będzie rolnictwo. Jednakże ożywianie gospodarcze wymagać będzie zwiększenia roli przemysłu i usług. Rolą gminy w obszarze planowania przestrzennego jest wskazanie terenów, na których może być prowadzona pozarolnicza działalność zarobkowa.

2.4.2. Kierunki rozwoju usług i przemysłu oraz terenów zabudowy usługowo-produkcyjno-składowej

Usługi, produkcja i rzemiosło powinny się rozwijać w gminie w oparciu o następujące przesłanki:

- istniejące zakłady przetwórcze i warsztaty rzemieślnicze (wyszczególnione w I części Studium), utrzymane do dalszego funkcjonowania i rozwoju,
- aktywność gospodarczą mieszkańców,
- niewykorzystany w pełni istniejący majątek produkcyjny,
- tworzenie warunków terenowych dla rozwoju inwestycji,
- znaczącą bazę surowców rolnych,
- istniejące złoża surowców mineralnych.

W polityce przemysłowej gminy należy sprzyjać dalszemu rozwojowi działalności gospodarczej. Działające dzisiaj podmioty gospodarcze powinny być sprawnie obsługiwane i ze strony władz samorządowych mieć sprzyjający klimat do dalszego rozwoju swoich przedsiębiorstw.

Spośród wielu gminnych instrumentów stymulujących rozwój przedsiębiorczości lokalnej wymienić należy przede wszystkim:

- instrumenty oddziaływania ekonomiczno-rynkowego z grupą narzędzi polityki dochodowej (różne stawki podatków i opłat lokalnych, zwolnienia, umorzenia, odroczenia terminów płatności, itp.),
- instrumenty pobudzenia infrastrukturalnego polegające na rozbudowie infrastruktury drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną itp.

Jako narzędzia stymulowania rozwoju należy traktować m.in. takie działania jak: korzystny dla podmiotów gospodarczych przebieg sieci urządzeń infrastrukturalnych, współfinansowanie inwestycji przez gminę i podmioty gospodarcze lub pozafinansowe wspieranie inwestycji.

Ponadto, funkcje gospodarcze pełnić będą także tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i usługowo-rzemieślniczą, na których dopuszcza się ich funkcjonowanie w postaci nieuciążliwych usług, rzemiosła i produkcji.

W Studium zakłada się dalsze utrzymywanie przeznaczenia tych terenów z możliwością zmiany funkcji poprzez opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Funkcje produkcyjno-usługowe i rzemieślnicze będą także uwzględnione w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego, które gmina zamierza opracować.

a) kierunki rozwoju usług

Dominacja rolnictwa pozwala zakładać, że na utrzymanie na rynku większą szansę mieć będą podmioty związane z obsługą rolnictwa, doradztwem, handlem oraz obsługą i naprawą maszyn. W gminie istnieje nisza w obszarze podmiotów świadczących usługi turystyczne (hotel, pokoje gościnne, agroturystyka), jednakże ich opłacalność nie jest pewna.

Aktywizacja tego sektora może potrzebować wsparcia zewnętrznego, jednak w przeciwieństwie do produkcji nie zawsze wymaga wysokich nakładów na środki i przedmioty pracy, a w części przypadków może być realizowana w zabudowie wielofunkcyjnej wsi lub mieszkaniowej.

b) kierunki rozwoju przemysłu

Największe uzasadnienie rynkowe będzie miał rozwój przemysłu odbierającego plody rolne, czyli przemysł rolno-spożywczy. Z uwagi na duże uciążliwości zakładów tego typu – hałas, zapylenie, odory – rozwój tej funkcji ograniczony będzie do ściśle wydzielonych obszarów, niekolizyjnych z miejscami zamieszkania ludności. Przyjęcie takiego rozwiązania pozwoli na uniknięcie konfliktów społecznych w przyszłości, zwłaszcza w związku z emisją niepożądanych substancji zapachowych.

Lokalizacja obiektów produkcyjnych ograniczona jest jedynie do terenów oznaczonych symbolami **PP**, **PUE**, **PE** oraz **TR**, przedstawionych na rysunku *Kierunki*, na których zagospodarowanie obejmować będzie budynki i hale produkcyjne, składy, magazyny, hurtownie, zakłady przetwórcze i remontowe. Dla terenów tych dopuszcza się uzupełnienie o komercyjną funkcję usługową – w postaci wolnostojących obiektów lub poprzez wprowadzenie funkcji usługowej do budynków przemysłowych i magazynowych.

Na terenie gminy nie przewiduje się ustanowienia stref przemysłowych w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska. Tym samym działalność prowadzona w obiektach przemysłowych, istniejących i planowanych, bez względu na lokalizację, nie może powodować przekroczeń standardów jakości środowiska w zakresie dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu i dopuszczalnych poziomów hałasu oraz wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu, określonych w przepisach odrębnych.

Na obszarze gminy wyznacza się tereny oznaczone:

- 1) symbolami **PE** z przeznaczeniem pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (z wyjątkiem elektrowni wiatrowych), a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, obejmując następujące działki nr geodezyjne:
 - a) w obrębie wsi Kołaki Kościelne działki nr: 61, 62, 63, 64,
 - b) w obrębie wsi Łętowo-Dąb działki nr : 85/2, 86/2, 87/2, 88/2;
 - c) w obrębie wsi Kossaki Borowe działki nr: 17/2, 15/2, 16, 14/5, 14/7, 18/1, 18/2, 18/3, 18/4, 18/5, 18/6, 18/7, 18/8, 18/9, 18/10, 18/11, 18/12, 18/13, 18/15, 18/16;

2) tereny oznaczone symbolem **PUE** z przeznaczeniem pod zabudowę obiektów produkcyjnych, składów, i magazynów, usługową oraz lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (z wyjątkiem elektrowni wiatrowych), a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, obejmując następujące działki nr geodezyjne:

- a) w obrębie wsi Gosie Małe działki nr: 182, 183, 120/2, 141, 189, 122, 121/1, 121/2, 123, 126, 125, 124, 188,
- b) w obrębie wsi Zanie-Leśnica działki nr: 5/22, 19/6, 20/8, 27/2, 28/2,
- c) w obrębach wsi Gosie Małe działki nr: 47/2, 48/2, 49/4, 43/2, 30/2, 35/2, 37/2, 187/2;
- d) w obrębie wsi Czachy-Kołaki działki nr: 143/2, 465, 466/2, 466/4, 467/2, 467/4, 21/2, 102, 104;

Dopuszcza się lokalizację biogazowni na terenach:

- a) w obrębie wsi Gosie Małe na działkach nr geodezyjne: 182, 183, 120/2, 141, 189, 122, 121/1, 121/2, 123, 126, 125, 124, 188,
- b) w obrębie wsi Zanie-Leśnica na działkach nr geodezyjne: 5/22, 19/6, 20/8, 27/2, 28/2.

2.4.3. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

2.4.3.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy jest użytkowana przez stosunkowo dużą liczbę gospodarstw indywidualnych, przy czym oznacza to nie tylko rozdrobnienie własności, ale również powstawanie tzw. „szachownicy gruntów”, obniżający efektywność gospodarowania na rozsianych działkach.

Przekształcenie w strukturze obszarowej gospodarstw jest procesem długotrwałym, którego tempo ukształtują w znacznej mierze czynniki zewnętrzne, oddziałujące na przebieg ludności do działalności pozarolniczej oraz opłacalność produkcji rolnej.

Poprawa struktury agrarnej i wyposażenia w maszyny i urządzenia gospodarstw rolnych umożliwi zmniejszenie zatrudnienia rolniczego oraz spadek liczby i odsetka ludności utrzymującej się z prowadzenia gospodarstw rolnych.

Tworzenie warunków do intensywnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej i majątku produkcyjnego rolnictwa powinno polegać na:

- 1) wspieraniu procesu wzrostu powierzchni gospodarstw rolnych;
- 2) poprawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- 3) popieranie rozwoju otoczenia rolnictwa w zakresie mechanizacji prac rolnych, zaopatrzenia w środki produkcji, zbytu surowców, przetwórstwa rolniczego i obsługi weterynaryjnej oraz agroturystyki,
- 4) podnoszeniu poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania ludności rolniczej.

Zdecydowana większość terenów gminy podporządkowana jest działalności rolniczej, która w najbliższych latach pozostanie dominującym sektorem gospodarki. Kluczowa rola rolnictwa wymaga podjęcia działań zabezpieczających przestrzeń produkcyjną strategiczną dla produkcji żywności poprzez m.in.:

- 1) zakaz przeznaczania kompleksów klas bonitacyjnych III i IVa o uregulowanych stosunkach wodnych na cele nierolnicze,
- 2) utrzymanie w przeznaczeniu rolniczym gruntów ornych wykorzystywanych pod uprawy oraz łąk i pastwisk wykorzystywanych do hodowli bydła,
- 3) przeprowadzanie procesów scaleń i wymian gruntów, pod kątem:

- poprawy rozlogów gruntów gospodarstw rolnych i tworzenia warunków koncentracji rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- uzyskiwania zwartych powierzchniowo kompleksów gruntów porolnych i marginalnych,
- zakazu lokalizacji obiektów budowlanych niezwiązanych z gospodarką rolną na terenach rolnych, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego oraz sporządzonego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

2.4.3.2. Tereny leśne

Leśnictwo, podobnie jak dotychczas, nie będzie miało w przyszłości większego znaczenia w gospodarce gminy. Niemniej lasy, głównie prywatne, będą wykorzystywane zgodnie z dotychczasowymi tendencjami tj. poprzez pozyskanie i przeróbkę drewna, zwłaszcza na własne potrzeby rolników.

Do głównych kierunków rozwoju gospodarki leśnej zaliczyć należy m.in.:

- produkcję surowca drzewnego o zróżnicowanej jakości z przeznaczeniem na wewnętrzne potrzeby gminy i najbliższej okolicy,
- prowadzenie akcji zalesień gruntów marginalnych stwarzając w ten sposób większy popyt na siłę roboczą, a równocześnie źródło dochodów dla gospodarstw rolnych, po opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub na podstawie przepisów szczególnych,
- rozwój zbieractwa runa leśnego na cele konsumpcyjne i rynkowe, stanowiąc przy tym dodatkowe źródło dochodów dla części mieszkańców,
- proekologiczny kierunek gospodarki na terenach leśnych.

Dopuszcza się również przeznaczanie lasów na inne cele, w tym rolne, na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2.4.4. Kierunki zagospodarowania obszarów wypoczynkowych

Walory środowiska przyrodniczego gminy, w szczególności takie jak: rzeka Dąb, stosunkowo czyste środowisko i znaczna ilość gruntów niezagospodarowanych stwarzają pewne możliwości rozwoju rekreacji jako istotnego czynnika rozwoju gospodarczego gminy i wzbogacania jej budżetu.

W gminie Kołaki Kościelne powinny być rozwijane następujące formy turystyki i wypoczynku o zasięgu regionalnym i lokalnym:

- a) wypoczynek pobytowy całoroczny w zespołach rekreacyjnych,
- b) wypoczynek pobytowy i sobotnio-niedzielny w zabudowie letniskowej,
- c) wypoczynek specjalistyczny (myślistwo, wędkarstwo, jeździectwo),
- d) turystyka piesza, motorowa i rowerowa,
- e) agroturystyka.

2.5. kierunki i zasady rozwoju systemów komunikacji

2.5.1. Sieć drogowa

Sieć drogową stanowić będą: droga krajowa ekspresowa, drogi powiatowe i drogi gminne.

2.5.1.1. Droga krajowa S8

- 1) Droga krajowa ekspresowa S8 Wrocław /Psie Pole/ – Kępno – Sieradz – A1(Łódź) ¹⁾ A1/ Piotrków Trybunalski/ – Rawa Mazowiecka – Warszawa – Ostrów Mazowiecka – granica województwa – Zambrów – Choroszcz (S19) rozbudowana do parametrów klasy S jako droga dwujezdniowa 2x2 o dwóch pasach ruchu w dwóch kierunkach, z rezerwą terenu umożliwiającą w przyszłości, przy wzroście ruchu, rozbudowę do przekroju 2x3, dostosowana do nośności 11,5T/oś.
- 2) Dostępność do drogi ekspresowej w gminie Kołaki Kościelne odbywać się będzie poprzez węzeł „Gosie”. Obsługa ruchu lokalnego całkowicie przejęta będzie przez drogi: zbiorczą, dojazdowe oraz istniejący odcinek drogi S8 w sąsiedztwie wiaduktu nad torami kolejowymi, gdzie droga ekspresowa przebiegać będzie po nowej trasie. Droga zbiorcza biegnąca wzdłuż drogi ekspresowej połączy bezpośrednio lub pośrednio wszystkie drogi powiatowe i gminne krzyżujące się dotychczas z drogą S8. Po drodze zbiorczej odbywał się będzie także ruch komunikacji zbiorowej.
- 3) Miejscami Obsługi Podróżnych w gminie Kołaki Kościelne będą MOP II „Gosie” i MOP III „Kossaki”.
MOP II „Gosie” będzie zlokalizowany po lewej stronie S8 i będzie wykorzystywany przez pojazdy jadące w kierunku Warszawy.
MOP III „Kossaki” zlokalizowany będzie po prawej stronie S8 i będzie wykorzystywany przez pojazdy jadące w kierunku Białegostoku.
Na terenach obu MOP zaprojektowano także miejsca do wypoczynku podróżnych oraz wyposażono je w oddzielne stanowiska postojowe do ważenia pojazdów, wykorzystywane przez Państwową Inspekcję Transportu Drogowego oraz zatoki do zrzutu nieczystości z autobusów.
- 4) Obiekty budowlane przy drodze ekspresowej powinny być usytuowane w odległości co najmniej 40 m od zewnętrznej krawędzi jezdni.
Przy zabudowie mieszkaniowej w miejscach o stwierdzonych przekroczeniach norm hałasu wybudowane będą ekrany akustyczne, te miejsca w gminie Kołaki Kościelne to: km 588+400 ÷ km 588+900, strona prawa drogi, dł. 500 m, wys. 4 m oraz km 590+900 ÷ km 591+290, strona prawa drogi, dł. 390 m, wys. 4 m.
Ponadto należy liczyć się z maksymalnym zasięgiem oddziaływania hałasu bez ekranów w metrach od osi drogi: w 2020 r. pora dzienna – 64 m, pora nocna – 134 m, a w 2035 r. pora dzienna – 80 m, pora nocna – 155 m.

2.5.1.2. Drogi powiatowe

- 1) Bardzo ważną funkcją w obsłudze ruchu na obszarze gminy i w powiązaniu z siedzibą powiatu w Zambrowie, i z sąsiednimi gminami stanowiąc będą drogi powiatowe wymienione w *Uwarunkowaniach*.
- 2) Parametry techniczne i użytkowe dróg powiatowych przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.
- 3) Obiekty budowlane przy drogach powiatowych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni co najmniej:
 - na terenie zabudowy wsi – 8 m,
 - poza terenem zabudowy – 20 m.

2.5.1.3. Drogi gminne

- 1) Bardzo ważną funkcję w obsłudze ruchu w obszarze gminy stanowić będą drogi gminne wymienione w *Uwarunkowaniach*.
- 2) Parametry techniczne i użytkowe dróg gminnych przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.
- 3) Obiekty budowlane przy drogach gminnych powinny być usytuowane od zewnętrznej krawędzi jezdni, w odległości co najmniej:
 - na terenie zabudowy – 6 m,
 - poza terenem zabudowanym – 15 m.
- 4) dopuszcza się dalszy rozwój dróg gminnych poprzez rozszerzenie ich sieci (zakwalifikowanie istniejących i nowych dróg i ulic do dróg gminnych).

2.5.2 Kolej

- 1) W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego przewiduje się prowadzoną obecnie rewitalizację linii kolejowej nr 36 Ostrołęka – Łapy z dostosowaniem jej parametrów technicznych do prędkości 100-120 km/h.
- 2) Przy transporcie koleją ładunków niebezpiecznych zapewnić warunki bezpieczeństwa i ich rygorystyczne egzekwowanie.
- 3) Dostępność do linii kolejowej będzie na stacjach Lubnica Łomżyńska, Kołaki i Czarnowo-Undy.

2.5.3 Komunikacja autobusowa

Zapewnienie właściwego standardu obsługi podróżnych wymagać będzie:

- 1) utrzymania w dobrym stanie technicznym dróg, po których kursują autobusy,
- 2) sukcesywnej wymiany starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne z dostosowaniem dla ludzi niepełnosprawnych i mniej uciążliwych dla środowiska,
- 3) obniżenie przez Przedsiębiorstwo kosztów funkcjonowania wpłynie na obniżenie cen usług transportowych.

2.5.4 Obsługa użytkowników pojazdów samochodowych

Zmotoryzowani mieszkańcy z gminy Kołaki Kościelne będą obsługiwani na stacjach paliw w m. Zambrów.

Stacje paliw zlokalizowane w MOP „Gosie” i MOP „Kossaki” przeznaczone będą dla uczestników ruchu na drodze krajowej S8.

2.5.5 Drogi rowerowe

Z uwagi na nieznaczny lokalny ruch samochodowy w gminie Kołaki Kościelne oraz przejście ruchu tranzytowego przez drogę krajową S8, nie planuje się budowy wydzielonych dróg rowerowych. Ruch rowerowy będzie się odbywał po drogach powiatowych i gminnych oraz po drogach zbiorczych i dojazdowych wybudowanych wzdłuż drogi S8.

2.6. Kierunki i zasady rozwoju systemów infrastruktury technicznej

2.6.1. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w wodę.

Głównym zadaniem w zakresie zaopatrzenia w wodę będzie zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy Kołaki Kościelne oraz pozostałym odbiorcom (zakłady usługowe, użyteczności publicznej, drobnego przemysłu) ciągłej dostawy wody w warunkach nor-

malnych i sytuacjach zagrożenia kryzysowego, o jakości spełniającej normy sanitarne dla wody do picia i w ilości pokrywającej pełne ich potrzeby oraz zabezpieczenie przeciwpożarowe.

2.6.1.1. W zakresie ujęć wody i stacji wodociągowych.

- 1) Utrzymanie w należyтым stanie technicznym istniejących studni głębinowych ujęć wiejskich wodociągów w miejscowościach: Kołaki Kościelne, Szczodruchy i Zanie-Leśnica oraz wykonywanie nowych studni w miejsce już wyeksploatowanych.
- 2) Utrzymanie w należyтым stanie technicznym stacji uzdatniania wody wodociągów wiejskich w miejscowościach Kołaki Kościelne, Szczodruchy i Zanie-Leśnica poprzez ich modernizację i w razie potrzeby ich rozbudowę.
- 3) Budowę zbiorników wyrównawczych wodociągu Zanie-Leśnica i przejście na pracę stacji wodociągowej w układzie dwustopniowego pompowania wody w przypadku występowania niedoborów wody, w tym również w godzinach maksymalnych rozborów.
- 4) Wykonanie studni publicznych wody pitnej o wydajności 7,5l/os. i zasięgu 800 m od zabudowy mieszkaniowej dla potrzeb zaopatrzenia mieszkańców w wodę w sytuacjach nadzwyczajnych.

2.6.1.2. W zakresie dystrybucji wody

- 1) Utrzymanie istniejącego układu sieci wodociągowej i jej rozbudowę z wykorzystaniem istniejących wodociągów:
 - na potrzeby potencjalnego rozwoju poszczególnych wsi,
 - w miarę zgłaszanych potrzeb do gospodarstw kolonijnych.
- 2) Wymiana sieci wodociągowej wykonanej z rur azbestocementowych wodociągu Kołaki Kościelne, niesprawnej armatury, (np. zasuw) na istniejących sieciach wodociągowych oraz odcinków sieci o dużej awaryjności przy zastosowaniu nowoczesnych materiałów i rozwiązań technicznych.

2.6.1.3. Powiązanie systemu wodociągowego gminy Kołaki Kościelne z gminami sąsiednimi.

- 1) Utrzymanie zaopatrzenia w wodę z wiejskiego wodociągu Szczodruchy miejscowości już podłączonych do tego systemu w gminie Kulesze Kościelne wieś Gołasze Dąb, w gminie Wysokie Mazowieckie wieś Rębiszewo-Studzianki, w gminie Zambrów wsie: Wierzbowo Nowe, Wierzbowo Stare i Grabówka.
- 2) Utrzymanie zaopatrzenia w wodę z wiejskiego wodociągu Zanie-Leśnica 12 miejscowości już podłączonych do tego systemu w gminie Zambrów: Wiśniewo, Konopki-Jabłoń, Konopki-Jałbrzyków Stok, Koziki-Jałbrzyków, Stok, Ciecioriki, Ciecioriki Kolonia, Gardin, Szeligi-Leśnica, Szeligi-Kolonia, Łady Borowe, Łady Polne, Pęsy-Lipno.
- 3) Utrzymanie zaopatrzenia w wodę wsi Czarnowo-Undy w gminie Kołaki Kościelne z wodociągu Czarnowo-Biki w gm. Kulesze Kościelne.

2.6.2. Kierunki rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych i wód opadowych

W zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków przyjmuje się rozwiązania oddzielne dla ścieków sanitarnych i oddzielne dla wód opadowych.

2.6.2.1. Rozwiązanie odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych w gminie przedstawiono w dwóch wariantach

- 1) Wariant I zakłada budowę indywidualnych oczyszczalni ścieków we wszystkich miejscowościach gminy:
 - przydomowych oczyszczalni ścieków dla jednorodzinnego budownictwa mieszkaniowego i zakładów wytwarzających ilości ścieków w granicach przepustowości tych oczyszczalni,
 - kontenerowych mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków dla zakładów wytwarzających ilości ścieków przekraczające przepustowość oczyszczalni przydomowych.
- 2) Wariant II zakłada uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminie poprzez rozwiązanie podane w opracowanym Programie gospodarki ściekowej gminy Kołaki Kościelne – wariant C przyjęty przez Radę Gminy Kołaki Kościelne w dniu 12 lipca 2007 r.
 - Przewiduje się objęcie scentralizowanym systemem kanalizacji sanitarnej trzech miejscowości: Kołaki Kościelne, Czachy-Kołaki i Gunie-Ostrów z grupową mechaniczno-biologiczną oczyszczalnią ścieków, z usuwaniem związków biogenych i punktem zlewnym, zlokalizowaną na terenie wsi Kołaki Kościelne.
 - Lokalizacja oczyszczalni ścieków i kierunki spływu ścieków kanalizacją sanitarną wskazane na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne są orientacyjne i mogą ulec zmianie w dalszych szczegółowych opracowaniach obszaru przewidzianego do objęcia scentralizowanym systemem kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków.
 - Do oczyszczalni podłączone będą w układzie grawitacyjno-pompowym kanały sanitarne ze wsi Kołaki Kościelne, Czachy-Kołaki i Gunie-Ostrów.
 - W miejscowościach nieobjętych scentralizowanym systemem kanalizacji sanitarnej i na obszarach zabudowy rozproszonej rozwiązanie gospodarki ściekowej zakłada się jak w wariantcie I.
- 3) Wywóz ścieków z urządzeń lokalnych, których ilość w miarę porządkowania gospodarki ściekowej będzie sukcesywnie maleć, w dalszym ciągu przewiduje się do punktu zlewnego przy oczyszczalni w Zambrowie, a w przypadku zrealizowania oczyszczalni ścieków w Kołakach Kościelnych do tej oczyszczalni.

2.6.2.2. Odprowadzenie i oczyszczanie wód opadowych

- 1) Wody opadowe i roztopowe z utwardzonych szczelnych nawierzchni terenów przemysłowych, usługowych, dróg, ulic, parkingów, o znacznym stopniu zanieczyszczenia zawiesiną i substancjami ropopochodnymi ujęte w szczelne otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej powinny być oczyszczone, przed wprowadzeniem do wód lub do ziemi, w taki sposób aby spełniały wymogi ochrony środowiska określone w przepisach szczególnych.
- 2) Wody opadowe i roztopowe o małym stopniu zanieczyszczenia (z dachów obiektów terenów zielonych i innych) mogą być odprowadzane powierzchniowo bezpośrednio do gruntu na własny nieutwardzony teren w sposób uniemożliwiający ich spływ na grunty sąsiednie.

2.6.3. Kierunki rozwoju systemu gospodarki odpadami

2.6.3.1. Zasady funkcjonowania systemu gospodarki odpadami

Zasady funkcjonowania systemu gospodarki odpadami określają:

- 1) Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego, w którym gmina Kołaki Kościelne została zaliczona do Regionu Zachodniego i odpady są i będą przyjmowane przez Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze w gm. Zambrów spełniający wymogi ochrony środowiska;
- 2) Uchwały Rady Gminy Kołaki Kościelne:
 - Nr XVII/91/12 z dnia 31 grudnia 2012 r. z wprowadzonymi zmianami uchwałą Nr XVIII/94/13 z dnia 5 lutego 2013 r. dotyczącą Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Kołaki Kościelne,
 - Nr XVIII/95/13 z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.

2.6.3.2. Zadania w zakresie gospodarki odpadami

Prawidłowa gospodarka odpadami wymaga sukcesywnej realizacji Planu gospodarki odpadami województwa podlaskiego, a przede wszystkim wykonania określonych w nim zadań strategicznych takich jak m. in.:

- 1) udział w rozbudowie Zakładu Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze,
- 2) prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno-informacyjnych społeczeństwa w zakresie właściwego postępowania z odpadami komunalnymi, w tym w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów, zwiększenia efektywności prowadzenia selektywnej zbiórki „u źródła”, zapobieganiu marnotrawieniu żywności, zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji we własnym zakresie, promowania ponownego użycia oraz recyklingu, z podkreśleniem uzyskiwanych efektów gospodarczych, ekonomicznych i proekologicznych.
- 3) dążenie do zwiększenia udziału gospodarstw domowych w selektywnej zbiórce odpadów i objęcie tym systemem zbiórki wszystkich terenów zabudowanych,
- 4) sukcesywne likwidowanie „dzikich” wysypisk, czyli usuwanie odpadów z miejsc, które nie są legalnymi składowiskami odpadów lub magazynami odpadów.

2.6.4. Elektroenergetyka

Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa i gminy oraz dostarczenie energii elektrycznej w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły, co wymagać będzie budowy szeregu inwestycji.

Według danych PGE Dystrybucja do 2019 r. planowane są zadania w zakresie modernizacji i rozbudowy systemu elektroenergetycznego na terenie gminy Kołaki Kościelne (ujęte w Planie rozwoju na lata 2014 – 2019):

Tab. 10 Planowane są zadania w zakresie modernizacji i rozbudowy systemu elektroenergetycznego

Planowany okres realizacji	Zakres planowanej inwestycji
2014-2019	Budowa sieci SN i nn na potrzeby przyłączenia nowych odbiorców <ul style="list-style-type: none"> - budowa słupowej stacji transformatorowej – 1 szt. - budowa linii SN napowietrznej – 0,3 km, - budowa linii niskiego napięcia kablowej – 0,85 km, - budowa linii niskiego napięcia napowietrznej – 0,415 km, - budowa przyłączy wraz z układami pomiarowymi kablowymi – 18 szt., napowietrznych – 10 szt.
2014-2019	Modernizacja istniejącej sieci SN i nn <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja linii SN – 17,7 km, - modernizacja stacji transform. 15/0,4 kV napowietrznych – 1 szt. - modernizacja linii napowietrznych nn – 3,0 km

Źródło: PGE Dystrybucja

Dostosowanie infrastruktury systemu elektroenergetycznego na napięciu WN 110 kV do przyszłych potrzeb reelektryfikacyjnych PKP na obszarze województwa podlaskiego, tj.: budowa linii WN 110 kV relacji Sokoły – Zambrów – Śniadowo na potrzeby reelektryfikacji PKP, której trasa przebiegać będzie przez obszar gminy Kołaki Kościelne

Odnawialne źródła energii

Na obszarze gminy wyznacza się tereny pod urządzenia odnawialnych źródeł energii. Szczegóły zawiera pkt 2.3.2. Kierunki rozwoju usług i przemysłu oraz terenów zabudowy usługowo-produkcyjno-składowej”, lit b) „kierunki rozwoju przemysłu”.

2.6.5. Gazownictwo

Dostarczenie gazowego nośnika energii mieszkańcom gminy wymagać będzie:

- budowy systemu dystrybucyjnego gazu ziemnego na obszarze gminy w oparciu o stację redukcyjno- pomiarową SRP I st. W Zambrowie tj. gazociągów średniego oraz niskiego ciśnienia,
- budowy systemu dystrybucyjnego na bazie LNG, tam gdzie jest to merytorycznie i ekonomicznie uzasadnione.

Wobec braku w najbliższej perspektywie możliwości budowy systemu gazowniczego w oparciu o gaz ziemny, podstawowym kierunkiem rozwoju gazownictwa w gminie będzie budowa systemu gazowego w oparciu o LNG.

Projektowanie sieci gazowych winno także uwzględniać tam, gdzie jest to racjonalne z techniczno-ekonomicznego punktu widzenia i możliwe do koordynacji czasowej – obsługę położonych blisko sieci miejscowości gmin sąsiadujących.

Powyższe działanie wymaga stosownych uzgodnień z władzami zainteresowanych gmin i ludnością wsi.

Na obszarze gminy dopuszcza się realizację biogazowi. Szczegóły zawiera pkt 2.3.2. *Kierunków*.

2.6.6. Ciepłownictwo

Kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to m.in.:

- 1) przystosowanie lokalnych źródeł ciepła do przewidywanego zapotrzebowania w energię ciepłą i wybór najefektywniejszych technologii wytwarzania, uwzględniających aspekty ochrony środowiska;
- 2) racjonalizacja techniczno-ekonomiczna, zmniejszenie zużycia energii poprzez wdrażanie termorenowacji budynków i innych działań związanych z poszanowaniem energii, głównie w budynkach użyteczności publicznej;
- 3) wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych, minimalizujących koszty eksploatacji i ułatwiających obsługę źródeł ciepła;
- 4) ekologizacja ciepłownictwa.

2.6.7. Telekomunikacja

Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania gminy oraz zapewnienie usług telekomunikacyjnych w wysokim standardzie wymagać będzie następujących kierunków działań:

- 1) rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej (telefonii stacjonarnej i komórkowej) w zakresie wynikającym z potrzeb społeczno-gospodarczych gminy;
- 2) modernizacja istniejących urządzeń i sieci telekomunikacyjnych w niezbędnym zakresie;
- 3) integracja społeczności gminy ze społecznością krajową i międzynarodową z wykorzystaniem w szczególności projektu Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej.

3. Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa

W gospodarce przestrzennej gminy należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej.

3.1. Obrona cywilna

- 1) w rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidywać rezerwę terenów pod budowlę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny),
- 2) w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno-usługowych i mieszkalnych – należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć ukrycia,
- 3) w rejonach budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa,
- 4) ukrycia wykonywane będą w budynkach w okresie podwyższonej gotowości obronnej RP. W przypadkach zaprojektowania obiektu na większą liczbę niż 15 osób obowiązuje wymóg opracowania „Aneksu OC”,
- 5) bez względu na typ zabudowy zarezerwować należy tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę/dobę); odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności powinna wynosić najwyżej 800 m,
- 6) istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- 7) oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do wygaszenia,
- 8) należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez syreny alarmowe przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m,

- 9) układ projektowanych i modernizowanych dróg i ulic powinien spełniać następujące warunki:
 - szerokość ulicy powinna uniemożliwić ewentualne zagruzowanie,
 - powinny być połączenia z traktami przelotowymi – zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- 10) przy opracowaniu miejscowych planów wsi, osiedli w skali 1:1000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,
- 11) należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,
- 12) wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem przez Radę Gminy uzgadniać z Wydziałem Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

3.2. Ochrona przeciwpożarowa

- 1) należy zachować istniejące obiekty Ochotniczej Straży Pożarnej,
- 2) na terenach zabudowanych należy przewidywać odpowiednią ilość hydrantów dla celów przeciwpożarowych w odległości ok. 150 m od siebie,
- 3) przy projektowaniu i modernizacji obiektów przemysłowych i usługowych należy przewidywać drogi dojazdowe i pożarowe zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 4) dla nowoprojektowanych i modernizowanych budynków mieszkalnych i innych należy przewidywać niepalne pokrycia dachów,
- 5) należy dążyć do eliminacji palnych pokryć dachów na istniejących budynkach,
- 6) obiekty budowlane należy wyposażać w instalacje odgromowe, zgodnie z wymaganiami Polskich Norm,
- 7) nowoprojektowane, odbudowywane, rozbudowywane, nadbudowywane, przebudowywane obiekty budowlane, a także przy zmianie użytkowania obiektów, należy wyposażać w systemy i instalacje bezpieczeństwa, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Należy uwzględnić ogólne warunki ochrony przeciwpożarowej, wynikające z obowiązujących przepisów w zakresie:

- 1) projektowania zabudowy zgodnie z warunkami technicznym jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie – rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12.04.2002 r. w sprawie warunków technicznych, jaki powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422 z późn. zm.);
- 2) zapewnienia właściwej ochrony przeciwpożarowej i zabezpieczenia przeciwpożarowego budynków – rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7.06.2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych terenów (Dz. U. z 2010 r. nr 109 poz. 719);
- 3) zapewnienia zaopatrzenia wodnego na cele przeciwpożarowe oraz zaprojektowania dróg pożarowych – rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24.07.2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r. nr 124, poz. 1030);
- 4) uzgadniania projektów budowlanych pod względem ochrony przeciwpożarowej w zakresie i na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie uzgadniania projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 2117).

Uzasadnienie

podjęcia przez Radę Gminy uchwały w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne

Przesłanką przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne była potrzeba dokonania kompleksowej zmiany obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne uchwalonego uchwałą Nr VI/40/03 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 29 lipca 2003 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne, z uwagi na jego nieaktualność jak też na upływ czasu i zmiany w przestrzennym zagospodarowaniu gminy, jak też zmiany społeczno gospodarcze, jakie zaszły w gminie od 2003 r. do chwili obecnej..

Ponadto liczne zmiany ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jak też innych ustaw wpływających na zagospodarowanie przestrzenne, spowodowały, że obowiązujące studium nie spełnia podstawowego zadania, jakie zostało ustalone w art.3 ust 1 ustawy o planowaniu przestrzennym, mianowicie, że studium jest instrumentem kształtowania polityki przestrzennej na terenie gminy. Polityka przestrzenna ustalona w studium w 2003 r. nie odpowiada częściowo w obecnym czasie, dlatego należy ją zaktualizować, zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami i trendami rozwojowymi gminy.

Prace na sporządzeniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne podjęto na podstawie Uchwały Nr XIII/60/16 Rady Gminy Kołaki Kościelne dnia 11 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne.

Przyjęta w procesie opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne metoda opracowania polegała na podporządkowaniu zapisu treści „studium” w części tekstowej, jak też graficznej, zapisom art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073, 1566) oraz zapisom rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Zgodnie z wyżej wymienionymi przepisami, materiały studium wyraźnie są rozdzielone w części tekstowej, jak i graficznej, na:

- 1)studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne,
- 2)studium kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne.

W trakcie prac nad studium wykonano wszystkie opracowania i czynności przewidziane w wyżej wymienionej ustawie oraz innych przepisach, m.in.:

- sporządzono opracowanie ekofizjograficzne,

- projekt studium rozpatrzyła Gminna Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna w Kołakach Kościelnych dnia: 19 maja, 18 lipca, 15 listopada 2017 oraz 12 marca 2018 r.,

- przeprowadzono strategiczną ocenę oddziaływania studium na środowisko, na podstawie art. 46, pkt. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.), w tym sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko,

- uzyskano stosowne opinie i uzgodnienia,

- wyłożono projekt studium do publicznego wglądu w dniach od 5 do 26 czerwca 2018 r. z terminem składania uwag do 17 lipca 2018 r. oraz wyznaczono termin dyskusji publicznej w dniu 12 czerwca 2018 r.. W dyskusji nikt nie wziął udziału.

W trakcie wyłożenia projektu zmiany studium do publicznego wglądu, jak też w terminie do składania uwag zgłoszono jedną uwagę, która nie została uwzględniona przez Wójta Gminy.

Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia nieuwzględnionej uwagi przez Radę Gminy stanowi Załącznik Nr 4 do niniejszej uchwały Rady Gminy

Uchwalenie nowego studium jest uzasadnione i leży w interesie gminy, ponieważ wpłynie na usprawnienie

procesu inwestycyjnego (w tym możliwość sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) i wpłynie pozytywnie na rozwój gospodarczy gminy.